OCTAVIAN GOGA

O P E R E

II

P O E Z I I

Ediţia a II-a

Text ales şi stabilit, prefaţă,
note, bibliografie şi indici
de
ION DODU BĂLAN

S C R I I T O R I   R O M Â N I
E D I T U R A   M I N E R V A
Bucureşti, 1978

CÎNTECE FĂRĂ ȚARĂ
1916

FÂRA ȚARA [1]

Eu sunt un om fără de țară,
Un strop de foc purtat de vînt,
Un rob răzleț scăpat din fiară,
Cel mai sărac de pe pămînt.
Eu sunt un mag de legea nouă,
Un biet nebun, orbit de-o stea,
Ce-am rătăcit să v-aduc vouă
Poveştile din țara mea.

Eu sunt o lacrimă tîrzie
Din plînsul unei mii de ani,
Sunt visul care reînvie
La vetrele celor orfani.
Sunt o mustrare călătoare
De pe tărîmuri fără glas,
Și dintr-o lume care moare
Sunt strigătul ce-a mai rămas.

Eu sunt oftatul care plînge
Acolo-n satul meu din deal,
Sunt țipătul muiat în sînge
Al văduvelor din Ardeal.

[1] In ediția din 1916, poezia avea următorul moto : „Factorilor *răspunzători"*.

Sunt solul dragostei şi-al urii,
Un visător de biruinţi,
Ce port blesteme-n cerul gurii,
Drept moştenire din părinţi.

Eu m-am desprins dintre morminte,
Din cripte umede şi reci,
De unde-aducerile-aminte
Ţin straje unui gînd de veci.
Şi cu fiorul care poartă
Pe oei încrezători în fraţi,
V-am plîns la fiecare poartă
Durerea morţilor uitaţi.

Azi simt cum noaptea se coboară
Pe dimineaţa mea de ieri,
Cum cîntul meu se înfăşoară
In giulgiul veşnicei tăceri...
Şi printre voi îmi duc povara
(Stropit de rîs şi de noroi,
Căci vai de cine-şi pierde ţara
Ca să şi-o ceară de la voi...

AŞTEPTARE

Mor clipe mute numărate,
Acolo-n satul vostru gol,
Mor clipe mute numărate,
Şi-n pacea nopţii-nfiorate
Acelaşi vis vă dă ocol.

Vi-1 murmură şi vi-1 frămîntă
Pe-ascuns izvoarele de-argint,
Vi-1 murmură şi vi-1 frămîntă,
Din streşini ploile vi-1 cîntă,
Din streşini ploile vă mint...

Voi tresăriţi întotdeauna,
Robiţi de aşteptarea lui,
Voi tresăriţi întotdeauna,
Vă-nşală soarele şi luna,
Sărmani copii ai nimănui.

De-un an vegheaţi în pragul porţii,
încremeniţi de-un tainic lanţ,
De-un an vegheaţi în pragul porţii,
Bolnăvi, ce-n frigurile morţii
Vedeţi un chip de dorobanţ...

PAJUREI CU DOUA CAPETE

Din grele vremi de grea corvadă,
De cînd urnită din noroi,
Spurcată pajură de pradă,
Te-ai pus stăpînă peste noi,
Din grele vremi demult s-alege
Pe urma ta acelaşi sfat :
Că-n cuibul tău fără de lege
Mîroase-a moarte ş-a păcat.

Ca un blestem de cununie
Ne stă pierzarea ta-n pervaz
Şi gheara ta de veci ne scrie
Ruşinea vieţii pe obraz ;
Căci n-are iadul vreun balaur
Mai rău şi mai înfometat,
Să ceară sînge-atît şi aur,
Cît bietul meu pămînt ţi-a dat.

Cu două ciocuri nesătule
în inimă tu ne-ai străpuns,
Nici lacrimi n-ai avut destule,
Nici carne nu ţi-a fost de-aiuns.
Ţi-am dat feciorii şi bărbaţii
Şi ţi-am dat plînset de femei,
Ţi-am dat sudoarea unei naţii,
Tu, pajură, tu tot mai vrei...

în negru-galben ochiul sorţii
Ţi-a prins stindardul fără spor,
Căci galbeni ni-s la faţă morţii •—
Şi neagră-i jalea-n urma lor.
Din ei e casa ta zidită,
Şi-n putredele-i temelii
Se macină îmbătrînită
Subt strigătele celor vii...

Azi gemi strivită şi bolnavă
Cînd vulturii gonaci te rup,
Văd din răsufletul de-otravă
Arsura stinsului tău trup.
Din munţi, din văi şi pin' la mare,
Te smulg, te muşcă şi te-alung,
Cu bocete de îngropare
Răsună vaieru-ţi prelung...

Nu ne-au scris zodiile nouă
Ce-ţi blestemam la căpătîi,
Cu vlaga noastră frîntă-n două
Să-ţi fim la groapă cei dintîi.
Dar cînd potopul tuturora
Va-nchide praznicul grozav,
Vom fi şi noi să-ntindem hora
Pe stîrvul tău căzut în prav.

Atunci, în milostiva clipă
Cînd cufundîndu-se-n amurg,
Pe sfîşiata ta aripă
Va plînge schilavul Habsburg,
Atunci, privind din nou cărarea
De ani o mie, robi ai tăi,
Vom sta învinşi simţind mustrarea
Că singuri nu ţi-am fost călăi.

TARA MEA DE SUFLET

Țara mea de suflet, tu ce-nchizi subt glie
Moaşte-nfăşurate în străvechea fală,
Flacără aprinsă noaptea-ntr-o pustie,
Te-am slăvit de veacuri, ne rugăm azi ție,
Ne rugăm zadarnic, țară neutrală !...

Ni te dăruiră din străbuni părinții,
Drag liman al vieții pline de-ndoială,
Şi cînd patimi negre ne rodeau cu dinții,
Noi visam de tine, visul biruinții,
Țară fără visuri, țară neutrală !...

Azi eşti Canaânul unde nu se plînge,
Platnică cu glume, veselă-n găteală,
Subt belşugul verii spicul tău se frînge,
Darnică la toate, te zgîrceşti la sînge,
Țară fără lacrimi, țară neutrală !...

Unghiurile lumii urcă azi calvarul,
Primenit în flăcări sufletul şi-1 spală,
Vaierele morții îți lovesc hotarul,
Unde ți-e credința, unde ți-e altarul,
Țară fără jertfă, țară neutrală !...

Se va stinge-odată focul de Gomoră
Şi-ntr-a păcii mîndră clipă triumfală,
Cînd întreg pămîntul se va prinde-n horă,
Cine ți-a fi frate, cine ți-a fi soră,
Țară fără prieteni, țară neutrală ?...

SÎNGELE

Tu, răzvrătit potop de sînge,
Ce-mi fulgeri tulbure prin vine,
Şi-n flacăra-ţi ce nu se stinge
Eşti pururea stăpîn pe mine ;
Tu, blestem fără dezlegare,
Poruncă din uitate vremuri,
In goana mea fără-ncetare
Cu taina ta tu mă cutremuri...

Ce vifore înfricoşate,
Ce patimi fără de măsură,
Şi din vechime ce păcate
închizi în orice picătură ?
Din care strigăt de chemare,
Din ce fior aprins de luptă,
Din ce adîncuri îmi tresare
Zvîcnirea ta neîntreruptă ?

Pesemne veacuri îşi topiră
Al urii uragan de lavă,
Şi-n stropii tăi îmi plămădiră
o veche, trainică otravă...
Ori, poate, lacrima ce-o zvîntă
De mult o biată casă mută,
Ţi-a dat drept moştenire sfîntă
Durerea ei nepricepută...

De-aceea fără de repaos
îţi port cîntările pribege,
Şi sufletu-mi pierdut în haos
Acelaşi vaier înţelege.
Tu, veşnic însetat şi dornic,
îmi ceri aceeaşi sărbătoare,
Eu, ucenic al tău statornic,
Eu strig în lume ce te doare..

Azi călător fără de ţară,
Visînd o nouă dimineaţă,
Ca un drumeţ într-o Sahară
Ascult eterna ta povaţă...
Povara zbuciumelor grele,
Ce mă apasă azi în cale,
Nu-i valul igîndurilor mele,
E legea drumurilor tale...

ÎN PACEA MUTA

în pacea mută, solitară,
Cum stau cu somnul de mă-nşel,
Azi pare-o urnă funerară
Mansarda vechiului hotel...

în bezna nopţii fără stele,
Eu simt cum prinsă-n umbre reci
Cenuşa visurilor mele
îşi doarme somnul ei de veci...

Nimic alături nu tresare
Şi nu s-aude nici un zvon,
Abia din cînd în cînd, arare,
S-abate-un vaier monoton.

Pesemne undeva departe
Se roagă vreun nenorocit,
Şi rugăciunea lui se-mparte
Peste oraşul adormit...
Ori, vrînd ca să mă pedepsească,
Vreun vînt aducător de veşti,
A smuls o doină românească
De prin tranşeele nemţeşti...

10 MAI 1915

Şi azi mi-aduc aminte... şi astăzi mă-nfioară
O veche arătare ca smulsă din poveşti,
Clipita de cutremur, cînd ochii-ntîia oară
Mi-au fluturat deasupra oştirii româneşti.
Părea c-un rîu de flăcări m-a năvălit prin vine,
Că undeva departe s-a sfărîmat un lanţ,
Tăcerile de veacuri cereau cuvint în mine
Cînd s-a ivit din neguri întîiul dorobanţ.

Sub flamura visată, dar nevăzută mie,
Treceaţi umbrind pămîntul în soarele de mai,
Treceaţi o înfricoşată şi mută vijelie
Cu tropotul de oameni, cu tropotul de cai.
Treceaţi ostaşi ai ţării... şi zările albastre
Păreau mai largi atuncea cînd eu înţelegeam
Că-n fulgerul ce joacă pe suliţele voastre
Se oglindeşte visul măririi unui neam.

De-atunci muriră anii la pragul porţii mele,
Şi farmece şi doruri s-au dus cu-al vremii val,
Dar n-au putut să-mi frîngă lucirea de oţele,
Ce-mi lumina în noaptea tăcutului Ardeal.
Voi mi-aţi rămas' tovarăşi de zbucium şi prigoane
Şi cînd din carnea noastră dospită de nevoi,
O pajură duşmană fura batalioane,
Cu mintea-nfrigurată eu mă gîndeam la voi.

Azi hora morții negre cu brațe de văpaie,
în orice bătătură ne sap-un țintirim.
Se clatin-ale lumii aprinse măruntaie,
De clocotul de ură cu care noi murim.
Un neam întreg se culcă în fiecare seară
Visînd la arătarea acelei zi de mai,
Ce-a-nfiorat odată un suflet fără țară,
Cu tropote de oameni, cu tropote de cai.

De-atîtea ori amurgul v-a zugrăvit în zare,
Au fost atîtea unde de ispitiri şi veşti,
Că-s biruiți acuma de atîta aşteptare
Vitejii fără nume ai taberei nemțeşti.
Acum cînd primăvara din nou pe văi se lasă
Şi visul lor zadarnic e tot atît de gol,
Să ştiți că lungi şiraguri vin morții mei de-acasă
Şi fiecare groapă trimete cîte-un sol.

Cum treceți azi în jocul luminii diafane,
Şi sugrumați în praznic avîntul de eroi,
Văd oastea de schelete a bietelor cătane,
Cu piepturi ciuruite cum vine după voi.
în umbra fiecărui, mort după mort s-aşează,
Păşesc cu voi alături, întunecați şi crunți,
în marşul de paradă ei dîrz înaintează,
Cu mînile întinse arată peste munți...

ATUNCI

Un gînd răzleț îmi spune mie
Că-n umbră mai aşteapt-un val,
O mare volbură tîrzie,
Cu chiote de vijelie
Să-şi ducă clocotu-n Ardeal...

Atunci, în ziua dezlegării,
Pămîntul nostru abătut
îl veți găsi în largul zării
Şi-n toate unghiurile țării
Atît de gol ş-atît de mut...

Dar morții s-or porni să vie,
Şi-n vesel, zîmbitor convoi,
Vă vor iubi cu frenezie,
C-ați împlinit o datorie,
Nu pentru ei, ci pentru voi...

PORTRETUL

Țin minte clipa... Soarele de vară
Aluneca în tinda casei noastre,
Şi luminîndu-i pacea solitară,
în fîlfîirea umbrelor de seară,
Se alinta cu florile din glastre...

Era o jale blîndă, o sfială
Trecea din pomi prin iarba din grădină,
O tremurată plîngere-n surdină,
Un stins fior de dulce moleşală,
Cînd eu privind spre munții de departe
Stăteam în prag cu gînd de pribegie...

în trista mea tăcere abătută
Se fărîma o lacrimă tîrzie
Şi pricepeam că seara asta mută
Pe-o veşnicie, poate, ne desparte...

Atunci a fost... Un fulger... O-ntîmplare...
Că mai privind din nou o dat' spre tindă,
Eu te-am zărit sub înnegrită grindă,
încremenit în vechea nemişcare,
Portret bătrîn al celui de sub glie...
Curatele clipiri nemîngăiete,
Primind o nouă-nfățişare vie,
Mă urmăreau din cadrul din pårete...

Era atîta zîmbet şi lumină
în fața ta de popă de la țară,
Că ochii tăi adînci mă-nfiorară,
Cu raza lor de înțelesuri plină.
Tu desluşeai, în mintea ta bătrînă,
Ce flacără mă arde şi mă mînă
Spre visul tău ce mi l-ai prins în sînge...
Tu-ntrevedeai altarul ce mă cheamă,
Cu glas vrăjit, poruncitor, de mamă,
în țara sfînt-a dorurilor tale...

Şi biruit de-o nesfîrşită jale
Părea că chipul s-a pornit a plînge,
Că buzele-ți frămînt-o rugăminte,
Că-mi profețesc potopul care vine,
Şi-n graiul lor, strigat fără cuvinte,
Mă roagă tainic să te iau cu mine...

Te-am ascultat... în aşteptarea crudă,
Tu eşti tovarăş zbuciumelor mele,
în zile lungi şi-n negre nopți de trudă,
în ceasurile viforelor grele,
Neîncetat tu mă priveşti în față
Şi înțelegi că-n cîntece rebele
Eu risipesc curata ta povață...

în jur de tine-alearg-o lume nouă
Şi trec şi vin şi se abat în pripă
Străine glasuri, gînduri neştiute,
Seninătatea feții tale mute,
Furînd din plin cu mîinile-amîndouă,
Ele-o despoaie-n fiecare clipă...

Azi îmi apari ca o străveche moaşte,
Privirea mea abia te mai cunoaşte,
îmbătrînit tu mă masori din ramă,
O umbră neagră-ți flutură pe frunte,
Şi bine văd şi bine-mi pot da seamă,
Că pletele-s mai albe, mai cărunte...

Ca un drumeț cu răsuflarea frîntă,
Abia văzînd o licărire-n zare,
Cum stau acum cu coatele pe masă,
Din ochii tăi mă fulger-o mustrare,
O rază nouă astăzi mă-nspăimîntă :
Simt cum te ceri în sat la tine-acasă.

TRENURILE

In colțul vechi de înnegrită gară
Se uită-n gol un moș cu barba sură,
Se uită-n gol din zori și pînă-n seară,
Cum trenuri vin și trenuri pleacă iară,
Țipînd prelung dintr-o spurcată gură.

Sunt trenuri mute, care mortuare,
Sunt ciocli tainici negrele vagoane,
în ele poartă lacrimi și mustrare
Și bocete și plîngeri funerare
Din tragedia bietelor cătane...

Și oum se uită moșul fără veste
Și-n juru-i noaptea a-nioeput să crească,
Deodată ceriul înroșit pe creste
I-arat-un zmeu, un zmeu ca din poveste,
Un zmeu flămînd de carne românească.

APOSTOLUL

Văzduhul îl despică iarăşi sinistrul ţipăt de aramă,
Pe cîmpul blestematei Pajuri un proaspăt regiment se cheamă.
Din oceanul plin de lacrimi şi din pădurea de blesteme,
Din patima întunecată ce urlă, chiote şi geme,
Din plînsul românesc ce-^aude nemilostivul cer de vară,
Se smulge mîndră şi-ngheţată cîntarea aspră de fanfară,
Poruncitoare şi semeţe străine goarne prind să sune :
Spre dumnezeul rece-al morţii trimit străină rugăciune...

Se toarce tainic umbra morţii din joc de raze diafane :
Cu frunţile încovoiate ascultă tristele cătane.
Prin rînduri a trecut fiorul şi peste capete se duce,
Cutremurată şi învinsă întreagă oasteanşi face cruce.

Doar unul singur stă la colţu-i cu cuget îndrăzneţ spre soare,
Pe faţă are scrisă toată durerea lui fulgerătoare,

Il arde flacăra aprinsă din visul nopţilor de truda,
Şi-nţelegînd că-n clipa asta s-a isprăvit povestea crudă,
El nemişcat străpunge cerul cu ochiul lui de Prometeu
Şi murmură încet în barbă :
„Ardealul n-are Dumnezeu".

FLAMMA MUNDI

Furtună care dormi în haos,
Dospindu-te sub vremea mută,
Şi frîngi al anilor repaos
O dată-n fiecare sută :

Măreaţă, veşnică arsură
Ce-n valuri roşii de văpaie,
Şi-n lacrimi fără de măsură
Fierbi ale lumii măruntaie...

Tu, care-aprinzi pe culme focuri
Şi semeni moartea pe răzoare,
Tu, schimbătoare de norocuri
Şi de hotare schimbătoare ;

Furtună sfîntă şi grozavă.
Iţi simt suflarea la fereastră,
Şi-ţi cer oştirile de lavă
Să treacă pe la casa noastră...

La cer să-mi spulbere amarul
înfricoşatelor blesteme,
Cu cari mi-am luminat altarul
întunecat atîta vreme...

Ca-n ziua cînd senin pămîntul,
Cu trupul nepătat de ură,
Şi-a premeni din nou vestmîntul,
Curat de-a patimilor zgură,

Să pot şi eu la sărbătoare
Să-nalţ o rugăciune nouă,
Rostind cu sufletul spre soare
Cuvîntul tainic : *Pace vouă !*

Doar-abia o clipă le-a ținut divanul,
N-a fost grai de cronici, grai de pârcălab.
Cu mîndria-i rece mut sta suveranul.
Şi-a-nțeles degrabă Neagoie, sărmanul,
C-a pierdut domnia neamul Basarab...

ÎN MORMÎNT LA ARGEŞ

S-a urnit din pacea morților stăpînă,
Neagoie-nțeleptul, Neagoie voievod,
Şi-a sfărmat azi-noapte, cu domneasca-i mînă,
Lespedea de piatră, lespedea bătrînă,
Unde-1 îngropase cuvios norod...

în morrnînt la Argeş pătrunsese dorul
Care plînge-acuma, sus la Făgăraş.
Frematînd din valuri Oltul, călătorul,
L-a trezit din somnu-i greu pe domnitorul
Adormit în vechiul creştinesc lăcaş...

L-a trezit — şi dornic să-i cunoască sfatul
Mortului decalaturi, mortului mai nou,
Neagoie bătrînul părăsindu-şi patul,
Căutîndu-1 unde-i proaspăt îngropatul,
S-a-ndreptat spre scara marelui cavou...

Se-ntîlniră morții amîndoi în față,
Osebiți la vorbă, osebiți la port,
Şi încrucişîndu-şi suflul lor de gheață,
Au văzut deodată că din altă viață
S-a desprins aicea fiecare mort...

T

BAL LA PALAT[1]

Subt albastrul cer de toamnă,
Miezul nopții de noiemvrie
Tinde-o mantie de aur
Peste veselul oraş...

Pretutindenea văzduhul
Freamătă străpuns de patimi,
Şi-ntr-al vieții neastîmpăr
Doar copacii mai sunt trişti.

Trec pe tainica alee
Faetoanele de gală,
Trec parfumuri şi surîsuri
Şi păcate multe trec.

Spre palatul ce-şi lumină
Sărbătoarea lui regală,
Ca un lung convoi de glume
Fericiții se strecor...

Părăsiți rămîn în urmă,
Şi cu trupul gol castanii,
In tăcerea care cade
Brațele-şi întind spre cer.

Liniştea se-ntoarce iarăşi
De pe cîmpuri în alee,
De departe-abia se-ngînă
Lenea dulce-a unui vals...

Călător uitat cu gîndul,
îmi răresc în cale pasul
Şi din plîns de frunze moarte
Vreau un.cîntec să desprind.

Dar deodat'apare-n goană
O trăsură-ntîrziată,
O vedenie grozavă,
Un neaşteptat drumeț.

în poleiul alb al lunii
îi văd patruzeci de rane —
Şi se mişcă plin de sînge
Fiorosul cap de mort.

El îmi zice : — Sunt Ardealul,
Cu credința-i de-un mileniu,
Şi din tabăra nemțească
Am venit şi eu la bal...

[1] In ediția din 1916, poezia avea subtitlul : *„Romanță neutrală"*.

PRIBEAG STRĂIN[1]

Mi-adue aminte — într-o zi de vară,
Oraşul prins în vechea-i alergare,
Ca scormonit de-o nevăzută gheară,
Vuia-mprejur, şi-n clocotul din zare
îşi prăvălea statornica strigare
Lung chiotind plămîna lui murdară.

Atunci sub ploaia arşiţei ele soare,
Ce trimetea ucigătoare suliţi,
în zgomotul de guri asurzitoare,
Eu te-am văzut la colţul unei uliţi,
Vîslaş trudit prin goana nentreruptă,
Răzleţ purtîndu-ţi jalba călătoare,
Rătăcitor ţăran cu faţa suptă.

în strălucirea razelor de-amiază,
Ce luminau sfiala ta stîngace,
Prin strigătul agenţilor de pază,
Tu, strecurîndu-ţi teama şi amarul,
Cu cele două blînde dobitoace
Neştiutor înaintai în cale...
în drumul greu părea că plînge carul
Din bietele încheieturi uscate,
Părea că boii prinşi de-aceeaşi jale,
In ochii umezi, dătători de pace,
Subt arcuirea frunţilor plecate
Răsfrîng icoana sărăciei tale.

Atît de singur, fără de povaţă,
Erai, sărmane suflet de la ţară,
In nenţelesul haos de viaţă,
Că-n ziua asta jalnică de vară,
Durerea mea te-a priceput mai bine,
A priceput că-n veşnică frăţie
Noi aşteptăm aceeaşi vijelie,
Străin pribeag şi frate bun cu mine.

[1] In ediţia din 1916, poezia avea ca moto : *„Fratres summus"*.

Din zborul larg ee-mprejmuie pămîntul
Cobor la malul Dunării albastre,
Eu ce vă ştiu şi visul şi cuvîntul
Şi-s frate bun cu plîngerile voastre.
La mine-aveaţi scăparea şi limanul
De-a pururea pe-a vremilor cărare,
Prin rostul meu vorbeaţi cu oceanul,
Voi, tulburate picături din mare...

Azi duhul meu fără popas vă cheamă,
Vă cere-a lumii nouă epopee,
Din mii de guri cu chiot de aramă
Latinitatea strigă din tranşee.
Voi unde sunteţi, rîu cumplit de patimi !
Urniţi-vă, nu-i vremea de-a mai plînge ;
Nevolnicii răscumpără cu lacrimi
Durerile cari se plătesc cu sînge !...

Acolo-n hora vijeliei crunte
E clocotul visării noastre sfinte !
Veniţi, români ! Porniţi-vă spre munte !
V-arată drumul morţii din morminte.
Să nu uitaţi a veacurilor carte,
Veniţi, veniţi !... Căci adevăr zic vouă :
Ori vă mutaţi hotarul mai departe,
Ori veţi muri cu trupul frînt în două !

NEUTRALUL [1]

De cîte ori drumeţ în noapte mă duce-a gîndului arsură
Ori pe cărări necunoscute îmi port a zilelor sfială,
Tu pururi mi te-arăţi în cale la fiecare cotitură,
Vecin nenorocirii mele, ce fără dragoste şi ură
Iţi plimbi netulburat pe uliţi seninătatea neutrală.

Zadarnic undeva departe se zămisleşte-o viaţă nouă
Şi ceriul pare plin deasupra de păsări groaznice de pradă,
Zadarnic se prăvale-a lumii catapeteasmă frîntă-n două,
Cînd împrejur de noi pierzarea întinde braţele-amîndouă,
Tu plin de tihnă-i treci alături, căci ochii tăi nu pot să vadă.
Pe buza ta fără de tremur acelaşi zîmbet se răsfaţă
Ca un opaiţ trist de veghe de lîng-o criptă fără nume.
Din viforul ce strig-afară tu nu desprinzi nici o povaţă,
Sărmane orb cu ochii limpezi, pesemne firea îndrăzneaţă

[1] în ediţia din 1916, poezia era dedicată lui Alexandru Marghiloman.

Prin rostul tău a vrut în carne să-şi prindă jocul unei glume.

• îmi pare sufletul tău, bietul, o goală, jalnică chilie,
O casă nouă fără oaspeți, fără cuvînt şi fără vise,
Acolo nici un gînd nu moare şi nici o patimă nu-nvie,
N-a fost în ea nici rîs pe vremuri, nici nu s-a plîns vro tragedie,
Căci n-a fost rază să pătrundă după ferestrele închise...

De-aceea n-are să te cheme a vieții veşnică fanfară,
Cînd vede-fruntea ta îngustă de-aceeaşi pace-nfăşurată,
Nu vin nici frigurile morții, ca lilieci tîrzii de seară,
Să-şi bată aripile negre şi-n jur de tine să tresară,
Căci nu călătoreşte moartea la cei ce n-au fost vii vreodată.

De-aceea nici o clipă barem acolo-n liniştea ta mută,
N-auzi profetul ce-n pustie îşi strigă vorba solitară,
N-au-zi .şi n-are să te mustre vreodată mintea abătută,
Cînd călători făr-adăposturi îşi plîng țărîna lor pierdută,
Căci, neutral al țării mele, tu ai fost pururi fără țară.

UNUI ORB

— Cu prilejul bătăilor de flori de la Bucureşti —

Cînd te vedeam demult, odinioară,
Cum dibuiai în trista-ți promenadă,
Sărmane orb, cumplita ta corvadă
Simțeam că-n ochi o lacrimă-mi coboară...

* Pupilele ursite să nu vadă
Pămîntul vechi cu vechea lui comoară
Făceau atunci amarnic să mă doară
întunecata orbilor baladă.

Azi cînd apari rătăcitor în lume,
Prin praf, prin rîs, prin chiot şi prin glume,
Printr-echipaje vesele de gală...

Azi nu te plîng, căci nu ți-e dat, ca mie,
Să vezi în drum sălbatica orgie,
Din biata noastră tară neutrală...

LUPUL

Te-am auzit cum hăuleai departe,
Infiorînd pădurea-nzăpezită,
Bătrîne lup, cu gura istovită,
Etern pribeag'al câmpurilor moarte,
Te-am auzit cum hăuleai departe.

Te-am auzit, şi-n ceasurile grele
Ce mă gonesc cu vifore turbate,
Am priceput chemarea ta de frate,
Şi-am priceput că-n noaptea fără stele
Tu eşti tovarăş visurilor mele...

Tu, numai tu, neîmblânzită fiară,
Ce-ţi strigi pustiei patima flămândă,
Şi-n prigonirea dinilor la pîndă,
Iţi plimbi prin codri ura solitară —
Tu înţelegi un suflet fără ţară...

BOBOTEAZĂ

Ieri un popă rumen mi-a venit în casă
(Lege nu-i pe lume să şi-l vrea proroc),
Şi din căldăruşe mi-a uitat pe masă
Un sfios şi galben fir de busuioc...

Busuioc cucernic, busuioc de-acasă,
Frate cu muşcata prinsă-ntre fereşti,
Floare de la ţară, floare cuvioasă,
Cum să-ţi spun eu ţie cît de drag îmi eşti ?

Mi-ai adus cu tine farmecul livezii,
Mi-ai vrăjit o clipă satul meu din deal,
Taina ce-nfioară noaptea bobotezii,
în întunecimea bietului Ardeal...

Îmi răsar acuma cîntece uitate,
Şi-ntr-o pribegie fără de noroc,
Eu te simt că tu eşti singurul meu frate,
Rătăcit şi galben fir de busuioc...

In străinul chiot care strig-afară,
Lîngă mine-alături mi te iroseşti,
Floare cuvioasă, floare de la ţară,
Ce cătarăm, oare, noi la Bucureşti ?...

TRECEA CONVOIUL MORTUAR

Trecea azi pe la colţ de stradă,
Cu pasul cadenţat şi rar,
Cîntînd a morţii serenadă,
Trecea convoiul mortuar.

In soarele de primăvară,
Ce-mpurpura un blînd apus,
Cîntarea asta funerară
Era de-o jale de nespus.

In zvonul mulcom de tropare
Toţi — robi eternului nimic —
Priveau cu^atita-nduioşare
La văduva de după dric.

C-un văl cernit pe faţa suptă
Plecîndu-şi fruntea ei de var,
Părea o arătare ruptă
Dintr-o icoană c-un calvar.

Avea atîta gol subt gene,
Şi-atîta sete de-adăpost,
Că plînsul sfintei Magdalene
Mai trist nu poate să fi fost.

Şi, totuşi, palida femeie
N-a smuls un strop din ochii mei
Gîndeam la morţii din tranşee,
Şi n-am putut să-1 plîng pe-al ei.

ADUCERILE-AMINTE

Aducerile-aminte, posomorite urne
Ce-nchid cenuşa clipei murite pe vecie,
Uitate ţintirimuri cu umbre taciturne,
Ce-s mute ziua-ntreagă şi noaptea reînvie...

Aducerile-aminte sunt harfe spînzurate
De ramura dintîie ce-atinge casa noastră,
Amurgul cînd adie tresar înfiorate,
Şi pînă-n zorii zilei ne cîntă la fereastră.

Aducerile-aminte, copii bastarzi ai vieţii,
Ce rătăcesc pe câmpuri şi dorm printre ruine,
Dragi licurici de-o clipă din drumul tinereţii,
Aducerile-aminte de ce mai vin la mine ?!

IN SUFLET SIMT O TEAMA-CUM S-AŞTERNE [1]

— Traducere din Al. Petofi —

In suflet simt o teamă cum s-aşterne :
Să mor în pat, cu capul între perne !
Să mă usuc ca floarea din grădină,
De-un tainic vierme roasă-n rădăcină ;
Să scad încet, ca luminarea mută,
In chilioara-ngustă şi tăcută...
Mărite Dumnezeu din cer,
Eu ţie altă moarte-ţi cer !

Eu brad să fiu şi fulger să mă-ncingă,
Turbatul vifor mijlocul să-^mi frîngă.
Să mă prăval, o uriaşă stîncă,
Să înfior prăpastia adîncă...

Cînd neamurile lumii toate,
Cu braţele descătuşate,
Sub steagul roş porni-se-vor ca vîntul,
Pe flamură pecetluind cuvîntul :
Libertate —
Şi vor străbate
Din răsărit spre apus răzbunătorii,
Şi_n calea lor vor sta asupritorii,
Acolo să cad eu,

[1] Dorinţa cîntăreţului maghiar s-a împlinit: a căzut pe cîmpul de luptă de la Sighişoara, la anul 1849 (n.a.).

Pe cîmp de bătaie,
Să-mi curgă din vine £
Tot sîngele tînăr ce-mi arde-n văpaie...

Strigarea din urmă a buzelor mele
Să moară-n vuitul păgîn de oțele,
In glasul de tulnic, în huiet de arme,
Şi trupul să-mi sfarme
Copitele, aspre de roibi furtunatici,
Ce-or trece pe cîmpuri în goană, sălbatici
Vestind biruința cea sfîntă şi mare !

De-acolo să-mi strîngă şi moaştele frînte
în ziua măreață de-obştească-ngropare,
Cînd surle duioase domol au să cînte
Şi steaguri cernite veni-vor în soare
Jelind, libertate, pe morții tăi fii,
închişi subt zăvorul aceleiaşi glii.

LUI PETOFI

Pe tine te-ascultară zeii, duşmanul meu de totdeauna,
Profet al prăbuşirii mele, pe tine zeii te-ascultară,
Şi ca să-i deie veşnicia cântării tale de fanfară,
în mila lor nemăsurată cu sînge ți-au stropit cununa.

Acolo, dincolo de moarte, în rătăcirea ta de-acolo,
Tu vezi cum vifore de patimi lovind pe struna mea coboară,
Şi astăzi zîmbetul tău rece din înălțime mă măsoară
Crezînd că poate lacrimi numai mi-a dat din darul lui Apollo.

Aşteaptă, mai aşteapt-o clipă, se joacă hora morții încă,
Şi uraganul care-n goană azi pacea zărilor o frînge
Mai poate trece pe la mine să-mi schimbe lacrimile-n sînge,
Cu braț de flăcări să mă smulgă dintr-o prăpastie adîncă.

Atunci în ziua milostivă cînd şi suflarea mea de viață
Se va zidi în temelia ce şi-a dura o lume nouă,
Cînd mă vor îngropa-n țarina moşiei tale rupte-n două,
Atunci, în ziua judecății, eu blînd te voi privi în față.

Cu ura mea n-am să mai tulbur atunci tăriile albastre,
Şi-om pribegi senini alături în .undele nemărginirii,.
In vreme ce, acoperite de praful sfînt al răsplătirii,.
Ca nişte fulgere uitate, dormi-vor cîntecele noastre.

UNUI SCRIITOR VÎNDUT[1]

Nu-i simţi, în noaptea ta de jale,
Cum vin, convoi întunecat,
Eroii scrisurilor tale
Şi ţi s-apropie de pat ?

Vin popi bătrîni cu,barba sură,
Ţărani cu chip însîngerat,
Vin să te blesteme din gură,
Vin să te-ntrebe de păcat...

Şi, spune-mi, nu te-ncearcă oare
Un vis cumplit, un vis urît :
Că mîna lor răzbunătoare
Te-a strînge într-o zi de gît ?

[1] In ediţia din 1916 poezia poartă dedicaţia : *„Lui 1. Slavici"*

NOAPTE

I

Tu, noapte tainică de vară,
Atît de dulce,-atît de grea,
Atît de plină de povară,
Din care lumi, din care ţară,
Cobori azi la fereastra mea ?

Pe unde' te-ai oprit în cale,
La care geam ai stat în drum,
Din ce grădini, din ce petale,
Se-mbină farmecele tale,
Cînd vii la pragul meu acum ?

Atîtea doruri călătoare
Cuprinzi la sîn şi le alinţi,
Pare c-o dragoste ce moare
Ţi-a dat întreaga ei viitoare
De patimi şi de năzuinţi...

Ca o broboadă de mătasă
Simt zvonul tău adormitor,
Ce blînd pe frunte mi se lasă...
Pesemne-ai fost la mine-acasă
Si-aduci de-acolo vreun fior...

I,

Cum treci azi, umedă de rouă,
In trena ta de catifea,
Aş vrea cu mîinile-amîndouă
Să-ţi sfîşiu haina asta nouă,
Să-mi fac o perină din ea...

O, noapte, punte blestemată,
Durată-ntre pămînt şi cer,
De-atîtea ori îmbrăţişată
In setea noastră de mister...

Pe drumul tău, întotdeauna,
Din preajma tîmplelor fierbinţi,
De-o veşnicie-mi vede luna
Urcînd aceleaşi năzuinţi...

Dar fiecare dimineaţă
Se frînge puntea ta de-argint,
Şi de pe ea îmi cad în ceaţă,
Cad visurile şi mă mint...

III

De ce, nepricepută noapte,
Ţi-ai stins luminile din cer.
De ce n-ai basme azi, nici şoapte,
Şi fîlfîi plină de. mister ?

De ce tresai înfiorată,
Cînd pe deasupra noastră zbori,
Şi-n calea ta întunecată
Azi semeni groază şi fiori ?

Pesemne undeva,, departe,
Pierzarea s-a gătit de drum,
Ş-un braţ aducător de moarte
Aşteaptă să loveasc-acum...

DOI FRAȚI

La curtea veche-a unui popă de lîngă Murăş mai Ia vale,
Doi frați robiți de-aceeaşi rază s-au fost pornit pe-aceeaşi cale.

La curtea veche-a unui popă din sufletele amîndouă
Aceeaşi veche rugăciune se îndrepta spre-o lume nouă...

La curtea veche-a unui popă e azi o temniță pustie,
S-au răzlețit departe frații minați de-aceeaşi vijelie...

Aceeaşi zodie amară le-a dat aceeaşi ursitoare,
Ii paşte tot aceeaşi soartă pe alte drumuri călătoare.

Pe unul l-a trimis să scrie cu sînge roşu pe zăpadă,
Părăginirea ce şi-o strigă Ardealul blestemat să cadă,

Iar altul scrie tot cu sînge în colțul unei mahalale
Povestea fără strălucire a României neutrale...

PRIBEAG

Pe drumul meu de pribegie
Nu licăresc în noapte stele,
Şi, singură tovărăşie,
Port numai gîndurile mele.

Cum s-au legat de mine-n largul
Viitorilor să mă petreacă,
Par corbi cari țipă pe catargul
Unei corăbii ce se-neacă...

HORA VALURILOR

I

Vechea mea otravă, jale călătoare,
Azi la malul mării te-am adus pribeagă,
Cînd povestea noastră pe pămînt nu-l doare,
Să mi-o ştie valul, valul s-o-nţeleagă.

într-o elip-amurgul mi-a furat amarul,
S-a pornit, o undă alteia să-l spuie,
Cîntecul meu tainic şi-a pierdut hotarul,
Cu talazul cade, cu talazul suie.

Simt cum ondularea stropilor de apă
Fremătînd departe glasul mi-l răsfrînge,
Cum se sparge larga valurilor groapă,
Cînd pămîntul tace, simt cum marea plînge.

Viforul din mine prinde să pătrundă
Pînă-n adîncimea apelor rebele,
Şi se otrăveşte fiecare undă
De înfrigurarea patimilor mele...

Cresc în pacea sării magice orchestre
Din nepotolita volbură albastră,
Şi-mi azvîrl în goană noaptea la ferestre
Fulgere răzleţe din viitoarea noastră.

S-a-mpletit un cîntec mare, fără seamă,
Oceanu-mi cîntă hora ta grozavă,
Undele te strigă, apele te cheamă,
Jale călătoare, vechea mea otravă...

II

în noaptea asta mă apasă
Al apei greu răsuflet cald,
Vin neguri negre de se lasă
Ca din povestea unui scald.

Oceanul cu acorduri grave
Nu-şi mişcă creţele verzui,
Toţi zeii mării scandinave
Veghează-n adîncimea lui.

în ritmul stropilor de apă
învie basme de demult,
Un vaier de departe scapă
Şi vine-aproape, să-l ascult.

Adoarme-apoi cu firea-ntreagă
Şi-abia mai rătăceşte^n gol,
O jale tainică, pribeagă,
Ca dintr-o harfă-a lui Eol.

Atunci, o clipă mi se pare,
Cum stau şi-n noapte mă frămnit,
Că s-a oprit eterna mare
S-asculte moartea pe pămînt...

POVESTE

— 1914 —

Cum stau acum şi-mi număr a vremurilor salbă,
Parcă-mi revăd, în casa din satul de subt deal,
Pe-un biet bunic din ceata de moşi cu barba albă,
Prin cari vorbeşte gura tăcutului Ardeal.

II văd aşa de birne... îi flutura oftatul
Subt bolta înfrunzită a nucului înalt,
Cînd începea povestea : — Doi ochi avea împăratul...
Dar, de rîdea cu unul, plîngea cu celălalt...

Poveste minunată şi tainică poveste,
Şoptită în amurgul atît de stins şi mut,
Subt soarele de toamnă care.murea pe creste,
Cînd mi te-a spus moşneagul, eu nu te^am priceput.

Dar printre anii tulburi, care-şi sporiră-n cale
Comoara lor de lacrimi în fiecare ceas,
Nelămurită, taina înțelepciunii tale,
Poveste bătrînească, în minte mi-a rămas.

Şi-abia tîrziu, odată, ți-am înțeles fiorul
Şi te-am văzut cum stărui şi-nfricoşată creşti,
în clipa cea dintîie cînd mi-a atins piciorul
Țarina fermecată a țării româneşti.

Atunci, în cutropirea furtunii fără nume,
Cînd rîuri de văpaie îmi clocoteau prin sînge,
Te-a luminat întreagă un glas din altă lume :
Ei, ochiul care rîde, noi, ochiul care plînge.,.

în volbura,,grozavă ce-mi strigă la fereastră,
Cum stau acum în noapte şi-n golul ei mă zbat,
Pare c-aud cum geme cumplit povestea noastră
Şi-1 văd pe cel din basme, pe bietul împărat...

îl văd şi-mi muşcă-n suflet durerile păgîne,
Şi patimi şi ispite şi vifore mă frîng ;
Căci, cine-mi spune mie ce vom avea noi mine :
Doi ochi ce rid în soare, ori doi ochi care plîng ?...

SUFLETUL

După Ada Negri

Era puternic. — Dumnezeu din ceruri
A revărsat pe fruntea lui lumină.
Un cîntăreț al dorurilor multe,
Poet supus visării fără nume,
Era frumos, în pacea lui senină,
Şi viețuia neînțeles de lume.

Lui îi spuneau întraripate şoapte,
Şi stelele şi lucrurile toate,
Cu glas vrăjit de mută armonie,
Cu-atîta slavă cerul i-a fost darnic ;
Dar pentr-un vis din zări îndepărtate
O biruință el cerşea zadarnic.

Aşa s-a stins cel mare-n întunerec...
Singurătatea-i străjuie mormîntul,
Şi pe movilă soarele-i coboară,
Peste podoaba teilor în floare.
Tremurător, un cîntec poartă vîntul
Asemeni unei pasări călătoare.

Azi, lutul mort în groapă se desface,
La sînu-i rodnic îl primeşte glia
Şi se-nfrățeşte cu pămîntul-tată...

Eu te întreb, drumeț oprit în cale,
Ce-ai ocrotit pe strune poezia :
Ce-a mai rămas din cîntecele taîe ?

Tu, numai tu, cel îmbătat de soare
Şi de lumina sfînt-a dimineții,
Tu, chinuit de nemplinite doruri,
Ce ți-au zdrobit şi inima şi struna,
Tu,-nsîngerat, dar neînvins al vieții,
Tu, suflete, trăi-vei totdeauna !

Cînd pacea dulce-mbrățişează bolta
Şi florile cu roua se sărută,
Şi cînd extazul dragostei curate
Va tremura în adîncimi de zare,
Se va-mpleti în el, nepricepută,
Viața ta şi sfînta ta visare.

Furtunile cînd zbuciumă văzduhul
Şi vifore-n pagină răzvrătire
Aprind temutul fulgerelor caier,
Cînd îngenunche pocăita minte,
Tu gemi atunci, cu îngrozita fire,
Cutremurat de-aducerile-aminte.

Cînd limpede va legăna amurgul
In lumi de stele-un cîntec de fecioare,
Un cîntec care-şi flutură sfiala,
Şi-aprins, văpaia patimii răsfrînge,
Atunci, topit în ruga-i arzătoare,
Tu, suflete, cu jalea lui vei plînge...

*

Doar cîtă vreme lunci vor fi în floare
Şi-un trandafir va mai trăi în fire,
Cît buzele vor cere sărutare
Şi- florile vor cere stropi de rouă,
Şi cîtă vreme, tainică iubire,
Scînteia ta vei mai aprinde, nouă ;

Cînd crini nuntesc în razele de soare
•Şi mînidri ţin alaiul strălucirii,
în vifore şi în adînc de mare,
în stelele ce rîd în împrejururi,
Pierzîndu-te în taina sfînt-a firii,
Vei dăinui tu, suflete, de-a pururi...

DIES ILLA

D-lui I. Al. Brătescu-Voineşti

Eu tot nu cred în ziua de-ngropare,
Dragi cîntăreţi, eu adevăr zic vouă,
Eu tot n-aştept potopul de pierzare,
Cînd clopotul bisericuţii noastre,
Din turnul tainic, despicat în două,
S-ar prăbuşi în lacrimi şi dezastre...

Dac-ar veni clipita-nfricoşată,
Atunci, strivit, fiorul din vechime
Ar părăsi cetatea dărîmată,
Iar noi, învinşi, cu-aripile frînte,
Am împleti neputincioase rime,
Căci strunele n-ar mai putea să cînte...

Atunci, în ziua neagră şi grozavă,
Toţi, într-un foc care-ar uimi pămîntul,
Ne-am azvîrli cîntările de slavă,
Şi cărţile de visuri triumfale...
Cenuşa lor s-o risipească vîntul
-în largul ţării noastre neutrale...

DIN LARG

POEME POSTUME

1939

DIN LARG

Eu urc spre culme... Mi-a rămas în urmă
Noroiul prins în putreda-i osîndă,
înfrigurata patimilor turmă,
Cu chiot lung de-ntrecere flămîndă...

Eu urc... Acolo jos, în adîncime,
Aud viața ce-şi întinde hora ;
E necurmatul cîntec din vechime.
Il ştiu... Mai bine n-o să-1 ştie nime,
Căci am băut din cupa tuturora
Şi l-am plătit cu lacrimi şi cu rime...

Acum, în drum cînd mă opresc vreodată
Şi fac popas la nouă cotitură,
Priveliştea din înălțimi s-arată
Atît de-ngustă, strîmbă şi ciudată,
Cu valul ei de dragoste şi ură.
Că orice pas de mergere-nainte
îmi năruie-o aducere-aminte,
îmi frînge-un glas, un zîmbet, o icoană..
Din cîte jos m-au urmărit în goană...

Şi tot aşa... de-acum o să-mi rămînă
Aceeaşi țintă fără de zăbavă,
Să-mi uşurez povara de țărînă,
Să-mi cer de sus paharul de otravă !

Jur împrejur e largul care cîntă,
E soare-n cer, e sărbătoare sfîntă,
Şi-n vreme ce mi-a amuţit pămîntul
Fiorul păcii-n suflet mi se lasă,
Eternităţi îmi flutură vestmântul;
Simt Dumnezeu cum mă primeşte-n casă..

Mai sus !... Mai sus !... Cetăţile de stele •
Cuprind rotirea gândurilor mele,
Şi, ca un sin ocrotitor de mamă,
O năzuinţă proaspătă mă cheamă :

Neprihănită, mîndră' poezie,
Lumină albă, pururi adorată,
Ascultă-rnă cu ruga mea târzie,
Şi fă pe veci în minte să-mi tresalte,
Strălucitoare, rece şi curată,
Singurătatea culmilor înalte...

PROFETUL

Am fost proroc, pe drumul din pustie,
Cînd zilele mureau, nemîngăiete...
Am fost proroc, izvor de apă vie,
Toţi m-aţi băut, de friguri şi de sete.

Un vaier surd din veacuri depărtate
Venea la mine-n noapte să mă cheme,
Şi mă găsea cu buze-nfrigurate
Din plînsul vostru împletind blesteme.

Hoţi flămînzi de pîine şi de soare,
In carnea mea eu v-am dospit fiorul,
Şi despicând a vremilor viitoare,
Prin graiul meu vorbea Mîntuitorul.

însângerat v-am răscolit cărare
Cu inima, cu pumnul şi cu dinţii,
M-am îmbrăcat în neguri şi pierzare,
Ca să vă dau limanul biruinţii...

Cînd valul meu s-a revărsat pe uliţi
O clip-abia, din larga lui năvală,
Din mii de guri, din strigăte şi suliţi,
I-am auzit cîntarea triumfală.

O zgură neagră i-a rămas în urmă.
Ce mic e azi alaiul tuturora !
Străină mi-e biruitoarea turmă
Cu tot noroiul unde-şi joacă hora.

Un chiot sitrîmb îmi urlă la fereastră,
Norocul lui mă mustră şi mă doare.
Nu-i visul meu în fericirea voastră,
Eu am vestit o altă sărbătoare.

Mă-ntorc din nou spre culmi de-odinioară,
Ca să nu-mi sfarm o sfîntă profeţie,
Cu ce mai am din vechea mea comoară,
Lăsaţi-mă să plec iar în pustie...

ISUS PE VALURI

în noaptea-aceea neagră şi tîrzie
Călătorea departe uraganul,
Cu repezi paşi împinşi de vijelie,
Cu repezi paşi de repede pierzare,
Cînd peste-albastra apelor mînie
S-a desluşit Isus Na-arineanul,
Cu braţu-ntins spre binecuvîntare...

Apostolii, cu teamă şi mirare,
Şi-n preajma lor îngenuncheat poporul,
înfioraţi de mîndra arătare,
Stăteau la mal, privind pe-nvăţătorul
Ce-alunecînd pe-a undelor cărare
înainta prin trăsnet şi genune...

Pe urma lui, supuse de minune,
Pe rînd primind cereasca lui mustrare,
Se potoleau furtunile nebune,
Şi firea-ntreagă-i resimţea fiorul...
Scăpau corăbii prinse de viitoare,
Din nou viaţa se-ntoreea pe valuri,
Cînd păsări albe, reluîndu-şi zborul,
Pescarii veseli năzuiau spre maluri...

Şi-n vreme ce fiinţa-i zîmbitoare
împurpurată-n sfînt-aureolă

Se prelungea topită-n depărtare,
Strălucitoarea cerului cupolă,
Cu praf de stele luminînd decorul,
Se aprindea mai tare, tot mai tare,
Ca să apară-n drum Mîntuitorul,
Semănător de linişte pe mare !

Legendă veche, plină de-nțelesuri,
Ce-ai luminat prin veacuri de rugină,
Şi-n rătăcirea negrelor eresuri
Ai mîngîiat singurătăți sihastre,
Legendă veche, floare de lumină,
Azi tot mai mult cu taina ta mă-mpresuri...

Corăbier bolnav al vremii noastre,
Mi-e prora frîntă şi zdrobit catargul
De-atît potop de vifor şi dezastre,
Dar ochii mei tot mai visează largul...
Te chem, d)eei, blînd îmblânzitor de fiare,
Tu care împaci hotare cu hotare
Şi picuri dulce liniştea uitării
în bietul suflet văduvit de mamă ;

Oriunde eşti, şi orişieum te cheamă,
Tămîia mea de ucenic te-aşteaptă,
Stăpîn măreț al valurilor mării,
Tu oare-nfrîm' în admeimi vulcanul,
Preamilostirve Orist de legea nouă,
Spre tine-n noapte ruga mi se-ndreaptă...
. Şt mi te-arată iarăşi oceanul
Cum, întinzîndu-ți mîinile-amîndouă,
Spui lumilor cuvîntul:Pace vouă!

POETUL

El nu-i canar de colivie,
Nici cîine paznic de ogradă,
Nici cal de ham, bun de corvadă,
Nici vultur de menajerie...

Demult, în noaptea cea dintîie,
Cînd ochii lui au prins să vadă,
Era o noapte de baladă
Cu cer rănit de vijelie.
Superba morţii serenadă
Cînta pe-a mărilor pustie,
Şi-n zarea neagră-plumburie
Urla un lup flămînd de pradă,
Iar dintr-a norilor grămadă,
Un fulger groaznic de mînie
Se asouțea în drum să cadă
Pe nişte lanțuri de robie.
Atunci, ursita care scrie
Cărarea din copilărie,
Simțind a cerului dovadă,
Şi-a zis, zîmbind cu ironie :
— Nu-l fac canar de colivie,
Nici cîine paznic de ogradă,

Nici cal de ham, bun de corvadă,
Nici vultur de menajerie...

Şi-ia scris în carte :
Poezie !

STEJARUL

Pe vîrf de deal, în largul de zăpadă,
Bătrîn stingher, stejarul e de pază,
Subt bolta lui vin corbii de s-aşază
Cînd umbrele-nserării prind să cadă.

Jur împrejur e gol, e frig, e groază...
Ş-a lupilor flămîndă serenadă,
Din cînd în cînd, în noapte-i dă dovadă
Că-n depărtare ura mai veghează.

El, mut şi blînd, stă fără se se-ncline,
Acolo unde-n vifor şi urgie
Blestemul rădăcinilor îl ține...

Cu împăcare înfruntînd povară,
înfăşurat în Vechea lui mîndrie,
E neclintit : visează primăvara...

PACE

Eu port adese-n mine-o închisoare
în care strigă făcători de rele.
Din negura aidîncurilor mele
Ei vin flămânzi de aer şi de soare...

De cîte ori îmi bat după zăbrele
Şi-ar vrea să frîngă vechile zăvoare...
I-aud 'cum cer în depărtări să zboare
Cu glas dogit, cu urlete rebele...

Dar totdeauna, pocăita minte,
Temutul paznic, fără de iertare,
Nemilositiv le iese mainte.

închide porţi, ou mînia-i pricepută,
Şi-n urma ei în suflet reapare
Aceeaşi pace veştedă şi mută.

DE PROFUNDIS

Nu mai sunt şesuri netede.în ţară,
Câmpii de grîu ca marea-nşelătoare,
întinse mirişti fără de răzoare,
Ce-n strălucirea razelor de soare,
îşi legănau, în pragul altor zile,
Cu leneş ritm, podoaba legendară...

Nu mai sunt şesuri netede în ţară,
Căci pretutindeni au crescut movile,
Să-nsemne drumul morţii călătoare...

Movile, tristă zestre funerară,
Biserici noi, turnuri de schelete,
Morminte multe şi nemîngîiete,
Tăcute urne, tainice coline,
Grozave peşteri, ce-ngropaţi ruine,
Voi răsăriţi pe lanul plin de spice,
în umbrele amurgului de vară,
Ca nişte pumni ce.vor să.se ridice,
Să spargă bolta zărilor albastre...

înfricoşate-s pivniţele voastre,
Vulcani aprinşi le dorm în măruntaie,
Credinţi şi doruri, rîuri de văpaie
Din uri şi patimi prinse-n jurăminte :
E toată goana sângelui fierbinte,

E țintirimul plin de oseminte,
Ce s-a umplut din cîmpul de bătaie...

O iarbă moale, proaspătă şi grasă,
A îmbrăcat c-un verde de mătasă
Aceste culmi ivite pe cîmpie.
Din haina lor rid flori de păpădie,
Dar jos, subt stratul țarinei mănoase,
Ele închid o vastă-mpărăție
De năzuinți, de carne şi de oase...

Sunt morții noştri încleştați sub glie,
Nenumărate trupuri zdrențuite
De fier şi plumb, de-a cailor copite,
In furtunoasa luptelor năvală.
Sunt cei căzuți în clipa triumfală,
Biruitorii câmpului de plîngeri,
Care, murind, zîmbeau în agonie ;
Sunt măcinişul negrelor înfringeri,
Bieți mucenici, ce-n hora de obuze,
Cu pieptul gol au vrut să-nfrunte valul,
Şi-au fost .striviți cu blestemul pe buze ;
Sunt umbrele oe-a azvîrlit spitalul
Din patul lui subt huma milostivă,
Ologi şi ciungi muşcați de mitraliere,
Cu chipuri reci şi strimbe de durere ;
Sunt gloata tristă, morții fără lupte,
Cei înghețați de frig în straie rupte,
Cei oropsiți de foame şi de boală...

Toți înfrățiți în neorînduială,
I-acopere pămîntul, deopotrivă.

Străine, tu, culegător de grîne,
Tu, ce-mi cutreieri țara după pîne,
Şi-nfăşurat în nepăsare crudă
îți porți în larg privirea fără milă,
Nu te opri întrebător în cale,
Cînd treci pe lîngă tragica movilă,
Vorbeşte-ncet, să nu mi te audă,
Nici să priceapă umbletele tale,
Ce-ar răscoli în adîncimi vulcanul
Ia tot belşugul holdelor cu tine
Nici nu gîndi că-n snopii ce vei'strînge
S1 0n f6 -°J? avemunstro P e sînge ; '
Tu satura-ți cohortele pagîne
Dar fugi grăbit în drum, printre coline
Căci n-are iadul draci să-1 mai înfrîne '
cînd s-a porni de-acolo uraganul !...

Iaşi, 1918

POVESTE VECHE

De «âte ori vremea cu sînge ne-adapă
Obida din cronica țării,
Aceeaşi poveste de veci se dezgroapă
Şi strigă în noaptea uitării.
Ea spune de oameni, de cîmp şi de munte,
De tine, prostime săracă,
Ursită să fereci din trupuri o punte
Ce nu pot duşmanii s-o treacă.

De voi scriu moşnegii pe foi de ceasloave,
La fel îşi înşiruie slova
Neculce la carte, şi vodă-n hrisoave,
în Țara de jos şi-n Moldova,
E lege bătrînă, şi legea-i păstrată,
Să dați voi pămȃntului moaşte,
Căci multe potopuri hotarul ne-arată,
Dar zid, numai unul cunoaşte.

Aşa ne păzirăți străvechea moşie
Cu brațe de plug şi de sapă,
De-atîtea ori moartă, dar pururea vie,
Tot viforul nostru ne-o scapă.

Şi astăzi, cînd moartea o simt la fereastră,
Povestea aceeaşi rămîne :
— Luați aminte, boieri dumneavoastră,
Să ştiți să ne-o spuneți şi mîine !...

Iaşi, 1917

PĂMÎNT ŞI CER

Pămînt, pămînt... Ogradă vinovată
C-un furnicar la orice cotitură,
Cu (măruntaie putrede de ură,
Povestea ta o ştiu... e neschimbată...

Aşa, muncit de-o tainică arsură,
Rîvnind o nouă jertfă-nsîngerată,
Flămând şi rău, aşa mi te arată
Din moşi-strămoşi a veacurilor gură.

De-aceea,-nvins şi obosit de tine,
Cu sufletul chemat de zări senine
De cîte ori mă cerceta misterul,

Eu, însetat de-o nevăzută ţară,
Smulgmdu-mă din haina ta murdară,
Priveam în sus, mă mîngîiam cu oerul...

Acolo-n slavă, binecuvîntate,
Ardeau lumini sfinţite din vechime,
Era un templu unde n-a fost nime
Din lumea asta plină de păcate...

Altar aveam acolo-n înălţime,
Căci, după poarta bolţii înstelate,
Homer mi-a dat a zeilor cetate,
Isus mi-a dat curata lui treime...

Putea oricât să stăruie minciuna
Aci în praf... căci ochii totdeauna,
Scăldîndu-se-n tăriile albastre

Mă învăţau în nopţi de reverie
Că este sus, în cer, o armonie
Ce-i dincolo de patimile noastre...

III

Azi în zadar vrea inima bolnavă
Să-mi prind-un vis din norii moi de seară,
Azi umbrele amurgului de vară
Miroase toate-a moarte şi-a otravă...

Zbătîndu-se în goana lui de fiară,
Pămîntul simt cum s-a urcat în slavă ;
Maşina lui îmi uruie grozavă
Spărgând a bolţii pace legendară...

Rănit văzduhul tremura-n răsfrângeri,
Se duc din el popoarele de îngeri,
Şi-n mintea mea un basm frumos se frînge
Nu mai eşti sfântă rază diafană,
Căci cerul alb şi fără de prihană
Azi e stropit cu pete mari de sînge...

Iaşi, 1917

CEAHLĂUL

Va fi-ntr-o zi de primăvară,
Cu molcom zvon în zări albastre,
Cînd poate nimeni n-a mai plînge
Fărâmițarea țării noastre.

în negură de ani de zile
Se va fi cufundat Calvarul
Şi doar bătrînii de-or mai spune
Pe unde-a fost de mult hotarul...

Atunci se va urni deodată
într-un cutremur toată firea
Şi-un chiot surd din depărtare
Va despica nemărginirea...

De peste granița cea nouă,
Ca o sălbatică urgie,
Strigînd spre țarina Moldovei,
Un munte s-a pornit să vie...

Şi va să-nsemne cronicarul
Atunci o zi vijelioasă,
Ceahlăul n-a rămas la duşmani,
Ceahlăul s-a întors acasă.

Chişinău, 2918

AFARA TRECE MOARTEA

Afară trece moartea în goană peste țară,
I-atîta plîns şi vaiet ş-atît blestem afară,
Că brațul meu tresare şi mă-nfior, femeie,
Ca mîna ta plăpîndă în mîna mea să steie,
Aicum -cînd trece moartea în goană peste țară...

N-auzi ce munți de patimi ne strigă la fereastră,
Să ne topim într-înşii şi noi văpaia noastră,
Un picur în pierzarea care-şi întinde hora.
Al tău nu pot fi astăzi, căci sunt al tuturora,
Acum cînd munți de patimi ne strigă la fereastră...

Ridiică-ți ochii tulburi şi roagă-te, femeie,
Ca zvon de biruință să vie din tranşeie,
Să-mi scuture din suflet funinginea şi ura,
Să pot să-ți dau iar ție şi inima, şi gura,
Ridică-ți ochii tulburi şi roagă-te, femeie...

VORBESC TĂCERILE

Vae surdîs !

Acum cînd tunul nu mai bate
Pe culme, sus, la Mărăşeşti,
Vorbesc tăceri înfricoşate
In largul ţării româneşti.

întunecate valuri mute,
Fără de glas, fără auz,
Sunt mai grozave, mai temute,
Ca viforul de la Oituz.

Le poartă vîntul primăverii.
Şi cresc, şi tulburate vin,
Sporind furtunile tăcerii,
Din Dorohoi la Severin.

Pe urma lor bolnav pămîntul
Resimte taină şi fior,
Otravă n-a avut cuvîntul,
Mai tare ca otrava lor !

Căci nu sunt vorbe-ntraripate
Să-1 spuie-al inimii îndemn,
Cum strigă braţele trunchiate,
Cum plîng picioarele de lemn.

IN BIVUAC. LA AKERMAN

Adie-n soarele de-amiază
Un vînt de secetă duşman,
Batalionul cantonează
Pe-un vârf de deal, la Akerman.

Printre scaieţi şi polomidă,
Jos pe nisip lîngă răzor
Sunt puştile în piramidă
Şi sunt soldaţi în umbra lor.

în largul zărilor senine
Luceşte lacul solitar,
Şi golul stepei ucraine
în depărtări peste hotar.

Flăcăii zac întinşi pe spate,
Olteni, de fel din Mehedinţi,
Cu ochii-nchişi pe jumătate
în ploaia razelor fierbinţi.

Ce amintiri, ce griji, ce gînduri
Le-or fi umbrind acest popas ?
Că s-a făcut tăcere-n rînduri
Şi nu s-aude nici un glas...

Tîrziu, un fluier prinde-a zice
O doină veche de pe Jiu,
Din ochi dau lacrimi să le pice
De-atîta jale şi pustiu...

O faţă doar se luminează
în somn... e domnul caporal.
Nenorocitul, se visează
La Alba-Iulia-n Ardeal...

Vinerea Patimilor, 1918

HORA MORȚII

Sus, copii, în hora mare,
Hora morții cea cu spor,
De la Tisa pîn'Ia Mare,
Bateți straşnic din picior !

SUB, copii, lăsați hodina,
Cîntă tunul din vecini,
Buruiana şi neghina
S-o stârpim din rădăcini !

Sus, copii, deschideți focul
Şi-1 urniți ca un şuvoi,
Că nevasta şi norocul
Prea ne-aştieaptă-n sat la noi.

Sus, copii, întindeți pasul,
Dați năvală rîrad pe rînd
Şi grăbiți să vie ceasul
Biruinții mai curînd.

ÎNVIERE

A fost o lungă, jalnic-agonie,
Cu stingere de fiecare clipă,
Mi-a fâlfâit pierzarea din aripă
Peste întinsa nopții-mpărăție.

Drumeț înfrînt de-a patimii risipă,
Vîslaş bolnav, purtat de Vijelie,
M-a doborît a valului mînie,
Gonind uh vis ce nu mi se-nfiripă.

Erau să vie cioclii să mă-ngroape,
Cînd, stând închis în casa mortuară,
Tu te-ai ivit la patul meu, aproape.

Atunci, cu sfînta vieții frenezie,
M-am ridicat din morți a doua oară
Si mi-am făcut din moarte-o cununie.

VITA NUOVA

Te-am dărâmat, hotar de-odinioară,
Brîu împletit din lacrimi şi din sînge,
Veriga ta de foc nu mă mai strânge
Şi lanțul tău a încetat să doară.

Trecutul însă tot se mai răsfrînge,
Ca un paiangen tainic mă-mpresoară
Şi-n inima mea fulgere coboară
Din zilele ce mă-nvățau a plînge...

E în zadar ! Din munții vechi de ură
Eu nu mai simt nici o fărămitură.
Pe veci in mine fiara a murit !...

Iar unde-a fost nenorocirea noastră,
Eu pretutindeni am cîte-o fereastră,
Ce stă deschisă larg spre infinit...

TOVARĂŞI

îi vezi tovarăşi... Liniştea de seară
I-a împăcat... Cei doi oopaci visează...
Cu trupurile lor se^brățişează
Şi-o frunză nu-i pe ramuri să tresară.

Pesemne-acum, cînd luna luminează,
Ei se gîndssc la vremi de-odinioară,
La vifore şi lupte ce-ndurară
De cînd pe culme-alături sunt de pază.

Subt bolta lor oum stăm, nu ti se pare
Că sfînta noastră dragoste tîrzie
Ne mai trimite-o proaspătă iertare ?

Şi nu simți tu în suflet începutul
Unei vieți de nouă armonie,
Acum cînd moare-n depărtări trecutul ?..

PUSTIU

Eu cînd mă uit în mine-arare,
Sărmanul suflet mă-nspăimîntă,
O casă goală mi se pare,
O casă care nu cuvîntă...

în jur ograda stă pustie,
Perdeaua la fereşti e trasă,
Iar într-un colț pare că scrie :
Stăpînul a plecat de-acasă !

ÎN NOAPTE

Acuma cînd, în noapte, la tine gîndu-mi port,
Mi-e sufletul o casă din oare-ai dus un mort.
Tot mai pluteşte încă fiorul stinsei vieţi,
Sunt urme de răsuflet ce-s scrise pe păreţi...
Dar e atîta umbră în golul oe-a rămas
Şi-atîta întunerec se lasă ceas cu ceas,
Că, dornic să se spargă pustiul mut şi sec,
Aş vrea să-mi nărui casa — s-o nărui şi să plec..

STRIGOII

Case putrede, bătrîne
De ruşine şi păcate,
Case negre, dărîmate,
După voi ce mai rămîne ?

Sunt strigoii din vechime
Prinşi în var şi-n cărămidă,
Să-i alunge, să-i ucidă
Nu e-n stare încă nime...

Cu răsuflete de ură,
In scrîşnirea lor flămîndă,
Ei se-nşiruie la pîndă
Pe la orice cotitură.

Orişicît de înainte
Noi împingem oarul vieţii,
Ei stropesc în ochi drumeţii
Cu ţărînă din morminte.

Staţi cu mîinile-amîndouă,
Meşteri mari în apărare,
Căci strigoi, cu mic, cu mare,
Vor să strice casa nouă...

TRISTIA

Tristețea mea, adîneă mare,
Fără de margini, fără fund,
In largul ei fără hotare
Atâtea vifore s-ascund...

Tristețea, zestre de-o viață,
M-a petrecut de obicei,
Tăcută peşteră de ghiață,
Atît de frig e-n umbra ei...

Tristețea ce zâmbeşte mută
Din ochii mei cînd ne-ntîlnim,
Cu taina ei nepricepută
Mă cheamă azi în țintirim...

BREVE SOGNO

Ce mort frumos s-a deşteptat în mine
Subt farmecul atingerilor tale...
O stea s-a smuls din negura din vale
Şi-a răsărit o floare pe ruine...

Cu-nfrigurări de visuri triumfale
Viața iar mi-a fulgerat prin vine
Şi tainice nemărginiri senine
Mi s-au deschis strălucitoare-n cale...

Femeie, tu, solia primăverii,
Tu mi-ai vrăjit misterul învierii
Şi oaza magică dintr-o Sahară,
Unde-am murit pe veci a doua oară.

DEPARTE

Şi-acuma, cînd pământul şi apa ne desparte,
Tu-mi vii tot mai aproape, cu cât plec mai departe...
Şi-aice firea-ntreagă numai de tine-i plină
Şi-n jocul ei de umbre şi-n jocul de lumină,
Oriunde mă mai cheamă un strop răzleţ de viaţă
Tu vii şi pretutindeni eşti pururea de faţă...
Şi azi mi te apropii... Iar mi-ai pătruns în casă...
Din liniştea-nnoptării tăcerea ta m-apasă.
Te simt tot mai aievea şi-atâta de fierbinte,
Cum simte ucigaşul aducerea-aminte...
Eşti tu, ca totdeauna. Din nou îmi pari mai vie.
Trecutul, oa o fiară, din neguri reînvie...
Mi-ai destrămat iar tihna, mi-ai sugrumat răgazul,
Răsufletul tău moale mi-a-neolăcit grumazul,
Mă strînge ca un şarpe cu solzii de văpaie,
Şi rostul tău îmi umple tot golul din odaie...
Din raza care trece ferestrele deschise
îmi flutură cuvinte odinioară zise...
Mi se desfac prăpăstii din golul nefiinţii,
Aud cum patimi negre se sfîşie cu dinţii...
Răsare-o glumă,-un cîntec, un zâmbet ori un vaier,
Mă năvălesc intruna, se zbuciumă, se-ncaier
Şi dintr-o dat' păreţii par căptuşiţi cu şoapte...
Ce groaznică orgie e-n fiecare noapte !...

CÎNTEC

Eu ţi-am făcut un cîntec, o salbă împletită
Din umbră şi lumină, din patimi şi din stele,
Iubirea mea păgînă pe veci nepovestită,
Cu zestrea ei întreagă, i-o dau cântării mele.

Eu ţi-am făcut un cîntec să te petreacă-n cale,
Să-i simţi arzînd la tâmple suflarea de otravă,
Să reânvie noaptea ân visurile tale
îmbrăţişarea noastră flămândă şi bolnavă.

SUFLETUL

Ţi-e sufletul o mare-nviforată,
Şi-n ochii verzi, ce-mai strălucesc în cale,
Eu văd oa-n două vîrfuri de pumnale
O' tristă hecatombă-nsîngerată,
întreagă jertfa biruinţii tale.

Pe mine-adîncul apei mă-nfioară
Cu tainele ce nu le ştie nime,
Din undele ce suie şi coboară
îmi reînvie basmul cu-o comoară
Ascunsă jos, acolo-n adîncime.

Drumeţ chemat de viforele mării,
Cum m-am oprit rătăcitor pe maluri,
Simt fulgere în purpura-nserării
Şi-n noapte-aud suspinele chemării
Luntraşilor, cari vor pieri în valuri...

CĂRBUNII

Cărbunii cînd ţi-or arde-n vatră
în seri de ani tîrzii şi goi,
Tu stînd la lespedea de piatră
Să te gîndeşti c-am ars şi noi...

Iar cînd din ochii de jăratic
Vor tresări scîntei-scîntei,
Să ştii că visul meu sălbatic
S-a mai aprins o dată-n ei.

CHEMARE

Subt zidul alb al mînăstirii
Unde-ai închis un scump noroc,
Cu slovele muiate-n foc
Ți-ai scris chemările iubirii...

Eu le cetesc... şi dintre şire
Ți-aud chemările de dor
6a fulgere ce cad în zbor
Spre turnul vechi de mînăstire...

MUNȚII

Trup sfînt din trupul ce se frînge,
Voi, munți de brad şi de stejar,
Străjeri ai țării care plînge,
Plini de poveşti şi plini de sînge,
V-^au surghiunit peste hotar.

Nu ştiu, la cronică nu scrie,
De cînd avem acelaşi rost...
Ați mai rămas voi mărturie,
Azi numai frunza voastră ştie
Să spuie nunta cum ne-a fost...

PARIS

Parisul, magică făclie,
Cum n-a mai luminat pe cer,
Parisu-n mintea mea învie
Şi frigurile lui mă cer.

Parisul chiote şi arde,
Cuprins de-al patimilor stol,
Cu clocotul din bulevarde,
Imensa harf-a lui Eol.

Parisul din povestea noastră,
Prinzând misteriosul val
O să ne cânte la fereastră
Mărețu-i cîntec nupțial...

AŞTEPTARE

Trei trandafiri într-un pahar
Trei trandafiri în floare,
Curați ca de mărgăritar,
Te-au aşteptat ieri în zadar
Să-i prinzi în cingătoare...

Te-au aşteptat, sărmane flori
In liniştea mea moartă,
Şi,-ngălbenite de fiori,
S-au scuturat de cîte ori
Foşnea un pas la poartă.

Amurgul vinețiu de-april
îmi rătăcea prin casă,
Cînd frunzele tiptil-tiptil,
Ca nişte lacrimi de copil,
Cădeau încet pe masă.

O RAMURA ÎNTIRZIATA

Nu ți-a fost dat să vezi vreodată,
Cînd toamna palidă coboară,
într-o grădină despoiată,
O ramură întîrziată
Ce-a înflorit a doua oară ?

Nu te-ai oprit atunci în cale
Să te întrebi : ce taină, oare,
Ascund înțelepciunii tale
înfriguratele petale,
Ca mîine stinse^ fără soare ?...

Şi dac-o blîndă-nduioşare
Ți-a frînt o clipă-n ochi lumina,
Cum stai aşa, întrebătoare,
Uitmdu-te la biata floare,
Ai înțeles a cui e vina ?

E raza care toamnei mute
I-a dat fiorul primăverii,
Şi-n preajma morții abătute
A picurat, pe neştiute,
Un strop din cîntecu-nvierii...

TRECUTUL

S-abat mustrări din altă vreme,
Din vremea cînd nu ne ştiam,
Şi vin pe nume să mă cheme,
Să-mi strige nopţile la geam,
Ca o pădure de blesteme...

Trecutul tău de-odinioară,
Prăpastie cu multe guri,
Cu întrebări ce mă-nfioară,
Cu şerpuiri şi cotituri...
Trecutul, nesătulă fiară...

Trecutul, umbră vinovată,
Tîlhar scăpat de subt zăvor,
Din cripta lui întunecată
Se furişează, călător,
Şi lîngă patul meu s-arată.

Trecutul, cioclu de morminte,
Sinistru oaspete de-amurg,
Negutător de jurăminte,
Din haina-i ciuruită curg,
Drept zdrențe, aducerile-aminte...

El vine tainic să dezgroape
Tot ce-am închis în țintirim,
Ne-aduce lacrimi în pleoape...
— Dă-mi mîna ta, să-l gîtuim,
Trecutul, cînd îl simți aproape...

APUS

Duminecă. Nu-i nimeni pe alee,
Şi-n împietrită pace vesperală,
Străvechiul parc îmi pare-o catedrală,
Altarul ei, un strat de orhidee.

Muiat în blinda florilor sfială,
Jos, soarele s-a mai oprit să steie,
Cele din urmă roşii curcubeie
Se frîng pe-o albă cruce sepulcrală.

Apune-apoi... Lin, una cîte una,
Vin umbrele peste copaci să cadă,
Pîn' ce, tîrziu, din lac răsare luna.

Lumina-i rece scaldă palmierii,
Cînd noi, ca doi eroi dintr-o baladă,
Sorbim imensul cîntec al tăcerii...

Palermo, 1921

DIN VIAȚA

în largul mării fără margini, în largul mării zbuciumate,
Se întîlniră două scînduri din două vase sfărîmate.

Sărace mărturii răzlețe ale-unui drum dup-o comoară,
Le-a fost urnit aceeaşi vrajă din portul lor de-odinioară...
Din două părți tăindu-şi cale credeau în unda milostivă,
Cînd tot acelaşi braț de vifor le-a frînt catargul deopotrivă.

Deodată s-au oprit în goana de năzuinți spre-o lume nouă,
Deodată albele corăbii se cufundară amîndouă...

Solii pribege ale morții rămase cele două scînduri,
Purtînd pe ape fiecare acelaşi trist popor de gînduri...

S-au prins alături cînd simțiră că tot acelaşi val le saltă,
Şi azi, brăzdînd nemărginirea, merg înfrățite laolaltă..

RESURRECTIO

Cînd trec umbrele-nserării,
Pînze de-argintat fuior,
N-auzi spasmurile mării
Cum ne strigă-n hora lor ?

Din păgîna şi adînca
Undelor îmbrățişare,
Dintr-un val ce sparge stînca
Un fior prelung tresare...

Parc-o taină se ridică
Din primejdia de apă,
Ochii tăi supuşi de frică
Vreau cucernic s-o priceapă.

Eu o ştiu atît de bine...
E povestea de demult,
Din uitate vremuri vine
Inc-o dată s-o ascult.

TIBI MARE

Atîția ani își streeurară convoiul lor pierdut de clipe
Din *ziua* cînd ne despărțirăm de șoapta-ți ademenitoare,
Și azi același demon bate deasupra noastră din aripe,
Pâgîna patimă flămîndă tot mai sălbatică ne doare...

Curînd iar vom veni la tine, striviți de vechea-mbrățișare,
Să oglindim același vifor în larga-ntindere albastră,
Și să-ntrefoăm un val, să spuie : ce e mai sfîntă și mai mare,
E veșnicia ta de unde, ori e eternitatea noastră ?

DE PROFUNDIS

Din sufletul meu, peșteră uitată,
Cu scorburi multe, văduve de soare,
Tăcerile mai strigă cîteodată,
Ca niște robi rebeli în închisoare.

Sunt visuri, patimi, cîntece pierdute
Și întrebări nedezlegate încă,
Tot țintirimul vieții mele mute
Mă cheam-atunci cu matca lui adîîică.

Dintr-o poveste mîndră și păgînă
S-abat frînturi de straie zdrențuite,
M-ating răzleț cu taina lor bătrînă,
O clipă-abia, și negura le-nghite.

De fiecare plînge-o agonie
Și flutură o umbră de mustrare,
Nemilostivă volbură tîrzie,
Cu gheara ei mă sapă și mă doare.

Așa, pe rînd, sălbatice și crude,
Mă urmăresc tăcerile deșarte.
Dar anii trec și glasul lor s-aude
Tot mai încet și tot mai de departe.

Riva, 1929

LA MAL

Sus, munte de piatră, cu fruntea de var,
Jos, lacul, o pînză albastră,
La mal, lîng-o masă cu flori în pahar,
Noi doi, cu muțenia noastră.

Atîta repaos ş-atîta fior
Plutesc peste apele-afunde,
Că taine din vremi ce de mult nu mai dor
Azi plimbă tăcerea pe unde.

Din soarele-apune blînd raze se scurg
Spre trei chiparoşi să se-nchine,
Trei sfeşnice stinse, uitate-n amurg,
Pe-un umăr de templu-n ruine...

Cum stăm, strînşi alături, şi buzele tac
In liniştea fără cuvinte,
Ca albe corăbii, pribege pe lac,
Ne leagăn-aduceri-aminte.

Şi-n vreme ce umbrele nopții cobor
Şi gîlgîie apa la scară,
Departe, trecutul, bătrîn cerşetor,
Ne cîntă umil din ghitară.

Riva, 1930

MARE AETERNUM

Eternă mare, ca şi odinioară,
Fără hotar şi fără de hodină,
De întrebări şi neastâmpăr plină,
Azi goana mea la malul tău coboară.

Cu tresăltări de ape şi lumină
Oglinda ta prelung mă înfioară,
Şi-nchise răni încep din nou să doară,
Din flăcări vechi ce-n mintea mea se-mbină.

Pe rînd, pe rînd, eu simt cum reînvie,
Cîntată paroă-n surle şi chimvale,
Uitata noastră mare-mpărăție.

Şi nu mai ştiu ce mi se par mai grele
Povețele nemărginirii tale,
Sau tainele adîncurilor mele...

TREC CLIPELE

Trec clipele... mărgele înşirate
Pe-un tainic fir, de-o mină preacurată,
în goană lor de visuri argintate
Viața mea se risipeşte toată...

Cînd simt că bate moartea din aripe
Eu mă opresc să-mi văd întreaga salbă.
Şi văd atunci că tortul meu de clipe'
L-a depănat aceeaşi mînă albă...

PAX NOBIS

Cînd cade-amurgul la fereastră
Cu joc de umbre, cu fiori,
El ne găseşte-n casa noastră,
Tovarăşi muți şi .visători.

Cu ochii călători departe,
Cum stăm alături amîndoi,
Un şir de veacuri ne desparte
De-al vremii chiot şi noroi...

Ca-ntr-o cetate legendară
Noi ne-am închis după oblon,
Din valul ce se strig-afară
Nu ne pătrunde nici un zvon...

Se-nşiră. clipele curate
Fără trecut şi viitor,
E tainica eternitate
Ce trece^asupra noastră-n zbor,

Şi-atunci, în sfînta serii pace,
Noi am uitat, de mult, că sînt
Atît amar de dobitoace
Rumegătoare pe pămînt.

ASTĂZI

AM FOST...

Am fost logodnicul durerii,
Cobzarul cu aceleaşi strune,
Ce-şi țese eîntecu-nvierii
Din stihuri de îngropăciune...

In noaptea mea înviforată,
Drumeț îndrăgostit de soare,
Am fost o harfă spînzurată
Pe-o straşină de închisoare...

Zidit din lacrimi şi dezastre,
Eu am vestit o lume nouă,
Voi mi-ați dat vaierele voastre,
Eu v-am dat inima mea vouă.

în zile lungi de pribegie,
Biet rob lovit de biciul urii,
Eu am purtat de-o veşnicie
Prea mult blestem în cerul gurii

Mirarea deci să nu vă prindă
Că azi subt tîmpla mea căruntă,
Nu e nici zumzet de colindă,
Nu sunt nici chiote de nuntă...

POST BELLUM

Pămînt, pămînt, stăpinul meu de-o viață,
Eu ți-am fost slugă, ucenic şi frate...
Te-am proslăvit cu gene-nlăcrimate
în ruga mea de orice dimineață.
Pămînt, mi-ai fost duhovnic de păcate,
Pămînt, mi-ai fost tezaur de povață,
Din lutul tău eu mi-am zidit altarul...
M-am închinat la coapsa ta bătrînă,
La tine-am supt credință din țarină,
Cu plînsul tău eu mi-am umplut paharul...

Pămînt... Pămînt... Azi te-ai schimbat la față.
Ca un bătrîn cu cuvioasă barbă,
împins de-o tristă volbură tîrzie,
Dup-o spurcată noapte de beție,
Eşti necurat în orice fir de iarbă...
Pămînt, eşti plin de-a patimilor zgură.

Acolo jos, în negre măruntaie,
Pămînt... pămînt... ai vinovată gură,
Tot te mai arde-a crimelor văpaie...
Pămînt... pămînt... ai otrăvite roade,
Nu-mi poți da astăzi cuminecătură...
Pămînt... pămînt... Pe robul tău sloboade,
Căci ochii lui cei dornici de mister
Te părăsesc... s-au surghiunit în cer.

Cum, stînd aşa, cu coatele pe masă,
Urîtu-ncinge fruntea mea de ceară,
Iar noaptea grea asupra mea îl lasă
O lespede pe-o pace funerară...

CETIND PE BAUDELAIRE

Mai reeetesc o pagină bolnavă
Din *spleen-ul* tău încarcerat în rime,
în noaptea asta plină de otravă,
Cînd nu mai rîd, căci nu mă vede nime...

Mai reeetesc şi filă după filă,
Par nişte triste galbene petale,
E pretutindeni brumă fără milă
Şi-atîta toamnă-n versurile tale...

Ce turn înalt, strălucitor de ghiață
Ți-e mintea... Văd la orice cotitură
Cum cîte-un picur proaspăt de viață
Primeşte-a morții cuminecătură...

Pe rînd, pe rînd, viziuni multicolore,
Bețiile cu-a lor apoteoză
Mor în căderea vorbelor sonore,
Cînd visu-şi moaie aripa-n nevroză.

Simt sufletul învins cum ți se frînge,
Un Crist cu pieptul zdrențuit de suliți,
Pare^că văd cum ai stropit cu sînge,
Pe unde-ai fost, noroiul de pe uliți...

ASCULTÎND „MESSIAS" DE HANDEL

Ca printr-un fum sfinţit de denii
S-alungă umbră şi vedenii,
S-aud mustrări, se strigă plîngeri,
Satana e gonit de îngeri,
Păcatul vechi din ziua-ntîie
Se scaldă-n miros de tămîie,
Din depărtate vremi tresare
Şi creşte ca o apă mare,
Cu zvîrcolirea lui dezleagă
Catapeteasma lumii-ntreagă.

KARLSBAD

Sunt fără număr, mutre somnolente
De ambe sexe, valuri nesfîrşite
Trec spre izvor, stomacuri obosite
Din cele cinci diverse continente.

Par un cavou arcadele boltite
Subt ziduri sure, reci, indiferente,
Cînd dintr-un colţ răsună-n vagi accent
Un vals de Strauss cu note gîlgîite...

Aşa pe rînd mulţimile s-adună...
Pe urma lor şi pasul meu s-abate,
Da ! Iată-1 plin paharul meu cu apă...

încep să-1 beau, şi liniştea mea gravă
Schiţează parcă gestul lui Socrate
Cînd a sorbit din cupa de otravă !

MARIENBAD

Ce blândă eşti, domestică pădure,
Sub 'brazii tăi decenţi nu mi se pare
Că s-ar putea vocifera prea tare,
Ori c-ar veni haiducii să mă fure.

Bine crescută, n-ai asemănare
Cu coastele Carpaţilor, obscure,
Unde e zvon de clopot şi secure
Şi unde iese ursul la plimbare...

Şi totuşi pacea ta civilizată
Mi-a arătat cea mai cumplită fiară :
Pădure tunsă, rasă, coafată...

Vai, n-am s-o uit vedenia burgheză :
Un neamţ enorm pe-o bancă solitară
îşi mângâia nevasta lui obeză...

FRANZENSBAD

în dup-amiaza silnică de vară,
I s-a făcut un gol rotund în minte...
Sunt fără şir imagini şi cuvinte
Ce s-au pornit în juru-i să tresară.

Pe scaunul ei de lene sedentară
O năpădesc aducerile-aminte...
...A fost demult... La bal ? ori înainte
Departe parcă picur-o ghitară...

încet, încet, visării se supune,
Cînd, înotând în soarele-apune,
0 'ciocârlie îşi inalţă trilul...

Ea doarme lin... Dar într-o clipă, iată,
Din vi» femeia sare-nfrigurată :
1 se păruse c-a ţipat copilul...

CÎNTA MOARTEA

Îmi cîntă moartea la fereastră
Ca o vecernie-n surdină,
Îmi cîntă-ncet povestea noastră :
Un joc de umbre şi lumină.

Eu o ascult în noaptea mută,
Din adîncimi îmi creşte mare ;
Întreaga viaţă petrecută
La căpătîiul meu răsare.

Şi cum, sub tîmpla mea fierbinte,
O lume veche-mi reînvie,
Nu cîte-au fost îmi vin în minte,
Ci cîte-ar fi putut să fie.

CÎNTECUL CAMÂŞII

— Fragment —

Eu sunt o biată, ieftină cămaşe,
Sunt o sumară haină populară,
De mii de ani de cînd mă îmbrăcară,
Eu sunt pudoarea plebei nevoiaşe.

Eu m-am pornit din cîmp, de pe ogoare,
Din cînepa ce-au semănat ţăranii...
(Tatăl meu e unul Ioan al Anii.)
M-a tors, în albe nopţi de şezătoare,
Cu grabnic spor, o ceată de neveste,
Din gura lor ştiu doine plîngătoare
Şi-am învăţat cu firul de fuioare,
Din fiecare fus, cîte-o poveste.
Am fost ţesută la război, în tindă,
Şi m-a cusut încet o fată mare,
M-a înflorit la mîneei cu mătasă
Şi mîna ei a izbutit să prindă
În arabescuri fine şi barbare
Toat-aşteptarea dulce de mireasă...
Ţiu minte, vezi, cînd am ieşit din casă
Şi cînd la horă,-n vesela grămadă,
M-am prins întîi curată şi frumoasă,
Cum străluceam în albul de zăpadă...

De-atunci, în cruda anilor povaţă,
Cîte-au fost date-asupra mea să cadă

Ca nişte păsări groaznice de pradă...
Ce-aruncătură stearpă de viaţă !
Prin praf, prin fum, prin negură şi ceaţă,
Subt suliţele arşiţei de soare,
Ori în bătăi de vifor şi ninsoare,
Eu m-am zbătut, o chinuită roabă.
Şi zi cu zi din munca mea neghioabă
Mă năpădiră rîuri de sudoare...
Blesteme cîte lung clocotitoare
îmi trimetea scheletul de subt mine,
Subt vălul meu adăposteam ruine,
Cînd glia neagr-o răsturnam cu boii...

Şi-n drumul greu, cum mă păştea duşmanul,
Mi s-au vîndut iţarii şi sumanul,
Numai pe mine m-au iertat ciocoii...
Azi, cum mă vezi săracă, nelăută,
M-am zdrenţuit, sunt galbenă şi neagră.
Şi-n goana mea de toţi nepricepută
M-am pomenit netrebnică şi ruptă.
Dar totuşi poate-ţi mai aduci aminte
Că suptă-aşa de foame şi de boală,
Ca un drapel de-nfricoşată luptă,
Pe cînd era bătaia mai fierbinte,
Eu, sfîrticată, tragică şi goală,
Am năvălit tranşeele nemţeşti,
Am dat asalt, în cîmp, la Mărăşeşti.

ÎN MINE CÎTEODATA

In mine cîteodată eu simt : se face noapte,
Din netrăite vremuri vin neguri să mă prindă,
Strigări necunoscute şi eîntece şi şoapte
La casa mea colindă.

In mine cîteodată ţărani cu zeghea sură
Şi glume şi ispite şi tot ce ştie satul
S-amestecă de-a valma roind în bătătură
Şi vin să-şi ţie sfatul...

În mine cîteodată grea liniştea se lasă,
Miroase-a izmă creaţă şi-a flori de iasomie,
în vreme ce un popă cu barba cuvioasă
Slujeşte-o liturghie...

TRECEA UN OM

Pe sub fereastra casei mele
In largul drumului de țară,
Sub cerul alb, stropit cu stele,
Trecea un om cîntînd aseară.

Era un cîntec care spune
Durerile ee-adună anii,
Trist ca un plîns de-ngropăciune,
Cum numai ei îl știu, țăranii.

De unde oare călătorul
Il adusese-n sat la mine,
Din ce mister pornea fiorul,
Din ce adînc, din ce ruine ?

Il ascultam cum jalea-i blîndă
Deasupra văilor se-mparte,
Nemîngîiată și plăpîndă
Ca o mustrare de departe.

Și cum se risipea-nainte
Oftarea lui îndurerată,
O clipă mi-am adus aminte
Că și eu am cîntat odată...

BISERICUȚA DIN ALBAC

Bisericuță din Albac,
Tu ești al vremurilor semn,
Tot bietul nostru plîns sărac
E-nchis în trupul tău de lemn.

Din ce^am cerut, din ce-^am gîndit.
Atîtea rugăciuni cuprinzi,
Și-atîta vis neizbîndit,
Subt vechiul tău tavan de grinzi...

Tu știi cum ne-am trudit stingher,
De-a pururi fără crezămînt
La Dumnezeu, acolo-n cer,
Și la-mpăratul pe pămînt...

De-aceea, ostenit-acum
De zile rele cîte-au fost,
Bătrînă te-ai pornit la drum
Să-ți deie frații adăpost...

Rămîi aici, fă-ți un popas,
Fii sfetnic bun din veac în veac
Și spune-acasă ce-a rămas,
Bisericuță din Albac !

Florica

VÎNT DE SEARA

Căsuță albă, vineție,
Subt culmea verde-a unui deal,
în noaptea mea de pribegie
De ce mi te arăți azi mie.
Căsuță albă din Ardeal ?

Ce val de umbre călătoare
Mi te-abate iar în gînd ?
De ce-mi răşai stăruitoare,
De ce te văd acuma oare
Mai limpede ca orişieînd ? .

Pesemne duşmani te prădară,
Pesemne duşmani ți-au dat foc,
Şi-un strop din urna-ți funerară
Tu mi-ai trimis pe vînt de seară,
Căsuță fără de noroc...

ÎN ȚINTIRIM

în țintirim, la noi în țară,
Movile sunt în lung şi-n lat,
O pace mută, funerară,
Te-apasă greu ca un păcat.
în ele taina neființii
I-a prins, subt milostiv zăvor,
Pe toți cîți au muşcat cu dinții
Din țarina durerii lor...

în țintirim dorm munți de lavă
închişi subt lespezi de mormînt.
Un cuib de ură şi otravă
E-n orice bulgăr de pămînt.
Țarina tremură şi-nvie,
Căci fiecare fir de lut
Dospeşte-n el o vijelie
Din cîte-n suflete-au bătut...

în țintirim, pe vînt de seară,
Şireaguri umbrele cobor,
Sunt morții care se strecoară
Şi prin unghere țin sobor.
Grozavă oaste de schelete,
Nebiruiți rătăcitori,
Ei sfînta răzbunării sete
Şi-o-mpart în drum la trecători.

în țintirim, în nopți albastre,
Cînd stelele pe cer s-aprind,
Răsună plînsetele noastre
Şi zarea-ntreagă o cuprind,
înfiorată lunca geme,
De bocet jalnic de femei,
Ce spun din gura lor blesteme
Cînd duc la groapă ghiocei.

în țintirim mai sunt şi cete
De nesătui boi de pripas,
Cari rumegă pe îndelete,
Călcând pe-un mort la orice pas,
Şi-n vreme ce sfîrşiți de zile
Noi lîngă cruci ne tînguim,
Ei pasc la flori de pe movile,
Ei ni se-ngraşe-n țintirim.

PRIVIGHETORI ŞI CIOCÎRLII

— După Petofi —

Vai, pînă cînd va trebui s-ascult
Cum împletiți din razele de lună
Cîntări din vremuri de demult,
Ce le-a-ngropat cu valul ei uitarea ?...
Şi cînd stricați voi cuiburile voastre
Din dărâmate cetățui sihastre,
Unde v-ați pus la-ntrecere nebună
Cu huhurezi şi bufnițe-mpreună ?...
Demult,
Demult v-aseult ;
Cîntați fără-ncetare,
Şi-n ochii voştri tulburi
Văd dulce-nfiorare,
Văd lacrima părerilor de rău...
Neputincioase lacrimi fără roadă,
Căci de minciună ochii-mi dau dovadă...
Ce sînteți doar voi toți pe cîți v-ascult,
Voi, cîntăreții vremii de demult ?...
Sînteți tîlharii vechilor morminte,
Ce dezgropați a vremii moaşte sfinte
Şi dezgropați ascunsul ei tezaur,
Şi-1 dați pe prețul frunzelor de laur.,,
Eu nu vă vreau cununa, nici rnărirea,
Miros de mort şi putregai e-ntr-însa...
Se zbuciumă bolnava omenire,
Truditu-i suflet cere premenire,

Vedeţi, s-a smuls din pacea lui pămîntul.
Şi vîntul
Dezlănţuitei patimi trece-n goană
Şi seceră bolnavi în orice parte...
Vedeţi, un neam cum e ajuns de moarte,
Cum alte cad, căci boala le supune...
Şi cine-mi spune :
Se mai trezesc odată adormite
Vieţile de seminţii strivite ?...
Dar, uite,-acuim, în ziua de pierzare
Lecuitor purcede să coboare,
Nu-l ştiu, nu-l simt, nu-l văd omorîtorii.
A ta-i cântarea, orişice strigare
De care astăzi struna mea tresare ;
Tu eşti izvorul lacrimilor mele,
Tu-mi eşti povaţa vieţuirii grele ;
Nădejdea mea spre tine se îndreaptă,
Ş-atunci, un leac durerii din vechime
Şi ranelor tămăduire dreaptă,
Eu glasul tău aştept : viitorime !

Iar voi, întârziaţi poeţi :
Tăceţi !

Tăceţi !
De-ar fi atît de-ndurerat
Şi-atît de dulce picurat,
Cu glasul de privighetori,
Al vostru cînt,
Privighetoarea-i soră cu amurgul,
Iar pe pămînt,
Noi aşteptăm toţi revărsat de zori,
Noi aşteptăm suflarea dimineţii
Pe-a lumii temelii,
Vrem să vestească soare cîntăreţii :
Vrem ciocârlii !

NOAPTE

— După Carducci —

Adînca noapte-n veci nepricepută,
Odihnă bun-a lucrurilor toate,
Ce dormi pe stînci de trăsnet despicate
Şi-nvălui drag livada-n flori ţesute ;

Voi, flăcări vii, pe boltă semănate,
Cu mîndra voastră strălucire mută,
De-o tainică poruncă neştiută
Pe-aceleaşi căi de-a pururi îndrumate ;

Şi lună, tu, tu vitreg milostivă,
Ce tuturor îţi dărui deopotrivă
Tremurătoarea pulbere-argintată :

Răspundeţi voi ce-i rostul, lumii noastre,
Ce taină doarme-n bolţile albastre ?...

Nici nu te mişti, tăcere blestemată !...

POEZII

— După Ady —

I

Eu am pornit din matca Tisei,
Cu moşteniri neînfrînate,
Gonind cirezi de visuri oarbe
Din splendida păgînătate.

Se prăvălea-niprejuru-mi lumea
Într-o sălbatică strigare
Cînd eu tăcut şi singuratic
Căutam o armonie mare...

Robust Apollo de la ţară,
Haiduc în goana tinereţii,
Chemat de dragoste şi cîntec,
Loveam cărările vieţii...

Azi nu mai am nici rîs, nici glume,
Nici dor de zîmbetul femeii,
M-au omorît evangheliştii
Şi oamenii şi fariseii.

II

Eu vin de la malul rîului Gange
Cu visul-mpletit din raze de soare,
Mi-e inima biată o floare de lotus
Cu fine petale tremurătoare.

Ce chiot şi larmă la iaz lingă moară,
Ce mîini noduroase lovesc din topoare
Şi cum mă ucide sărutul sălbatic...
La marginea Tisei ce caut eu oare ?

III

Pe taină, în părăginire,
în larguri buruiene cresc...
O ştiu cîmpia-nţelenită :
Este ogorul unguresc.

Eu mă cobor la sfînta humă...
O roade ceva... Stau şi-ascult...
Popor de ierburi otrăvite,
Unde sunt crinii de demult ?

Mă strîng sălbăticite vrejuri
Cînd din adînc aştept un glas,
Şi-un miros blînd de flori uscate
M-atinge-ncet la orice pas.

Tăcere — gozul — buruiană
Mă prind, m-adorm şi mă-nvelesc...
Din depărtare rîde vîntul
Peste ogorul unguresc.

IV

Vii prea tîrziu, femeie,
Cu sufletul tău darnic,
M-a omorît pustia
în care strig zadarnic.

Pustietatea largă,
Vai, ungurească pustă,
Cum m-a stropit pe aripi
Mocirla ei îngustă...

Azi nu mai e nimica
O lacrimă să-mi deie,
Eu am venit -prea grabnic,
Tu, prea tîrziu, femeie.

DIN PERIODICE

ATUNCI ŞI ACUM

Copil eram cînd am avut
De fericire parte.
Sînt june : fericirea azi
De mine e departe.

Cu cit eram mai fericit
Cînd nu ştiam de mîne,
Cu-atît mai grele-mi par acum
Durerile păgîne,

Cari mă-nsoțese mereu, mereu
Pe-a traiului cărare...
Şi chinul ce mă mistuie
Atît e azi de mare,

Căci nici trecutul nu mai pot
Să-1 plîng — să-1 plîng fierbinte —
Şi nici durerea să mi-o spun,
Căci nu găsesc cuvinte !

Tavi

Tribuna, XIV, nr. 275
din 12/24 decembrie 1897, p. 1098.

NLM FERICIRE PE PÂMÎNT

Avea trei fii sărmana mamă,
Dar moartea în al său avînt
I-a secerat înoet, pe rînd.
Şi astăzi ea oftînd exclamă :
Nu-i fericire pe pămînt !

Să iubeau doi cu înfocare,
Dar iată vine un aspru vînt,
Rumpe tulpina amorului sînt,
Şi înşelatul suspină tare :
Nu-i fericire pe pămînt !

Era bogat, trăia în mărire,
Cupa plăcerilor deşertând,
Sărac e acum şi suspinând
Exclamă-n neagra-i chinuire :
Nu-i fericire pe pămînt !

Vesel eram. Credeam că-s ferice,
Credeam că lumea-i frumos cînt,
Dar iat' înainte-mi un negru mormînt
Ce dureros pare că-mi zice :
Nu-i fericire pe pămînt!

Octavian

Revista ilustrată, I, nr. 5—6,
mai-iunie 1898, p. 107.

AŞA A FOST SA FIE

De-atîtea ori mi-am pus în gînd
S-alung şi amintirea,
Şi liniştit încet, pe rînd,
Să-nvăţ a râde ş-a uita...

Dar totul in zadar a fost
Să scap de-a patimei povară,
Amoru-mi veşnic fără rost,
De vreau să-1 sting, invie iară...

Să plâng de-a pururi istovit
De-a inimii crudă sclavie,
Astfel destinul'mi-a urzit,
Aşa a fost să fie... •

Octavian

Familia, XXXIV, nr. 44,
noiembrie 1898, p. 523.

AZI ŞI MINE..

Surîzi... înoţi în veselie,
Căci nu e chin şi nu-i năcaz,
Şi-ai vrea ca pururea să-ţi fie :
Un fericit şi vecinie „azi".

Toate-au trecut... îţi par poveste
Cuvintele din blînde sferi ;
Te-alin-acum ce nu mai este :
Un fericit şi dulce „ieri".

Te-ai înşelat şi-n azi, şi-n ieri,
Durerea martor îţi rămîne ;
Şi tot ai vrea ca să mai ceri
Un credincios şi vesel „mîne" !

Octavian

Familia, XXXV, nr. 2,
10/22 ianuarie 1899, p. 18.

DRAGOSTE ŞI GÎNDURI

Cînd galeşi ochii tăi s-aprind
De doruri nenţelese,
Te uiţi... şi cîte-or fi vorbind
Acele gene dese...

Şi firul pe fus învîrtit,
Ce-l torci tu şi cu dorul,
Îmi pare-un firicel vrăjit,
Ce-mi ţese viitorul.

— Vicleană eşti... ţi-am spus odat'.
A dragostei poveste
O ştii de rost... M-ai ascultat
Şi-ai mers fără de veste.

Şi cînd la rîu te-am întîlnit,
Tu foc de mînioasă,
Şi-o lună-ntreagă-a trebuit
Mînia s-o descoasă...

De ce eşti tu ? Mă tot gîndesc...
Să duci lumea-n ispită,
Şi să mă faci ca să trăiesc
O lume-nchipuită...

Clipitele şi anii trec,
Şi tu te joci cu focul,
Cînd eu în vise mă petrec
Şi-mi plăsmuiesc norocul.

Dar cînd te-aş părăsi pe veci,
O lacrimă mă-ntoarce,
Şi firul tors de zile-ntregi
O clipă mi-l destoarce.

Şi-atunci cu gîndul iar mă-mpac,
C-aşa e legea firei,
Cînd tu-mi rîzi galeş, eu să fac
Povestea-ndr ăgostirei.

Octavian

Familia, XXXV, nr. 18,
2/14 mai 1899', p. 211.

IN TAINA SÂRII

Cînd vîntul de priveghitori
Tremură lin în preajma sării,
Cînd revin stoluri de cocori
Şi vezi că-i cerul fără nori,
De ce n-arunci vălul uitării ?

Cu flori e lunca împînzită
Şi de miresme-i plin hotarul,
Natura-ntreagă-i dezvrăjbită...
De ce-mi faci calea pribegită
Şi-n inimă-mi sădeşti amarul ?..

Şi vîntul gureş cîteodat'
Alintă vîrfuri de răchiţi,
Şi tot pe lume-i împăcat,
De ce mă faci tu să mă zbat,
Cu ochii plînşi şi osteniţi ?...

Colo-n desişul înflorit,
Un cuib îşi ţes doi porumbei,
Priveşte, tot e-ndrăgostit !
De ce eu singur, părăsit,
Să-mi blastăm traiul, anii mei ?...

A adormit întreg pămîntul,
Un clopot sună picurat,
Sfios îi prinde glasul vîntul...
Nu-ți vine-n minte jurămîntul
Șoptit cu tremur și... uitat...

Octavian

Familia, XXXV, nr. 33,
15/27 august 1899, p. 390.

ADEVĂRURI TRISTE...

Ca jăratecu-n cămin
Arde-n piept de om viața,
Ce se stinge-ncet și lin,
Ca jăratecu-n cămin
Pînă dimineața...

Ca un vînt de primăvară
E și-a viselor ispită,
Căci te scapă de povară,
Ca un vînt de primăvară
Numai pe-o clipită...

Ca un palid meteor
E credința la femeie,
Căci te-mbată-n al ei zbor,
Ca un palid meteor
Numai cu-o scînteie...

Ca o umbră, ca un vis,
Tinerețe nu rămîn...
Fug... Mormântul s-a închis
Peste-o umbră, peste-un vis,
Și tu ești bătrîn...

Octavian

Familia, XXXV, nr. 45,
7/19 noiembrie 1899, p. 530.

STANA

Stătea copila pe podmol
Cu furca-n brîu, cu brațul gol
Și cu fuioru-n mini.
Un îngeraș cu ochi căprii,
Dacă-l săruți în ori nu-ți vii
Trei săptămîni.

Puțin e tortul strîns pe fus,
Căci de cînd el la oaste-i dus
Zi bună n-a avut.
Și torsul ei e fără spor,
Căci o muneește-un chin și-un dor
Nepriceput.

De cînd el spada a încins,
Ea nici în horă nu s-a prins
Să zic de două ori.
Și, Doamne, mulți o-au ispitit,
Ficiori tot vrednici de iubit
Și domnișori.

Lăsată gîndurilor pradă,
Pornește-a căta prin ogradă
Trifoi cu patru foi...
Și-ntreabă flori de iasomie,
Veni-va Vlad din cătănie,
Iar' înapoi ?

El i-a dat ei inelul lui :
„Grijește-1, Stană, să-1 mai pui
Pe la guriță".
Iar ea i-a dat năframa ei :
„Nici tu din sîn să n-o mai iei,
Bădiță !«

Și-acum el singur-singurel;
Ar vrea să plece după el,
Nici locul n-o mai ține.
Lacrămi din ochi pe șorț îi cad,
Oftează Stana după Vlad :
„Nu mai vine"...

Dar trece orișice năcaz,
Vei tîde mîne de plîngi azi,
Nu-ți stă năcazu-n piept.
Abia a fost pe înserate,
Și Stanei i-a-nceput a bate
Ochiul drept.

Și voia bună iar s-a-ntors,
Și Stana trei fuse și-a tors,
Gătat-a furca toată.
Iar un tovarăș din oraș
Adus-a de la Vlad răvaș
Pentru fată.

Cum era eâ nu pot s-o spui
Cînd a cetit răvașul lui :
„Să vii, Stană, să vii !"...
Căci el cu vorbă s-a legat
C-or fi nevastă și bărbat
Pe la Florii...

Octavian

Brașov

Tribuna, XVI, nr. 255,
19 noiembrie/l decembrie 1899, p. 1020.

ÎN CALUMNIATORES

S-au stîns frumoase timpuri de fală şi mărire,
S-au prăbuşit în groapă măreţii lor eroi,
Dar ne-au lăsat o scumpă şi sfîntă moştenire,
în inimile noastre eterna amintire
A vremilor trecute, visate azi de noi.

Ţarina multor veacuri pierdute-n vecinicie
Nu poate să îngroape drag-amintirea lor,
Căci ea-i izvorul vieţei în timpuri de sclavie
Şi sîmburul din care sperăm că o să-nvie
Măreţul vis de aur : frumosul viitor.

O, dragi ne sînteţi nouă, frumoase chipuri sfinte,
De eari a noastre mame spuneau fiilor lor,
Trăieşte-al vostru nume în a doinei dulci cuvinte
Şi vă păstrează vecinie aduoerea-aminte
Şi inima, şi mintea unui întreg popor.

Ne stăpânesc străinii. Noi ascultăm de ei,
Purtăm tăcuţi şi-n pace azi jugul duşmănesc,
însă din blânda turmă a pacinicilor miei
Răsar cete, şireaguri, voinici puii de lei
Cînd morţii din morminte barbar ni-i pîngăresc.

Au năvălit azi zbirii în templul nost' cu toţii
Şi-au necinstit hoţeşte altarul vechi, sfinţit,

S-au pus să ne răpească unicul dar al sorţii :
Din inimi amintirea, ce ne renvie morţii,
Cari numai pentru noi o viaţă au trăit.

Voi n-aveţi sfinţi în groapă ori inimi să-nţeleagă
Ce sfîntă-i amintirea mai-marilor eroi;
Pe noi însă ne doare — căci viaţa noastră-ntreagă
E-a vieţei lor vlăstară. Pe noi de ei ne leagă
Şi sângele din vine, şi inima din noi.

Lăsaţi deci amintirea s-o cînte doina lină
Şi inimile noastre s-o simtă nencetat; .
Acelor umbre sfinte „poporul" să închină...
De spulberaţi cenuşa, va răsări lumină,
Care va ereşte-n flăcări, în foc neîmpăcat...

Pe unde azi s-aude tânguitor şi jalnic
Horitul păcei : doina, cu mersu-i legănat,
Gîndiţi-vă că poate să şuiere năvalnic
Şi strămoşescul tulnic, îngrozitorul crainic,
Cu care dă alarma „poporul-împărat".

Aduce-vă-ţi aminte de scurtele clipite
-Cînd răsplătea poporul de veacuri amărît,
Cînd ziduri păcătoase erau jos prăbuşite
Şi se scăldau cu falã a cailor copite
în sîngele vost' negru şi searbăd şi urît...

Lăsaţi-ne deci morţii să doarmă liniştiţi !
Căci sfinţi sînt pentru noi cei adormiţi în Domnul.
V-a dat soartea nătângă, nevolnici pripăşiţi,
Viaţă ? Alergaţi degrabă şi-o trăiţi !
Dar glasul vost' al morţilor să nu tulbure somnul.

Trăi-va vecinie Iancu în doina plângătoare,
Ce-atinge tremurând adâncul codrului,
Căci inimile noastre i-or fi ocrotitoare,
Şi dacă lumea-ntreagă, de lâncedă ce-i, moare
Trăi-va scris în stele etern numele lui...

O.

Braşov

Tribuna, XVII, nr. 1, 1/13 ianuarie 1900, p. 2.

ÎMPĂCARE

Mă gîndesc de ce îngroapă viața-n neguri cernite
Vălul purpuriu țăsut din iluzii şi ispite ?
De ce firea îți arată ce n-ar trăbui să ştii,
Şi de ce astăzi doar numai moşnegii mai sînt copii ?
Rostul multor taine astăzi se dă lumii să-l 'învețe,
Cade vălul 'de păiangen grabnic de pe tinerețe,
Pier clipele neştiinței, urzitoarele de vise,
Ca-n schimb să-ți dea adevărul unor pleoape
deschise...
Lanțul înnădit eu-ncetul din frumoase nebunii
Se rupe ca .bunăoară un slab lanț de păpădii ;
Şi te doare cînd rămli despoiat de vechea haină,
Ce îmbracă viața-n visuri ascunzîndu-ți orice taină.
Iar cînd smalțul neştiinței ți-a pierit, de dinainte,
Vine adevărul rece, strivitor, dur ;
„Fii cuminte,
Linişteşte-te, copile, uită inima şi-o-ngroapă,
Căci ț e minte"... . . . .
Tu nu crezi... Pentru tin' nu este groapă,
Ce-ar pute închide inimi vorbitoare, ca să tacă...
Şi te zbați când vezi izvorul veseliei cum tot seacă,
întinzi brațul tremurând după iluzii pierdute.
Le aştepți să vină iarăşi înapoi pe întrecute
.Şi sufletul dornic iarăşi să-l înlănțuie-n ispită
Cu himere-mprejmuite de o vrajă negrăită:

închizi ochii ca să minți... Crezi că doar tot o să vie
Şirul de minciuni frumoase croite-n copilărie,
Te încerci a pescui din trecut ce nu mai este,
Doar din vremile apuse s-a mai naşte o poveste
Cu aripi pestriți de flutur să se lase pe pleoape
Şi minciuna dezvelindu-ți, adevărul să-l îngroape...
...în zadar te zbați, copile... s-au dus vremile acele,
Cînd tineri erau copiii şi credeau în cer cu stele.
Astăzi firea porunceşte visurilor să dispară,
Ca din mormîntul minciunei adevărul să răsară.

Se ridică deci perdeaua, ca ochilor tăi să dea
Un demon ce părea înger sub mincinoasa perdea.
Cînd broboada de iluzii ți-o a smuls firea de pe frunte
Şi-a sădit în creier tînăr sîmburul minții cărunte,
în zadar te zbați să fii şi astăzi ce-ai fost odată,
Cînd de pe pămînt treceai sus pe bolta înstelată,
Căci „credința" ți-a fost podul din **țarină** pînă-n aştri.
Astăzi podul nu mai ieste. „Firea i-a ruinat pilaştri."
Te-ai trezit, deci nu mai eşti al viselor tale domn,
Ca odată cînd şi treaz erai adîncit în somn.
Ți se deschid ochii mari şi te cutremuri, băiete,
Cînd vezi că ceva de rîs a putut să te îmbete;
Veselia-ți' pare-atunci un mincinos glas de monstru,
Iar chinul în adevăr poruncit de ***Tatăl nostru l***
Dar te-mpaci apoi cu soartea care-a fost atît de crudă,
De-a silit ochiul să vadă şi urechea să audă...
Pătimaşul sîn deodată îl faci să se domolească,
Ca-n loc de inimă caldă, mintea rece să vorbească.
...Şi te schimbi, te schimbi, băiete, iar năvalnica ta
fire
Cum o îmblânzeşte soartea ?
Lumea-ntreag-o să se mire
Că eşti nou, şi glume vechi azi de tin' nu se mai
prind.
Vei vedea pe uliți babe dîndu-şi ghionturi şi grăind :
„Asta-i feciorul Smarandei ?... Cum l-a mai
schimbat oraşul !
Cine-ar mai crede, leicuță, că-i tot Nicu, buclucaşul

De la noi ?..."
Şi multe încă o să-ţi sune în urechi.
Ca s-arunce înc-un bulgăr pe mormîntul celor vechi.

Octavian

Braşov

Familia, XXXVI, nr. 4,
23 ianurie/4 februarie 1900, p. 38—39.

LACRÂML.

Cînd o lacrimă pribeagă
Genele-mi va-nroura,
Tu să ştii, iubita mea,
Că din dragoste se-ncheagă...

Iar cînd lacrămi în tăcere
S-or porni din ochi potop,
Tu să ştii că orice strop
I-un picur de mîngâiere...

Cînd vei vedea ochii mei seci,
Fără lacrimi în pleoape,
Tu să ştii că mi-i aproape
Ceasul liniştei de veci.

Octavian

Braşov

Familia, XXXVI, nr. 16,
16/29 aprilie 1900, p. 187.

PE ULIȚA

Cu mersul lin şi legănat,
încet te strecori pe uliță,
Ca chipul unui basm visat...
Din plete vîntul cîteodat'
îți flutură cîte-o şuviță...

Şi treci zîmbind... Ulița toată
Tu o cuprinzi cu ochii tăi,
Ce c-o clipire tremurată
Se pierd în zarea depărtată
Şi-aprind la patimi şi văpăi...

Cu ochii leneşi, osteniți,
Tu eşti frumoasă ca ispita
Trimisă celor pocăiți...
Din patimi multe şi dorinți
Le-a plăsmuit rostul ursita...

Pe la răspîntii cînd te-abați,
Adese-n față te-ntîlnesc,
Şi ochii tăi învăpăiați
Pe-ai mei îi pleacă tulburați
Şi jos în țărnă-i pironesc.

Văpaia lor mi-a rumenit
în treacăt veştedu-mi obraz
Şi locului m-a-nțelenit...
Potop de patimi s-au pornit
Să rup-al inimei zăgaz...

Şi cînd trăsar, din nou pornesc
Grăbit să dau de urma ta.
Dar ochii mei cînd te zăresc,
Pe fața tuturor cetesc
Potopul din inima mea.

Şi-atunce stau pe gînduri dus,
Oprit în al viselor zbor...
Şi mă gîndesc că Cel-de-Sus
Pe tine pe pămînt te-a pus
Ca pe-p icoană... tuturor.

Octavian,

Braşov

Familia, XXXVI, nr. 21,
21 mai/3 iunie 1900, p. 243.

MAI RAMII...

O clipă numai mai rămîi,
Nu-mi duce liniştea cu tine,
Şi somnul de la căpătîi,
Şi rostul zilelor sănine,
O clipă numai mai rămîi...

Tu eşti prilejul fericirei
în nopţi de-a rîndul plăsmuit,
în tin' se-ntrupă vraja firei,
Şi pentr-un suflet obosit
Tu eşti prilejul fericirei.

Văpaia ochilor tăi galeşi
Îmi dă scînteia vieţii mele,
Numai pe ei îi am tovarăşi
Şi-mi însenină zile grele
Văpaia ochilor tăi galeşi.

Rămîi să ne-avem vecinie drag
Şi te-alipeşte de-al meu sîn,
Ca-n crînguri iedera de fag...
Rămîi să uit că sînt bătrîn...
Rămîi să ne-avem vecinie drag..

în ale tale dese plete
Tu lasă-mi capul să s-ascundă,

Doar ale gîndurilor cete
Nu vor putea să mai pătrundă
Prin ale tale dese plete...

E dulce dragostea şi sfîntă
Cînd nu-s năcazuri şi amar,
Dar chinului ce te frămîntă
Cînd ea se pune stăvilar
E dulce dragostea şi sfîntă...

De-aceea-ţi zic să mai rămîi,
Să nu-mi duci liniştea cu tine
Şi somnul de la căpătîi
Şi rostul zilelor senine...
O clipă numai mai rămîi...

Octavian

Familia, XXXVI, nr. 26,
25 iunie/8 iulie 1900, p. 304

MAGDALINA

O beznă deasă s-a-nehegat
Şi-o negură de ploaie...
E paoe şi linişte-n sat,
Abia mai sună picurat
Un clopot de cioaie.

Şuieră vîntu-n calea-i lungă,
Pe cînd un fulger ascuţit
Pe cer mai taie cîte-o dungă.
Se grămădesc oile-n strungă
Şi cînii latră răguşit.

Duios pătrunde de la stînă
O doină-n liniştea adîncă,
Şi brazi, şi paltini o îngînă,
Iar vîntul şuierînd o mînă
Spre cîte-un vîrf pleşuv de stîncă.

Căinţa unui greu păcat
Din jalea doinei se răsfrînge,
Din cînd în cînd cîte-un oftat
Mai prinde vîntu-naripat,
iar doina tremură şi plînge.

Din vîrful unui brad ţăpos,
O bufniţă cobeşte-a jale
Un cîntec surd şi fioros...

— Cine din vîrful cel stîncos
S-a prăvălit deodat' în vale ?!

— Nimic... A firei răzbunare
S-a stins... Invăluită-n foc,
De după brazi luna răsare,
Se uită jos cu nepăsare
La mîneca unui cojoc...

El, Radu !... Radu e prepus,
El poartă, păcătosul, vina,
El a-nşelat-o şi s-a dus,
El va da seamă colo sus
Că nu mai este : Măgdălina..

Octavian

Răşinari

Tribuna, XVII, nr. 130, 16/29 iulie 190©, p. 554.

PE GlNDURI

Cînd privirea ostenită mi-o pironesc la pămînt
Şi privesc cum se roteşte ţărna spulberată-n vînt,
Stau pe gînduri, căci îmi vine ca al ţărnei rotogol
Să-1 aseamăn nu ştiu cum cu-al iluziilor stol,
Ce se pierde tremurînd, alungat de-un vînt duşman :
Unde-s visurile sfinte, plămădite an de an
Şi pierdute în clipita unui adevăr amar ?
Nu mai vin — s-au dus pe veci şi le cheamă în zadar
Inima, să se întoarcă ca ţărîna în pămînt.
O, pămînt !... Cînd te privesc, tu îmi pari atît de sfînt,
Mintea mea în tine-ntrupă adevăratul izvor,
Dătător de fericire şi de pace dătător.
Cînd gîndesc prin cîte vremuri tu te vei fi străcurat,
Mi te-nchipuiese atunci un moşneag împovărat,
Cu un sac purtat în pace de umerii gîrboviţi —
Ce povară fără margini port umerii-ţi osteniţi,
Căci atâţia sînt pe lume şi li-e greu păcatul lor !
Şi tu, biet moşneag bătrîn, ca un tată răbdător,
Ocroteşti pe cei ce rîd şi hulesc a ta făptură.
împărţi hrană părintească la clevetitoarea gură
Şi-o primeşti la sânul tău cînd pe veci a amuţit...
Mititeii sap-o groapă şi în sânul tău rănit
Se aşază liniştit mincinosul răposat —
El sădeşte-n trupul tău un tăinuit, greu păcat...
Tu te-nfiorezi de el, dar la nime nu-1 mai spui,
Căci eşti bun şi n-ai mai vrea ca să vină tot ai lui,

Şi să-1 sfîşie cu dinţii pe cel poreclit de „sfînt".
Noi sîntem atît de mici în trufaşul nost' avînt,
Ce ne-ndreaptă ochii sarbezi spre lumea nemărginirei...
Nouă suferinţa ta ne dă rostul fericirei,
Să trăim viaţa noastră omorîndu-te pe tine...
E senină faţa ta, cea cu rîuri cristaline
Şi cu cîmpuri adincite sub povara mătăsoasă.
Veselă e faţa ta şi gingaşe şi frumoasă.
încît cînd o văd atunci îmi pierd firea... Mi se pare
Că privesc zburdălnicia prinsă-n ochi de fată mare.
Dar pe noi cei mici din leagăn astfel ne-a plăsmuit firea,
Ca prădîndu-ţi frumuseţea să ne stoarcem fericirea.
Noi tăiem în coasta ta cu fierul o brazdă lată,
Noi tăiem în trupul tău, şi tu, cel bun, drept răsplată,
Ne dai viaţa ce ne-o scurgem din inima ta rănită...
Nu te doare cînd îţi vezi ţelina desţelenită
Şi brăzdată-n lung şi-n lat lunca cea de micşunele ?
Tu simţi groaznica durere cînd te despărţeşti de ele,
Insă inima ta **blinda** o preface în răbdare,
Din cari duşmanilor tăi viaţă blîndă le răsare...
Pe cel ce ţi-a rănit trupul să-1 primeşti la sinul tău,
Şi cu părintescu-ţi braţ tu acoperi pe cel rău,
Ascunzînd păcatul lui sub tăinuitoarea glie,
învii flori deasupra lui, încît nimenea nu ştie
Că sub ele-i pitulat viermănosul trup de om !
Tu, cel mare, eşti cel bun, pe cînd noi, un slab atom,
Ne împrejmuim cu mreaja unor rele uriaşe
Şi din păcate croim o dăinuitoare faşe,
Ce ne-ncinge strîns pe toţi, şi pe moş şi pe nepot.
Şi păcatele sînt grele. Umerii tăi cum mai pot
Să le poarte greutatea, că-s bătrîni minune mare ?
Eşti oovîrşit de povară... Cîteodată... mai arare,
Cînd s-a grămădit asupră-ţi un păcat slăvit de vremuri,
Şi povara lui te-ndoaie, atunci şi tu te cutremuri,
Ca păcatul să-1 înghită sînul tău ce se desface.
Dar curînd peste mînie tu ne verşi iar blîndă pace.

Eşti atît de „bun", Pămînt.! dar atît eşti de „bătrîn" !
Cine ştie lîngă tine pînă cînd mai tot rămîn
Pacea veche şi răbdarea unui împăcat moşneag !
Azi i-atît de lung şi greu al păcatelor şirag,
încît o să-ţi copleşească trupul slab şi gîrbovit
Şi-o să-ţi pierzi răbdarea veche care-atît ne-a ocrotit !

Cine-mi spune cum va fi soarele ce-o să răsară,
Cînd şi „tu" vei fi sătul de-a păcatelor povară !

Octavian

Braşov

Familia, XXXVI, nr. 33,
13/26 august 1900, p. 338

TE-AI DUS....

Te-ai dus tu, chip trandafiriu
Al negurosului meu trai...
Te-ai dus, dar vecinie îmi răsai
De vraja ta mă-mbăt acum,
Şi-aş da viaţa mea să ştiu
Al pribegirei tale drum...

De după vîrfuri de răcniţi
A lunei raze se desfac,
Sărută picurii din lac ;
Iar în otava-nrourată
Doi licurici îndrăgostiţi
Şi azi s-aprind ca altădată.

Dar eu nebun nu mai trăsar
De vraja firei zîmbitoare,
Pierdut cu ochii-n depărtare,
Ascult un eînt sfios de flaut,
Ce-mi spune trist că în zadar
Pe astă lume te mai caut !

Octainan

Răşinari

Tribuna, XVII, nr 160,
17/30 august 1900, p. 638.

AŞ VREA...

Aş vrea un cîntec nou odat'
De pe-ale lirei moarte strune :
Năvalnic cînt învăpăiat,
Ce tuturora să vă sune
Ca glas de tulnic depărtat.

Nădejdea vieţii împăcate,
Credinţa sfîntă de moşneag
Şi rostul dragostei curate
Le-aş vrea pe toate-n rînd, şireag,
Aievea-n cîntu-mi întrupate.

Aş vrea să glăsuiesc minciuna
De ierieire-aducătoare,
S-ascult de minte totdeauna,
Şi-n zbuciumări copleşitoare
Veselitor să-mi cînte struna.

Dar mi-e în inimă sădit
Tot rostul stihurilor mele,
Nu mintea mi l-a plăsmuit,
Ci-n calea mea de printre stele
Pe neştiute-a răsărit.

Şi dacă azi pe strune bat
Tot cîntul vechi şi cunoscut :
E că şi astăzi mă mai zbat
Tot în năcazul din trecut,
Ce-n inimă mi s-a-nchegat...

Octavian

Budapesta

Tribuna, XVII, nr. 201,
18/31 octombrie 1900, p. 801.

DACA... '

Dacă viața-mi pribegită
cu năcazurile-i toate
Ar fi vis născut din groaza
unei nopți înfricoșate,
Eu vă jur că-n zorii zilei
cînd din ochi mi-ar pieri somnul,
Cu cucernică gîndire
și cu sufletul în Domnul,
Pocăit și fără patimi
mi-aș preface-n bani averea.
Jumătate-aș da-o-ndată
la săraci precum li-e vrerea,
Iar la schitul sfînt din deal
ceealaltă jumătate,
Ca să-mi deie-n schimb icoana
sfînt-a Maicii Precurate,
Ca s-o pun sub căpătîiul
pocăitei mele minți...
Iar ceaslovul și psaltirea
și viața celor sfinți
Mi-ar fi de-aci înainte
purtători de duh și gînd.
Umilit și stîns la față
aș veni la voi pe rînd,
Ca să puneți mila voastră
în mîna-mi tremurătoare,
Tot obolul sărutîndu-1,
l-aș ascunde-n cingătoare.
Și-aș chema la mine-apoi
șepte popi cu bărbi cărunte,
Să-mi cetească sfîntul maslu
miruindu-mă pe frunte,
Și să roage șepte zile
sfîntă pronie cerească,
Ca de astfel de vedenii
veci de veci să mă ferească !

Budapesta *Octavian*

Tribuna, XVII, nr. 204,
22 octombrie/4 noiembrie 1900, p. 814.

#

BLONDINEI

Un foc vrăjmaş mi-e inima, nebuna,.
Şi mii de patimi îi aprind văpaia,
Tu singură-i poţi stinge bobotaia,
Frumoaso, tu, cu ochii ca minciuna...
Şi codrul des cel sărutat de soare,
La sînu-i mii de paltini ocroteşte-,
Şi el la toţi frunzişul le clăteşte
De-un singur cîntec de privighetoare..

Octavian

Budapesta

Tribuna, XVII, nr. 236,
10/23 decembrie 1900, p. 942:.

ADEVĂR.

Se stîng visele toate. Viaţa le doboară.
Trimite adevărul : mişel bătrîn, nărod,
Un gîde cu-o secure ştirbită subsuoară,
Ce lucră pe-ndelete şi rîde cînd omoară
Pe bietul nevoiaş, întins pe eşafod.

Cînd mintea te îndeamnă şi-n inimă-ţi răsare
Din şirul blînd de vise o umbră — numai una,
Un hohot lung de rîs s-aude-n depărtare :
E glasul de triumf, ce-1 urlă-n gura mare
Căruntul adevăr, ce-a biruit minciuna...

Minciună : chip de demon cu aripi ostenite,
Cu galeşe zîmbire pe buză-ncremenită,
Din a credinţei pături faci caier de ispite,
Din cari inima toarce lungi fire aurite :
Iluzii ce-mpresoară o minte nebunită.

Băiat cu ochii limpezi, cu fruntea liniştită,
Te-arunci în valul vieţii vîrtos, vioi, văratec,
De vraja unei clipe ţi-e mintea priponită —
Credinţa viorie ţi-e vălul de ispită,
Broboada împăcării în saltu-ţi nebunatec.

Trec ani, răresc broboada... Clipeşti din ochi atunci,
Trasai cînd vezi că totul aievea e întors,
Şi te cuprinde mila cînd ochii ţi-i arunci
La stearpa răsplătire a sfintei tale munci,
Ce mintea ţi-a răpus-o şi inima ţi-a stors...

Trec ani, aduc lumină... Broboada destrămată
A spulberat-o vîntul albastrei depărtări :
O inimă ucisă şi-o minte răposată,
Un zîmbet mort de gheaţă şi-o pace idioată,
Atîta ţi-i răsplata eternei zbuciumări...

Bătrîn năuc şi gureş, la vatra încălzită
Te-aşezi în toată seara cu droaia de nepoţi :
C-o limbă ca din carte, aleasăi şi gîndită,
Povestea îndrugată, povestea povestită
Tu le-o mai spui o dată...
...Ei dorm demult cu toţi...
Spui glume învechite... Nimic nu te mai doare-
Tuşind înţelepţeşte, îţi sfătuieşti urmaşii,
Ce te ascult alene cu feţe zîmfoitoare...
Şi... umplu trei batiste de lacrimi simţitoare,
Cînd prăvălesc la bulgări pe trupul tău gropaşii.

...Se stîng visele toate... Viaţa le doboară.
Trimite adevărul : mişel bătrîn, nărod,
Un gîde cu-o săcure ştirbită subsuoară...

Budapesta *Octavian*

Familia, XXXVI, nr. 51—52,
24 decembrie 1900/6 ianuarie 1901, p. 604.

DIN VIAŢA

L-a rîs — amar l-a rîs copila
Cînd de iubirea lui i-a spus,
Cu plîns în ochi cerşindu-i mila...
L-a rîs cu hohot...
El s-a dus...
Trec ani. El, stors de zbuciumare,
în casa de nebuni şedea...
Plîngînd ea îi cerşea iertare...
El o privea năuc... zîmbea...

Octavian

Familia, XXXVII, nr. 2,
.14/27 ianuarie 1901, p. 13.

CLIPE SENINE...

Eu copil, tu fată mare...
Uite,-mi vin în minte toate
Nebuniile uitate
Pe-a trecutului cărare...

Prea ne copleşise vrerea,
Sărutările fierbinţi ;
Şi ţărmuitoarei minţi
Prea de tot i-am stors puterea...

Prea ne-a îmbătat dulceaţa
Vioriului păcat,
Ca treziţi din el odat'
Să nu ne schimbăm viaţa...

Prinşi în pacea argintie,
Ne-am dat mîna despărţirii...
Pe cînd patima iubirii
Ne-am sădit-o-n prietinie.

Tu, cuminte, zîmbitoare,
Spui trecutu-nviforat...
Eu cu sufletu-mpăcat...
Uite,-ţi scriu cîte-o scrisoare...

Răşinari *Octavian*

Familia, XXXVII, nr. 5,
4/17 februarie 1901, p. 54.

OSTENIT...

Te du... mai lasă patima iubirii !...
Mi-e grea viaţa prea de tot trăită...
De-abia-mi ridic pleoapa ostenită
Şi-aş vrea un ceas etern al adormirii...

Să dorm !... Să uit iubirea ta pripită
Şi chipul tău, vecin păcătuirii...
Să dorm !...s-arunc broboada amăgirii
Pe viaţa-mi moartă, stoarsă şi răcită...

Să dorm !... să-mi văd viaţa-ntreagă scoasă
Din al uitării vioriu noian...
Să te visez : o fată sănătoasă,

Cu gînd senin, curat ca de mărgean,
C-ai adormit cu coatele pe masă,
După cetirea primului roman...

Octavian

Budapesta

Tribuna literară, XVIII, nr. 32.
18 februarie/3 martie 1901, p. 29.

TU DORMI...

Tu dormi !... Ce sfînt îmi pare somnul
Sub geana ta încremenit...
Din ceruri pare că chiar Domnul
Cu mîna lui te-a adormit...

Şi somnul tău duios şi lin
E-atît de multe spună tor...
încît îmi pari un chip senin
Din alte lumi coborîtor...

La patul tău îngenunchind,
Mă-nchin cucernic şi curat...
Rostesc pe neştiute-n gînd
Un ***Tatăl nostru*** tremurat.

„Ne mîntuieşte de cel rău"...

Dar iată luna se desface...
Ţi-a luminat... tot... chipul tău...
Mă duc, copilă, dormi în pace !

Octavian

Budapesta

Tribuna literară, XVIII, nr. 37,
25 februarie/10 martie 1901, p. 33.

TE-AI DUS...

De mult te-ai dus...
Nici nu mai ştiu pe ce poteci,
Căci nu mi-a fost ursit pe veci
Seninul clipelor visate.
La Cel-de-Sus
Mă rog de-atunci în taina serii,
Cerşindu-i purpura uitării
Vieţii mele înşelate...

Dar în zadar...
Din frunza tremurată-n vînt,
Şi din al doinei sfios cînt,
Icoana ta mi se desprinde...
Şi stăvilar
Zadarnic cerc să pun iubirii,
Căci din albastrul amintirii
Văpaia veche se aprinde...

Şi chinul greu
Mi-a rupt al inimei zăgaz,
Ţi-ar curge lacrimi pe obraz
De-ai şti a vieţii mele cale...

Pe Dumnezeu
Şi tu l-ai implora plîngînd
Să smulgă bietului meu gînd
Şi umbra amintirii tale...

Octavian

Budapesta

Familia, XXXVII, nr. 8,
25 februarie/10 martie 1901, p. 88.

DRAGOSTE BARBARA

Ascultă, fată !
Glasţul meu cuvîntă :
Tu eşti minciuna
cea mai mincinoasă,
Păcatul tu l-ai scris
cu negre slove
Pe fruntea mea,
ca fierul înroşit,
Ce-nfioară carnea
mînei de tîlhar...
Ascultă, fată !
Ieri pe .drum de ţeară
De un şerpe-am dat
cu solzii ca argintul
Şi l-am strivit
cu muchea de săcure
Ascultă, fată !
Sînge mi-e pe buză
Şi tu l-ai stors
cu buza-ţi încleştată
Şi-ai rîs — ai rîs
cu furtunatic chiot,
Cînd mi-am uscat
cu mîna picătura...
Ascultă, fată !...

Şerpelui din oale,
Pe rînd, pe rînd,
i-am sărutat toţi solzii...
Şi-am plîns nebun
cînd se zbătea în tină
Şi-ngenunehind am zis
un Tatăl *nostru...*
Ascultă, fată !
Patima mă-ndoaie
Şi mă sugrumă
tremurul puterii,
Şi-o vrere simt,
ce creieru-mi sfredeleşte...
Te du şi fugi !...
şi braţu-mi nu te-ajungă...
Te du şi fugi !...
şi buza-mi nu te-atingă...
Căci te omor
cu mînă păcătoasă !...
Te du şi fugi !...
Căci te iubesc, femeie !...

Budapesta *Sfinx*

Tribuna literară, XVIII, nr. 47, 11/24 martie 1901, p. 42.

DESPĂRȚIRE

Uite,-ţi spun : Deschide-mi calea ! Te-am urît ! Ţi-o spun pe faţa.
Mîngăia-te-va trecutul şi bucata de viaţă,
Ce ţi-am aruncat-o ţie, fără pic de judecată !...
Dar nu-ţi pese că mă duc, doar tu eşti frumoasă, fată,
Şi la orice colţ de stradă mai găseşti băieţi ca mine,
Ce cu mintea-nlănţuită rînd pe rînd o să se-nchine
Înaintea ta cu toţii, robi nebuni făpturii tale,
Şi-o să-ţi cînte stihuri multe şi potop de osanale,
Şi-d să-ţi spună că o nimfă, o iluzie le pari,
Plăsmuită-n taina nopţei de-un copil cu ochii mari !...
Eu mi-am stors văpaia veche dătătoare de iluzii,
Şi-n zadar mă mai încerc să te aşez la vatra muzii,
Şi din chipul tău să fac ininiei mele altar...
Prea te-ai dat cu totul mie. Prea n-ai mai pus stăvilar
Patimei ce-ai îngrămădit-o în iubirea-ţi fără margini...
Eu atît amar de vreme am fost rob plăcutei sarcini,
Ce mi-a lunecat pe umeri... dar mi-e greu s-o port acum ;
Astăzi inima şi mintea mi s-au stracurat pe-un drum
Nesimţit în vremea veche, cînd visam cu tine-alături...
Nu te cuprindeam atunci în a minţei mele pături...
Amorţită-mi era mintea... Visător în nopţi de vară,
Stam cu fruntea-n mîni plecată... Şiretenia bizară,

Ce-ţi încremenea pe buze, eu o sărutam aprins...
Uite, ştiu clipa năroadă cînd de mijloc te-am cuprins
Şi ţi-am spus că te iubesc.
Tu c-o dragoste-nvăţată
Mi te-ai aruncat în braţe
O sfială trămurată
Mi-a încremenit în suflet şi mi-a domolit simţirea —
Grabnic m-am desprins de tine •—
Mă rodea adînc iubirea
Cumpărată-aşa cu graba. . . . .

Rece te-aş dori, femeie. Ca o marmură de rece...
Să zîmbeşti, cînd din văpaia care-n mine se petrece
Se încheagă tresărirea unei vreri neţărmurite —
Să nu-ţi nebunească mintea farmecul unei clipite
Şi-o privire mincinoasă, tremurată pe sub gene,
Să nu mi te-aducă-n braţe. C-o moleşitoare lene
Să nu reînvii păcatnl sub albastrul gingăşiei —
Azi mi-e greu să mai privesc rostul nevinovăţiei,
Ce se pierde în minciuna pescuită din oglindă...
Şi mă ruşinez cînd văd cum de poate să te-aprindă
Glasul unui cîntec searbăd ce-mi alunecă pe strune...
Cînt tocit şi fără noimă, cu aruncături nebune
De cuvinte, din cari tu chipul tău l-ai plăsmuit.
Pare că şi-acum privesc lacrima ce-a tresărit
Sub pleoapă-ţi, cînd în vers te-ai cunoscut întrupată.
Şi gîndesc că-n lumea asta mare şi împestriţată,
Prea sînt multe chipuri şterse, oe-s aievea ca al tău,
Uite, mă cuprinde mila şi năcazul, dar mi-e greu
Să te mai iubesc acuma...
M-aş munci viaţa-ntreagă
în zadar, căci mintea ta n-ar putea să mă-nţeleagă,
Prea eşti smulsă tu din lutul zilelor de săptămînă...
Nu iubire vorbăreaţă, vreau o dragoste păgînă
îngrădită-n taina sfîntă a tăcerei poruncite !
Să te mistui de văpaia plămădită din ispite
Şi să taci, s-ascunzi dorinţa sub broboada tăinuirii,
Mi-ai sta vecinie aninată, strînsă-n lanţul amintirii

Şi te-aş preamări atunci cînd rîzînd c-un hohot lung
Mi-ai şopti înţelepţeşte : patima din piept s-o smulg
Şi să fiu cuminte.
Eu, nebunit de-atîta minte,
M-aş topi în bobotaia păcătoasă şi fierbinte
Şi m-aş stinge-apoi —
Hîrleţul m-ar acoperi cu lut...
Uite-atunci, în taina nopţei, de mormîntul meu tăcut
Tu cu pasul măsurat, cu privirea liniştită
Să te-apropii, să-ngenunchi, şi iubirea-ţi priponită
De catapeteasma minţei s-o cuprinzi in rugăciune
Către Dumnezeu preasfântul.
Nu vreau zvîrcoliri nebune,
Să te-arunci la poala crucii...
Numai două lacrimi sfinte
Să-ţi alunece pe faţă... iar iubirea ta cuminte
De cel răposat s-o lege jurămîntul mînei drepte...
înfrînarea ta cea veche pocăinţă să deştepte
în inima-ţi înţeleaptă...
Să priveşti nemărginirea
Strînsă-n ale nopţii frîne, s-o asemeni cu iubirea
în obezile tăcerei...
S-arunci trei seminţi de flori
Pe movila ce m-ascunde...
Dimineaţa pînă-n zori
Ochii să-ţi ştergi cu şorţul şi cu fruntea nencreţită
Să te depărtezi... Iar ochii la movila părăsită
înapoi să nu privească...
Trecătorii să te vadă
Cum cu fruntea ridicată rece te arăţi pe stradă.
Iar în nopţile de iarnă, stînd la vatra încălzită,
Cînd cărbunii se vor stinge sub cenuşa înăsprită,
începînd : „A fost odată", tu cuprinde-mă-n poveste
Şi-o lacrimă să-ţi ştergi cînd sfîrşeşti :
„...Şi nu mai este"...

*

Astfel te-aş dori, femeie, ca o marmoră de rece,
Să zîmbeşti cînd din văpaia care-n mine se petrece
Se încheagă tresărirea unei vreri neţărmurite...
— Ţie prea uşor ţi-e jocul... Micile tale ispite

Prea sînt înțelese toate... Rostul lor mi-e greu acum,
..Căci azi inima şi mintea mi s-au străcurat pe-un drum,
Nesimțit în vremea veche, cînd visam cu tine-alături,
Astăzi'te cuprind pe tine în a minții mele pături.
Şi deci mîngăiere fie-ți acel petec de viață
Ce ți-am dat : obol al milei...
Te-am urît, ți-o spun pe față !

Octavian

Răşinari

Familia, XXXVII, nr. 12,
25 martie/7 aprilie 1901, p. 135.

NOI ŞI ELE

I

Iubirea lor
De ani senini era legată,
Cînd el i-a spus fetei odată
Că nu mai vrea să-i fie mire.
Pe-nşelător
L-a plîns o lună-ntreagă fata,
Rugîndu-se la Preacurata,
Şi-apoi... s-a dus la mănăstire...

II

La bal mascat
S-au întîlnit şi s-au iubit,
Cînd ea i-a scris că l-a mințit
Cu dragostea-i de două luni.
îndurerat,
El a zîmbit o clipă doar...
Iar prietenii l-au pus în car...
L-au dus în casa de nebuni...

Budapesta

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 57,
25 martie/7 aprilie îyoi, p. 49.

CÎNTEC

În salbă multe mărgele
Porți, iubito, dar se poate
Că ți-ar părea puținele
Cînd ai număra pe ele
Dragostile tale toate.

în salbă s-au pripăşit
Şi doi taleri subțirei,
Dar de-ar fi la cumpănit
Cu credința ta-n iubit
Talerii ar fi mai grei.

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 65,
8/21 aprilie 1901, p. 59.

CÎNTEC MODERN

Inima ta, frumoasă fată,
E-o casă de amanetare,
Unde dragostea-şi aşază
Cîteodată fiecare.
Dar cum în viață se-ntîmplă,
Omul cu cap luminat
îşi răscumpără degrabă
Iară ce-a amanetat.

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 65,
8/21 aprilie 1901, p. 60.

ABĂTUT.

Sicriu închis mi-e mintea zbuciumată
Şi inima o încuiată poartă.
Pierdută-i cheia... şi mi-e nădejdea moartă,
încît mă-ntreb iubit-am eu vreodată...

O doină-mi sună jalnic în urechi,
Eu năucit în lira mea lovesc
Şi lira plînge... Coardele-mi şoptesc :
„Prea ai iubit în vremurile vechi !"...

Octavian

Răşinari

Familia, XXXVII, nr. 15,
15/28 aprilis 1901, p. 174.

NECESSITAS -FACIT VERSUM

Şi mi-e foame. Poezia
Ce v-o scriu e plagiată !
Din inima mea-i furată,
Ea o cîntă cîteodată,
Cînd i-o spune : sărăcia.
Ba mai mult ! Chiar nici hîrtia,
Pe cari mi s-a aşterne scrisul
Nu-i de-a mea... E învelişul
Unei cărţi din anticar.
Ieri am vînidut la librar
Cel mai din urmă volum...
Şi i-am zis : „N-ai vrea acum
Să-mi plăteşti, şi o să-mi scriu
Tot în versuri ca acestea
Zbuciumarea şi povestea
Celor douăzeci de ani".
Mi-a răspuns : „Nu face bani !"
L-am lăsat...

Acum pe masă
Capu-mi ostenit se lasă
Şi visez pierdut... Azi-mîne
O să mă-ntîlnesc cu „Ea".
Cum ar plînge de-ar vedea
Că seninul ei portret
Nu-1 mai am... E-n amanet.

Ori poate mi-ar da... mai ştii '!...
Dar în lături, reverii !
Ea-mi dă dragoste, nu... pîne !

Nu mai am nimic... nimic.
Ba maț am... mai am un pic,
Ba mai am : nădăjduirea
Şi credința în iubirea
Grijitorului de sus,
Cel ce pe pămînt ne-a pus
Şi...

Dar tu mă iartă, Doamne,
Tu mă iartă — căci mi-e foame
Dacă şi astea le-aş vinde
Pentru-un codru de merinde,,
Să-mi alin păgînul dor...
Ah, dar nu-i cumpărător !...

Octavian

Budapesta

Tribuna literară, XVIII, nr. 75,
22 aprilie/5 mai 1901, p. 67.

VARIETAS...

Vreun an de-o fi… Ne dam inele
A dragostei dovadă.
Amorul nost' îl cunoştea
Şi lumea de pe stradă…

Şi-acum tu nu mă mai cunoşti
Şi rîzi cînd mă priveşti...

Şi-acum eu nu te mai cunosc
Şi plîng cînd mă priveşti...

Octavian

Budapesta

Familia, XXXVII, nr. 19,
13/216 mai 190H, p. 2;22.

ZÎMBET TRIST...

Mi-e glasul sec şi fără spor
Şi mă îneacă tusa
De mă sfîrşesc... Azi-mîne mor
Şi voi tot aţi vrea, domnilor,
Să-mi cînte vesel muza ?...

îmi sfîrtic haina mea odat',
Atunci la casa mea veniţi,
Să v-arăt pieptul dezbrăcat
Cît e de-îngust şi de uscat,
Cu-a voastre mîni să-1 pipăiţi.

Şi dacă v-ar aluneca
Mîna pe pieptul ăst uscat,
Şi voi cu mine v-aţi mira
Că şi astăzi mai pot cînta
...Că pieptul nu s-a sfărîmat ?...

împrumutaţi-mi pieptul vost',
Umflatul piept de taur,
Şi schimb al cîntului meu rost,
Şi-1 fac din plînset trist ce-a fost :
Un răcnet de balaur.

Dar, cînd mi-e glasul fără spor
Şi mă îneacă tusa,
De mă sfîrşesc şi stau să mor,
Cum mai puteţi vrea, domnilor,
Să-mi cînte vesel muza ?...

Octavian

Budapesta

Tribuna literară, XVIII, nr. 94,
20 mai/2 iunie 1901, p. 83.

IRONIE

El a muncit sărac, flămând
Pîn' ce, cuprins de-al vieții val,
S-a sfărâmat şi părăsit
L-au dus la groapă din*spital.

Trec două luni. Pe-un critic gras,
Cu ochelari, cu nas pistrui,
L-au premiat pentr-un volum
Scris despre versurile lui.

Iar ca să fac-un monument
Poetului „fără noroc",
Cei ce-1 admir-au aranjat
O petrecanie cu joc...

Octavian

Răşinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 98,
27 mai/9 iunie 1901, p. 87.

RUGĂMINTE..

Hîrlețul prăvălea pămînt pe nişte scînduri țintuite,
Eu te priveam cum te boceai cu mînile împreunate,
Şi-n suflet mi-au încremenit a tale lacrimi ostenite...
Am plîns şi eu... Tu m-ai privit...
...Şi ne-am trezit pe nesimțite
La groapa nouă amîndoi, cu mînile împreunate...
...Şi ne-am iubit pătrunşi adînc de suferința-mpru-
mutatâ,
Dar tu te-ai dus, căci ai mințit, cînd te boceai
plîngînd la groapă...

Eu, uite,-s slab şi poate mor, dar, pe Fecioara
Preacurată,
Te rog la moarte să nu-mi vii..:
întreagă lumea adunată
M-ar blăstăma, căci te-a-ndrăgi, cînd te-i boci
plîngînd la groapă...

Octavian

Budapesta

Familia, XXXVII, nr. 21,
27 mai/9 iunie 1901, p. 246.

RÎS PRINTRE LACRÂMI

Şi dacă astăzi ochii mei
Nu cred nici în lumina
Ce stă aproape să-i orbească,
Tu singură porți vina...

Şi dacă mi-e stomacul rău
Şi nu-mi tihneşte cina,
Şi dacă-s bleg şi nătărău,
Tu singură porți vina...

Şi dacă scriu şi versuri proaste
Şi urlu : „Signorina",
Slăbeşte-mă cu supărarea,
Tu singură porți vina...

Şi dacă azi port părul lung
Şi par un Catilina
(O, dac-ai şti tu cine-a fost !),
Tu singură porți vina.

Şi dacă-n dragoste-o s-ajung
Să-mi umplu carabina
Şi-apoi... apoi... să nu mă-mpuşc...
Tot numai tu porți vina.

Budapesta *Octavian*

Tribuna literară, XVIII, nr. 1C3, 3/16 iunie 1901, p. 92.

PE PAT

Vin', copilă, lîngă " mine
Uite,-mi cade-atît de bine
Să te văd aşa plîngînd...
Şi eu plîng cu tine-n rînd,
Dar cu inima mea plîng,
Căci cu ochii mi-e ruşine...
Bine văd , eu că mă stîng
Şi că mîne-n asfințit
Cîte-un suflet plictisit,
Văzînd vălul tău cernit,
Nemaiaşteptînd răspunsul,
Va-ntreba : cine-a murit ?...
Eu voi fi.

De aceea-ți zic
Să mai stai numai un pic
Lîngă mine lăcrămînd...
Să văd unde izvorînd,
Lacrămi rîuri rînd pe rînd,
închegîndu-se-n potop...
Vreau să văd cu ochii mei
Cum se scurge strop de strop,
Vreau să văd acum, căci mîne,
Neuitîndu-mă la tine,
Cine ştie, plînge-vei ?...

Şi din lumea asta-ntreagă,
Singură tu mi-ai fost dragă
Uite,-acum la despărțire
Mi se strecură prin minte
Palida noastră iubire...
Ştii ? era sîmbătă seara...
Tu de-o patimă fierbinte
Tremurînd loveai ghitara...
M-am oprit pe gînduri dus .
Sub fereastra ta din colț...
Şi, privind printre perdele,
Te-am văzut şi mi te-am pus
Idol visurilor mele...
Astfel ne-am urzit iubirea
Tainică ca licărirea
Unui sfiicios opaiț...

Dar acum mă duc... mă duc...
O inimă mai curată
N-o s-ascundă niciodată
Umbra crengilor de nuc...
Uite,-s slab şi deşirat,
Iar prin vinetele vine
Sînge... sînge nu mai vine...
De pe degetul uscat,
Uite, mi-a alunecat
Şi inelul de logodnă...
Doamne, cît l-am sărutat,
Cîte vise a-ntrupat
Mintea mea din ăst inel...
Dar acum nu-1 duc cu mine,
Ar fi totul în zadar.
Dacă vrei să-mi faci un bine,
Ia-1 şi—l du la argintar
Ca să-ți deie bani pe el.
Tu pe banii jumătate,
Uite, vreau să iai sămînțe,
De flori multe şi alese...
Să le sameni cît de dese
Tot cu mîna ta iubită
In țărîna grămădită

Pe movila gropii mele...
Iar pe banii ce rămîn
Fă-ți o haină de jelit.
Haina neagră, văl cernit
Ție-ți stau atît de bine...

iar acum te du, copilă !
Eu mor... glasul mi se curmă...
Şterge-ți ochii şi te du,
Sărutarea de pe urmă
Nu mi-o da !... N-aş vrea şi tu
Să te bolnăveşti, iubită.
...Noapte bună !... Noapte.bună !...
Fii, copilă, fericită...
Ba mai stăi ! Mi-aduc aminte,
Că mai am o rugăminte :
Arătîndu-te pe stradă
Tu în haina ta cea nouă
Ce-ți va sta atît de bine,
S-or apropia de tine
Pilcuri dese... şir... grămadă...
Să te-admire... să te vadă...
Ştiu că mulți te-or îndrăgi...
Eu te rog tu nu-i iubi,
Măcar pîn' vor răsări
Florile pe groapa mea.
O, ascultă ruga mea !...
(Şi-apoi ce-ai mai cheltui
Pe cununa de mireasă ?...)
Pe mormîntul meu de-or fi
Flori, tu îți poți împleti
O cunună de mireasă...
Şi-apoi, te mai rog, inelul
Să-1 însemni tu, să se ştie
Că de mine s-a ținut
Ca să nu ți—l dea iar ție
La logodna viitoare
Argintarul cel uituc...

Iar acum te du, iubită...
E-o privelişte urîtă
Omul în clipa ce moare...
Nu e bine s-o vezi tu,
Şi deci, rogu-te, te du,
Căci şi eu mă duc... mă duc...
Iar inimă mai curată
N-o s-ascundă niciodată
Umbra frunzelor de nuc
Seara-n farmecul de lună...
Noapte bună ! Noapte bună !.

Octavian

Răşinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 108, 10/23 iunie 1901, p. 95.

FII PE PACE !

Prietenei mele

E-atît de mic păcatul tău,
încît de-ar fi să-ţi dea canon,
în cer pe auritu-i tron
Ar sta pe gînduri Dumnezeu.

Şi tu cu ochii tăi căprii
Ai vrea să pleci la mănăstire,
Şi să-ngenunchi cu pocăire
La candela sfintei Mării ?...

Frumoaso, cînd întreaga fire
Slăveşte-te cu mii de guri,
Te-ntreb, copilă, cum te-nduri
Să curmi a ta păcătuire ?

Cînd dulce-i traiul să trăieşti
Păcătuind mereu... mereu...
Ar fi păcat de Dumnezeu,
Ca tu să nu păcătuieşti !

S-ar întîmpla minune-odată,
Cînd la icoană te-ai ruga,
Din chip cu grai ar cuvînta
Zîmbind Fecioara Preacurată :

„Copilă, scoală-te de jos,
Căci vreau să-ți curmi îngenunchiarea
Şi să laşi altor numărarea
Bobitelor de chiparos !...

De-aeum tu ruga să ți-o-nchei,
Vinde bobitele de poți,
Şi-apoi, frumoaso, banii toți
Dă-i pe-o păreche de cercei !"...

Octavian

Răşinari

Tribuna literară, XVIII, nr.127,
8/21 iulie 1901, p. 112.

SONET

La sînul tău cuprinde-mă, natură,
Mi-e inima nebună ostenită.
Te laudă astăzi mintea pocăită
Şi te slăveşte păcătoasa gură...

încinsă e pădurea adormită
De-amurgul blînd cu-o cingătoare sură..
Eu în desişul frunzelor de mură
Cu lacrămi plîng viața-mi pribegită.

Covoarele de frunză-nrourată
Par un şirag de mii de patrafire
Ce blînd acopăr fruntea-mi asudată.

Eu par un om ce plînge-n spovedire :
Tu n-ai atîtea frunze niciodată
Cîte greşeli a mea păcătuire...

Octavian

Răşinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 132,
15/28 iulie 1901, p. 115.

SA TAC ?...

...Şi nu ştiu, zău, de ce mai cînt ?!
Durerilor ce mă răpun
De ce le mai şi dau cuvînt ?...
Ş-apoi de ce vă mai şi spun
De ci te rele mă frămînt ?...
Eu ştiu că babe să ghiontesc
Cînd aud glasu-mi tunător ;
Şi ştiu că mame poruncesc
Să nu m-aseulte fata lor...
Şi ştiu că fetele roşesc...
Eu ştiu că rîd în gura mare
Atîţia nevoiaşi de mine,
Cînd eu eterna zbuciumare
N-o spun în versuri blînde, line...
Ci cum în inimă-mi tresare.
Ar fi deci eu să mă frămînt
Şi să învăţ de la acei
Ce-şi îndulcesc al lor cuvînt,
Dar, dragii mei !... frumoşii mei !
Eu nu urechei voastre cînt !
Aş vrea să tac. Dar aţi văzut
Vrun leu, în ceasul de pe urmă,
De-un roi de gloanţe străbătut,
Să-1 muşte căţeluşi o turmă
Şi să nu urle ?... Aţi văzut ?...

Cristos plîngea pe cruce sus :
„Le iartă, că nu ştiu ce fac"...
Şi el striga cînd l-au răpus,
Şi voi aţi vrea ca eu să tac
Cînd n-a tăcut nici un Isus !!...

Octavian

Răşinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 149, 12/25 august 1901, p. 131.

ŢIE !...

...Să te sărut, frumoasa mea minune,
Căci să te cînt zadarnic caut cuvinte,
Şi serafimii cerurilor sfinte
Pe harfa lor cu aurite strune
De s-ar munci în cînt să învestminte
Frumseţa ta... o, n-ar putea-o spune !...

Dar s-ar aprinde-un foc vrăjmaş odată
Din tot oe-au scris poeţii-dumnezei
Şi ditirambi şi mii de epopei
Ce-au preamărit frumseţa întrupată
In renvierea vecinicei femei
De-ar arde-atunci cu flacără curată.

Şi eu să ştiu că-n orişice scînteie
Tresare-un gînd, o dulce simfonie...
Şi să admir văpaia viorie
în care arde *vecinica idee,*
Şi-atunci nebun să scriu o poezie :
Te-ai oglinda în cîntul meu, femeie !

Căci tu nu eşti o clipă ostenită
Din valvîrtejul lumii care moare,
Tu eşti *ideea* vecinie trăitoare,
Şi de* te pun sub glie adormită,
E că se cere-o nouă întrupare,
E ca din nou să te renaşti, iubită !...

Deci vino tu, frumoasa mea minune,
Să te sărute-a mele buze mute
Şi-apoi din nou, din nou să te sărute !...
Căci laurii cu cari să mă-ncunune
N-ar fi destui din codri mii şi sute
Frumseţa ta dac-aş putea-o spune !...

Octavian

Răşinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 158,
26 august/8 septembrie 1901, p. 139.

RĂMAS BUN

De-acuma tu pe pace fii.
Eu, uite-ţi spun că-n al meu drum
N-o să mă-ntorc pe veci de-aeum
La mincinoşii ochi căprii...

Şi tu-n părerea mea de rău
Vreun gînd duşman nu vei vedea,
Iar groapa ta de voi săpa
Să nu-mi ajute Dumnezeu !...

Şi multele făgăduinţi
Le uit gîndind la ochii tăi...
Dar, de vrei, ascultare dă-i
Celei din urmă rugăminţi.

Tu nu mai spune nimănui
Că eu am fost acel băiat
Ce patru luni ţi s-a-nchinat,
Căci mă va rîde dacă-i spui.

Cuprinde-o-n basm cu flori ţăsut
Iubirea mea cea fără rost
Ş-apoi le-o spune cum a fost
Astfel făcîndu-i început :

„în casa de nebuni odat'
Eu pe-o hîrtie am cetit
Ăst basm frumos şi încâlcit,
Iar paznicii mi-au povestit
Că basmul ăst l-a chibzuit
Un biet poet alienat"...

Octavian

Răşinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 167, 11/24 septembrie 1901, p. 148.

DIN VIAȚA

Lex temporis

Era drăguță, dar sfioasă.
Știu că cu palma m-a lovit
Cînd s-o sărut odat' pe frunte
Și, Doamne, cum a mai roșit !...

Trec ani. Ea sta îngenunchind
Sub patrafir la spovedit.
„Cum de-ai putut păcătui ?"...
Ea n-a răspuns, dar a roșit...

Trec ani. Azi nici nu mai știu cum
La bal-niabil m-am pripășit.
Un domino-și aruncă masca
Cînd colo *ea*... (n-a mai roșit)...

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 130,
30 septembrie/13 octombrie 1901, p. 157.

DOMNULUI SA NE RUGAM

Tu le îndopi cu pîne gura •
Ce scuipă fruntea-ți asudată,
Și dai din mînă bucătura,
Și ei îți calcă bătătura
Și vin cu bice să te bată.

Iubit popor ! Mai mare rău
Pe lumea asta pămînteană
Noi știm că n-a dat Dumnezeu ;
Dar azi jelim la capul tău
Cuvîntătorii tăi din peana.

Jelim, dar trezi, și la răvaș
Noi le-ncrestăm orice păcat ;
Că pentru vite n-ai imaș,
Că ești sărac și nevoiaș
Și că te fură și te bat.

Dar peana noastră năcăjită,
Cînd pe hîrtie ne-o purtăm
Pîn' cade mîna ostenită,
Plini de-o nădejde negrăită,
Lui Dumnezeu noi ne rugăm !

Ceresc părinte, vecinie Tată,
Cărui durerile ne plîngem,
Adu-ne vremea aşteptată
Să ne-aruncăm peana odată
Şi *spada* lată s-o încingem.

Deci pentru clipa răsăririi
Acelui soare ce-aşteptăm,
Şi pentru ceasul răsplătirii
Obezilor înlănțuirii,
Noi Domnului să ne rugăm !

Octavian

Răşinari

Tribuna, XVIII, nr. 209,
11/24 noiembrie 1901, p. 833.

PRIETENEI

Nu te mira că ochii mei
înrourați de lacrimi nu-s,
Eu nu ştiu plînge, plînsul doar
Vi l-a dat vouă Cel-de-Sus.

Nu te mira că vecinie rîd,
Că-n vălul unui rîs etern
Întreaga lume o-nvesmînt
Şi cîte-n cale mi s-aştern...

Căci, uite,-n rîsul ăst prelung
E rostul firii mele-ntregi.
Frumoasa mea, ai plînge-amar
Tu rîsul ăst să-l înțelegi.

Doar aste rîsete-ale mele
Durerile-s de cari mă stîng
Şi, dragă, eu cînd rîd de ele,
De aceea rîd, ca să nu plîng !...

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 16.
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

UNUI PRIETEN

Da, negreşit, am şi senine clipe,
Eu, cîntăreţul palidei dureri,
Şi, prietine, şi eu aş vrea ce-mi ceri :
Din rostul lor un cînt să se-nf-iripe.

Dar, uite,-n jur de-mi rotesc privirea
Atuncea văd că azi e nebunie
Ori e păcat, păcat de puşcărie
Să ocroteşti pe strune fericirea ?!

Cînd plîng cu toţi un plîns de îngropare
Şi-i deznădejdea răsădită-n aer,
N-ar fi păcat ca din prelungul vaier
Tu să te-alegi rîzînd în gura mare ?

Nebun să fii, şi n-ai putea să-i spui
Norodului ce urlă după pîne :
Iubit norod, ascultă-mă pe mine,
Eu sînt sătul. Trăiască cei sătui f

Octc-vian

Tribuna, XIX, nr. 16,
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

CURÎND

Curînd-curînd iuibeşte-mă, femeie,
Şi lasă-mă să trec în grabnicul meu mers.
Doar ce-mi eşti tu ? Un singur palid vers
Din a iubirii lungă epopee !

Şi cine-ar vrea de dragul unei rime
Fie frumoasă-gingaşe măcar,
S^arunci în foc un cîntec iubilar ?

Frumoasa mea, asta n-o face nime !

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 16,
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

DE PE STRADA

Două conducte înaintează
Cu pas mărunt îneetineL
Pe-un răposat îl duc la groapă
Şi la botez pe-un băieţel.

La-ncrucişarea unei uliţi
Deodată amîndouă apar,
Conductul vesel cu nănaşii .
Şi cel cu carul mortuar.

Eterna sorţii ironie —
Se duce unul, vine altul...
Cînd pleacă mortul la hodină,
Băiatu-n lume-şi face saltul.

Din cei doi cărui să cuvine
Nedumerirea mea amară :
Acelui ce-a murit deja
Ori cărui a-neeput să moară ?

Octavian

Tribuna, XIX, nr. **16,**
24 ianuarie/**6** februarie **1902, p. 61.**

CARMEN MISERABILE

E frig... La geam am ridicat ruleta.
Un flaşnetar apare-n colţ de stradă.
Ascult pierdut naiva serenadă,
Cum picurat o tînguie flaşneta...

Prin geamul spart vin fulgii de zăpadă,
Dar eu le pun de stavilă gazeta
Şi stau visînd în mîni cu ţigareta
Şi în cap cu versuri lungi din *Iliadă.*

în vatră nu-i o palidă scînteie,
în ea azi greieri îşi răsfaţă tonul,
Pe un foc aş da azi orişice idee.

Eroii toţi ce ars-au Ilionul
Şi tot ce-a scris Homer în *Odisee,*
Eu vă dau vouă, daţi-mi voi paltonul !

Octavian

Budapesta

Tribuna, XIX, nr. 16,
24 ianuarie/**6** februarie 1902, p. 61.

FRAGMENT

Dar nici că mi se cuvin mie
Odoarele maicei biserici,
Nici asudata armonie
Din trăgănatul cînt de clerici.

Nici ostenitele tropare
Cu rostul lor cel tînguielnic,
Nici potrivita cuvîntare
Din preacinstitul molitfelnic.

Un foc aprindeți ! foc nespus
Ce-n oeriuri flacăra să-şi suie,
Ce sufletul mi l-a răpus
Şi lutul mort să mi-l răpuie !

Iar din tăriile albastre
Cînd s-a desprinde găinuşa,
Voi pe ascuns în două glastre
Să-mi aşezați tăcînd cenuşa.

Sămînța mirtului sfios
S-o sămînați în orice glastră.
Drăguța mea cu chip sfios
Să-şi pună glastra la fereastră.

Vor trece zile-n călindar,
Şi zi urma-va mersul zilei,
Va creşte mirtul în răvar,
Scădea-va patima copilei...

Drăguța mea nici n-o roşi
In vesela-i zburdălnicie
Din mirtul ăst cînd şi-a împleti
Cununa cea de cununie.

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 24,
7/20 februarie 1902, p. 93.

ACASĂ

Al pribegirei mele drum
Sfîrşitu-s-a — aşterne-mi patul,
Căci ostenit mă-ntorc acum
Să-mi ispăşesc, mamă, păcatul.

Pe unde-am fost nu mă-ntreba,
Căci în zadar, nu ţi-aş şti spune,
Doar cine ţi-ar şti arăta
Cărarea inimei nebune.

Ce rost nebun m-a aruncat
în valvîrtejul lumii-ntregi,
Şi boala, ce m-a pus la pat,
Nu-ţi bate capul s-o-nţelegi.

Cu gînd curat nădăjduind
în darul blîndului Isus,
îmbună-te şi crezi zîmbind
C-o să-mi ajute Cel-de-Sus.

Căci, uite, mamă, dac-ai şti
De cîte rele zac răpus,
Poate nici tu n-ai mai zîmbi,
Nici n-ai mai crede în Isus...

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 26,
10/23 februarie 1902, p. 101.

VIS MAIOR

„Ascultă-mi glasul de părinte,
Nu vezi şi tu că-i nebunie
Să cauţi pe drumul ţării aur,
Pe lumea asta, poezie ?...

Cum eşti tu tînăr şi cuminte,
Să ai o altă meserie,
Azi bună seamă c-ai avea
Palton, mărire, vrednicie..."

Aşa grăia — şi-mi număra
Cinci gologani pe datorie.
Ce adevăr spunea bătrînul
Cu înţeleapta-i ironie !...

Eu m-am jurat în gînd atunci
Pe Maica Precestă Mărie
Să nu-mi ajute, mîna mea
Un singur vers de va mal scrie.

II

Părea c-am alungat pustiul
Din sărăcuţa mea chilie,
Colo,-n căminul cel din colţ
Ardea un foc pe datorie...

„Azi bună seamă c-ai avea
Palton, mărire, vrednicie..."

îi auzeam şi-acum cuvîntul
Cu înțeleapta-i ironie...

Şi-am aruncat în foc pe rînd
Acele vravuri de hîrtie...
Să se prefacă în cenuşe
A vieții mele tragedie.

Priveam cu gîndu-n alte lumi
La bobotaia viorie,
Cum cu-o sfială trămurată
Adoarme lin şi reînvie...

Şi nu ştiu cum nu înțeleg,
Dar pe un petec de hîrtie
Ce mai aveam, eu m-am trezit
Că să aşterne-o poezie...

Octavian

Budapesta

Tribuna, XIX, nr. 28,
13/26 februarie 1902, p. 109.

NOI

Nu-i pe întregul bulevard
Drăguță ca drăguța mea.
Ca două stele ochi-i ard,
Ca ea zglobie, subțirea,
Nu-i pe întregul bulevard.

Uimiți încremenesc pe stradă
Bătrînii cînd ne văd la braț,
Şi tinerii astrînşi grămadă,
Aprinşi de-un păcătos nesaț,
Uimiți încremenesc pe stradă.

Cînd trecem noi pe trotuar,
Spre noi îndreaptă-şi lumea paşii,
De la oricare galantar
Şi creapă de năcaz boltaşii
Cînd trecem noi pe trotuar.

Nu-i cerşitor pe bulevard
Cu punga goală oa a mea,
Şi totuşi ieri tînărul bard
Pe-un domn ce punga-i Jmbia
L-a pălmuit pe bulevard...

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 31,
17 februarie/2 martie 1902, p. 121.

SA PLEC...

Călăuzit de dorul ăst prielnic
Aş vrea să plec — să mi se piardă'urma.
Răzleț prin munți, prin văi răzleț, asemeni
Păstorului care-şi pierduse turma.

Să uit pe rînd seninul cetei voastre,
Iar voi uitați eu cine-am fost anume.
Întregul rost al pribegirii mele
Să-1 îngropați în rîsul unei glume.

Iar la vreun an, în jurul unei mese
Dezmormîntînd trecutul din uitare,
Să vă munciți un ceas întreg zadarnic
Intr-a icoanei mele întrupare.

Şi-ntr-un tîrziu, de răsări-va unul
Cu glasul lui să-mi lumineze urma,
Voi să-nchinați doinind încet cîntarea
Păstorului care-şi pierduse turma...

Octavian

Răşinari

Tribuna, XIX, nr. 33,
20 februarie/5 martie 1902, p. 129.

„L-A LUAT DUMNEZEU"
— Vecina Safta —

Cum ar fi de bine astăzi
Să nu fi vîndut cojocul,
Nici dumneata nu te-ai plînge
Că s-a stîns în vatră focul !

•

Că-i atît de frig în casă...
— Spune-i îngerului, mamă,
Să trimit-un ban de aur
Invălit într-o năframă !

Că ne-a spart fereastra vîntul.
Şi nu-i jar pe fața vetrii,
Şi s-a isprăvit făina
Din bucatele cumetrii.

în firida din cămară
Am căutat, dar nu-i merinde.
Şi să-i spui că nenea Naie
Fără bani nu ne mai vinde.

Morților li-e cald în groapă ?...
Mamă, ştie îngerelul
Că de frig, alaltăsară
Ne-a murit Bufii, cățelul ?

Aiura zîmbind- copilul,
Era frig nespus în casă
Şi visa că-1 duee-un înger
Pe-o năframă de mătasă...

Nic. Otavă

Luceafărul, II, nr. 2,
15 ianuarie 1903, p. 26.

7

AŞTEPTARE

In umbra plopilor cărunţi,
Străjeri bătrini la casă,
Cu ochii -umezi şi frumoşi,
O fată stă şi coasă.
Drumeţi se miră-n drumul lor
De mâinile măiestre
Şi de minunile ce dorm
În lada ei de zestre.

Pribeagă blîndului amurg
De peste deal se lasă,
Urzindu-şi tortul argintat
în firul de mătasă.
Ea vede-n ochii osteniţi
C-o lacrimă se cerne,
Că-n urma meşterului ac
Şirag de flori aşterne.

Se scutură căruntţii plopi,
Durerea ei îi doare,
Şi frunze cad pe pînzele
Sfielnicei fecioare.
Ea-şi împleteşte-un dor pribeag
în florile cusute
Şi coasă-n firul ei de in
Nădejdile ei mute.

în farmecul nelămurit
Al nopților de vară,
Vrăjite iele-n drumul lor
Un vis îi arătară.
E chipul unui făt-frumos
Şi mai presus de fire
Orfanei fete de botez
Ursit să-i fie mire.

Şi ielele i-au spus cuvînt :
„Tu coasă la năframă,
Căci într-o țară-n Răsărit
Te înțelege-o mamă.
Cînd vei găti năframa ta,
Să i-o trimiți să ştie,
Şi craiul tău bălan din vis
Ea ți-1 trimite ție."

De-atuntci ou acul ei trudit
Ea firele împarte
Gîndind la chipul bun şi sfînt
Ai mamei de departe.
Din vise-n aşteptarea ei
Ea-şi face mândra salbă,.
Sînt numai lacrimi şi nădejdi
Cusuțe-n pînzâ albă.

Octavian Goga

Viața literară, 18 iunie 1906.

CIORILE

Le văd pe câmpul de zăpadă
C-un croncănit asurzitor,
Urâte ciori, popor de pradă,
Le văd cum negre trec în zbor...

Le văd rotind din vreme-n vreme,
Peste biserici vin țipînd,
Şi parc-o ploaie de blesteme,
Mi-azvîrlă ciocul lor. flămând.

Batalioane se strecoară
Din cârdul lung, înfometat ;
în drum pe orişiunde zboară
Miroase-a moarte şi-a păcat.

în fața lor închid fereastra,
Simt ură-n suflet şi fiori,
' Căci'mi se'par în iarna" asta •
Mai multe oa de alte ori...

Şi-mi zici: Sunt oare ciori în lege
Ce-mi strigă nopțile-n auz, " > '
Ori suflete de nemți pribege ' . ',
Din gropile de la- Oituz ?...

Octavian Goga

România, an. I, nr. 10,
11 februarie 1917, p. 1.

LUI AVRAM IANCU

Cînd zdrobit ți-a fost altarul idealurilor tale,
Doina ți-a rămas de grife, şi-a cântat rătăcitor,
îndemnînd parcă pustiul din cuprinsul munților
Să doinească mai departe cîntec legănat de jale.

Doina ți-a furat^o codrul şi-a păstrat-o-ntotdeauna
Şi' cînd nori aooper cerul, şi cînd sufletu-i zdrobit,
Cînd se-ntunecă lumina visurilor ce-am slăvit,
Doina, doina rie rămîne şi ne-o cîntă codrii-ntruna.

Valul care vine
Şi la mal se frînge,
Valul vede bine
Sufletu-mi cum plînge,
Călător pribeag pe ape, sufletul cum plînge.

Plînge şi tresare
Ca-ntro zi pustie
O privighetoare
Prinsă-n colivie,
Biată pasăre măiastră prinsă-n colivie.

Mare apă sfîntă
Tainică şi-albastră
Spune-mi cînd mai cîntă
Pasărea măiastră ?

Cînd îmi cîntă ca pe vremuri pasărea măiastră ?

Steaua, an. XVII, nr.3 (194), martie 1966, p. 23.

PERDITA

E gerul nopței — fulgii de zăpadă
întruna cad şi nu mai vor să-ncete,
S-aştern în calea palidei grizete
Ce rătăceşte zgriburind pe stradă.

E frig... Eroii dragostei plătite
Trec azi cu grabă depămndu^şi pasul.
Şi rîd de fata oe-şi mlădie glasul :
— O, eşti frumos !... O, vin cu min', iubite !.

Un vînt străbate ulița pustie
Şi vîntul ăst năvalnic se răsfață,
Ea-şi strînge vălul. Viforu-i îngheață
O lacrimă pe pudra viorie...

Zadarnic azi amoru-i nu să vinde...
Ea tremură-n hăinuța de mătasă.
Cum ar pleca... de^ar şti că are-aeasă
Vrun lemn în foc ori urmă de merinde...

Dar paşi s-aud... Un trecător răsare...
Să va-ndura de ea azi Preacurata ?...
Nădăjduia din nou prostituata
Şi murmura : Preasfîntă Născătoare !

Octavian

Budapesta
Argeş, I, nr. 7, decembrie 1966, p. 11.

[TRECUTUL S-A IVIT IN PRAG]

Trecutul s-a ivit în. prag
Şi mi-a cernit păreții.

Corabie fără catarg
Mi-e sufletul, săracul,
Cînd stau cu ochii duşi în larg
Şi-ascult în noapte lacul...

Cum urlă-n chiot pătimaş
Şi-mi zguduie fereastra,
îți pare-un piept de uriaş .
Ce 1-a-nşelat nevasta.

Argeş, I, nr. 7, decembrie 1966, **p,'** 11.

TRADUCERI

IAR CÎND VEI DURMI...
— Heine —

Iar cînd vei durmi tu somnul etern,
Închisă pe veci în mormânt,
în miezul de noapte, încet, pe furiş,
Veni-voi la tine-n pămînt.

Nebun să sărut frumoasa-ţi icoană,
Pierdută şi palã şi rece,
Să tremur eu vaier prelung şi să strig
Cînd viaţa-mi înoet se petrece.

E noapte, şi morţii din groapă tresar,
în jocuri nebune se prind —
"Noi stăm adormiţi în dulce delir,
Cu braţ încleştat te cuprind.

E ziua de-apoi şi morţii sunt treji,
E zi de izbava-ntru Domnul —
Noi stăm nemişcaţi, alături pe veci,
Ce dulce, oe dulce ni-e somnul.

Octavlan

Luceafărul, I, nr. 3, 1 august 1902, p. 40.

IUBIREA MEA
— Manyosu —

Unde vîrful lui Micane
Poala ceriului atinge,
Dintru începutul vremii,
Dragă, totdeauna ninge.

Cum omătul de zăpadă
Sus aoolo-n veci nu moare,
Şi iubirea mea, copilo,
E în veci dăinuitoare.

Othmar

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 264.

NESTATORNICIE
— Manyosu —

Şi vîntul ce trece coline
La Ina în zbor spre-Azima
Il cred mai statornic ca tine,
Frumoaso, în dragostea ta.
Şi totuşi, uitai totdeauna
Să-ţi uit, şireato, minciuna !

Othmar

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 264.

LA GROAPA IUBITEI
— M. Ugeda —

Ah ! mi-a fost nebun cuvîntul
Şi mi-a fost nebun amorul :
Vis la groapa cărui astăzi
Se opreşte călătorul.

Ţi-ai ţinut făgăduinţa
În obezile credinţii,
Deşi altui socotiră
Să te-orînduie părinţii.

Ţu te-ai veştezit ca floarea
Într-o lungă zi de vară,
Veselă că-n altă lume
Altă viaţă-o să răsară.

Eu prinzînd atunci de veste,
Am grăbit să-ţi cat mormîntul,
Cîte doruri nemplinite
Mi-a furat atunci pămîntul !

Pentru tine-am trecut marea
Şi împărăţii străine,
De învăţătură dornic,
De mărire pentru tine.

Uite, m-am întors acuma,
Mi-e-mplinit în toate gîndul,
Dar zadarnică mi-e calea,
Unde-i sînul tău, plăpîndul ?

Buruieni şi polomidă
Ţi-a crescut de mult movila,
Chiar nici popa nu mai ştie
Unde doarme azi copila.

Vînt de toamnă trece-n zboru-i
Peste-ntinderea pustie...
Tu-ţi aştepţi de mult iubitul :
în curînd el o să vie !

Othmar

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 264.

HORA CÎINILOR

— De A. Petofi —

Afară-i nor şi vifor,
E ceriu-n răzvrătire
Zăpada înveşmîntâ
Cutremurata fire.

Dar noi în tihnă rîdem
De viforul de-afară,
Ne dă sălaş prielnic
Ungherul din cămară.

E milostiv stăpânul,
Ne dă şi bucătură.
A noastră-i de pe masă
Când cade-o fărmitură...

Şi de-l îndeamnă gîndul
Cu biciul să ne bată,
Noi aşteptăm pîn' trece
Iar rana sângerată.

Şi când asupra noastră
Privirile-şi îndreaptă,
Noi ne grăbim să lingem.
Preamilostiva-i dreaptă.

O. *Goga*

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 272.

HORA LUPILOR

— De A. Petofi —

Aiară-i nor şi vifor,
E ceriu-în răzvrătire,
Zăpada înveşmîntă
Cutremurata fire.

Pustia-ntunecată
Ni-e dată, mamă, nouă,
N-avem sălaş cînd ceriul
Ne ninge şi ne plouă.

In drumul pribegiei
îngheţul ne doboară,
Şi vîntul ne răpune,
Şi foamea ne omoară.

Din flinte vine plumbul
Şi coastele ne frînge,
Omătul alb al iernii
Noi îl roşim cu sînge.

Flămînzi ne scurgem traiul
Prin multele nevoi...
Tot greul e al nostru,
Dar slugi nu sîntem noi.

O. Goga

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 272.

IN TREN

— După Gerhart Hauptmann —

în goană vrăjmaşe cîmpiei s-aşterne
Şi tropote trenul în noapte.
Eu treaz ţin priveghiul... Alături pe perne
Dorm somnu-mpăcării vreo şapte.
Opaiţu-n tremur clipeşte arare,
Cînd roata s-avîntă şi-n vaier tresare —
Departe în zarea albastră
Mă fură pe cîmpuri lumina răzleaţă
Şi, ca o nălucă, trudită mea faţă
O văd oglindită-n fereastră.

Aleargă fugarul şi urlet păgîn
Prin codri şi plaiuri răzbate,
în urmă-i jilipuri şi ziduri rămîn
în negura nopţii-mbrăcate.
Dar iată — vederea aş vrea să mă-nşele —
Un strop mi se scurge din genele grele,
Alene obrazu-mi prelinge...
Se strecură-n suflet şi-acolo-mi învie
Uh glas care tainic mă prinde-n robie...
în inim-un dor mi se-ncinge...

E dorul de ţara luminii de-afară,
Cuprinsă de sîrmele sure
Ce pier într-o clipă, ca iar să-mi răsară
Şi farmecul nopţii să-mi fure.

Dar ochiul colindă şi gîndul se zbate,
Dezgroapă icoane din vremuri uitate,
Cînd prinse-n poleiul de lună
Jucau lîngă iazuri şireaguri de iele,
Seninului farmec şi patimii grele
Dînd glas din vrăjita lor strună.

Doinirea lor parcă în noapte pătrunde
Şi frunzele mute-s în cale ;
Părăul, oprindu-şi pribegele unde,
îşi curmă poveştile sale.
De lacrimi străluce sfioasa cicoare,
Pornitu-s-a vîntul livezi sâ-nfidare,
în crîng cîntăreţii ţin straje,
Ascultă şi-nvaţă doinirea măiastră,
Şi glasul lor dulce în noaptea albastră
Întrupa a strunelor vraje...

Tu zbori înainte ! Nu-i farmec de îngeri
Să-ncete-alergările-ţi crunte,
Te-azvîrli peste ape cu repezi răsfrîngeri,
Pătrunzi în adîncuri de munte,
Tu, chiot sălbatic al lumii pripite,
Tu, demon, ce-mi spulberi atîtea ispite,
Şi fugi de-arătările mele,
Aş vrea să văd luna cînd sînu-şi desface,
S-ascult în a nopţii statornică pace
Povestea curatelor stele.

Dar fumul îneacă icoanele sfinte,
Vin neguri în horă nebună,
Fugaru-ndărătnic goneşte-nainte,
El urlă, şi geme, şi tună,
Şi trupu-i asudă — cu mîini uriaşe
Se pare că zmeii îl duc pe ogaşe
Şi altor tărîmuri îl fură...
Aşa stînd de veghe lipsit de repaos,
Deodată alt cîntec purcede din haos,
Un cîntec de milă şi ură :

— Al nostru e braţul ce-n nopţile-albastre
Vă poartă zdrobit de povară,
Noi n-avem bordeie, şi palmele noastre
Din aur cetăţi vă durară ;
Vesminte v-aducem şi noi vă dăm pine,
Voi rînjetul groaznic al morţii păgîne,
Dar vrem azi robia sfărmată.
Vă cerem azi ţarina noastră-napoi
Şi sîngele negru vi-1 cerem azi noi,
Scăpare vrem azi şi răsplată.

Ni-e neamul sălbatic, cu patimă-n piept,
Cu suflet şi braţe-năsprite,
Dar azi la viaţă, la moarte un drept
Cer bietele inimi trudite.
Din preajma obezii de-ar prinde răsuflet,
Un picur din vaierul nostru din suflet
Cu vuiet năprasnic de mare
Ar frînge a ielelor horă răzleaţă,
Cîntarea păgînă şi-atît de măreaţă,
A veacului nostru cîntare.

Poete, tu hora de vrei să ne-o-nveţi,
Ascultă-1 pe-al ocnei sobol,
La gura maşinei cu paşi îndrăzneţi
Tu du-te din crîngul domol,
Priveşte scînteia din gureşa sîrmâ
Şi fumu-n văzduhuri, plutind fără cîrmă,
Apleacă-ţi urechea cu jale
La inima celui sărac şi supus,
Şi cîte-n sughiţuri plîngînd el ţi-a spus,
Tu spune-le strunelor tale.

în goană nebună cîmpiei s-aşterne
Şi tropotă trenul în noapte,
Eu treaz ţin priveghiul... Alături pe perne
Dorm somnu-mpăcării vreo şapte.
Opaiţu-n tremur clipeşte arare,
Cînd roata s-avîntă şi-n vaier tresare...

în murmur încet se frămîntă,-
Cîntarea cea nouă mă-nvăluie-n pripă,
Gu glasul ei proaspăt vrăjindu-mi pe-o clipă
O lume mai bună, mai sfîntă...

încet se înalță, sfioasă tresare
Din vuietul greu de oțele,
Şi iar se-nfiripă curata cîntare
Subt ceriul seninelor stele ;
Domol se întrupa şi iarăşi se frînge,
Sfielnic cu-ncetul în murmur se stînge,
Gînd patima inimii frînte
Plăpîndul ei farmec ar vrea să-1 coboare
Din ceriul cu stele, prin vînăta zare
Să-mi cînte şi iarăşi să-mi cînte...

Octavian Goga

Luceafărul, IV, nr. 4,
15 februarie 1905, p. 93.

SINGURI

— După Ada Negri —

Vezi, sîntem singuri. Lasă-mă, mă lasă
în inimă din jalea mea să-ți picur,
Din plînsul meu strivit de anii vitregi,
Din patima atîtor doruri moarte...
Mi-e dor acum de lacrimi.

La pieptul cald azi lasă-mă, mă lasă
Să- plec odihnei mintea mea trudită,
Ca paserea căpşoru-i subt aripă,
Ca trandafirul adormit subt frunze.
Mi-e dor acum de pace.

Şi fruntea albă lasă-mă, mă lasă
Domol s-ating-a mele buze arse
Şi-n şopote să-ți tremure cuvîntul
Ce ca un vaier sufletu-mi străbate...
Iubire vreau, iubire !

Octavian Goga

Luceafărul, V, nr. 6,
15 martie 1906, p. 123.

EU VAD ÎN VIS...
— după A. Petofi —

Eu văd în vis zile de sînge
Ce temelia lumii sapă,
Ce-ntrupă mîndră lume nouă
Şi rostul celor vechi îngroapă.

De-ar fi degrabă să s-audă
Aprinsa luptelor strigare,
îmi cere-un semn — un semn îmi cere
Neodihnita frămîntare !

Voi pune eu picioru-n scară
Pe roibul drag cu voie bună
Şi-o să m-avînt şi eu năvalnic
în a voinicilor furtună !

Cînd pieptul meu îl vor tăia,
Vor fi să-1 lege mîini iubite,
Şi se va-nchide rana mea
De leacul buzelor unite.

în temniţi de mă vor tîrî,
Va fi ş-acolo cin' să vie,
Şi vor aduce doi luceferi
Lumină-n umeda chilie.

Iar cînd călău ori mîni duşmane
Vor da sfîrşit vieţii mele,
Va fi cine pe trupul mort
Cu lacrimi sîngele să-1 spele.

Octavian Goga

Luceafărul, VI, nr. 6,
15 martie 1907, p. 97.

POEZIA VIEȚII

De Fr. v. Schiller —

„Eu să mă-nchin la umbre tremurate,
La străluciri ce mint împrumutate
Şi-n drum s-abat nădejdea să-mi înşele ?...
Dați adevărul pradă minții mele !
C-un vis deşert şi raiul meu să piară,
Iar sufletul ce-n lumi fără hotară
Şi-avîntă dîrz rotirile pribege
Porunca vremii-n lanțul ei să-l lege.
Eu mă supun şi mă înfrîn
Cu-al datoriei sfînt cuvînt,
Şi-n zbuciumul ce mă frămînt
Îmi sunt pornirilor stăpîn.
Cine-adevărul nu vrea să-l asculte
Cum poartă jugul lipsurilor multe ?"

Astfel din pragul zilelor trăite,
Tovarăşe, cuvîntul tău mă-nvață
Strivind în drum vedenii şi ispite...
Înfricoşați de cruda ta povață,
Toți zeii dragostii s-ascund...
Se stinge-a Muzelor cîntare, iar horele tot mai încete
Mor în prăpăstii fără fund...
Cînd grațiile îşi desprind, jelind, cununile din plete,
Apollo, lira lui şi-o sfarmă,
Iar Hermes scheptrul şi l-a frînt,
Viața trudnică-şi destramă
Seninul viselor vestmînt ;
Nu mai e farmec în poveste,
Iar lumea noastr' aşa cum este
S-arată, prietine,-un mormînt!
Îi smulge-Amor vălul ei vrăjit
Şi dragostea a început să vadă,
Şi-n rostul cel din ceriuri hărăzit
Ea desluşeşte-a lutului dovadă ;
Pe buza ta sărutul ei înghiață,
Bătrîn, frumosul piere din viață,
Şi-n clipa de nebun avînt :
Tu vezi deschisul tău mormînt.

Octavian Goga

Luceafărul, VI, nr. 22,
15 noiembrie 1907, p. 481.

IUDITA

— După I. Kis —

La ovreiul Simon, an de an aproape
Un sicriu de scînduri duc încet să-ngroape :
Mititel sicriul — de vreun cot e doară,
Biet copil, sărmanul, i-a fost scris să moară !

Pletele Iuditei fac o-mpărăţie.
Cu mînile-n tremur ea şi le mîngăie
Şi le prinde-n foarfeci... Ce păcat, săracă...
Mînecînd în taină, ea la popa pleacă.

„Fruntea mea azi plete vezi că nu mai poartă,
Eu mi-am plîns, părinte, frumuseţea moartă ;
Spune-mi tu aievea, spune-mi să Se ştie
Un copil să-mi crească, nu mi-e dat şi mie ?"

îşi ridică ochii din bătrîna carte
Şi, privind-o popa, grea osîndă-mparte :
„Un copil alături ţi-ar vrea căpătîiul,
Un copil, Iudito — unde ţi-e dintîiul ?"

Buzele nevestii par ca de zăpadă,
Fruntea albă-şi lasă în palme să cadă ;
Graiul i se frînge, geme greu cuvinte :
„L-a curmat, săracul, mîna mea, părinte !
Tatăl lui în lume a fugit de mine,
Fată fără sprigin — şi-mi era ruşine...

Era noaptea neagră, bună de-ngropare,
De mi-ar da odată groapa alinare î"
Popa-ncet întoarce foile din carte,
Cată fiecare ce canon împarte :
„Scoală-te, Iudito, haina ta de jale
Nu se potriveşte greşurilor tale.
Dezlegarea-i alta — şi-j grozavă plata...
Vei avea putere să ţii judecata ?
Buza ta păcatul altui să nu-1 deie.
Să-ţi săruţi copilul te opresc, femeie !
Stînge-te cu zile sub povara cruntă —
Te scapă copilul în ziua-i de nuntă."

La ovreiul Simon e-n fereşti lumină,
Prăznuind botezul, veseli toţi închină ;
Cînt-un psalm din carte, toţi au prins s-asculte,
Genele Iuditei lacrimi varsă multe.
Un copil ea strînge — la inima mută
Cum o-ndeamnă gîndul — şi tot nu-1 sărută.

La ovreiul Simon toţi tac în ogradă,
Nu mai pot drumeţii prin fereşti să vadă.
Tremurînd, Iudita geme greu şi plînge :
„Scapă-mă de-osîndă, Doamne, nu mă frînge !

Mamă, cum mă arde — fruntea mi-e ca jarul,
Doar o sărutare mi-ar curma pojarul !"

„Fii pe pace, dragă, dormi şi nu te doare.
Doamne, sfinte Doamne, ţi-e povara mare !"

„Mi-e uscat de boală cerul gurii, mamă,
Şi buzele mele nu simţi cum te cheamă ?"

Pe Simon, ovreiul, un fior îl sapă :
„Gîndul tău, Iudito, din păcat s-adapă...
Au mai zis şi alţii şi una şi alta :
Adevăr e una, adevăr e alta.
Cine-i rea de mamă nu-i de-a sta la masă —
Astfel să-mi trăiască cum te-alung din casă !"

Anii trec şiraguri. Iat-,-un an nou vine.
La ovreiul Simon praznic nou se ține.
Vatr-au pus în curte, om spre-om se-ndeasă :
E-a lui Simon fată, lui Natan mireasă.

Într-un colț pe-o babă o împing nătîngă,
Cînd spre mîna dreaptă, cînd spre mîna stîngă.
Grabnic cerşitoarea din mulțime iasă :
„Vreau o clipă numai s-o văd pe mireasă !"
O aduc acuma, rabi cartea ține.
„Oameni buni, vă fie milă azi de mine !
Draga mea copilă !"... şi pe nesimțite
I-a atins miresii buzele iubite !
— Ştiți acum povestea jalnicei Iudite ?

Octavian Goga

Luceafărul, VI, nr. 23—24,
15 decembrie 1907, p. 512.

LACUL MORȚII

— A. Ady —

Plutim deasupra unui lac
Noi, mîndre paseri călătoare,
Din undele-i otrăvitoare,
Jivine negre şi spurcate
îşi cască gura hrăpitoare :
Ungaria se cheamă lacul...

E în zadar, cădem cu toții,
Căci lacul mortuar ne-nghite,
Zadarnic visuri şi ispite
Şi dragoste ne-ndrumă calea,
Cădem cu aripi biruite :
Ungaria e lacul morții...

G.

Luceafărul, VIII, nr. 5,
1 martie 1909. p. 106.

MARTIRUL CRISTOŞILOR.

— A. Ady —

Un foc nepotolit şi mîndru
Mi-a dat pămîntul moştenire,
Purtam în inima păgînâ
Credinţă, sete de mărire.
Simţeam o lume împrejuru-mi
Rotindu-şi larga frămîntare,
Eu în vîrtejul ei sălbatic
Căutam o armonie mare...

Născut din cîntec şi putere,
Păgîn Apollo de la ţară,
Cu dragoste-aşteptam, cu cîntec,
A vieţii cea din urmă seară...
Azi sufletul nu-mi mai tresare
De cînt, de dorul dimineţii,
M-au omorît evangheliştii,
Cristoşii şi-nţelepţii vieţii...

G.

Luceafărul, VIII, nr. 5,
•martie 1909, p. 109.

TRAGEDIE

— De Richard Dehmel —

Se văiera norodul în pustie
Cu trupul stors şi chinuit de sete...
Abia o stinsă, palidă fecioară,
Cu ochii stinşi cerşind un ajutor,
îşi îndura în linişte arsura,
Căci mai adînc decît cumplita sete
în pieptul ei săpa durerea mută...
Atunci, din zarea roşe de văpaie
Crescînd în drum s-a desfăcut un om
Şi mîna lui a ridicat străinul...
Din degetul arătător întins
S-a scurs domol un mare strop **de sînge**
Şi-ncet căzînd a înroşit nisipul...
Mirat privea poporul spre drumeţ
Cum sta aşa şi picur după picur
Din rana lui curgea-n ţărînă sînge...
Din clipă-n clipă se mărea izvorul,
Şi-nfiorat el se sfîrşea, cînd dînşii
Stăteau uimiţi în faţa lui, iar unii
Scrîşneau din dinţi : *Îşi bate* ***joc de noi!***

Simțind atunci răsufletul din urmă
El le-a strigat : Veniți, veniți și beți,
Căci pentru voi e sîngele !...
Fecioara
I-a zis încet în clipa cînd murea :
Le trebui apă lor !...

Tribuna, an. XV, nr. 126,
23 iunie 1911, p. 4.

POET
— A. Ady

Un băietan cu ochii negri,
Cu doruri largi în lumea-ngustă,
S-a dus cu turma lui de vite
La Hărtibaciul de pe pustă.

Creşteau din dimineți ş-amurguri
Flori albe-n mintea lui bolnavă,
Dar vaca le păştea pe toate,
Căci vaca le credea otavă.

îl tulburau minuni şi vise
Şi nu-şi putea găsi limanul,
în orice altă parte-a lumii
S-ar fi făcut poet ciobanul...

Dar cînd vedea-mprejuru-i ciurda
Şi pe tovarăşii-n izmene,
îşi îngropa cîntarea-n suflet —
Scuipa şi fluiera alene...

*Octavian **Goga***

Cultura, I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 27.

OGORUL UNGURESC
— A. Ady —

Pe țarina-n părăginire
In larguri buruiene cresc,
O știu cîmpia-nțelenită :
Este ogorul unguresc...

Eu mă cobor la sfînta humă...
O roade ceva, stau și-ascult.
Popor de ierburi otrăvite,
Unde sunt crinii de demult ?

Mă strîng sălbatecele vrejuri
Cînd din adînc aștept un glas
Și-un miros blînd de flori uscate
M-atinge-ncet la orice pas...

Tăcere. Gozul, buruiana
Mă prind, m-adorm și mă-nvelesc ..
Din depărtare rîde vîntul
Peste ogorul unguresc.

Octavian Goga

Cultura, I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 28.

INEDITE

LUI DUNDEL

Amorul nostru s-a născut
Din nebunatice văpăi
Şi cum sunt toţi copiii răi
L-am alintat şi l-am crescut
Cu sărutări şi cu bătăi.

Pe urma lui cîte dorinţi
Ce-n preajma anilor apun,
Cînd stau cu mintea să le-adun,
Văd cum noi doi suntem cuminţi,
El a rămas copil nebun.

De aceea rostul lui mi-a dat
Şi printre vremi m-a petrecut
Un vechi îndemn nepriceput :
Cînd te sărut să te şi bat
Şi cînd te bat să te sărut !...

T.

NOTE

RUGĂCIUNE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. IV, nr. 17, 1 septembrie 1905, p. 327, fiind reprodusă, cu o singură modificare, în volumul *Poezii* (1905) :

V. 31, în revistă : „Ci jalea unei lumi, *stăpîne";*
în ediţia 1905 şi 1924 : „Ci jalea unei lumi, *părinte".*

în ediţia din 1924 poezia suferă unele modificări :

V. 8, în revistă şi ediţia 1905 : *„Stăpîne,* — orînduie-mi cărarea" ;
în ediţia 1924 ; *„Părinte,* — orînduie-mi cărarea".
V. 16, în revistă şi ediţia 1905 : *„Stăpîne,* văzul meu îndreaptă" ;
în ediţia 1924 : *„Tu, Doamne,* văzul meu îndreaptă".
V. 19, în revistă şi ediţia 1905 : „Sădeşte-n braţul meu, *stăpîne";*
în ediţia 1924 : „Sădeşte-n braţul meu *de-a pururi".*
V. 28, în revistă şi ediţia 1905 : „Invaţă-mă, *stăpîne,*-^ plînge" ;
în ediţia 1924 : „învaţă-mă pe *mine-a* plînge".

Despre această poezie, care este, de fapt, o vibrantă artă poetică realistă şi militantă, Garabet Ibrăileanu spunea, în *Viaţa românească,* nr. 4—5, 1916, p. 167 : „E cea mai frumoasă rugăciune pe care au scris-o vreodată poeţii noştri".

Bătrînul Iosif Vulcan, comentînd în articolul *Evenimentul literar,* din *Familia,* an. XLI, nr. 42, 16/20 octombrie 1905, p. 501, volumul *Poezii* de O. Goga, scria : „Toţi cititorii vor zice : «După Coşbuc, iarăşi un poet ardelean». Da, Goga este un poet ardelean.

Liber de înrîurirea altui poet, de Eminescu sau de Coşbuc, el se afirmă ca un talent original, inspirat numai de sufletul poporului. Lira lui cîntă viaţa acestuia şi nu se ocupă de sentimente individuale. De acestea se fereşte şi adresează lui D-zeu rugăciunea : «Alungă patimile mele»".

Iar Ioan Petrovici, în articolul *Bardul de la Răşinari, Familia,* 5—7/1943, p. 5—6, scria : „Goga nu a conceput oficiul poeziei ca un loc de refugiu pentru deziluziile vieţii. Poezia pentru dînsul era un instrument de acţiune, o trîmbiţă de raliere. De aici o statornică depăşire a individualului, o preferinţă a temelor colective, a suferinţelor obşteşti, aşa de frumos exprimată în următoarea strofă gigantică, «Alungă patimile mele» etc. Glasul lui Goga a fost craterul prin care a izbucnit în afară pojarul din măruntaiele mulţimii, făcînd-o să se mire singură de flacăra ce închidea într-însa şi să înţeleagă datoria de-a păşi vitejeşte la faptă."

Printre traducătorii cei mai de seamă ai versurilor lui O. Goga cităm pe Elena Văcărescu, Franyo Zoltân, Szemler Ferenc. Poezia *Rugăciune* a fost tradusă în limba maghiară de Kibedi Săndor, Cluj, 1938, împreună cu alte 39 de poezii :

F o H A s z

Tevelygek, a szemem elborult,
Testemen az ut vett erot,
Erotlenul hullok le, Uram,
A Te ragyogâsod elott.
Utamon szakadekok nyilnak,
Vak kodot olt fel a tâvol,
Terdemen kereslek Tegedet :
Atyâm, osvenyemre gyâmolj !

Văgyakkal hâboros keblemet
Erzem, szăz kisertes âssa,
S amibol lelkem szomjat olt,
Zavart kot bensom forrâsa.
Tepjel ki vilăguk ârjăbol,
Bolcs kezed tanitva intsen,
S kik vegiil maradtak, en Uram,
Szemem csak râjuk tekintsen.

Oldd meg elmemnek szentsegedet,
A let yarâzsos titkait,

Karomnak add orok szerelmed
S izmos gyulolet gyilkait.
Adjad eneked s vilâgodat,
Szereto letnek szep hiret
Es fâradt pillâmnak add meg, add
A nyâri napfeny meleget.

Uzzed el minden szenvedelyem,
Kiâltâsuk orokre szegd,
S minden sziveknek fâjdalmait
Megsiratni ajkamra tedd.
Nem enyem, ki csupân martalek
Vagyok rossz, mostoha sorson,
De egy vilâg gyâsza az, Atyâm,
Hogy Mnnyemen sirva sirjon.

Megannyi văgynak nincsen irja :
Keservuk, kfnjuk add nekem,
Add az orkânt is, melyben ordit
S nyog szâzados, rab gyotrelem.
— Reg nyognek a megalâzottak,
Vâlluk tehertol gornyedez...
Felelmetes felelmiik ejet
Szâllasd ala Te szivemhez.

Lelkembe iiltesd be viharod,
Erezzem diilo ozSnet,
S hogy minden keserv a borzongo
Hurokon hogyan omlik szet;
S hogy keklo villâmok zomâncân
Mikepen gyullad, eg ege
Es forrik ossze zengo hangja :
Szenvedesiink nagy eneke.

*

PLUGARII — semnată *Octavian Goga* — a apărut in *Luceafărul,* an. IV, nr. 1, 1 ianuarie 1905, p. 10, număr consacrat pictorului Nicolae Grigorescu, şi a fost reprodusă, cu cîteva modificări, în volumul *Poezii* (1905).

V. 35, în revistă : „Stăpînul *maşter* vă loveşte" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : „Stăpînul *vitreg* vă loveşte".
V. 42, în revistă : „în pacea *sărilor* de toamnă" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : „în pacea *serilor* de toamnă".

în ediţia din 1924, poezia suferă unele modificări.

V. 4, în revistă şi ediţia 1905 : „Nădejdii *mele* de mai bine" ;
în ediţia 1924 : „Nădejdii *noastre* de mai bine".
V. 9, în revistă şi ediţia 1905 : „Cu mila-i nesfîrşită, *ceriul" ;*
în ediţia 1924 : „Cu mila-i nesfîrşită, *cerul".*

V. 13, în revistă şi ediţia **1905 :** *„Şi* v-a dat suflet să tresară" ;
în ediţia **1924 :** *„El* v-a dat suflet să tresară".
V. 30, în revistă şi ediţia **1905** : „Doar bunul *ceriului* părinte" ;
în ediţia **1924** : „Doar bunul *cerului* părinte".
V. **36,** în revistă şi ediţia **1905 :** *„Dar ceriul* bine-vă-cuvîntă" ; *
în ediţia **1924 :** *„Cînd cerul* bine-vă-cuvîntă".
V. 37, în revistă şi ediţia **1905 :** *„Şi dacă-n* schimbul pînii voastre" ;
în ediţia **1924 :** *„Dar dacă în* schimbul pînii voastre".
V. 48, în revistă şi ediţia **1905 :** *„In bordeiaşul **vost'*** de paie" •
în ediţia **1924 :** *„In bietul bordeiag* de paie".
V. 51, în revistă şi ediţia **1905** : „Sfinţiţi cu *lacrimi şi sudoare" ;*
în ediţia **1924** : „Sfinţiţi cu *roua suferinţii".*
V. **56,** în revistă şi ediţia **1905** : „Norocul *nost'* al tuturora" ;
în ediţia **1924** : „Norocul *nostru,* — al tuturora".

Cînd a scris' poezia, Goga se afla student la Berlin şi a trimis-o la cererea redacţiei pentru a însoţi reproducerile din pînzele lui Grigorescu, inspirate din viaţa ţărănimii.

O traducere în limba rusă a acestei poezii a apărut în *Revista română* nr. **4/1967,** semnată de **I.** Gurovoi :

n a x a n ь

riepem eaMn «aameT npeKJiOHMTbca
Moa flyina, apoaca **OT** >6OJM.
JIIHUIb iBbl CWBH **Op'ffUb** Hac **XpaHHTe**
Ajirapb **MCTTH** o flyqiueft «ojie.
O Bac **MOH** ejiai, o xpHCTHaHax,
JIK»5B:H H inpasflBHKOB jiHineHHbix,
O Jiyquinx **inepBOHuax** npupoflbi,
Ha **eJiea H 6OJIH ooTBopeHHbix.**

Tjia3ia eaM ae6o osapnjio,
THJKejibiM TpoHyTo cTipaflanbeM,
Boeft SesMHTeîKeocTbio cBoeio
H ocex Jiyieft **OBOHX** oHHHeM.
OHO jrynioH Bac onapiuio,
Boeraa B3BOJinoBaHHo jioBameli
TaHHCTBeHHyK) peib HOTOKOB

H rojioe iamn oiejiecrameft.

npoft^ete njiypoM Ha paocBCTe
FIO Tejiy HHBM rOBOpJfflBOH —
rjiaaa y Bac **HKWIHH BSCHOIO,**
BecHaipacKHHyjiacb *nan* **HHBOH.**

3CMJIH BaM TaftHH 0TKpbiBaeT,
H BHHTQK BaM HeCJIbHIMbIft VojIOC :
3naKOMbi **BU** itBeTaM **H** TpaeaM,
Bac **B** iraojie BHaier KasyibiH **KOJIOC.**

Koraa H3 TbMH, **CHHH,** ***yvpo***
BcTaeT, oMHToe cJiesaina,
Tpy^a **IBW** Tsroemoe âpeMH
Hecene **ICHJIUHHMW** pyioaMiH.
HHKTO oaM Tpyji »e **O'âjierqaeT ;**
Jlwiiib ***&ot*** Ha **JIO**6 «a ani onajreiHHbift
CBHTOH B-eHieu CBOH BosJiaraeT,
Ha ooJwieqHbix jryqefi enjieTeHHbift.

Bara Tpya cBHToft i6e3Mep»o TaxeK,
HeT ***&oum*** ropine «ameă **6OJIH ;**
Xiorb ***n&po*** aac iCrarocJiaBjiaeT,
y 3JIMX XO3HieB Bbl B HfâBOJR.
B H -npyTHHM Tpym **CBIOH** lOiroaere,
yKfimb nojryqaH BMecTO xjje6a.
Ho MHjiooepmiHbift Oor aam **BH&MJIЄT,**
BaM yTemeHbe uuier **OT** ae6a.

Korma **BO** TbMe 'OoeaHeft Hoqn
njiyraM ycrajibiM jiero **CHHTCH,**
flojiaierica BaiM KocbiiraaHa,
Meqrbi **H** ,paia,oam iiapima.
CfiiepicaiOT iHesoHbix cpeft Hiapambi,
H **B**»TH3eft *6necmT* uiejioMbi,
O, CKOJIbKO HpHOrO CMHbH
noa «oajiKHM HpoBOM H3 **COJIOMH !**

JIHCTBM jiecHOH poMHwe 6paTbH,
He6ecHoă cHHeBH **co3inaiHba,**
Hain Kipafl - ero Jiyra **H HMBH,**
KponHre **BH** ipocoft CTpaaaeba!
H3 BaniHX xaT, rae **B** nooiyMpaKe
PhiaaetT .noitea, njracKa Bberca,
Bceo6mee iSotfibinoe c^acTbe
CBSIOTO HaH MHpOM npoHBceTCH.

Moa leneşa **inpojKameft Kaiuieft**
CKBosb **6axtpoMy** peQHHit coiniTca,
MIOH pbiaasomaa nema
B **6eioaHjii-e** TarocTHOM **TOMHTCB.**
nom rjiaAbio **BO^IH** TaHTca 6e3flMa —
H BaniH **roipbKHe BeBaroabi**
TaaT rpaflymee B03Me3iHhie,
O'TMmieHba **poKOBbie *poru.***

NOI — semnată *Nic. Otavă* (anagrama lui Octavian) — a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 2, 15 ianuarie 1904, p. 51, reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

V. 21, în revistă : „Subt ceriul nostru-nduioşat" ;
în ediţia 1905 : ***„Sub*** ceriul nostru-nduioşat".
V. 24, în revistă : *„Şi* ochii tuturora" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : ***„In*** ochii tuturora".

In ediţia din 1924 poezia suferă unele modificări :

V. 21, în ediţia 1905 : „Sub *ceriul* nostru-nduioşat" ;
în ediţia 1924 : „Sub ceritf nostfu-nduioşat".
. V. 27, în revistă şi ediţia 1905 : *„Căci* roua de pe trandafiri" ;
în ediţia 1924 : *„Doar* roua de pe trandafiri".
V. 32, în revistă şi ediţia 1905 : „Şi Oltul *nost'* bătrînul" ;
în ediţia 1924 : „Şi Oltul, *biet,* bătrînul".
V. 37, în revistă şi ediţia 1905 : „Din vremi *bătrine,* de demult" ;
în ediţia 1924 : „Din vremi *uitate,* de demult".

Poezia, scrisă cu o destinaţie mărunt ocazională, a depăşit repede intenţia directă a poetului, devenind un cîntec îndrăgit.

în *Mărturisirile literare* făcute de Goga în 1932, poetul spunea : „Poezia *Noi,* care a devenit aşa de cunoscută, a fost scrisă pentru revista *Luceafărul,* la început, în primul număr pe care i-1 adresam reginei Carmen Sylva... şi pentru ca să-i arătăm cine sîntem noi, nenorociţii care veneam cu această revistă, am scris poezia *Noi* şi i-am trimis-o la castelul Peleş".

Cititorii văzuseră tîlcul ei mult mai adînc, investind-o cu un mare credit colectiv. Dacă poetul dorea iniţial, în chip subiectiv, doar să atragă atenţia reginei asupra celor năpăstuiţi de la revista *Luceafărul,* talentul său a spus în poezie mult mai mult, dîndu-ne una din cele mai sociale poezii ale lui Goga. S-a petrecut cu această poezie ceea ce arăta Engels că s-a întîmplat cu opera lui Balzac, al cărei caracter obiectiv, datorită marelui talent, a depăşit mult subiectivitatea autorului.

Observaţii subtile la această poezie face Ovidiu Papadima în *Naturalism şi idealism in poezia lui O. Goga, Familia,* nr. 5—7/1943, p. 104—105 :

„Din nişte versuri ce nu căutau să fie decît o carte de vizită a unui grup de tineri din Budapesta care voiau să atragă atenţia lumii asupra durerilor din satul lor ardelenesc apăsat de un jug străin, neamul acesta a făcut o poezie a întregului său suflet

şi a păstrat-o ca atare chiar în anii cînd inexistenţa oricărei stăpîniri streine la noi părea că-i anulează însăşi raţiunea ei de a fi. Dacă cercetăm mai de aproape destinul acestei poezii, el se va lămuri mult pe sine însuşi. Cercetătorul care va auzi vorbind despre ea, oameni cu totul nepreveniţi, va constata cu surpriză că mai niciodată nu i se zice *Noi,* ci *L'a noi.* Nu e numai influenţa primelor cuvinte ale poeziei, care se ' repetă apoi la începutul atîtor versuri din ea. Acest minuscul *la* adăugat în titlu de fiecare anonim reprezintă o întreagă atitudine faţă de această poezie, atitudine aproape total diferită de cea ide la început şi de moment a poetului. Acest *la* înseamnă hotărît o distanţă faţă de lumea poeziei acesteia. O distanţare tot atît de mică pe cît de minuscul e cuvîntul, dar tot aşa de hotărîtă ca şi accentul care cade de la început, prin. însăşi aşezarea lui, pe micul cuvînt. Cîntăreţul anonim nu se mai identifică total cu lumea poeziei — nu mai e *noi;* în acelaşi timp se mai simte încă tare legat de ea; *la noi [...]. La noi* astfel a încetat de a mai fi cartea de vizită categorică a unor tineri ardeleni de dinaintea războiului mondial (primul, n.n.) şi a devenit artă populară, simbol impersonal al unui sentiment comunitar de desprindere fizică de lumea noastră rurală şi de nostalgică şi dureroasă permanenţă a legăturii sufleteşti cu ea."

„Ţara pe care o înfăţişează această poezie — scrie G. Călinescu în a sa monumentală *Istorie a literaturii române...,* Buc, 1941, p. 540, are un vădit aer hermetic. E un Purgatoriu în care se petrec evenimente procesionale, în care lumea jeleşte misterios împinsă de o putere nerevelabilă, cu sentimentul unei catastrofe universale. De ce cresc aici numai fluturi şi cîmpii sînt de inutilă mătase ? De ce tot norodul cîntă coral ? De ce apele au grai ? De ce bocesc toţi ca într-un apocalips ? Pentru ce această turburătoare ceremonie ? Mişcarea poeziei este dantescă şi jalea- a rămas pură, desfăcută de conţinutul politic."

Renumitul romanist francez Mãrio Roques, într-o conferinţă ţinută în 1934 la Universitatea din Oxford despre lirica românească, consideră poezia *Noi,* numită de el greşit *La noi,* esenţială pentru definirea lui Goga şi traduce în limba franceză cîteva strofe : .

„La noi, iată ce stăpîneşte poezia lui Goga, iată ce constituie şi motivul uneia din poeziile sale cele mai cunoscute, din care traduc cîteva strofe, cu un accent în acelaşi timp popular şi dureros :

CHEZ NOUS

Chez nous, il y a de vertes forets de sapins
Et de champs tout de soie ;
Chez nous, il y a tant de papi'llons
Et tant de deuil ă la maison.
Les rossignols d'autres pays
Viennent ecouter nos complaintes.
Chez nous, il y a chansons et fleurs
Et des larines, beaucoup, beaucoup.

II

Chez nous, Ies femmes en pleurant
Chargent leurs fuseaux de la guenouillee
Et pleurent en s'embrassant;
Et le pere et le fils de meme.
Sous notre ciel apitoye
La ronde est moins ardente
Car nos chansons pleurent
Dans Ies yeux de tous.

III

Nous avons un reve inaccompli,
Fils de notre souffrance,
Du deuil qu'ils en ont eu sont morts
Nos granids-parents et nos parents...
Des temps passes, de tant de temps,
Gemissant de nos lourdes peines,
Notre beau reve inaccompli
Nous, nous l'arrosons de nos larmes."

(Mărio Roques, *Poezia românească de azi,* traducere de Gheorghinâ Ghibănescu, Editura librăriei Socec et Co., S.A. Bucureşti, p. 23.)

„Cadrul acestei poezii — scrie Vasile Netea în articolul *Octavian Goga, Familia,* 5—7/1943, p. 84 — sensul, cuvintele, ritmul, imaginile, accentele clocotesc cutremurător, cumplit, împotriva oprimării naţionale. «Avem un vis neîmplinit.» Deşertăciunea acestui vis, lacrimile acestea încrîncenate sînt izvorul poeziei lui Octavian Goga. Conştiinţa lor constituie elementul dinamic al poeziei sale şi tot ele vor constitui şi axa etică a aprigului ziarist, a marelui luptător naţional..." Poezia a fost pusă pe note de A. Peteanu.

A fost tradusă în limba germană de Reinhold Scheibler în revista *Făt-Frumos,* an. XII, nr. 9—12, Cernăuţi, septembrie-decembrie 1937, p. 205—206 :

BEI UNS (La noi)

Bei uns gibt's griinen Tannenwald
Und Auen, wie von Seiden ;
Bei uns gibt's bunte Falterpracht
Und Hăuser voller Leiden.
Die Nachtigall aus fremden Land
Lauscht unsrem Doinaspiele ;
Bei uns gibt's Blumen und Gesang
Und Trănen viele, viele...

Am Himmelsbogen heisser brennt
Bei uns die alte Sonne,
Seitdem sie nicht mehr auf dem Hang
Erstrahlt zu unsrer Wonne...
Bei uns erzählt's von Leid und' Weh
In tiefer Waldesnische,
Und Leiden fiihrt der Muresch mit,
Es fiihren's die drei Krische.

Bei uns die Weiber weinend stehn,
Wenn sie am Rocken spinnen ;
Es weint der Vater und der Sohn,
Versenkt în schmerzlich Sinnen.
In unsrem milden Himmelsstrich
Klingt sanfter unser Reigen,
Wenn unsre Lieder wehmutsvoll
Uns in die Augen steigen,

Die Falter scheuer sich zum Flug
In blaue Weite dehnen ;
Der Tau, der auf den Rosen blitzt,
Das sind ja unsere Trănen.
Der Wald, dem wir verbriidert sind.
Er regt des Mantels Falte
Und sagt, aus Trănen sei gemischt
Die Flut im greisen Alte[1].

Wir hegen unerfiillten Traum
Als Sorgenkind am Herzen ;
Vor Leid um ihn zur Grabesruh
Ging Ahn und Ahn mit Schmerzen...
Aus langstvergessnen Zeiten klingt
Der Sehnsucht durnpfes Stohnen :
Den leeren Wahn des Zukunftstraums
Benetzen wir mit Trănen.

[1] Numele german al *Oltului.*

OLTUL — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 4, 15 februarie 1904, p. 91—92 ; reprodusă în *Poezii* (1905), cu modificări :

V. 47 în revistă : „Strîngînd *securi* a *subsuoară" ;*
în ediția 1905 şi 1924 : „Strîngînd *săcuri* a *subțioară".*

Despre geneza acestei poezii Goga scrie în *Fragmente autobiografice* (volumul *Discursuri,* p. 25—26) : „Poezia *Oltul* s-a născut la Budapesta şi vă pot spune, ca un element de curiozitate literară, că am scris-o înainte de a vedea Oltul. Am înjghebat-o avînd în față Dunărea şi în spate mişcarea haotică a unei capitale care voia să mă- stranguleze. Subt stăpînirea acestui sentiment de protestare, în fața apei care se ducea la vale, au răsărit strofele mele. Mai tîrziu, peste cîțiva ani, după ce am trecut în regat, am ajuns pe la Călimăneşti, într-o zi de iarnă, unde mă dusesem să stau o lună, pentru că pregăteam atunci cartea *Ne cheamă pămintul:* atunci am văzut Oltul de aproape, pentru întîia oară, şi am stat lingă el o lună de zile. îmi aduc aminte de căsuța de la Căciulata, unde stăteam adesea pe malul Oltului. Era iarnă, Oltul, înghețat; trosnea gheața cînd se umflau apele ca nişte încheieturi care nu s-au întins de mult. Mă uitam spre drumul de la Cozia şi, de departe, pe fondul alb de zăpadă, se desemna silueta unui popă sau călugăr care venea domol călare, țăcănind în buestrul calului, în iarna aceea am simțit că e lin trecut românesc care mai vorbeşte prin poveştile lui şi că sunt realmente în fața tainei de familie, a misterului de leagăn al acestui popor. Atunci am verificat această poezie silabă cu silabă, atunci vă pot spune că mi s-a părut că am înțeles-o mai bine şi că simțeam că vine de foarte departe."

Se pare că o sursă de inspirație pentru realizarea acestei poezii este şi cîntecul popular cules de Pompiliu Popa din Veneția (de lîngă Făgăraş) şi publicat mai tîrziu în *Luceafărul,* an. VIII, nr. 20, 15 octombrie 1909, p. 463, cu următoarea notă a redacției : „D-l Popa afirmă că aceste versuri le-a auzit de la Ion Stoica, zis şi Man din Veneția (Făgăraş). Versurile au şi melodie. Ele sînt interesante, dacă există într-adevăr în popor, întrucît au o asemănare surprinzătoare cu ideea din strofa ultimă a poeziei *Oltul* de d-l Goga." Iată textul cîntecului :

Oltule, rîu tulburat,
Ce vii aşa-nspăimîntat
Şi cu sînge-amestecat,
Şi aduci mereu butuci
Şi căpestre de cai murgi ?
Iar pe malurile tale
E atîta dor si jale.
Oltule, Oltuțule,
De ți-oi muta apele,
Să rămîie pietrele,
Să pot trece muntele,
Să pot trece deal cu deal,
Că sînt străin în Ardeal,
Să pot trece pe uscat,
Că sînt tare-nstreinat.
Şi să pot trece munții,
Că m-or mîncat streinii.
Oltule, mută-ți matca,
Că-s străin în țara mea.

Strînge-ți toate apele
Şi toate izvoarele,
Să trecem hotarele
în țara cu noi vecină,
Că sîntem în cea străină,
Să trecem la cei vecini,
Că sîntem între streini.

Nu e deloc exclusă posibilitatea ' influenței unei asemenea poezii populare asupra lui Goga, ținînd seama de adînca înrîurire folclorică asupra sufletului poetului. „Dacă aş căuta să hotărăsc printr-un fel de analiză, uitîndu-mă foarte adînc în mine, de unde purced legăturile mele indestructibile cu viața populară, aş ajunge pînă acolo, la acele clipe ale serilor de vară cînd, împreună cu părinții mei, acel preot de țară, cu mama mea şi cu frații mei, toată familia, ne cufundam în marele suflet al țăranului nostru", spune Goga în *Mărturisiri autobiografice* (voi. *Discursuri,* p. 12—13), precizînd în alt pasaj : „Legătura sufletească cu ei (cu țăranii, n.n.) fiind luată, începea acel fluid să circule între noi, începeau cîntecele, şi eu mă întorceam de la aceste întreprinderi încărcat de muzică şi povestiri, venind de la aceste incursiuni cinegetice cu prada mea, care desigur că era substratul sufletesc al operelor mele".

Este evidentă o anume înrudire cu poezia lui Carducci *Alle fonti del Clitumno,* publicată în voi. *Odi barbare* (1878), cartea I :

Ancor dai monte, che di foschi onrieggia
frassini al vento mormoranti e lunge
per l'aure odora fresco di silvestri
salvie e di timi,

scendon nel vespero umido, o Clitumno,
a te le greggi : a te l'umbro fanciullo
la riluttante pecora ne l'onda
imrnerge, mentre

ver' lui dai seno de la madre adusta,
che scalza siede al casolare e cânta,
una poppante volgesi e dai viso
tondo sorride :

pensoso il parire, di caprine pelli
l'anche rawolto come i fauni antichi,
regge il dipinto plaustro e la forza
de' bei giovenchi,

de' bei giovenchi dalquadrato petto,
erte su' 1 capo le lunate corna,
doici ne gli occhi, nivei, che il mite
Virgilio amava.

Oscure intanto fumano le nubi
su l'Apennino : grande, austera, verde
da le montagne digradanti in cerchio
rUmbrîa guarda.

Salve, Umbria verde, e tu del puro fonte
nume Clitumno ! Sento in cuor l'antica
patria e aleggiarmi su l'accesa fronte
g'itali iddii.

Chi l'ombre indusse del piangente salcio
su' rivi sacri ? ti rapisca il vento
de l'Apennino, o molie pianta, amore,
d'umili tempi !

Qui pugni a' verni e arcane istorie frema
co'l palpitante maggio ilice nera
a cui d'allegra giovinezza il tronco
l'edera veste ;

qui folti a torno l'emergente nume
stieno giganți vigili, i cipressi ;
e tu fra l'ombre, tu fatali cânta
cârmi, o Clitumno.

0 testimone di tre imperi, dinne
come il grave umbro ne' duelli atroce
cesse a Tastat» velite e la forte
Etruria crebbe :

di' come sovra le congiunte viile
dai superato Cimino a gran passi
calo Gradivo poi, piantando i segni
fieri di Roma.

Ma tu placavi, indigete comune
italo nume, i vincitoriaivinti,
e, quando tono il punico furore
da'l Trasimeno,

per gli antri tuoi salî grido, e la torta
10 ripercosse buccina da i monti :
— O tu che pasci i buoi presso Mevania
caliginosa,

e tu che i proni colii ari a la sponda
del Nar sinistra, e tu che i boschi abbatti
sovra Spoleto verdi o ne la marzia
Todi fai nozze,

lascia il bue grasso tra le cahne, lascia
11 torel fulvo a mezzo solco, lascia
ne l'inclinata quercia il cuneo, lascia
la sposa a l'ara ;

e corri, corri, corri ! con la scure
corri e co'dardi, con la clava e l'asta !
corri! minaccia gl'itali penați
Ânnibal diro. —

Den come rise d'alma luce il sole
per questa chiostra di bei monti, quando
urlanti vide e ruinanti in fuga
l'alta Spoleto

1 Mauri immani e i numidi cavalli
con mischia oscena, e, sovra loro, nembi
di ferro, flutti d'olio ardente, e i canti
de la vittoria !

Tutto ora tace. Nel sereno gorgo
la tenue miro sali'ente vena :
trema, e d'un lieve pullular lo specchio
segna ds l'acque.

Ride sepolta a l'imo una foresta
breve, e rameggia inimobile ; il diaspro
par che si mischi in flessuosi amori
con l'ametista.

E di zaffiro i fior paiono, ed hanno
de Tadamante rigido i riflessi,
e splendon freddi e chiamano a i silenzi
del verde fondo.

A pie de i monti e de le querce a l'ombra
co' fiumi, o Italia, e de' tuoi'cârmi il fonte.
Visser le ninfe, vissero : e un divino
talamo e questo.

Emergean lunghe ne' fluenți veli
naiadi azzure, e per la cheta sera
chiamavan alto le sorelle brune
da le montagne,

e danze sotto l'imminente luna
guidavan, liete ricantando in coro
di Giano eterno e quanto amor lo vinse
di Camesena.

Egli dai cielo, autoctona virago
ella : fu letto l'Apennin fumante :
velaro i nembi il grande amplesso e nacque
l'itala gente.

Tutto ora tace, e vedovo Clitumno,
tutto : de' vaghi tuoi deliibri un solo
t'avanza, e dentro pretestato nume
tu non vi siedi.

Non pili perfusi del tuo fiume sacro
menano i tori, vittime orgogliose,
trofei romani a i templi aviti : Roma
piiî non trionfa.

Piu non trionfa, poi che un galileo
di rosse chiome il Campidoglio ascese,
gittolle in braccio una sua croce, e disse
— Portala, e servi. —

Fuggir le ninfe a piangere ne'fiumi
occulte e dentro i cortici materni
od ululando dileguaron come
nuvole a i monti,

quando una strana compagnia, tra i bianchi
templi spogliati e i colonnati infranti,
procede lenta, in neri sacchi awolta,
litani'ando,

e sovra i campi del lavoro umano
sonanti e i clivi memori d'impero
fece deserto, et il deserto disse
regno di Dio

Strappar le turbe a i santi aratri a i vecchi
padri aspettanti, a le fiorenti mogli ;
ovunque il divo sol benedicea,
maledicenti.

Maledicenti a l'opre de la vita
e de l'amore, ei deliraro atroci
congiugnimenti di dolor con Dio
su rupi e in grotte :

discesero ebri di dissolvimento
a le cittadi, e in ridde paurose
al crocefisso supplicarono, empi,
d'essere abietti.

Salve, o serena de l'Ilisso in riva,
o intera e dritta a i lidi almi del Tebro
anima umana ! i foschi di passaro,
risorgi e regna.

E tu, pia madre di giovenchi invitti
a franger glebe e rintegrar maggesi
e d'annitrenti in guerra aspri polledri
Italia madre,

madre di biade e viti e leggi eterne
ed inclite arti a raddolcir la vita,
salve ! a te i canti del'antica lode
io rinnovello.

Plaudono i monti al cârme e i boschi e l'aqque
de l'Umbria verde : in faccia a noi fumando
ed anelando nuove industrie in corsa
fischia il vapore.

Versurile lui Carducci au fost traduse de Tudor George în voi. *Scrieri alese,* E.L.U., Buc, 1964, p. 139—145, *La Izvoarele Clitumnului.*

Poezia lui Goga a fost tradusă în limba italiană de Paolo Soldaţi. O reproducem după revista *Familia,* an. LXXVIII, seria IV, nr. 5—7, mai-august-septembrie 1943, p. 140—142 :

OLT

II libro del tempo, ricco di scienza,
Non dice il momento pio
Che affratello per sempre il tuo dolore col nostro
E la nostra gioia con la tua...
Glorificata sia la mattina
Che vide compiersi le nostre nozze,
Antico Olt! — Conlabbra asetate
Noi bacciamo la tua onda canuta.

Nella tua liquida cittadella
Dormono tutte le nostre canzoni
E ferve la celata amarezza
Dai sogni che non si avverarono.
Tu componi in arcobaleni
îl tesoro delle nostre lacrime
E la piu care sabbia tu porţi
Lă dove scorre il Danubio azzuro.

Al tuo seno vengono, al tramonto,
Timide, le fanciulle vergini,
E la mattina vengono le spose

Col grembiule raccolto alia cintura.
E vengono pastori col cappuccio bianco,
Narrando sullo zufolo il loro struggimento,
E quante canzoni e lacrime
Non porta Tonda che va...

Viatore afflitto da molti pensieri
Non ti rassegni a lasciarci,
Abbracciando la nostra piana
Ti volgi apresso a riguardare.
Cosi lento vai per tua natura,
Poiche reca, la tua onda pensosa,
II dolore di un popolo, che attende
Da lungo tempo una festa legittima.

Anticamente, in tempi piu eroici,
Abche tu, padre, foşti guerriero,
Quando perfidi signori giuravan sulla spada
D'infrangere la nostra sânta legge :
Tu, fratello ai noştri pianti
E alia nostra rivolta fratello,
Urlavi ai cieli il tormento
Della tua collera e del tuo terrore.

Come trasolivano impietrati,
Nei loco giochi d'ambio,
Eserciti dagli elmi di rame
E sauri dalie cavezze dorate,
Quando al tuo grido paterno
Accorrevano dalie selve ai prati
Sotobraccio recando le acuri
I figli della splendida Cosinzeana.

Pestato nella polvere il rame si frantumava,
Le voci del bosco eran grida guerriere,
E tu, fratello, grande maestro,
Trionfante rompevi gli argini
E imporporandoti in faccia
Scorrevi per valii profonde,
Incurvando caparbio
La tua superba cervice di onde.

Glorioşi framenti di storia,
Da lungo tempo vi abbiamo obliati...
Oggi anche tu sempri esausto di forze,
L'Imperatore ti ha meeso in catene.
Come la tua onde schiava, gemiamo
Anche noi, tuoi buoni compagni :
Ma se tutti dovremo soccombere
Vendicaci tu, Olt!

Versa, feroce, un diluvio d'acqua
Sulla distesa dei campi d'oro ;
Sparisca la zolla che porta
Lo. straniato nostro tesoro :
La polvere dei noştri corpi
Cacciala fuori della nostre sepolture,
E raccogli tutte le tue acque
Per andarcene in un' altra terra !

Poezia *Oltul* a fost tradusă în limba maghiară de Kib^di Sândor în volumul Octavian Goga, *Koltemenyek,* apărut la Cluj, în 1938 :

AZ OLT

A tudâs konyve nem mutat râ
Amaz irgalmas os idore,
Mely oromunket s bânatunkat
Testverre tette mindorokre...
Dicsoseg erje azt a reggelt,
Mely egybekelesiink papja volt:
Szoke vized' ego ajakkal
Megcsokoljuk ma — oreg Olt !

T "

Dalaink mind ott alszanak most
A te hullâmzo vârosodban,
Es megsemmisult âlmainknak
Forrd gyâsza is rejtve ott van.
Te szovod szinlo szivârvănnyâ
Konnyeink minden draga kincset,
S te viszed el a kek Dunâba
Az aranyero hantot inncit.

Alkonyidon tehozzâd indul
Felenken a sziizek serege,
S reggelenkent oviikbe tuzott
Kotennyel a menyecskek'szere —
Majd pâsztorok, țfeher gubâsan,
Vagyukat szolatva furuiyân —
S meg mennyi sok dalt es konnyeket
Hordoz vized, futo huli amân.

Gondokkal terhelt vândor utas
Mily nehezen is hagysz el minket,
Gyakorta' nezel ide vissza,
Mig âtoleled mezeinket.
Csendesen, halkan fut folyâsod,
Hisz' melyult gond 01 liabod felett :
Egy nep fâjdalma, mely szâzadok
Ota vâr egy igaz iinnepet.

Lelekkel telibb reg idokben
Ven apo, te is szâlltâl hadra,
Mikor letorni szent hitiinket
Alnok urak eskiidtek kardra.
Te a keserviink vere voltâl,
Testvere lâzadt kebeliinknek
S a nagyoknak, az eroseknek
Haragvon târtad duhodet meg.

Hogy riadtak fel dobbenettel
A rezes sisaku seregek,
S a ficânkolo sârgâk fejen
Az arany kotofek mint remeg,
Mikor dorgo atyai szddra
Honuk alatt fejszet szorîtva
Ozonlott a tiinderlegenyek
Hos csapatja ala a sikra.

A sisakrezek porba hulltak,
S az erdo gyozon felkiâltott,
Mig te, barâtunk, nagy varâzslo,
Ujjongva torted ât a gâtot,
S kipirult arccal, lângra gyultan

A mely volgyeket âltal vâgtad,
Gorbesztve nehol akaratos
Fenseggel biiszke hullâm-vâllad.

— Nagy idok dicso erossege,
Eveidet măr eltemettem...
Az Uralkodo lâncra fiizott —
Ma gyonge vagy măr, tehetetlen.
J6 târsaid, mi is csak ny&giink,
Mint hullâmod, sirjuk eronket,
S hogyha mindnyâjan elvesznenk :
Te, az Olt, majd bosszulj meg minket !

Ontsed el pogâny âradattal
Az aranyhimes ronasâgot,
Vesszen a rog, mely hord idegen
Kezekre birt român vilâgot :
Turjad fenekig s felkotorjad,
Hol fold porâba t6rt a testiink,
S bmlaszd râ vized minden ârjât,
— Hogy mâs hazâba koltozkodjiink !

O traducere în limba franceză a apărut în *Revue roumaine* nr. 4/1967, semnată de/Mircea E. Balaban :

L'OLT

La sagace chronique des temps
ne nous devoile pas l'instant beni
ou dans la joie et dans la peine
nous ftâmes fraternellement unis.

A jamais loue soit le matin
ou notre union fut celebree
mon vieil Olt ! Pieux, pleins de ferveur
nous baisons tes ondes venerees.

Toutes nos plus belles chansons dorment
dans ta citadelle d'eau retranchee
ou bouillonne la douleur amere
de nos reves ardents, effondres.
Toi seul, sais tresser des arcs-en-ciel
du tresor des larmes de nos yeux,
tu charries le sabie precieux
jusqu'au lit du beau Danube bleu.

Dans ton sein plongent au crepuscule
Ies jeuines filles timides et pures
et le matin viennent Ies femmes mureş
retroussant leurs jupes â la ceinture.

i

/

Les pâtres aussi, aux capuchons blancs,
dans leurs pipeaux chantant leur peine,
et combien de larmes et de ehants
les ondes qui s'ecoulent ne traînent!

Voyageur assailli de pensees
c'est â regret que tu nous quittes,
car etreignant dans tes bras nos champs
tu regardes en arriere les sites.
Tes ondes s'ecoulent lentes et graves,
car depuis des siecles elles traînent
Ia douleur d'un peuple qui attend
que le justice brise ses ehaînes.

Dans la grandeur des temps, naguere
vieillard, tu fus un hors la loi,
lorsque des voi'vodes felons jurerent
d'aneantir nos saintes lois.
De notre rebellion aussi frere,
toi, frere de nos complaintes, nos pleurs,
jusqu'aux cieux tu hurlais ta douleur
dans ton epouvantable fureur.

Vaillantes armees aux casques de cuivre,
preux chevaliers qui allaient l'amble
sur leurs alezans aux renes d'or,
soudain tressaillent, fremissent et tremblent
car, entendant ton appel de pere,
devalent les montagnes en courant,
armes de cognees, dans les clairieres,
les gars de la Belle au Bois Dormant.

Ecrabouilles dans la boue gisaient
les cuivres, la joie, comme une fanfare
eclatait dans le bois, et toi, frere,
victorieux, tu broyais les remparts,
et gonfle, cramoisi par le sang,
affluant dans les vallees profondes,
tu pliais opiniâtrement
ta rnajestueuse encolure d'ondes.

Glorieux vestiges du passe
revolues, enterrees toutes vos heures !
Impuissant tu parais toi aussi,
enchaîne desormais par l'empereur.
Comme tes ondes opprimees, nous geignons
nous tes vieux compagnons affliges,
mais, si nous devons tous, tous perir,
c'est toi, vieil Olt, qui doit nous venger !

Deverse un barbare deluge d'eau
pour noyer nos belles recoltes d'or
et detruire cette terre ou l'etranger
recele notre plus cher tresor.
Tu vas fouiller nos d&pouilles sacrees
gisant dans le sol de la patrie,
et rassemiblant tes flots, transporter
nos penates dans un autre pays.

Oltul a fost una din acele poezii ale lui Goga care, prin marea lor forță artistică, l-au obligat şi pe Titu Maiorescu să-şi schimbe unele din principiile sale estetice, scriind în *Critice,* voi. III, p. 300 : „Patriotismul a devenit unul din izvoarele poeziei d-lui Goga. Dovada stă în aducerea şi descrierea unor figuri obişnuite din viața poporului, care însă cîştigă deodată — pe lîngă valoarea şi menirea lor normală — o însemnătate, am putea zice o iluminare şi strălucire extraordinară, ce nu se poate explica decît din aprinderea luptei întru apărarea patrimoniului național."

Poezia i-a făcut lui Caragiale o impresie excepțională. Iată cum e descris acest moment petrecut în restaurantul „Gambrinus" din Bucureşti în cartea lui O. C. Tăslăuanu, O. *Goga (Amintiri),* p. 170—171 : „La o masă din fund juca şah Ion Gorun cu George Coşbuc, iar Caragiale chibița. Pe canapea, lîngă Gorun, era un volum nou de poezii, cu foile netăiate, adus de Nerva Hodoş, care se aşezase şi el să chibițeze. Nenea Iancu s-a chiorît de cîteva ori la volum, pe urmă l-a luat în mînă, deschizîndu-l aşa, la întîmplare. A cetit cîteva strofe. Şi-a dres ochelarii, s-a uitat la coperta volumului; autorul, un nume necunoscut. A tăiat cîteva foi şi, cu vădită curiozitate, a cetit o poezie întreagă. A deschis volumul în altă parte şi a dat peste *Oltul.* Cînd l-a terminat, a mormăit: «Mă, al dracului !» A oprit pe jucători şi i-a silit să asculte poezia întreagă. «Da' cine-i ăsta, bre ?» întrebă maestrul Caragiale. «Un poet de la noi din Ardeal», îl lămuri Gorun. «Mă, da' ştii că are talent!» «Ia să-l luăm de la început», şi Caragiale a cetit cu glas tare poezie după poezie, aşa cum numai el ştia să cetească, subliniind frumusețile şi comentînd fiecare bucată. Se făcuse miezul nopții cînd maestrul a închis volumul, entuziasmat de noul «ucenic al strunei». «Să bem cîte o halbă în sănătatea lui», propuse badea George. «Să bem, că-i vrednic», întăriră ceilalți. Şi cei trei maeştri ai scrisului, împreună cu instruitul şi scăpărătorul Nerva Hodoş, au întîrziat pînă în zorii zilei,

i

reluînd lectura volumului şi cîntărind fiecare strofă. A fost cea mai strălucită consacrare a poetului Goga, pe care o povestea cu mult haz maestrul Caragiale, aducîndu-şi aminte de «chiulul» pe care i l-a tras Goga la Berlin recomandîndu-se «arhitect»."

Izabela Sadoveanu-Evan remarca, în studiul *Octavian Goga* din volumul *Impresii literare,* Editura „Minerva", Buc, 1908, p. 223 : „Greşala împotriva artei şi-a formei ei neperitoare", „îmbinări de însuşiri ce nu se potrivesc prin firea lor, cum sînt, de pildă, versurile din *Oltul:*

Cum *tresăreau încremenite*
în jocurile lor buestre...

ori :

La sinul tău vin în amurguri,
Sfioase, *fetele fecioare..."*

Autoarea consideră însă că nici nu băgăm de seamă asemenea scăpări, deoarece sîntem puternic dominaţi de lirismul autentic din context.

CASA NOASTRĂ — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. II, nr. 14—15, 1 august 1903, p. 230—231, şi a fost reprodusă cu următoarele modificări în volumul *Poezii* (1905) :

V. 19, în revistă : „Poveştile-nşirate *seara" ;*
în ediţia 1905 : „Poveştile-nşirate *sara".*
V. 23, în' revistă : *„Din* vraja ce le-a mai rămas" ;
în ediţia 1905 : „De vraja ce le-a mai rămas".
V. 39, în ' revistă : „Zi «Tatăl nostru» *seara,* dragă" ;
în ediţia 1905 : „Zi «Tatăl nostru» *sara,* dragă".
V. 43, în' revistă : *„Cum m-au lăsat la-nvăţături";*
în ediţia 1905 şi 1924: *„Oraşul înnegrit de fumuri".*
V. 44, în revistă : *„Cu* toate plînsetele mele" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Şi* toate plînsetele mele".

în ediţia din ,1924 poezia suferă modificări :

V. 17, în revistă şi ediţia 1905 : „Cum dorm acum *neputincioase" ;*
în ediţia 1924 : „Cum dorm acum *de mult pierdute".*
V. 18, în revistă şi ediţia 1905 :' Subt vreascurile stinse-a vetrii" ;
în ediţia 1924 : *„Sub* vreascurile stinse-a vetrii".
V. 19, în ediţia 1905 : „Poveştile-nşirate sora" ;
în ediţia 1924 : „Poveştile-nşirate *seara".*

V. 23, în ediţia 1905 : „De vraja ce *le-a mai rămas" ;*
în ediţia 1924 : „De vraja *care-o mai păstrară".*
V. 35, în revistă şi ediţia 1905 :„0 *văd* pe mama-n colţul şurii" ;
în ediţia 1924 : *„Răsare* mama-n coltul surii".
V. 39, în ediţia 1905 : „Zi «Tatăl nostru» *sara,* dragă" ;
în ediţia 1924 : „Zi «Tatăl nostru» *seara,* dragă".
V. 49, în revistă şi ediţia 1905 : „Şi cîtor *cîntece* la joc" ;
în ediţia 1924 : „Şi cîtor *strigături* la joc".
V. 52, în revistă şi ediţia 1905 : „Lui *Alisandru* Machidon" ;
în ediţia 1924 : „Lui *Alexandru* Machidon".
V. 62, în revistă şi ediţia 1905 : „Pe varul *vost'* scobit de ploaie" ;
în ediţia 1924 : „Pe varul *alb,* scobit de ploaie".

Poezia a fost scrisă la Răşinari în timpul vacanţei de vară a anului 1903 şi trimisă la Budapesta.

De remarcat în versurile 51—52 faptul că, la fel ca şi la alţi scriitori români, Heliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu, M. Ko-, gălniceanu, Ioan Slavici etc, romanul popular *Alexandria* intră în fondul cel mai vechi de cultură al poetului: „De cîte ori am spus povestea lui Alexandru Machidon..." Despre influenţa acestui roman în formarea scriitorilor din Transilvania vorbeşte Ioan Slavici în cartea sa *Lumea prin care am trecut,* pomenind de un „bunic adoptiv din partea tatei, un cărbunar rămas din timpul lui Bonaparte", cu părul împletit şi prins în pieptăne, cu pălăria largă, pantofi cu cataramă mare şi băţ lung, cu mînerul de argint, bunic care i-a pus în mîini *Apostolul* şi *Alexandria.*

Referiri la romanele populare *Alexandria* şi *Esopia* se întîlnesc şi în alte poezii ale lui Goga, de unde se vede influenţa ce au exercitat,o asupra sa în anii copilăriei.

Poezia a fost tradusă în limba maghiară de Kibedi Sândor, Cluj, 1938.

A MI HAZUNK

Hârom halodo, sarjas szilvafa
Rezgeti csenevesz lombjait,
Hegyiikre maroknyi sarjuszâlat
A iszârnyalo szello kedve vitt.
Szerte az ud var, biirdkkel benott,
S zabtovis ver ott sok gyokeret...
— Mi lett a hâzbol, Miklos szomszed,
Ebbol a hâzbol, nezd, mi lett!...

A sârgult falakrol retegekben
Omladoz a mesz,a vakolat
S az egykor eros tolgy deszkâja is
Korhad măr a ven kiiszob alatt ;
S a zsindelyteton a napsugâr ha
Magânak itt-ott utat keres,
Lâthat szapora pokhâlokat
S gyâszân nagyhamar vege lesz.

Ime, măr regen pihen a rozse
Hamva alatt a tuzhely-roston
A mesek raja, mit hosszii este"k
Sorân szolt sogor s komaasszony ;
Hogy reszket im a hidegvett hamii,
A hoit szenen mi felelem eg, • —,
A varâzst orzi, mely az osi
Mesekbol rajta- Iobog meg...

A mestergerendân, ime lâssad,
Ajuhnyăjakrovăsosjele;
A vesetek keskeny, mely sora
Reânk oly szomoriin tekint le.
Elragad elmem a mult idon
Ez iras magasztos mezejen.
— Mintha teged lâtnâlak, apâm,
A regi napok vig kiiszoben.

Es mintha ostor pattogna itt,
S a beres szokott nogatăsa,
— A csiir szogen anyâm az etelt
Modjân rakjâ be a sufoâba...
Majd enyhe bânattal ajkamon
S szoke hajamon csokkal illet :
„Estere mondd a Miatyânkot,
S tanulj kedves, forgasd a konyvet !"...

Es lassan egyre, rendre-rendre
Minden egyeb is jo elombe :
Fekete fiistos vârosfalak
S a szemem minden jajos konnye.
— S lâtom : az ido haladtăval
Hogyan nottem es okosodtam,
Mig eszrevetlen arra keltem,
A falu mar îgy szolît : — Uram...
'?
Mennyi sok tânoos kurjantâsba
Vegyiiltem gyonge gyermekhangon,
S Nagy Sândorrdl a mese boven
O hânyszor omlott az ajkamon...

Mint egy elhangzott edes enek,
Eltiint a szep gyermîki eden —
S a szerelem, mit ket nyâron ât
Ereztem egy paplâny szemeben...

Az idok iramos arjâban
Mennyi sok szep dai messzi ment,
Az idok iramos ârjâban
Mennyi sok szep dai elpihent...
Megcsokolom az osi hâzat
Eso-mosta, mâllado falân...

Miklos szomszed, inged ujjâval
Mert torlod szemed... vagy sirsz talan ?...

APOSTOLUL — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. III', nr. 9—11, 15 iunie 1904, p. 208, şi e reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

V. 26, în revistă : *„Drept grăitorului* părinte" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Cuvîntătorului* părinte".
V. 27, în revistă : „Ş-atîta dor *s-aprinde-n* inimi" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : „Şi-atîta dor *aprind în* inimi".
V. 38, în revistă : „Căci de prin văi purcede vîntul" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Iar* de prin văi purcede vîntul".
V. 42, în revistă : *„Pogoară* razele de lună" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Coboară* razele de lună".

în ediţia din 1924 poezia suportă alte modificări:

V. 17, în revistă şi ediţia 1905 : „întreg *norodul* ia aminte" ;
în ediţia 1924 : „întreg *poporul* ia aminte".
V. 18, în revistă şi ediţia 1905 : „Şi-ascultă jalnica poveste" ;
în ediţia 1924 : „Ascultă jalnica poveste".
V. 31, în revistă şi ediţia 1905 : „Din el va *răsări* norocul" ;
în ediţia 1924 : „Din el va *lumina* norocul".
V. 35, în revistă şi ediţia 1905 : „Şi *gemet* înfioară firea" ;
în ediţia 1924 : „Şi *gemăt* înfioară firea".
V. 39. în revistă şi ediţia 1905 : „Prin largul *multelor* văzduhuri" ;
în ediţia 1924 : „Prin largul *albelor* văzduhuri".
V. 40, în revistă şi ediţia 1905 :• „Să ducă *ceriului* euvîntul" ;
în ediţia 1924 : „Să ducă *cerului* euvîntul".
V. 43, în revistă şi ediţia 1905 : *„Şi pe argintul cărunteţei" ;*

în ediția 1924 : *„Pe-argintul frunții lui boltite".*
V. 46, în revistă și ediția 1905 : „Cu harul *ceriurilor* ție" ;
în ediția 1924 ; „Cu harul *cerurilor* ție".

E lesne de înțeles că modelul acestui „apostol" l-a constituit lungul șir de preoți care se înscrie în ascendența poetului, urcînd pînă dincolo de veacul al XVIII-lea. Se poate stabili în acest sens arborele genealogic al poetului : protopopul Coman Bîrsan, hirotonit în Țara Românească (1740), care a trăit peste 100 de ani. Fiul său, Sava Bîrsan Popovici (1768—1808), care se mai nuimea și protopopul „cel bătrîn" și care a avut doi copii, ambii preoți : Sava „cel tînăr" și Dan Popovici. Din Sava „cel tînăr" se naște preotul Dan (1788—1876), apoi fiul acestuia, preot și cărturar cu vază, Sava Popovici-Barcianu (1814—1879), autor didactic și scriitor. Din preotul Dan Popovici (al doilea băiat al bătrînului Sava Bîrsan Popovici) coboară două fete, Opreana și Stanca (căsătorită cu Dan Bratu). Din Dan Bratu s-a născut Ion Bratu (1819—1878), preot, bunicul după mamă al lui Octavian Goga. însuși tatăl poetului, Iosif Goga (1851—24.XII.1905), a fost preot.

A fost tradusă în limba maghiară de Kibedi Sândor, Cluj, 1938.

DASCĂLUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. IV, nr. 15—16, 15 august 1905, p. 306, și a fost reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

V. 29, în revistă : „Dar sufletul și *azi* își are cuibul" ;
în ediția 1905 și 1924 : „Dar sufletul *și-acum* își are cuibul".
V. 30, în revistă : „Acolo sus, în satul de *sub* munte" ;
în ediția 1905 : „Acolo sus, în satul de *subt* munte".
V. 33, în revistă : „Bucoavna ta, *sub* pravul de pe grindă" ;
în ediția 1905 : „Bucoavna ta, *subt* pravul de pe grindă".

în ediția din 1924 poezia prezintă noi modificări :

V. 4, în revistă și ediția 1905 : *„In ochiul tău mai* licărește-o rază" ;
în ediția 1924 : *„Pe fruntea ta* mai licărește-o rază".
V. 13, în revistă și ediția 1905 : „Cu *tin' răsar* atîtea nestemate" ;
în ediția 1924: „Cu *tine-aduci* atîtea nestemate".

V. 30, în ediția 1905 : „Acolo sus, în satul de *subt* munte" ;
în ediția 1924 : „Acolo sus, în satul de *sub* munte".
V. 33, în ediția 1905 : „Bucoavna ta, subt *pravul* de pe grindă" ;
în ediția 1924 : „Bucoavna ta, subt *pragul* de pe grindă" ;
V. 37, în revistă și ediția 1905 : „Pierdut ascult *cîntarea ta la* strană ;
în ediția 1924 : „Pierdut ascult *troparul tău din* strană".

Poezia venea să completeze galeria figurilor din monografia satului pe care tindea s-o realizeze poetul în primul său volum. „...Primul volum, pe care eu, dintr-un sentiment explicabil de modestie, l-am întitulat *Poezii,* pe cînd trebuia să poarte titlul *Acasă,* e monografia unui sat. Am luat toate figurile tipice ale satului și le-am făcut să defileze înaintea mea" (O. Goga, *Mărturisiri autobiografice,* voi. *Discursuri,* p. 23).

E posibil ca prototipul „dascălului" să fie învățătorul Frățilă din Rășinari.

DĂSCĂLIȚA — semnată JVic. *Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 7, 1 aprilie 1904, p. 151, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

Față de revistă și ediția din 1905, în ediția din 1924 întîlnim unele modificări.

V. 26, în revistă și ediția 1905 : „Feciorii *lor* în *slujba* la-mpăratul" ;
în ediția 1924 : „Feciorii *duși* în *slujbă* la-mpăratul".
V. 33, în revistă și ediția 1905 : *„Și mîngiind* copiii altor mame" ;
în ediția 1924 : *„...Așa grijind* copiii altor mame".
V. 35, în revistă și ediția 1905 : „Iar căpătîiul somnului tău *mașter" ;*
în ediția 1924 : „Iar căpătîiul somnului tău *vitreg".*
V. 36, în revistă și ediția 1905 : „De-un vis deșert *zadarnic* se-nfioară :
în ediția 1924 : „De-un vis deșert *zadarnic* se-nfioară".
V. 46, în revistă și ediția 1905 : „La sînul tău s-a *pogorît* să moară" ;
în ediția 1924 : „La sînul tău s-a *coborît* să moară".

Poezia aceasta a izvorît din durerea prilejuită poetului de moartea surorii sale Victoria (15 septembrie 1884 — 3 martie 1904), care a fost învățătoare și s-a stins de tuberculoză.

Admirația pentru munca surorii se asocia, fireşte, şi cu stima pentru mama sa, Aurelia, ea însăşi învățătoare, de la care poetul învățase primele slove.

BÂTRÎNI — semnată *Octavian* — a apărut în *Luceafărul,* an. I, nr. 11, 1 decembrie 1902, p. 171, şi a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

V. 13, în revistă : *„Aveare-ai azi* şi dumneata" ;
în ediția 1905 : *„Avere-ai* azi şi dumneata".

în revistă poezia are la sfîrşit o strofă în plus față de volum :

„O cucuvaie trăgănat
Să vaieră pe şură.
Ce-o fi făcînd feciorul vost',
Că-i dus la-nvățătură ?"

în ediția 1924 au intervenit următoarele modificări față de ediția din'1905 :

V. 5, în revistă şi ediția 1905 : *„Doar nici* eu nu mai rătăceam" ;
în ediția 1924 : *„Atunci* eu nu mai rătăceam".

. V. 9, în revistă şi ediția 1905 : *„Că mă-nsuram* cînd isprăveam" ;
în ediția 1924 : *„M-aş fi-nsurat* cînd isprăveam".

V. 11, în revistă şi ediția 1905 : *„Doar casă-aveam în* rînd cu toți" ;
în ediția 1924 : *„Mi-ar fi azi casa-n* rînd cu toți".

V. 13, în ediția 1905 : *„Avere-ai azi şi* dumneata" ;
în ediția 1924 : *„Cîți ai avea azi* dumneata".

V. 15, în revistă şi ediția 1905 : *„Aveai cui spune la* poveşti" ;
în ediția 1924 : *„Le-ai spune spuză de* poveşti".

Poezia s-a răspîndit sub formă de cîntec, purtînd un titlu care e împrumutat versului de început („De *ce m-ați dus de lîngă voi").*

Şi în această poezie, ca şi în *Noi, Goga* tindea să exprime un sentiment comunitar. „Singurătății dureroase a părinților părăsiți — observă Ovidiu Papadima în articolul *Naturalism şi idealism în poezia lui Octavian Goga, Familia,* nr. 5—7/1943, p. 105—106 — poetul le-o opune pe a sa, nu ca o mustrare, cum s-ar părea, ci ca o scuză sfioasă tare, cu toată violența întrebării

inițiale : *de ce ?* Titlul poeziei — *Bătrîni* — spune iarăşi ceva ce pare că ar contrazice această întrebare de început : pare a anunța mai mult un portret decît o dezbatere. Şi strofa ultimă — «Aşa vă treceți bieți bătrîni» — arată că în adevăr aşa e. Toate întrebările din poezie, toată drama din ea nu sînt atît ale poetului, cît ale bătrînilor de acasă. Poetul şi le simte ca ale lui, le ia cu totul asupra sa, dar îți dai seama că ele vin de mai în adînc, că ele răsună în el numai. în liniştea impersonală de gravură în aramă a strofei finale citeşti lămurit întreaga soartă de mai înainte şi de mai tîrziu a poeziei. Voită poate ca un portret obiectiv al suferinței bătrînilor părinți din sat, poezia a tins totuşi, prin forța dramei ce o închide, să devină o dezbatere patetică a destinului fiului pierdut. Şi poezia a încremenit aşa ca o cumpănă între două lumi. Să urmărim şi cum a primit-o neamul. întîi de toate a dispărut titlul. Pe iubitorul ei anonim nu-1 mai interesează drama din sat, ci tristețea lui interioară. Nu numai din comoditate, ci în primul rînd din necesitatea acestei deplasări de accente, de la drama celor rămaşi la sate la zbuciumul celor plecați la oraş, titlul a fost uitat şi în locul lui a rămas să denumească poezia versul întîi : *De ce m-ați dus de lîngă voi.* Şi chiar în acest vers se întîmplă o schimbare, ce ar părea la început pur şi simplu ridicolă. Majoritatea îl cîntă : «De ce m-ați dus de lîngă boi». Faceți verificarea punînd să vi se spună acest vers şi ascultînd atent. Comunitatea națională 'simplifică totul în sensul problemelor ce-i sînt ei esențiale. *Cîntînd* regretul de a fi plecat *de lîngă boi,* comunitatea națională îşi cîntă părerea de rău de a se fi depărtat de viața obiectivă a satului, de munca lui, de ritmul lui — şi nu o nostalgie simplă de părinți.

Şi acesta a fost şi țelul către care tindea încordată toată ființa poetică a lui Octavian Goga."

Poezia a fost tradusă în limba germană la Berlin de Konrad Richter, în anul 1939 :

DIE ALTEN

Warum habt ihr mich jung verbannt,
mich fortzugehn gezwungen ?
Wie gern hätt' ich den Pflug gefuhrt,
die Sense gern geschwungen !'

Ich wâre nicht herumgeirrt
allein auf fernen Wegen
und konnte euer Alter jetzt
auf eignem Grunde pflegen.

Aus Kaisers Diensten heimgekehrt,
hätt' ich ein Weib genommen ;
wie andre hätt' ich Haus und Herd
und wăr' im Dorf willkommen.

Du, Vater, hâttest Enkel jetzt,
die dich als Ahn verehrten,
erzăhltest ihnen Mărchen fromm,
die sie das Gruselh lehrten.

Nun, arme Eltern, seid ihr alt,
harrt im Gebet aufs Ende,
und Mutter weint ins Stundenbuch
und Vater in die Hânde.

REÎNTORS — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* nr. 19, an. II, 1 octombrie 1903, p. 302, şi a fost reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

V. 15, în revistă : „Şi-n Olt *să* oglindeau, din geam" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : „Şi-n Olt *se* oglindeau, din geam".
V. 35, în revistă : „O, rogu-te să-mi spui din frunză" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Azi,* rogu-te să-mi spui din frunză".

înainte de ultima strofă, în revistă mai erau următoarele versuri :

„Primeşte-1 tu-n împărăţie
Pribeagul ostenit de luptă,
Neputincios mă-ntorc acuma
Cu inima şi haina ruptă...
îngenuncheat îţi cer iertare,
O, iartă-mă şi tu, şi Oltul !...
Amar şi-a ispăşit păcatul
Feciorul lui Iosif preotul." .

V. 57, în revistă „O, lasă-ţi freamătul să-mi pară" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Azi,* lasă-ţi freamătul să-mi pară".

în ediţia din 1924 întîlnim modificări fată de ediţia din 1905 :

V. 9, în revistă şi ediţia 1905 : *„Stăpîne codru, erai bătrîn" ;*
în ediţia 1924 : *„Părinte-al meu, din vremi de mult".*

V. 17, în revistă şi ediţia 1905 : *„Bătrîne crai, cînd mi-am luat" ;*
în ediţia 1924 : *„Cînd mi-am luat într-un amurg".*
V. 30, în revistă şi ediţia 1905 : „La zarea *ceriului* albastră" ;
în ediţia 1924 : „La zarea *cerului* albastră".
V. 33, în revistă şi ediţia 1905 :. . . .Şi m-am întors, *bătrîne crai";*
în ediţia 1924 : „Şi m-am întors, *stăpîne-al meu".*
V. 4.1, în ediţia 1905 : *„Bătrîne* crai ! A fost demult" ;
în ediţia 1924 : *„Cinstite* crai ! A fost demult".

Poezia aceasta inaugurează ciclul de poezii în care se cîntă sentimentul dezrădăcinării, una din temele caracteristice pentru poezia semănătoristă.

DORINŢA — semnată *Octavian* — a apărut în *Luceafărul,* an. I, nr. 6, 15 septembrie 1902, p. 95,'şi a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

V. 5, în revistă : „Să ne-aşezăm în *satul nost'";*
în ediţia 1905 şi 1924 : „Să ne-aşezăm în *sat la noi"*
V. 17, în revistă : „Că *sunt* din neam împărătesc" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : „Că *sînt* din neam împărătesc"
V. 18, în revistă : „Din ţară *depărtată" ;*
în ediţia 1905 şi 1924 : „Din *ţar ă-nde part ată".*
V. 19, în revistă : *„Că doară şt pămîntul ăst" ;*
în ediţia 1905 : *„Că doar pămîntul ăst întreg".*
V. 32, în revistă : *„Că* Dumnezeu să-1 ierte" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Un* Dumnezeu să-1 ierte".

în ediţia din 1924 survin următoarele modificări fată de ediţia din 1905 :

V. 13, în revistă şi ediţia 1905 : *„Şi să trăim acolo-n* ***munţi";***
în ediţia 1924 : *„Acolo să trăim în munţi".*
V. 15, în revistă şi ediţia 1905 : *„Eu sara să-mi adun sătenii" ;*
în ediţia 1924 : *„Sătenii seara să-i adun".*
V. 19, în ' ediţia 1905 : *„Că doar pămîntul ăst întreg";*
în ediţia 1924 : *„Că tot pămîntul rotogol".'*
V. *23,* în revistă şi ediţia 1905 : *„Un mare crai împărătesc" ;*
în ediţia 1924 : *„Un tînăr crai coborîtor".*
V. 24, în revistă şi ediţia 1905 : *„De* legea românească" ;
în ediţia 1924 : *„Din* legea românească",
V. 25, în revistă şi ediţia 1905 : „Copiii noştri *tu* să-i înveţi" ;
în ediţia 1924 „Copiii noştri să-i înveţi".

V. 26, în revistă şi ediţia 1905 : *„Credeul*... Născătoarea" ; în ediţia 1924 : *„Tu: Crezul*... Născătoarea".
V. 33, în revistă şi ediţia 1905 : „Şi popii *nost' din întâmplare" ;*
în ediţia 1924 : *„Iar* popii *nostru-ntîmplător".*

Poezia e semnificativă pentru concepţiile poetului din jurul vîrstei de 20 de ani, cînd, sub influenţa filozofiei rousseauiste, era mereu chinuit de gîndul de a se reîntoarce în sat, în sînul naturii, unde credea el că omul îşi poate păstra sufletul nealterat. Ideea aceasta o exprimă Goga şi în poemul în proză *In sînul naturei,* semnat *Octavian* şi publicat în *Familia,* an. XXXV, nr. 8 din 21 ianuarie — 5 februarie 1899, p. 88, în care înalţă un elogiu simplităţii naturii, fireşte şi sub influenţa ideologiei semănătoriste, spunînd : „Nu-n zarva de negustori a oraşelor, nici după cortina zugrăvită cu îngeri goi şi sarbezi se desfăşoară viaţa adevărată, ci-n sînul dezvelit al naturei". Vezi strofa a patra.

In lucrarea *Octavian Goga (Amintiri),* colaboratorul său O. C. Tăslăuanu scrie în legătură cu această stare a poetului : „Goga îmi spunea că numai viaţa de la ţară e sănătoasă, că se va însura cu o ţărancă voinică şi frumoasă, ca să aibă copii rumeni şi dolofani, pe care nu-i va învăţa decît să citească şi să-şi iscălească numele. Pentru realizarea acestui plan vroia să se facă învăţător de sat" (p. 17).

Atari preocupări sufleteşti îşi găsesc' expresia artistică în poezii ca *Dorinţa, Bătrîni* etc. Octavian Goga precizează în *Fragmente autobiografice,* volumul *Discursuri,* p. 24—25, că a scris această poezie sub influenţa lui Eminescu, dar ca o reacţie împotriva pesimismului schopenhauerian pe care-l propaga „Junimea" : „De aceea mi-am zis că e timpul să dispară din literatura noastră această atmosferă şi să intervie un curent de gîndire care, în cugetul românesc, să producă o revoluţie creatoare. Din această concepţie s-au înfiripat poeziile mele.

în *Dorinţa* se vede influenţa lui Eminescu din «Vino-n codru la izvorul care tremură pe prund», dar o influenţă manifestată prin contradicţie. De asemenea Vlahuţă are o poezie asemănătoare şi O. Carp. Poezia mea *Dorinţa* era o poezie burgheză." Asimilarea unei mari experienţe poetice naţionale, ca şi universale, relevă capacitatea poetului de a cristaliza giuvaerul proaspăt, fără nici o amprentă străină care să-i întunece raza.

„De la poezia populară la Eminescu, fenomenul poate fi urmărit pe toată întinderea ariei lirice a poetului răşinărean, dar e nevoie, pentru separarea elementelor chimice, de o analiză avertizată, de structură : prezenţa eminesciană, spre pildă, potrivit expresiei lui G. Călinescu, e «astfel acoperită încît abia se bagă de seamă». Lava fierbinte ţîşneşte din adîncuri, acoperă întinse suprafeţe, topeşte rocile de dedesubt şi le duce cu sine, într-un torent de energii însoţit de o ploaie de seîntei superbe. Spectacolul acestui lirism vulcanic era atît de nou în peisajul epocii, încît nimeni, atunci, nu se gîndea să-i analizeze compoziţia, şi numai răcirea treptată a torentului, ogoirea lui şi stingerea dureroasă din ultimele creaţii aveau să permită zelului istoricului literar stabilirea de filiaţii, identificarea de motive, de structuri şi «obsesii» prozodice. Concluzia ce se degajă este totuşi că lirica lui Goga nu făcea, din asemenea contacte intime, decît să iasă mai limpede, mai pură, mai originală. Experienţele anterioare nu-i serveau decît drept catalizator" (Mircea Zaciu, *Durata, Gazeta literară,* an. XIII, nr. 13 (699), 31.111.1966, p. 7).

Prima strofă a acestei poezii a făcut obiectul unei uşoare ironii a lui G. Topîrceanu, în volumul *Scrisori fără adresă:*
„Dar d-l Goga ? în primul său volum de ţioezii găsim următoarea strofă :

Departe-aş vrea de-aici să vii,
în alte lumi senine,
în dimineaţa de Florii
Să mă cunun cu tine...

D-l Goga a pierdut din vedere că românul (creştin pravoslavnic) nu face niciodată nuntă în. postul mare, necum in pragul Săptămînii Patimilor, cînd cad totdeauna Floriile. E un vechi obicei al pământului (cf. Vornicul Ureche, în *Letopiseţe,* I, p. 192, despre *loan-vodă Cumplitul:* «De lege îşi rîdea, eă în postul mare s-au însurat...»)."

ZADARNIC — semnată *Octavian* — a fost scrisă la Răşinari şi a apărut mai întîi în *Tribuna,* an. XIX, nr. 23, 6—19 februarie 1902, p. 89, în forma următoare :

Pribelnicei căi vreau capăt să-i fac,
Primiţi-mă, rogu-vă, iarăş
Şi glumelor voastre mă faceţi părtaş,
Şi traiului vostru tovarăş...

Viata mea veche din nou s-o dezgrop,
începeți zburdalnica horă,
Surora vieții ce n-o mai trăiesc,
A clipelor moarte suroră.

Așa închegîndu-se-n lanț
Vînjoasele brațe rotunde,
Şi tropotul vostru din greu apăsat
Pământul să stea să-1 scufunde.

Așa, m-aşteptați ! Vin şi eu cu voi !
Cămaşa răsfrîng-o de mîneci,
Să-ncepem! alaiul, vrăjmaşul alai
De praznicul sfintei dumineci.

Un pas înainte şi doi înapoi,
La dreapta, la stînga,-nainte,
Un pas. . . . .

Lasăți-mă ! Mă duc. Cetesc
în ochii voştri ai tuturora :
Nu e de rîndul cetei noastre
Cel ce-a uitat să joace hora.

A fost reprodusă apoi în *Luceafărul,* an. II, nr. 21, 1 noiembrie 1903, p. 344, sub semnătura *Nic. Otavă,* cu modificări structurale față de varianta de mai sus, pentru ca în forma definitivă din volumul *Poezii* (1905) să mai sufere unele schimbări.

V. 7, în revistă : *„Circiumarii* te mint şi nu ştiu lăutarii" ; în ediția 1905 : *„Cîrcimarii* te mint şi nu ştiu lăutarii".

în ediția din 1924 sînt modificări față de cea din 1905 :

V. 5, în revistă şi ediția 1905 : „Departe-am fost eu, *frățini,* la oraş" ;
în ediția 1924 : „Departe-am fost eu, *copii,* la oras".
V. 7, în ediția 1905 : *„Cîrcimarii* te mint *ți nu ştiu lăutarii" ;*
în ediția 1924 : *„Circiumarii* te mint *şi lăutarii nu ştiu".*
V. 9, în ediția 1905 : „De-aceea *venit-am să văd* înc-o dat'" ;
în ediția 1924 : „De-aceea *mă-ntorc să mai joc* înc-o *dată".*
V. 26, în revistă şi ediția 1905 : „în ochii *voşti,* ai tuturora" ;
în ediția 1924 : „în ochii *voştri,* ai tuturora".

V. 28, în revistă şi ediția 1905 : *„Cel ce* a uitat să joace hora" ;
în ediția 1924 : *„Cine-a* uitat să joace hora".

Poezia răspunde aceloraşi preocupări ale poetului ca şi *Dorința* şi *Bătrîni,* în care se exprimă- sentimentul dorului de sat şi al dezrădăcinării şi este caracteristică ideologiei semănătoriste prin crearea falsei opoziții sat-oraş.

DE-O SA MOR — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. II, nr. 4, 15 februarie 1903, p. 67, şi a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905),. fără modificări.

în ediția din 1924 au survenit unele schimbări față de ediția din 1905 :

V. 5, în revistă şi ediția 1905 : „Nimeni altul nu *mai plîngă" ;*
în ediția 1924 : „Nimeni altul nu *jelească".*
V. 9, în revistă şi ediția 1905 : *„Să* chemați pe popa Naie" ;
în ediția 1924 : *„Să-l* chemați pe popa Naie".
V. 17—18', în revistă şi ediția 1905 :

„Ştiu că va-ntrista tot satul
sacrul ăst, că tare-i jelnic" ;

în ediția 1924 : ;

„Are să-ntristeze satul
Rostul meu atît de jelnic".

ÎN CODRU — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. IV, nr. 10, 15 mai 1905, p. 207, şi a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări.

în ediția din 1924 au survenit schimbări.

V. 26, în revistă şi ediția 1905 : „Lovind în *coasta* ta năprasnic" ;
în ediția 1924 : „Lovind în *creasta* ta năprasnic".
V. 34, în revistă şi ediția 1905 : *„Prelinge-şi* razele curate" ;
în ediția 1924 : *„Îşi frînge* razele curate".

DIMINEAȚA — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 8, 15 aprilie 1904, p. 172, şi e reprodusă fără

modificări în volumul *Poezii* (1905). In volumul din 1924 apar următoarele schimbări față de ediția din 1905 :

V. 5, în revistă și ediția 1905 : „Luceafărul bolnav din lumea de-ngheț" ;
în ediția 1924 > „Luceafărul bolnav *in* lumea de-ngheț .
V. 9, în ' revistă și ediția 1905 : *„Și dorul în gemet se-naltă* la cer" ;
în ediția 1924 : *„In geamăt se-naltă durerea* la cer .
V. 10, în 'revistă și ediția 1905 : „Cîmpii de *îngheț* sa-n-fioare" ;
în ediția 1924 : „Cîmpii de *lumini* să-nfioare"
V. 34, în revistă și ediția 1905 : *„Și-ascultă durerea* cin-tării" ;
în ediția 1924 : ***„S**-asculte amarul* cîntării".
V. 40, în' revistă și ediția 1905 : „O rază solie *pogoară" ;*
în'ediția 1924 : „O rază solie *coboară".*

înrudirea de motive dintre pastelul acesta al lui Goga și strofa a patra din balada poetului german Gerhart Hauptmann, pe care Goga a tradus-o, este evidentă :

IM NACHȚZUG

Der Elfe, er spielte die Leier so schon,
die Grăslein mussten ihm lauschen,
der Muhlbach im Sturze vernahm's und blieb stehn,
vergessend sein eigenes Rauschen.
. Maiblume und Rotklee weineten Tau,

und wonnige Schauer durchbebten die Au,
und Sânger lauschten im Haine.
Sie lauschten und lernten von Elfen gar viei
und stimmten ihr duftendes Saitenspiel
so zaubrisch und rein wie das seine.

PE ÎNSERATE — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 18 ; reprodusă fără modificări în volumul *Poezii* (1905). In ediția din 1924 survine o schimbare.

V. 15, în revistă și ediția 1905 : *„Și hodinesc* pe iarbă mieii" ;
în ediția 1924 : „Se *odihnesc* pe iarbă mieii .

DE LA NOI — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în Luceafărul, an. III, nr. 12—13, 1 iulie 1904, p. 277 ; reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

V. 31—32, în revistă :

„Mărit voievoade, străină-i țarina
De vise și fulgere moarte";

în ediția 1905 și 1924 :

„Mărit voievoade, în țara ta azi
Și vise și fulgere-s moarte".

In ediția din 1924 survin unele schimbări față de ediția din 1905 :

V. 27, în revistă și ediția din 1905 : „Și luna, cînd trece, *prelung se-nfioară" ;*
în ediția 1924 : „Și luna, cînd trece, de *milă tresare".*

Poezia aceasta cu o funcție de generalizare atît de mare a fost scrisă, ca și altele, cu o ocazie precisă, destinată concret unui scop anume. În vara anului 1904, în amintirea marelui voievod al Moldovei, Ștefan cel Mare, de la a cărui moarte se împlineau 400 de ani, se pregătesc, la Putna, mari serbări naționale. Studenții români care studiau la Budapesta doresc să participe și ei, dar oficialitățile maghiare îi împiedică. Studenții din București publică atunci un protest vehement, fără rezultate. Rusu Șirianu, oare purtase o aprigă polemică cu Jancso Benedek, îi dă ultima replică, scoțînd un deosebit de frumos număr din *Tribuna* (numărul din 2 iulie 1904), închinat lui Ștefan cel Mare. *Luceafărul* face același lucru, închinînd un număr întreg amintirii marelui voievod (nr. 12—13/1904).

In fruntea acestui număr apare „cea mai frumoasă poemă din cîte s-au scris despre Ștefan cel Mare în literatura noastră : *De la noi.* Stau în cumpănă și mă întreb dacă nu cumva e și cea mai izbutită realizare din întreaga operă a poetului. Intr-o nespus de armonioasă fuziune se împletesc în această elegie dulcea și tărăgănata vorbă arhaică, evlavia creștinească și jelania simplă, țărănească, a ardeleanului dezmoștenit. Gîndul rapsodului, gînd de grămătic cucernic, se îndreaptă smerit spre lăcașul sfînt : «Acolo departe, spre soare-răsare etc.» Un suflu de maiestoasă și totuși atît de intimă sfințenie adie în aceste strofe, bătute parcă în aur vechi, și acel vast freamăt de foi din dumbravă e ca un cîntec de omagiu pe care însăși firea îl aduce fiului ei slăvit. Față în față cu această solemnă atmosferă a amintirii, prezentul izbește prin sărăcia lui despoiată. Parcă am auzi un glas de țăran obidit : «Măria-ta ! Sîntem bătuți de nevoi» [...]

Această elegie, ca şi *Munţii* [...], arată în ce măsură Goga ştie să însufleţească natura, făcînd-o părtaşe a gîndurilor lui, adică a aspiraţiilor româneşti" (Ion Chinezu, *O. Goga,* în revista *Gînd românesc, nr.* 5—12/1938).

CÎNTAREŢILOR DE LA ORAŞ — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Sămănătorul,* an. III, nr. 40, 3 octombrie 1904, p. 629—630 ; reprodusă în *Luceafărul,* an. III, nr. 20, 15 octombrie 1904, p. 343 (semnată *Octavian Goga)* şi a fost introdusă cu următoarele modificări în volumul *Poezii* (1905) :

V. 5, în revistă : „E frig la voi... *pitică-i* strălucirea" ;
în ediţia 1905 : „E frig la voi şi *moartă-i* strălucirea".
V. 47, în revistă : „In codrii verzi şi-n *cîmpuri de mătasă" ;*
în ediţia 1905 şi 1924 : „în codrii verzi şi-n *negrele ogoare".*

în ediţia din 1924 au survenit următoarele schimbări faţă de cea din 1905 :

V. 3, în revistă şi ediţia 1905 : „Voi în *deşert cerşiţi pe-a voastră strună" ;*
în ediţia 1924 : „Voi în *zadar cerşiţi acolo-n umbră"*
V. 4, în revistă şi ediţia 1905 : „Din *ceriul* sfînt o rază să coboare";
în ediţia 1924 : „Din *cerul* sfînt o rază să coboare".
V. 5, în ediţia 1905 : „E frig la voi *şi moartă-i* strălucirea" ;
în ediţia 1924 : „E frig la voi şi-t *moartă* strălucirea."
V. 15—16, în revistă şi ediţia 1905 :

„Şi *să asculte sufletele noastre*
Mult înţeleaptă firii îndrumare" ;

în ediţia 1924 :

„Să furişăm în mintea noastră picuri
Din înţeleaptă firii îndrumare".

V. 25, în revistă şi ediţia 1905 : *„Să ne-ntărească cîntul şi lumina" ;*
în ediţia 1924 : *„Să ne-nfrăţim>. cu zvonul şi viaţa".*
V. 27, în revistă şi ediţia 1905 : *„Şi-n pieptul nost' s'adăpostim* mîndria" ;
în ediţia 1924 : *„S-adăpostim în suflete* mîndria".
V. 34, în revistă şi ediţia 1905 : *„Din curcubeul zărilor albastre" ;*
în ediţia 1924 : „Din *argintatul tort al lunii pline".*

V. 36. în revistă şi ediţia 1905 : „Să împletim noi *cîntecele noastre";*
în ediţia 1924 :i „Să împletim noi *cîntece senine".*
V. 37. în revistă şi ediţia 1905 : *„Si* trăsnetul, ce înfioară bolta" ;
în ediţia 1924 : *„Iar* trăsnetul, ce înfioară bolta".
V. 42, în revistă şi ediţia 1905 : „Ce-ntunecă *cîntarea noastră* sfîntă" ;
în ediţia 1924 : „Ce-ntunecă *o melodie* sfîntă".
V. 46, în revistă şi ediţia 1905 : *„Subt* strălucirea mîndrei bolţi albastre" ;
în ediţia 1924 : *„Sub* strălucirea mîndrei bolţi albastre".
V. 48', în revistă şi ediţia 1905 : „A *sămănat* nădejdea vieţii noastre" ;
în ediţia 1924 : „A *semănat* nădejdea vieţii noastre".

Poezia a fost excesiv elogiată de critica semănătoristă pentru că opune sănătatea rurală oraşului decăzut şi îmbolnăvit. Pe baza ei Dan Smîntînescu îl consideră pe Goga un poet tipic semănătorist, în articolul *Sămănătorismul lui Octavian Goga (Universul literar,* an. XLII, nr. 13, 14 mai 1938, p.;3) :

„în creaţiunea sa [Goga] a rămas un incorigibil sămănătorist, adăpîndu-se din lumea rurală şi din cadrul naturii pentru a da expresia atît de bogată şi de colorită stilului său artistic policromie. în *Sămănătorul* Goga n-a colaborat decît cu o singură poezie : *Cîntăreţilor de la oraş.* Versurile acestea unice, picurate într-o pagină de lumină, sînt ca o mărturisire a sentimentelor poetului faţă de acea adiere de poezie urbanistică, concepută de inspiraţii bolnave, venite de pe aiurea. Mai mult decît atîta, e un imn de slavă al naturei, a minunatei varietăţi de inspiraţie ce se oferă 'la fiecare colţ, dincolo de oraşe, dincolo de cetăţile cu turnuri de aramă. Oraşul învăluie totul în obscuritate, închide porţile de aur ale sufletului :

«Voi n-aveţi flori, nici cîntece, nici fluturi,
Căci soarele în ţara voastră moare».

Dimpotrivă, altceva este mulţumirea chemărilor livezilor ce-şi mlădie belşugul în care se primeşte «hirotonirea razelor de soare». Acolo e locul poeţilor [urmează un citat din poezia lui Goga]. Viaţa curată deci, viaţa plină de nesfîrşite rezonanţe e viaţa petrecută liber, în mijlocul naturii, la sat, la ţară, unde nimic din artificialitatea oraşului nu vine să tulbure liniştea şi măreţia în care Dumnezeu «a semănat nădejdea vieţii noastre». Atît a dat *Sămănătorului* direct Octavian Goga, dar în ver-

şurile lui e un întreg ideal de viaţă, un simbol prin care cheamă spre orizonturile largi şi limpezi ale cîmpiilor, acele inspiraţii căutate între zidurile cenuşii ale oraşelor."

SARA — semnată *Nic. Otavă* —• a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 17, 1 septembrie 1904, p. 291. A fost reprodusă cu o modificare în titlu în volumul *Poezii* (1905).

în revistă : *Seara ;*

în ediţia 1905 şi 1924 : *Sara.*

În ediţia din 1924 au survenit următoarele modificări faţă de cea din 1905 :

V. 12, în revistă şi ediţia 1905 : *„Subt o* brazdă de otavă" ;
în ediţia 1924 : *„Sub* o brazdă de otavă".
V. 17, în revistă şi ediţia 1905 : „Doarme *ceriul* si pămîntul" ;
în ediţia 1924 : „Doarme *cerul* şi. pămîntul".

LĂUTARUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. IV, nr. 2, 15 ianuarie 1905, p. 35. A fost reprodusă fără modificări, în volumul *Poezii* (1905).

în ediţia din 1924 au survenit schimbări :

V. 6, în revistă şi ediţia 1905 : *„Argintul* visării deşarte" ;
în ediţia 1924 : *„Credinţa* visării deşarte".
V. 11, în revistă şi ediţia 1905 : *„Şi* două mărgele, ca mirul de limpezi" ;
în ediţia 1924 : *„Cînd* două mărgele, ca mirul de limpezi". *
V. 13, în revistă şi ediţia 1905 : *„...Şi* cîntă bătrînul... Cărunta pleoapă" ;
în ediţia 1924 : *„...Ne* cîntă bătrînul... Cărunta pleoapă".
V. 14, în revistă şi ediţia 1905 : *„In tremur* povara-şi frămîntă" ;
în ediţia 1924 : *„O vezi cum* povara-şi frămîntă".
V. 15, în revistă şi ediţia 1905 : *„Şi* mîna lui cade... *Alunecă-i* arcul" ;
în ediţia 1924 : *„Cum* mîna lui cade... *l-alunecă* arcul".
V. 22, în revistă şi ediţia 1905 : *„Durerea* ta sfîntă, mosnege" ;
în ediţia 1924 : *„Oftarea* ta sfîntă', moşnege".
V. 25, în revistă şi ediţia 1905 : „Vor *plînge* pe plaiuri izvoarele-n noapte" ;
în ediţia 1924 : „Vor *geme* pe plaiuri izvoarele-n noapte".

V. 28, în revistă şi ediţia 1905 : *„Şi* codrii cu glas vor răspunde" ;
în ediţia 1924 : *„Iar* codrii cu glas vor răspunde".
V. 29, în' revistă şi ediţia 1905 : *„Şi brazii in zbucium de mijloc s-or frînge" ;*
în ediţia 1924 : *„Pe rînd vor începe să freamăte brazii".*
V. 34, în' revistă şi ediţia 1905 : *„Al bolţii* senin să-ntretaie" ;
în ediţia 1924 : *„Văzduhul* senin să-ntretaie".
V. 37, în' revistă şi ediţia 1905 : *„Şi* vifor năprasnic, cu braţe de flăcări" ;
în ediţia 1924 : *„Un* vifor năprasnic, cu braţe de flăcări".

A MURIT... — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 3, 1 februarie 1904, p. 74, şi a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu următoarele modificări :

V. 16, în revistă : *„Deodaf* scîrţîie ţîţîna *ostenită* de la use" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Leneş* scîrţîie ţîţîna *ruginită* de la uşe".
V. 21, în revistă : „Nu mai plînge, *lele Mură,* zice fata . lăcrămînd" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : „Nu mai plînge, *Mură, leică,* zice fata lăcrămînd".

în ediţia din 1924 survin următoarele schimbări :

V. 5, în revistă şi ediţia 1905 : „L-a legat pe subt bărbie cu năframă de mătasă" ;
în ediţia 1924 : „L-a legat pe *sub* bărbie cu năframă de mătasă".
V. 8, în revistă şi ediţia 1905 : *„Şi* pe buzele-nnegrite pus-a Mura un creiţar" ;
în ediţia 1924 : *„Iar* pe buzele-nnegrite *a pus* Mura un creiţar".
V. 13, în revistă şi ediţia 1905 : „Doi cărbuni sfiala-şi scapăt", adormind subt pirostrii" ;
în ediţia 1924 : „Doi cărbuni sfiala-şi scapăt', adormind *sub* pirostrii".
V. 17, în revistă şi ediţia 1905 : *„In prag se iveşte fata* judelui Zăbun, cea mare" ;
în ediţia 1924 : *„Se iveşte-n prag copila* judelui Zăbun, cea mare".
V. 23, în revistă şi ediţia 1905 : „Ce *zodie* fără milă... lîngă mort, la căpătîi" ;
în ediţia 1924 : *„Ce viaţă* fără milă... Lîngă mort, la căpătîi".

LA GROAPA LUI LAIE — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. III, 1 ianuarie 1904, nr. 1, p. 44, cu următorul moto :

„Colo-n sus, tot mai în sus,
Şede Domnu cu Sîmpetru,
Lurule Doamne.
(Colindă)"

A fost reprodusă fără moto în volumul *Poezii* (1905), cu o singură modificare :

V. 33, în revistă : „Ni s-ar stinge atunci *năcazul" ;*
în ediţia 1905 şi 1924 : „Ni s-ar stinge atunci *necazul".*

în ediţia din 1924 au survenit schimbări :

V. 16, în revistă şi ediţia 1905 : *„Tu să-ţi laşi* domol obrazul" ;
în ediţia 1924 : *„Să-ţi apeşi* domol obrazul".
V. 33, în ediţia 1905 : „Ni s-ar stînpe-atunci necazul" ;
în ediţia 1924 : „Ni s-ar stingre-atunci necazul".

Despre această poezie Titu Maiorescu scria, în *Critice,* III, Editura „Socec", 1930, p. 303—304 : „Şi aşa de firesc şi de puternic este" aici simţimîntul poetului, încît el înalţă şi nobilează figuri şi expresii care în alte împrejurări s-ar împotrivi la orice încercare de poezie în limba românească. Un lăutar poate fi poetic de la sine, şi ce simpatie duioasă deşteaptă Barbu Lăutarul, în cîntecul lui Alecsandri !

Dar un lăutar ţigan, cu numele Nicolae, in prescurtare Laie — care-ţi aduce aminte de ţigan, de laie — şi încă un lăutar ţigan Laie căruia îi lipseşte un ochi, o asemenea figură, cu asemenea însuşiri şi cu asemenea metehne, ar părea imposibilă într-o poezie sentimentală. Şi totuşi, ascultaţi cum ştie să ne povestească autorul."

CÎNTECE, I — semnat *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. II, nr. 6, 15 martie 1903, p. 102, şi a fost reprodus în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

V. 1, în revistă : „Sus la *cîrciumă-n* Dealu-Mare" ;
în ediţia 1905 : „Sus la *cîrcimă-n* Dealu-Mare".
V. 12, în revistă : „De-o Aniţă *cîrciumăriţă" ;*
în ediţia 1905 şi 1924 : „De-o Aniţă *cîrcimăriţă".*
V. 13, în revistă : „C-o *trecut* şi *postu* mare" ;
, în ediţia 1905 şi 1924 : „C-a trecut şi *postul* mare".

V. 15, în revistă : „Şi *cîrciumaru-i* dus la tîrguri" ;
în ediţia 1905 : „Şi *cîrcimaru-i* dus la tîrguri".
V. 19, în revistă : „Tu c-un ochi nu vezi, *măi Laie" ;*
în ediţia 1905 şi 1924 : „Tu c-un ochi nu vezi, *ţigane".*

în ediţia 1924 intervin cîteva schimbări :

V. 1, în ediţia 1905 : „Sus la cîrcimă-n Dealu-Mare" ;
în ediţia 1924 : „Sus la *cîrciumă-n* Dealu-Mare".
V. 15, în ediţia 1905 : „Şi *cîrciwnaru-i* dus la tîrguri" ;
în ediţia 1924 : „Şi *crîşmaru-i* dus la tîrguri".

Tradus în germană de Reinhold Scheibler în *Făt-Frumos,* Cernăuţi, an, XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 84.

LIEDER (Cîntece)

I

In der Schenk' zu Dealu Mare
Halt' ich Sitzung seit drei Tagen ;
Seit drei Tagen trink' und hor' ich
Niklas Einaugs Geige klagen.

Seit drei Tagen, eh, mein Junge !
Schwer das Weh, der Leiden viele !
Und ich lausche, sie zu lindern,
Niklas Einaugs Geigenspiele.

Spiel doch, Niklas, noch ein Liedel
Vom gestickten Miederleibchen,
Vom dem kleinen Blauaugteufel,
Von Anitza, Schenkwirts VVeibchen.

Fastenzeit ist ja vortiber
Und mein Acker ist bereitet,
Und der Schenkwirt fuhr zu Markte...
Hei, wie griines Blatt sich breitet!

Spiel doch Niklas von der Blonden
Mit dem Wuchse schlank und hoch ;
Blind auf einem Aug', Zigeuner,
Schliesse auch das andre noch !

CÎNTECE, II — semnată Nic. *Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. II, nr. 9, 1 mai 1903, p. 158 ; a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări

V. 1, în revistă : „Măi cărciroare Niculaie" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : „Măi *crîşmare* Niculaie".

In ediţia din 1924 apar modificări :

V. 6, în revistă şi ediţia 1905 : *„Ţi-i cam acru vinu,* vere" ;
în ediţia 1924 : *„Băutura-i acră,* vere".
V. 15, în revista şi ediţia 1905 : *„Din lăută două ştie";*
în ediţia 1924 : *„Ştie două din lăută".*
V. 19, în revistă şi ediţia 1905 : „Cînd de *jele* cîntă Laie" ;
în ediţia 1924 : „Cînd de *jale* cîntă Laie".
V. 24, în revistă şi ediţia 1905 : „Măi *cîrcimare* Niculaie" ;
în ediţia 1924 : „Măi *crîşmare* Niculaie".

Tradus în germană de Reinhold Scheibler în *Făt-Frumos,* Cernăuţi, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 84—85 :

II

Nikolaus, du alter Schenke,
Sag', was hăltst dui so vom Leben ?
Mag dir Gott den Wein erhalten
Und dein Gliick, dein Weib daneben.

Und wie geht's denn mit dem Handel ?
Griin und sauer ist's Getrănke,
Doeh dein Weiblein ist gar tiichtig, —
Hols der Teufel, alter Schenke !

Trink' auch du mit mir zusammen !
Will im Trunk mein SehnenJ kiihlen,
Denn mir scheint die Welt ganz anders,
Hor' ich Niklas Einaug spielen.

Niklas Einaug, — hol's der Henker ! —
Sieht nicht alles, ohne Frage ;
Spielt zwei Lieder auf der Geige :
Eins ist Sehnsucht, eins ist Klage.

Wenn von Sehnsucht spielt der Niklas.
Bebt der Becher in den Hănden.
Wennj von Klage spielt der Niklas,
Fliegt der Becher an die Wănde.

Brand konnt' ich ins Dorflein werfen,
Dass es flammend drin ertrănke...
Blaue Augen : Hol's der Teufel !
Nikolaus, du alter Schenke ! '

CÎNTECE, III — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. II, nr. 10—'11, 1 iunie 1903, p. 188, introdusă în ediţia din 1905, cu o singură modificare :

V. 14, în revistă : „N-ar fi *cîrcimi* atunci deloc" ;
în ediţia 1905 : „N-ar fi crfşme-atunci deloc".

Tradus în germană de Reinhold Scheibler, în *Făt-Frumos,* Cernăuţi, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 85 :

III

Trinkt auch Ihr, mein frommer Vater !
Mag Euch Gott die Gunst bescheren,
Dass Ihr konnt im Psalter lesen,
Dass Ihr konnt dem Becher leeren.

Denn ich trinke seit vier Tagen
Mit dem Schenkwirt — hol's der Geier ! —,
Trinke, Vater, wie zu Kana
Galilăas Hochzeitsfeier.

— Ei, wie wâr's auf dieser Erde
— Hort' ich einst den'Nachbar strei ten —,
Konnte man wie dort zu Kana
Aus dem Wasser Wein bereiten !

— Gar nicht gut wăr' dâs, Gevatter !
Wenn kein Wirtshaus konnt' bestehen,
Nikolaus, der alte Schenke,
Konnte nicht zum Jahrmarkt gehen.

Xeinen Niklas Einaug găb' es,
— Heil'ge seien ihm Berater ! —
Noch Anitza, Schenkwirts Weiblein !
Und mit uns wăr's aus, mein Vater !

CÎNTECE, IV — semnată *Ion Codru* — a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 6, 15 martie 1904, p. 140, cu titlul *Cîntec* şi a fost inclusă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări. In ediţia din 1924 intervine o singură modificare :

V. 7, în revistă şi ediţia 1905 : „Mi-au spus vîntului oftatul" ;
în ediţia 1924 : „Mi-au *dus* vântului oftatul".

CADE-O LACRIMA... — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în revista *Luceafărul,* an. III, nr. 5, 1 martie 1904, p. 119, şi a fost reprodusă fără modificări în volumul *Poezii* (1905). în ediţia din 1924 survin modificări :

V. 7, în revistă şi ediţia 1905 : *„Sporind glasul din tilingă" ;*
în ediţia 1924 : *„Din ungherul unei laviţi".*

Strofa a treia din revistă şi ediţia 1905 :

„Doi feciori lovesc în grindă
De s-aude pe uliţă ;
Aşezat ii domoleşte
Pristăvelul Niculiţă"

e înlocuită în ediţia din,1924 cu aceasta :

„O *păreche rîde-n umbra*
Nucului de la portiţă :
Stă de gît cu-o văduvioară
Pristăvelul Niculiţă".

Poezia aceasta, prin ultimele două strofe, a suscitat multe discuţii. Iată o mărturie a lui Goga în legătură cu ea într-o însemnare intitulată *Sărmana Ida :*

„Intr-un sat de pe Tîrnave, nu din Polonia, am văzut odată această solitudine a unei fete de evreu, care, în mijlocul veseliei ţăranilor, într-o zi de duminecă, neavînd altceva de ispăşit decît vina de a fi copila odiosului Barbă-Putredă, cîrciumarul din partea locului, a trezit în sufletul meu un sentiment viu de milă şi compătimire. G, e foarte mult de atunci ! Eram şi eu abia un copilandru. De la această fragedă vîrstă, însă, am putut face deosebirea între ovreiul cinstit, care suferă de pe urma unor condamnabile prejudecăţi, şi acaparatorul scîrbos de la taraba unei circiume sau a unei gazete. Pe fată o chema Ida. Avea ochii verzi şi părul roşu. Culoarea lui şi necesitatea rimei mi-au dat comparaţia fatală. Dar numai cetitorul meschin poate vedea aci cacofonia. Cetitorii oneşti şi inteligenţi au văzut simpatia mea pentru cei oropsiţi. Am numeroase scrisori din partea multor evrei care mi-au mulţumit pentru aceste strofe introduse de-atunci încoace în mai multe antologii evreieşti. Vedeţi deci c-ami avut şi unele satisfacţii de pe urma cacofoniilor *mele \"(Ţara noastră,* an. IV, nr. 28, 15 iulie 1923, p. 911.)

Pornind de la ultimele strofe ale acestei poezii, revista *Cuvîntul liber* publică — în anul I, nr. 8, 15.III. 1924 — o poezie semnată *p.* con/. *Proletar,* oare arată consecinţele nefaste ale naţionalismului şi antisemitismului de mai tîrziu al lui Octavian Goga. Poezia se cheamă *„Fata jidovului, Ida" către O. Goga :*

Ai avut o vorbă bună
Pentru mine, domnu Goga ;
Mulţumesc... De-atunci cît sufăr
Ştie numai sinagoga.

(O, de mult, ca o creştină,
Ţi-am iertat cacofonia.)
Barbă-Putredă e bolnav
Şi-i închisă prăvălia.

Într-o sară nişte pietre
Au sfărmat în praf fereastra,
Ştii, pe care se prelinse
Lacrima mea... După asta

Au intrat în casă mutre —•
Tineri fără de mustaţă —
L-au lovit în cap pe tata,
Mie mi-au scuipat în faţă.

Numai rafturi peste rafturi,
Cu săpun, fitil şi perii,
Răsturnate stau prin casă...
N-am dreptate să mă sperii ?

Cînd pe tata, cu batista
îl ştergeam la cap de sînge,
Auzeam doar vocea-i stinsă :
«Ida tatei, nu mai plînge !»

Răsuna afară zarvă :
Ţipăt, huiduieli şi glume...
Dar se lămurea-n răstimpuri
Sub fereastra mea un nume.

Numele tău... «Să trăiască !«•
Am simţit atunci o jale
Turbure şi fără margini
Pentru versul dumitale.

Dintr-un colţ de suflet singur
Numele ţi-1 şterg cu crida
Ca pe-un cont de rău datornic,
Fata jidovului, Ida.

Poezia a fost scrisă de M. Sevastos.

SINGUR — semnată Nic. *Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. II, nr. 24, 15 decembrie 1903, p. 402, şi a fost reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

V. 2, în revistă : *„In geam moare-mi* busuiocul" ;
în ediția 1905 și 1924 : *„Moare-n geam azi* busuiocul".
V. 5, în revistă : „Și grădina *stă* pustie" ;
în ediția 1924 : „Și grădina *mi-e* pustie".

Singur este poezia cu care se încheie activitatea poetică a lui Goga din anul 1903.

RUGA MAMEI (Fragment) — semnată *Octavian* — a apărut în *Luceafărul,* an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 291, și a fost reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

în revistă poezia are următorul moto din volumul lui Vlahuță, *Icoane șterse : „Ce bună, ce sfîntă ești tu, măiculiță !"*

V. 8, în revistă : „Și mi-ai văzut, *năcazul";*
în ediția 1905 și 1924 : „Și mi-ai văzut *necazul".*
V. 14, în revistă : *„Deci,* rogu-mă iar ție" ;
în ediția 1905 și 1924 : *„Azi,* rogu-mă iar ție".

în revistă poezia mai are, în final, următoarele versuri :

„Preasfînta mută stă-n icoană,
Și mîna ei nu-i face semn,
Preasfînta mută stă-n icoană,
Și nu plîng ochii ei de lemn..."

ZADARNIC — semnată *Octavian* — a apărut în *Luceafărul,* an. II, nr. 8, 15 aprilie 1903, p. 152 ; reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

V. 1; în revistă : „Zadarnic plînge vîntul și *plîng nucii,* bătrînii" ;
în ediția 1905 și 1924 : „Zadarnic plînge vîntul și *nucii plîng,* bătrînii".
V. 3, în revistă : „Și plînge mama biata... *Zadarnic* vrea s-o-nșele" ;
în ediția 1905 și 1924 : „Și plînge mama biata... șt *cum ar* vrea s-o-nșele".
V. 5—7, în revistă :

„Zadarnic vii cu cartea și vrei, să-mi dai canoane,
Zadarnic mă cumineci, părinte Solomoane,
Zadarnic faci agheasmă și mîna ta-, părinte..." ;

în ediția 1905 și 1924 :

„La mine vii cu cartea, cu gînd să-mi dai canoane,
Și vrei să mă cumineci, părinte Solomoane,
Cucernic faci agheasmă, și mîna ta, părinte...".

V. 9, în revistă : *„Zadarnic mă învălui* încet cu patrafirul" ;
în ediția 1905 și 1924 : *„Dar în zadar mă-nvălui* încet cu patrafirul".

LA STÎNA — semnată IVic. *Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 268, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

V. 11, în revistă : „Nu să prinde-n hora mare" ;
în ediția 1905 și 1924 : „Nu *se* prinde-n hora mare".
V. 15, în revistă : „Schimbă hora-n cînt de *jele" ;*
în ediția 1905 și 1924 : „Schimbă hora-n cînt de *jale".*
V. 18, în revistă : *„Să* opresc în joc *ficiorii" ;*
în ediția 1905 și 1924 : *„Se* opresc în joc *feciorii".*
V. 21, în revistă : *„Fața îi* arde vîlvătaie" :
în ediția 1905 și 1924 : *„Fața-i* arde vîlvătaie".

Față de ediția din 1905, în ediția din 1924 au survenit schimbări :

V. 6, în revistă și ediția 1905 : *„Ascult* cîntec de cimpoaie" ;
în ediția 1924 : *„Cîntă* cîntec de cimpoaie".
V. 9, în revistă și ediția 1905 : „Cum *s-au prins să-nvîrtă* hora" ;
în ediția 1924 : „Cum *încep să-nvîrte* hora".
V. 12, în'revistă și ediția 1905 : „Cîntă *jelnică* cîntare" ;
în ediția 1924 : „Cîntă *jalnică* cîntare".

TOAMNA — semnată *Octavian* — a apărut în revista *Luceafărul,* an, I, nr. 8', 15 octombrie 1902, p. 114, în următoarea formă:

Văl de brumă argintie
Smălțuitu-mi-a grădina,
Firelor de lămîiță
Li să uscă rădăcina.

La apus spre Dealu-Mare,
Norii suri își poartă plumbul,
În livadă trist își sună
Frunza veștedă porumbul.

Și cum de la miazănoapte
Vine vîntul fără milă,
De pe vîrful șurii noastre
Smulge-n zbor cîte-o șindrilă.

Şi de goana lui păgînă
oă-ndoiesc nucii — bătrînii,...
Plînge-un pui de ciocîrlie
Sus, pe cumpîna fîntînii.

Plînsul lui duios să zbate
— Tristă, veche psalmodie —
Vîntul toamnei, vîntul toamnei,
De-ai şti tu ce-mi spune mie !...

Parcă trece risipindu-mi
Stolul drag de albe vise,
Clipe dulci, mărunte clipe,
Cîte firea-mi prilejise...

îmi aduc de tine-aminte :
Spune-mi, tu ce faci acuma,
Cînd atîta plîns e-n aer
Şi pe frunze cade bruma ?...

A fost complet refăcută şi reprodusă în volumul *Poezii* (1905). în ediţia din 1924 suferă modificări în prima strofă :

V. 2—3, în ediţia 1905 : *„Smălţuitu-mi-a* grădina
Firelor de lămîiţă" ;
în ediţia 1924 : *„Mi-a împodobit* grădina,
Firelor de lămîiţă".

COPIILOR II) — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 18, 15 septembrie 1904, p. 310, şi e reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu următoarele modificări :

V. 3, în revistă : *„In ochiul vost' trăieşte raza";*
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Veniţi să premeniţi izvorul".*
V. 4, în revistă : *„Credinţei* mele de mai bine".
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Nădejdii* mele de mai bine".
V. 6, în revistă : „Ce *străluce* neştiutoare".
în ediţia 1905 şi 1924 : „Ce *scînteie* neştiutoare".
V. 9, în revistă : *„Al vostru glas,* un dulce clopot" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Din glasul vostr-un* dulce clopot".

Partea a Il-a a poeziei comportă următoarele schimbări faţă de revistă :

V. ÎS, în revistă : *„Cînd mă gîndesc că-n* drumul vieţii" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Rătăcitori, în* drumul vieţii".

Faţă de ediţia din 1905, ediţia din 1924 comportă următoarele modificări în partea a Il-a a poeziei :

V. 9, în revistă şi ediţia 1905 : *„Şi cînd gîndesc* c-aceleaşi patimi" ;
în ediţia 1924 : *„Cînd înţeleg* c-aceleaşi patimi".
V. 13, în revistă şi ediţia 1905 : *„Şi* ochii voştri-n care arde".
în ediţia 1924 : *„Că* ochii voştri-n care arde".

După o mărturisire a lui O. C. Tăslăuanu din O. *Goga (Amintiri),* p. 102—104, poetul a scris această poezie pentru a demonstra prietenelor sale, Adelina Olteanu Maior, care a şi publicat versuri în *Luceafărul,* şi Lili Vincenz, care-1 învinuiau că nu iubeşte copiii, că acuzaţia lor nu-i dreaptă. în vara anului 1904 Goga era îndrăgostit de amîndouă fetele pomenite mai sus. Pentru ele a scris poeziile *Solus ero, Cîntece,* V *[„Dorurile mele"...], Despărţire.*

PĂRĂSIT — semnat *Oct. Goga* — a apărut cu titlul *Departe,* în *Luceafărul,* an. III, nr. 22—23, 1 decembrie 1904, p. 372 ; a fost-reprodusă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări. în ediţia din 1924 survin modificări :

. V. 15, în revistă şi ediţia 1905 : *„Căci* tu eşti atît de frumoasă" ;
în ediţia 1924 : *„Vai,* tu eşti atît de frumoasă".

DESPĂRŢIRE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 21, 1 noiembrie 1904, p. 355, şi a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări. în ediţia din 1924 survin următoarele schimbări :

V. 9, în revistă şi ediţia 1905 : „Mor fluturii din zare şi
. mor *azi* trandafirii" ;
în ediţia 1924 : „Mor fluturii din zare şi mor *toţi* trandafirii".
V. 10, în revistă şi ediţia 1905 : „îşi curmă înţelesul *azi toată* vraja firii" ;
în ediţia 1924 : „îşi curmă înţelesul *întreagă* vraja firii".

ÎNVINS — semnată *O. G.* — a apărut în *Luceafărul,* an. IV, nr. 5, 1 martie 1905, p. 115 ; a fost reprodusă cu o singură modificare în volumul *Poezii* (1905).

V. 13, în revistă : „Dar vifor s-a pornit *în* noapte" ;
în ediția 1905 și 1924 : „Dar vifor s-a pornit *prin* noapte".

In ediția din 1924 survin alte modificări :

V. 10, în revistă și ediția 1905 : *„Prinos de-atîta* strălucire" ;
în ediția 1924 : *„Lăcaș de mîndră* strălucire".
V. 14, în revistă și ediția 1905 : *„In* goană *mașteră* și crudă" ;
în ediția 1924 : *„Și-n* goană *vitregă* și crudă".
V. 15, în revistă și ediția 1905 : *„Și-o* clip-a sfărîmat nătîngă" ;
în ediția 1924 : „O clip-a sfărîmat nătîngă".
V. 20, în revistă și ediția 1905 : *„Și moare* bietul *pe* ruine" ;
în ediția 1924 : „Și *strigă* bietul *din* ruine".

SOLUS ERO — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 17, 1 septembrie 1904, p. 291 ; a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

între ediția din 1905 și cea din 1924 sînt următoarele deosebiri :

V. 21, în revistă, și ediția 1905 : „Cu *pravul* sur al pietrii îi înfrățește rostul".
în ediția 1924 : „Cu *praful* sur al pietrii îi înfrățește rostul".
V. *22,* în revistă și ediția 1905 : „Zadarnic vrea să-și oate-n *ceriuri* adăpostul" ;
în ediția 1924 : „Zadarnic vrea să-și cate *în ceruri* adăpostul".
V. 23, în revistă și ediția 1905 : „Cu glas nebun el urlă și *blastămă* și țipă" ;
în ediția 1924 : „Cu glas nebun el urlă și *blestemă* și țipă".
V. 25, în revistă și ediția 1905 : „Și *vecinie* o să lupte, în patima-i păgînă" ; >
în ediția 1924 : „Și *veșnic* o să lupte, în patima-i păgînă".

NOAPTE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. IV, nr. 18, 15 septembrie 1905, p. 347 ; a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu o singură modificare :

V. 36, în revistă : *„Sub* tîmpla mea înfierbîntată" ;
în ediția 1905 și 1924 : „Subt tîmpla mea înfierbîntată".

Deosebiri mai mari și mai multe intervin între ediția din 1924 și cea din 1905, astfel :

V. 2, în revistă și ediția 1905 : *„Deschide-ți* tainica ta carte".
în ediția 1924 : *„Deschide* tainica ta carte".
V. 19, în revistă și ediția 1905 : „O fărmitură *ce-mi întrupa" ;*
în ediția 1924 : „O fărmitură *ce se smulge".*
V. 20, în revistă și ediția 1905 : *„Păgînul* cîntec de pierzare" ;
în ediția 1924 : *„Ca dintr-un* cîntec de pierzare".
V. 23, în revistă și ediția 1905 : „Și jalea *celor moarte-n-treagă" ;*
în ediția 1924 : „Și jalea *trecerii eterne".*
V. 24, în revistă și ediția 1905 : *„Apasă-mi* plumbul pe pleoapă" ;
în ediția 1924 : *„Mi-apasă* plumbul pe pleoapă".
V. 29, în revistă și ediția 1905 : „atunci *aducerea-aminte";*
în ediția 1924 : *„Aducerea-aminte vine".*
V. 30, în revistă și ediția 1905 : *Jmi dă* oglinda-i *blăstemată" ;*
în ediția 1924 : *„Și din* oglinda-i *blestemată".*
V. 31, în revistă și ediția 1905 : „Și *rostul celor vechi întrupă-l" ;*
în ediția 1924 : *„învie rostul celor duse".*
V. 49, în revistă și ediția 1905 : „Și *sufletu-și avea* altarul" ;
în ediția 1924 : „Eu *mi-am zidit în nori* altarul".
V. 50, în revistă și ediția 1905 : *„Iar* inima, smerita roabă" ;
în ediția 1924 : „Și inima, smerita roabă".
V. 53, în revistă și ediția 1905 : *„Dar s-a sfărmat. Și-atit mă doare" ;*
în ediția 1924 : *„Azi nu mai este... Și mă doare".*
V. 63, în revistă și ediția 1905 : „Nemărginită bolt-a *morții" ;*
în ediția 1924 : „Nemărginită bolt-a *nopții".*

CLACAȘII — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. IV, nr. 19, 1 octombrie 1905, p. 367, și a fost inclusă în volumul *Poezii* (1905), de unde a fost reprodusă în *Calendarul Minervei,* 1906, p. 132—135.

în ediția din 1924 survin unele modificări :

V. 14, în revistă și ediția 1905 : *„Iar* secerea-n trudită ei cărare" ;
în ediția 1924 : *„Cînd* secerea-n trudită ei cărare".

V. 31, în revistă şi ediţia 1905 : „De munca lungă, *maşteră* şi crudă" ;
în ediţia 1924 : „De munca lungă, *vitregă* şi crudă".
V..91, în revistă şi ediţia 1905: „Şi sufletul *înviforat* îmi spune" ;
în ediţia 1924 : „Şi sufletul *înviorat* îmi spune".
V. 96, în revista şi ediţia 1905 : *„Şi* ochii lui ascund în adâncime" ;
în ediţia 1924 : *„Azi* ochii lui ascund în adîncime".

„Geneza *Clăcaşilor* — scrie Horia Teculescu într-un extras din revista *Ţara Bîrsei,* Braşov, 1938, p. 4 — trebuie căutată aici, pe delniţele din marginea Crăciunelului (satul natal al tatălui lui Goga, unde poetul şi-a petrecut vacanţele, printre ţăranii exploataţi, n.n.), după mărturisirea făcută mie cînd am străbătut împreună Crăciunelul. Era amintirea unei femei bătrîne care, la clacă, topită de arşiţă, trecînd pe lîngă un izvor, a încercat să-şi potolească setea, iar «samtartăul» a lovit-o cu biciul."

Despre originile îndepărtate în copilărie ale ideii din această poezie vorbeşte Goga însuşi în *Fragmente autobiografice,* volumul *Discursuri,* p. 26 : „Da, subiectul literar, el se plimbă, el vine cu noi, îl ducem în subconştientul nostru, el e un tovarăş care din cînd în cînd înalţă capul său, se dă la o parte, ca să vie iarăşi. Vă pot spune că aşa am plimbat eu imaginea clăcaşului român pretutindeni ; am dus-o cu mine, m-a persecutat prin muzeele din Berlin şi am scris această poezie, *Clăcaşii,* în grădina de la Charlottenburg. Am cîntat simţirea mea cu atît mai veridic cu cît eu erami mai departe de ţară, fiindcă o duceam în sîngele meu." E probabil că scînteia inspiraţiei s-a iscat citind traducerile germane din opera Adei Negri, căci e evidentă înrudirea dintre *Clăcaşii* şi poezia *Vaticinio (Profeţie)* a poetei italiene, publicată în volumul *Fatalitâ,* Milano, 1901.[1]

Aşa cum arăta şi O. C. Tăslăuanu în O. *Goga (Amintiri),* p. 166, „înrudirea clăcaşilor cu creaţiunea scriitoarei italiene nu

[1] Pentru cei ce vor să confrunte raportul dintre cele două poezii, iată — în traducere brută —• versurile Adei Negri :

PROFEŢIE

Adună seara umbrele ei grele
Peste culcuşul unde copilul odihneşte.
Apasă în somn o mândră tristeţe
Pe gura lui îndurerată.

scade întru nimic valoarea artistică a poeziei lui Goga. Dimpotrivă, talentul poetului ardelean a îmbrăcat într-o formă superioară ideea versificată şi de Ada Negri şi a localizat-o..."

Cu privire la influenţa literaturii italiene asupra sa, Octavian Goga declară în *Fragmente autobiografice* (volumul Discursuri, p. 22) : „O influenţă directă am resimţit-o pe urma contactului cu literatura italiană şi în special remarc o înrudire cu poezia Adei Negri, care însemnează o răscolire de frământări a sufletului italian, o răscolire a tuturor elementelor care reprezintă principiul de suferinţă şi de muncă : *Tempesta* şi *Fatalită".*

Goga aprecia poezia *Clăcaşii* ca o nouă evoluţie a sa „în sensul încadrării în unele principii ale eticii sociale". Nota răspicat socială a poeziei şi caracterul ei revoluţionar l-au făcut pe Duilîu Zamfirescu să spună despre ea în discursul de intrare la Academie, *Poporanismul în literatură,* că este „o vinovată provocare la lupta de clasă".

Mult suavă şi scumpă cobora odată
Peste acest leagăn vocea uinei mame
Şi, ca un cînt de dragoste, uşoară se înălţa,
Cu triluri în vîntul întunecos ;

Plutind uşor prin camerele liniştite
Ale nopţii, pierdută printre înalte umbre,
Vorbea de surâsuri şi de speranţe...
Acum vocea aceea e mută.

Oh, biet copil fără mamă', odihneşte-te, '
Odihneşte-ţi mădularele pe aşternutul gol,
Mîine în zorii înzăpeziţi şi friguroşi
Te va trezi foamea.

Frumos, cu superbii tăi ochi mohorîţi,
Cu buzele strînse cu gravitate şi fruntea întunecată
Pe care sumbru, de neînduplecat, aspru, o pecetluieşte
Stigmatul nenorocului.

Predestinat durerii,' vei trăi
Necunoscut de lume, cunoscut numai lui Dumnezeu,
Gînditor ridicînd razele privirii
Către înaltul, imensul necunoscut.

Şi, singur, rătăcitor, măcinat, fremătînd
De inconştient dispreţ, în veşmintele tale posomorâte,
Pe acel necunoscut îl vei întreba
Care este cauza groaznică' a foamei tale...

In schimb, Ioan Slavici o socoteşte un fragment de epopee pentru caracterul ei naţional şi universal totodată :

„De cînd e lumea, puţinii nesăţioşi robiţi iubirii de sine au stors pretutindeni sudorile şi lăcrămile mulţimii neajutorate şi s-au întovărăşit ca să se-ngraşe sugmd măduva celor flămânzi, şi ceea ce Goga ne arată s-a petrecut totdeauna şi pretutindeni şi se petrece şi azi chiar mai cu vîrf în România, Englitera, în Africa, în America ori în Indii decît în Ardeal ori îndeosebi la Răşinari. Fondul poeziei *Clăcaşii* este iubirea de oameni în forma cea mai curată, iară concepţiunea e cu desăvîrşire universală şi ar putea să facă parte din orişicare epopee de caracter universal, îndeosebi culminaţiunea poeziei, muma trudită, flămîndă şi sleită de puteri, care-şi lasă codrul de pîne şi se pleacă spre pămînt ca să-şţ ia copilul la sîn, e «sfîntă preacurată» nu numai pentru răşinăreni, ci pentru toţi oamenii încă nedezbrăcaţi de firea omenească şi poate să stea alăturea cu «Madonna della

Şi, totuşi, ca feciorelnicul,palmier în pustiu,
Ca floarea care din desişul pădurii
înalţă suav către cerurile largi
Miresme aeriene,

Tu, hrănit cu durere şi părăsire,
Tu, condamnat de o soartă potrivnică,
îţi vei elibera spiritul în infinit
Pe aripile ideii.

Tu vei fi poet ! Ca lumina
Incendiului ce izbucneşte într-o neagră tăcere,
Strălucitoare va ţîşni în mintea ta
Flacăra gîndirii ;

Căci, dacă surâsul frumuseţii se stinge,
Dacă toate redau pământului rămăşiţele lor,
Numai trista putere a' geniului
Străluceşte-n furtună.

Tu vei fi poet — cu gravele incantaţii
Ale harfei ferme, bărbăteşti, suverane,
Vei evoca vegherile şi plînsetele lungi
Ale copilăriei depărtate ;

Şi frîngerile rebele, şi neputincioase
La tinereţe, şi mizeria atroce,
Şi nostalgia tainică ce te mistuie
După vocea maternă.

sedia». S-ar face, cum zice Firdusi în prefaţa marei sale opere, nemuritor pentru toate timpurile pictorul care ar fi în stare să fixeze în colori amănuntele din *Clăcaşii,* ori sculptorul care, văzînd-o pe mumă cum a văzut-o poetul, ar reuşi să o cioplească cu destulă măiestrie din piatră" (Ioan Slavici, *Ce e local şi actual în conştiinţa clăcaşilor ?* din articolul *Ce e naţional în artă ?, Sămănătorul,* an. V, nr. 4, 22 ianuarie 1906, p. 61—64).

Un critic prieten cu Octavian Goga şi susţinător înfocat al versurilor sale de la început, Ilarie Chendi, a apreciat poezia *Clăcaşii,* în volumul *Impresii,* Bucureşti, 1924, p. 166; ca o „grandioasă operă a literaturii române".

N. Iorga în toate referirile sale la Octavian Goga apreciază cu entuziasm poezia. In *Istoria literaturii româneşti,* p. 107—108, Iorga subliniază faptul că prin *Clăcaşii* se accentuează nota socială, „cu încîntătoarea icoană a femeii care-şi alăptează pruncul pe marginea truditei brazde", dar şi aici vederea „«ceasului răsplătitor» aduce acelaşi amestec între simţirile pentru ingrata suferinţă umană şi aspiraţia către învierea neamului întreg, în frunte cu aceia care alcătuiesc cea mai mare parte dintr-însul". E. Lovinescu ţine să dovedească prin *Clăcaşii (Critice,* III, 1915, p. 115) că Octavian Goga a văzut în ţăran „funcţia lui socială de viitor instrument al revoluţiei naţionale". Ion Breazu mărturisea în *Daco-Romania,* IX, 1936—1938, p. 643 : „Ea îmi* apare drept un fragment dintr-o epopee de amploare homerică a ţă-

E în aceasta plînsul mândru sau o tînguire
De undă care se rupe, gureşe, lovită de ţărm,
Toată dureroasa voce a unui popor
Care se trudeşte şi plînge.

Pe tine, poet al sărmanilor, al celor care-au trăit
Necunoscuţi, în luptă cu destinul,
Al martirilor, al vitejilor şi al celor ce au căzut,
Te va saluta pămîntul.

O întreagă lume trecătoare ce suferă şi tace,
O întreagă lume de zdrenţuiţi şi înfrînţi,
Strigătul ei îndrăzneţ de supremă revoltă
Va afla în cînturile tale :

Pentru tine, cel înălţat din nimic pînă la biruinţă,
Pe povîrnişul aspru şi fatal al luptei,
Cu dragoste îţi va păstra Gloria
Sărutul ei nemuritor.

rănilor robi pămîntului, exploatați de-a lungul veacurilor, dincoace de nemeşul ungur, iar dincolo de arendaşul ciocoi... Este o epopee a mizeriei țărăneşti." Comparînd poemul cu *Noi vrem pămînt* de George Coşbuc, C. Stere scrie : „Din aceeaşi priveliște a unui seceriş, *intelectualul* Octavian Goga face *un imn al muncii obidite*... Şi versurile fioros răsunătoare, puternice, ca arse de fulgere în stînci de granit, ne cutremură apatia, nepăsarea leneşă în cele mai adinei ascunsuri ale sufletului. Ne arată păcatul cel dintîi şi cea dintîi datorie — ale noastre tuturora — față de masa anonimă, ce zideşte viața şi scrie cartea neamului, prin suferințele-i mute... dacă solidaritatea fiilor aceluiaşi neam nu e un cuvînt de amăgire... Simțiți cum acele de foc pătrund prin țeasta arsă în creierii secați de pară, cum dogoarea :• aerului aprins strînge ca-ntr-un cerc de fier fruntea înfierbîntată ; şi tîmplele zvîcnesc îndurerate, şi soarele nemilos aprinde cîte un soare pe fiecare limbă de secere, şi «sclipirea-i neîndurată» străpunge ochii însîngerați şi arde inima ostenită de atîta jar — şi în ' zadar cauți în cer un petec de umbră, o adiere... O atmosferă de infern... E imnul muncii obidite... Şi ar trebui să-1 cînte coruri de arhangheli ai răzvrătirii, să se cutremure Carpații pînă în inima pămîntului, să dărîme şi să rostogolească în beznă zidurile de aramă ale cetății de mulțumire de sine, de care ne-am înconjurat, să sfarme în praf inimile împietrite şi să topească gheața nepăsării de Cain ce le învăluie, şi să-1 cînte coruri de serafimi ai ispăşirii, să se ridice valurile negre ale mării pînă în albastrul cerului, şi să spele toată tina de nimicuri grozave şi mizerii mici, în care ne-am înglodat sufletul, în viața molatică de aspirații uşoare şi frămîntări factice..." (p. 83—85). Şi mai departe, comentînd două versuri ale poemului („Şi două lacrimi mi-au curmat vederea / Căzînd încet în bulgării țarinii"), Stere scrie aprins şi polemic de pe o poziție evident poporanistă, aceea a datoriei intelectualilor față •de cei rămaşi în urmă : „Esteticieni severi vor găsi că aceste 'două lacrimi, ce întretaie şirul versurilor, strică tabloul din punct de vedere pictural... Dar noi îți sîntem recunoscători, •cîntăreț al țarinei robite şi-al mustrărilor noastre de cuget... .Pace, armonie sufletească ? Nu, nu ! Cît timp aceste contrasturi {între exploatați şi exploatatori, n.n.) întunecă seninul albastru al cerului, «ca un blăstăm din vremuri înnoptate, ca o pedeapsă a veacuri de păcate» — e în deşert setea inimii noastre. Vinovați

fără de vină, vom răsplăti prin chinurile conştiinței clipele de înălțare sufletească, şi orizonturile largi, şi comorile de gîndire şi de ştiință, şi fiecare zi de soare — toate ni le dă «nerăsplătita pîne» a gloatei fără nume, ce «duce războiul mare al tuturora». Şi, cu cugetul împovărat de păcatul nostru al tuturora, al celor din «cetăți cu turnul de aramă», poetul inspirat vede cum : «Din ceata lor grăbită se desprinde / întreg lăsîndu-şi codrul de merinde, / Cu chipul stins, o umbră de femeie» etc, etc. Şi cugetul îl îndeamnă pe el, intelectualul pocăit : «Ca un proroc cu fața-mbujorată, / Să cad la poala mamei din țărînă»" etc, etc. (C. Stere, *Cîntarea pătimirii noastre,* în voi. *In literatură,* Editura „Viața românească", Iaşi, 1921).

Clăcaşii e caracterizată de Ion Chinezu ca o „grandioasă frescă a robiei țărăneşti. Ea impresionează mai întîi prin vastitatea cadrului. Sub soarele dogoritor, cîmpia cu lanuri pare a se întinde la infinit. Şi parcă toată această holdă nemărginită ar trebui să o secere clăcaşii. Deasupra soarele varsă neîndurător torenți de arşiță, de la spate urgia întrupată în moşierul «cu pasul greu de atîta sănătate» îi mînă înainte. Cerul şi pămîntul conspiră împotriva acestor «oşteni fără nume, ce duc războiul mare al tuturora şi cad şi mor de cruda împovărare a tuturor durerilor din lume». Există un tragic al peisajului însorit, al căldurii toride pînă la înnebunire. în *Clăcaşii* el e admirabil realizat şi formează prin vasta lui dezolare un cadru măreț pentru viziunea profetică din partea a doua a poemei. E, poate, retorică această parte a doua — dar ce retorism nobil, de neuitat şi deci de justificat pare pateticul botez în potopul de soare prin care poetul meneşte odraslei țărăneşti voivodalul destin de reparator al tuturor durerilor străbune" (Ion Chinezu, *Octavian Goga,* în *Gînd românesc,* nr. 5—12/1938).

A fost tradusă în limba maghiară de Kibedi Sândor, în 1938 ; iar în limba franceză de Elena Văcărescu *(Salonul literar,* an I, nr. 4—5, iusnie—iulie 1925, p. 40—41) :

LES OPPRIMES

C'etait sous le midi flamboyant de Pete,
, Ou le soleil, lancant ses fleches de brulures,
Degrafant sa tunique et ses belles ceintures,
Les laisse choir en lambeau de clarte.

Le poudroiement du feu vermeil s'elance
Sur le sol roux que la fournaise immense,
En gresillant, penetre â coups de lance,
Et je voyais, cortege interminable,
Aneantis aux sillons s'avancer,
Quetant au ciel, que l'azur fort accable,
Quelque petit nuage passager.
Et se taillant des sentiers par Ies masses,
Des grands epis tombes, de place en place,
Sous Ies faucilles ou l'abondance s'entasse.
Je Ies voyais, Ies gens de corvee et de taille :
Les serfs et Ies vilains, combattants des batailles,
Unanimes, les guerriers hâves, les pâleurs
Vagues et que l'oubli mure aux flots de vapeurs.
Je les voyais, les serfs, les moissonneurs,
Ecrases de deuils, d'ombre et de mornes douleurs
Pullulant dans la lutte chaude et contre terre,
Tous condamnes ă pleurer et se taire,
Vieillards etiques et portant sur leurs fronts bas
Des cheveux vainement blanchis... Et puis, lâ-bas,
L'hornme abattu dans sa vigueur virile
Et l'âme morte et le coeur qui s'exile
Amerement de tout espoir ; enfin, la file,
Longue toujours, des femmes ecrasees,
Et sans regard, les mamelles brisees,
Marchant parmi l'enorme lassitude
Dans la sinistre eternelle hebetude.
Ah ! comme il se traînait, le lent cortege d'ombres.
Ocean de funerailles et de decombres,
Et l'implacable ardeur se dardant, meurtiere ;
L'eclair de la faucille aveuglait la lumiere,
Venu du fond obscur d'un âge extreme
Comme un desastre et comme un talion,
Humant l'odeur heureuse du sillon.
Le maître sans pitie ; sans repos et sans hâte,
Les yeux remplis d'une haine ecarlate,
Quand, par hasard, l'un d'eux, dans son labeur,
•De sa manche qui tremble arretant la sueur
Lourde âcrement qui sur sa barbe roule
S'arrete une seconde. O, la lugubre foule !
O, comme il se traînait le long cortege d'ombres !
O, faiblesse ! 6, douleurs ! funerailles sans nombres!
Et quand vint de midi la lumiere aceree
Pour son acre repos, la dolente maree
Humanie, yeux perdus au fond des neeants mornes
Se courba sur le seigle amer des maux sans bornes.
Et devant ces martyrs de la glebe et du pain,
Devant ces fiances d'un monstrueux destin,

De grands pleurs comme un feu me barraient les prunelles.
Alors, je vis ceci, qu'une femme, un refleti
De femme, un lent fantome, aux humides aisselles
Laissant lâ le pain sur, inquiete soudain,
Entr'ouvrant sa chemise ă la place du sein,
Leve en le caressant un fardeau» de gueniles
Qui fremit, separant le gerbe des faucilles, .
Et tendre tout ă coup, et penchee â demi ;
A genoux, elle tend â l'enfant sa mamelle.
Je frissonnai de ferveur knmortelle.
Et je voulus, d'un elan emporte,
Vers je ne sais quel deşir irite,
Vers quel appel, imperieux prophete
Ou je ne sais quelle ardente tempete,
Choir â genoux aussi dans l'argile et la flamme,
Et vous baiser, 6 mains rudes de femme !
O, vetements de sainte ! 6, majeste !
Et de mes bras vers les brulants rayons,
Sous cette pluie et d'azur et de braise,
Et faire avec, au clair de la fournaise,
Quelque aigle errant, fraterniser l'enfant,
Et l'adorer, et lui chanter le chant
De la foret et de mon coeur souffrant,
Tirer pour lui les douleurs denouees,
Tous les tresors : desirs, frissons, buees ;
Pour lui... l'horreur de cette glebe esclave
En vous par lui bout, tourbillons de lave ;
Par lui, par lui, perissent les tenebres
Et le vieux mal et les peehes funebres ;
Par lui, comprends mon âme refraîchie
Que celui-ci, fils de l'humble agonie
Des desirs morts et de l'atroce attente,
Est messager, roi dieu, gustice haletante,
Vengeur, vengeur, de l'ancestral tourme'nt
Et que ses yeux recelent pulsamment
Tout le mystere infini qui m'echappe,
Et qu'il est l'heure â qui| l'on a dit: „Frappe !"
Pour abîmer l'effroyable avepir,
Juge, il tuera le deuil et le soupir,
Et de sa main robuste, orageuse, ivre,
Deehirera les lois caduques, le vieux livre.
II sera lui, le verbe aile, le sel,
L'abri celeste aux souffles de l'autel,
Le temple de l'espoir, les cris, les cris
Furieux et berceurs que, des plaines aux cimes,
Porteront, en tremblant d'amour, les vents surpris ;
Et tressaillant jusques au fond de ses abîmes,
La terre, en s'eveillant, fendra l'horison bleu,

Et se cera le renouveau, la passion
De te suivre et te voir, 6, resurrection !
O, joie ! et tous ceux-ci, dos courbes, face hâves,
Sentiront sur leur front fuir miile avrils suaves
Et, se dressant eux tous, les sentinelles
De Pamertume, eux dont les bras trop greles
Ploient au fardeau du froment d'esclavage,
Eux, les courbes, les vaincus, d'âge en âge,
Se leveront fous de l'argile libre
Et ce sera, dans l'etre et dans l'ether qui vibre,
Quelque chose de pur et de renouvele,
Quelque chose de si ehange, si constelle
D'amour, de paix et d'ardeur si complete,
Que le jadis tout vermoulu, le mal fele.
Mourront dans la magnificence de la fete.

AŞTEPTARE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în •revista *Luceafărul,* an. IV, nr. 8, 15 aprilie 1905, p. 167, şi a fost reprodusă în volumiul *Poezii* (1905).

V. 26, în revistă : *„Impleteşte-ţi chipu-n* apă" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : *„Chipu-şi impleteşte-n* apă".

In ediţia din 1924 nu s-a făcut nici o modificare.

Poezia e publicată pe prima pagină a numărului închinat lui Coşbuc, avînd în centru fotografia poetului şi e evident inspirată de viaţa bardului de la Năsăud.

FECUNDITAS — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Viaţa românească,* an. II, nr. 10, octombrie 1907, p. 71—72. A fost reprodusă în *Luceafărul,* an. VI, nr. 21, 1 noiembrie 1907, p. 454, şi apoi inclusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* .(1909), cu o singură modificare :

V. 5, în revista : „Le văd în drum *şireaguri* aşternute" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : „Le văd în drum *şiraguri* aşternute".

In ediţia din 1924 sînt următoarele modificări faţă de volumul din 1909 :

V. 2, în revistă şi ediţia 1909 : *„Iar* frunzele de-o nevăzută mînă" ;
în ediţia 1924 : *„Cind* frunzele de-o nevăzută mînă".
V. 6, în revistă şi ediţia 1909 : „Un val de vînt *le spulberă-n* risipă" ;
în ediţia 1924 : „Un val de vînt *le-nvolbură-n* risipă".

V. 15, în revistă şi ediţia 1909 : „Şi, *fărîmat* pe drumuri nesfîrşite" ;
în ediţia 1924 : „Şi, *călător* pe drumuri nesfîrşite".

PRĂPASTIE — semnată *Octavian Goga* — apare în *Luceafărul,* an. VII, nr. 9—10, 1/15 mai 1908, p. 195—197. A fost reprodusă, cu unele modificări, în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

V. 8, în revistă :„Un biet moşneag cu barba albă, frumos în *portu-i* de la ţară" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : „Un biet moşneag cu barba albă, frumos în *portul* de la ţară".

în ediţia din 1924 apare o singură schimbare faţă de volumul din 1909 :

V. 10, în revistă şi ediţia 1909 : *„Şi* ochii-ntrebători, albaştri, mă cercetau în faţ-anume" ;
în ediţia 1924 : *„Cînd* ochii-ntrebători, albaştri, mă cercetau în faţ-anume".

ÎNVIERE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. VII, nr. 16, 15 august 1908, p. 379—380 ; a fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu o modificare :

V. 48, în revistă : „Te-ascult, *strivit* ostaş fără hodină" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : „Te-ascult, *te-ascult,* ostaş fără hodină".

în ediţia 1924 — nici o modificare.

COSAŞUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. VII, nr. 18, 15 septembrie 1908, p. 431, şi a fost reprodusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909). Prin conţinutul ei social, poezia aceasta, alături de *Graiul pinii* şi de altele cu un conţinut asemănător, a stîrnit furia reprezentanţilor ideologiei claselor exploatatoare. Unul dintre ei scria, astfel, indignat şi înspăimântat, în revista lui Ovid Densusianu, *Viaţa nouă,* an. V, nr. 2, 1 martie il909, p. 39, în articolul *Mişcarea intelectuală :* „Unele (din poeziile lui O. Goga, n.n.) merg pînă la anarhism, aşa *Graiul pînii* şi *Cosaşul..."*

DE DEMULT... — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. V, nr. 3, 1 februarie 1906, p. 51—52. A fost

reprodusă în *Gazeta de Transilvania,* 15 februarie 1906, p. 75. în anul 1909 a intrat în volumul *Ne cheamă pămîntul.*

între ediția din 1909 şi cea din 1924 este o singură deosebire:

V. 29, în revistă şi ediția 1909 : „El aşează-n sîn *scrisoarea* şi sărută mîna popii" ;
în ediția 1924 : „El aşează-n sîn *răvaşul* şi sărută mîna popii".

UN OM — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Viața românească,* an. **II,** nr. 3, 1 martie 1907, p. 460—463, şi a fost reprodusă în *Luceafărul,* an. VI, nr. 8, 15 aprilie 1907, p. 149, şi în organul sindicalist *Dezrobirea,* an. I, nr. 8, 24 aprilie 1907, p. 2—3. A fost introdusă fără modificări în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

între ediția din 11009 şi cea din 1934 există o singură schimbare :

V. 8, în revistă şi ediția 1909 : „Tu vei găsi *cumpănă* dreaptă" ;
în ediția 1924 : „Tu vei găsi *socoată* dreaptă".

Referindu-se la destinul tragic al eroului liric, în atmosfera sumbră şl mizeria în care se stinge, criticul G. Ibrăileanu spunea că este „...simpla şi dureroasa poveste a țăranului român care ar putea să aibă drept moto vorbele lui Glocester din *Regele Lear*; «Totul e întunecime şi dezolare»" *(Țăranul în literatura românească, Viața românească,* nr. 3, martie 1907, p. 528).

în schimb, Mihail Dragomirescu contestă valoarea poeziei şi o persiflează în *Convorbiri,* an. **I,** nr. 8—10, voi. II, 15 aprilie — 15 mai 1907, p. 471—472 :

„Poetul', ca să nu zicem bocitorul, jăleşte mai jalnic ca niciodată pe un mort sărac, care a avut trei feciori, unul căzut în război şi doi slugi departe, o fată care a murit de ruşine şi o nevastă care i-a murit de supărare, — şi, jelindu-1, ni-1 arată păzit de o babă (care-i aduce tătmîie, îl plînge, îi pune un ban în mînă şi adoarme), apoi de lună, care [urmează citat din poezia lui Goga] şi-n fine şi-1 închipuie dus la groapă, neplîns de nimeni (nici chiar de baba care-1 plînsese) şi prohodit de o sapă care de ar, avea grai ar spune un fel de orație funebră plină de • sentimente nobile, din care e peste poate să lipsească «glia» şi pe care ne-o comunică poetul.

Această bucată cu multe versuri greşite («Tu vei găsi cumpăna dreaptă») şi pe lîngă unele imagini poetice [...] cuprinde imagini repulsive şi cadaverice, care, nefiind destul de caracteristice, dau întregii poezii un aer bolnăvicios. Astfel, primele versuri [citat strofa I-a] sînt oribile, fiindcă *asudarea* mîinilor e grețoasă şi nu e caracteristică, deoarece omului muncitor nu-i asudă mîinile, ci fruntea.

Şi mai respingătoare e imaginea «feței strînsă sub bărbie» [...].

Extrema sărăcie a celui mort putea fi arătată prin altă imagine. Ceea ce e mai grav e că arătarea acestei extreme sărăcii, care este esențială concepției poetului, trece peste intențiunea lui : face pe om antipatic, căci nu se poate ca un om atît de sărac să nul fie într-un fel şi un netrebnic.

Dar glorificarea netrebniciei prin astfel de jălanii bolnăvicioase sînt la modă azi. De altminteri, poezia e monotonă şi lipsită de avînt, cum trebuie să fie un bocet — nu însă şi o poezie, drept care se dă."

GRAIUL PÎNII — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. V, nr. 21—24, 15 decembrie 1906, p. 433, şi a fost reprodusă de *Viața românească,* an. II, nr. 1, ianuarie 1906, p. 206, la. rubrica „Revista revistelor" ; apare apoi, cu modificări în *Țara noastră,* an. III, nr. 7, 15/28 februarie 1909, p. 50. In această formă este introdusă în volumul *Ne cheamă pîmîntul* (1909).

V. 19—21, în *Luceafărul:*

„Drumeți nerăsplătiți şi vrednici
Ai vremii vitrege şi rele.
Cîte dureri neînțelese";

în *Țara noastră,* ediția 1909 şi 1924 :

„Căci nu vor ochii să mă mintă,
Nu vrea urechea să mă-nşele.
Simt cîte doruri nențelese".

V. 25—26, în *Luceafărul:*

„Al vostru neam cu umeri gîrbovi
Dintru-nceputul vremii plînge" ;

în *Țara noastră,* ediția 1909 şi 1924 :

„Ați împletit atîta jale
In doina voastră care plînge".

V. 27, în *Luceafărul: „Şi* holdele cu spice grele"
în *Ţara noastră,* ediţia 1909 şi 1924 : *„Doar* holdele cu spice grele" ;
29', în *Luceafărul; „Păcate grele dorm subt* glie" ;
în *Ţara noastră,* ediţia 1909 şi 1924 : *„Dureri aţi zăvorit sub* glie".
33, în *Luceafărul : „O groază* mintea mea o sapă" ;
în *Ţara noastră,* ediţia 1909 şi 11924 : *„Mustrarea* mintea mea o sapă".
V. 34, în *Luceafărul* „Şi *jalea* sufletu-mi apasă" ;
în *Ţara noastră,* ediţia 1909 şi 1924 : „Şi *groaza* sufletu-mi apasă".

La apariţie, poezia a fost comentată de Mihail Dragomirescu în *Convorbiri,* nr. 3/1907, p. 147, în termeni foarte aspri.

„Deşi într-o notă sentimentală exagerată, abuzul de cuvinte ca «plînge», «plînsoare», «jale», «durere» şi «dureri», «îndurerat», «geamăt», «lacrămi», «negru», «întunecat», deşi siluind prea mult înţelesul metaforic al cuvintelor («strigarea strunii», «aş vrea să ferec plînsoarea», «groaza sapă mintea»), şi deşi cu o armonie monotonă şi cu o mişcare de desfăşurare a ideii neclară şi fără gradaţie (strofa din urmă fiind mai slabă şi mai puţin poetică decît penultima), poetul a înnemerit cîteva versuri frumoase, dar pe care parcă le ştim din alte poezii ale sale. In această poezie, poetul, ca şi în alte lucrări, caută să-şi exprime mila pentru poporul de jos, «dătătorii de pîne», a cărui înăbuşită mişcare de răzvrătire o îndreptăţeşte, dar o aşteaptă cu teamă. Cu un fond sentimental atît de înduios şi cu nişte accente atît de tânjite, e greu să fii poet al deşteptării unui popor.

Şi desigur Goga nu este."

De observat că la publicarea în volum Goga va ţine seama de unele observaţii stilistice.

(Vezi, pentru felul cum a reacţionat critica la această poezie, şi nota la *Cosaşul.)*

O ŢARA ŞTIU — 1907 — semnată *Octavian Goga,* cu titlul *Rugăciune* — a apărut în *Luceafărul,* an. VI, nr. 7, 1 aprilie 1907, p. 119.

Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

Poezia i-a smuls lui M. Dragomirescu în *Convorbiri,* an. I, nr. 12, 1907, p. 465—466, următorul comentariu :

„în această bucată lirică, poetul mişcat de răscoalele noastre ţărăneşti, cu un glas n.onoton şi jalnic, ca într-o litanie bisericească bizantină, se roagă de Dumnezeu-Tatăl («Părinte bun al neamurilor toate» !), pe care apoi îl confundă cu Fiul («Ascultă, Doamne, glasul rugii mele — cînd trupul tău lîngă altar (?) s-a frînge»), ca «cu sufletele grele de păcate» să coboare, «pentru totdeauna, fiorul sfînt al dragostei de frate».

Deşi avînd unele versuri frumoase ca :

«Curînd veni-vor pluguri în ogoare
Şi-or rupe brazde negre de ruşine,
Sfios cădea-va bobul de sămînţă,
Şi sub pămînt s-a furişa mai bine !
Mai rodnică va fi îmbrăţişarea
Grăuntelui cu firul de ţărînă,
Mai des vor curge lacrimile tale
Pe nou sfinţita ţarină bătrînă.

Pe cîmpul larg să strîngă sporul verii...»

Această poezie pentru ca să fie pricepută impune cititorului să ştie mai dinainte nu numai unele împrejurări ale răscoalelor, ci şi tendinţa ce are poetul în alte poezii anterioare.

Numai avînd cunoştinţă de democratismul lui şi de multul sînge ţărănesc vărsat, putem să punem oarecare legătură între rodnicia neobicinuită a inevitabilei «glii» şi între durerea mută a secerătorilor, al căror sînge ar fi îngrăşat în primăvară pămîntul. Toată poezia în această apropiere stă, dar legătura dintre cele două idei (care numai se juxtapun, iar nu se presupun, una pe alta) este făcută fără nici un relief. Ceea ce e mai grav e că poezia cuprinde imagini false şi manierate (de altminteri, bine sunătoare)[1], care aduc aminte apucăturile gongorismului, manierismului, eufuismului şi preţiozităţii, boale ce au bîntuit mai acum două-trei sute de ani literaturile occidentale.

A zice lui Dumnezeu :

«Fă *geana ta* de milă să tresară»,

a arăta ploaia ca «lacrămile» dumnezeirii, *ce,* în urma răscoalelor, vor curge mai des pe pămînt şi mai cu seamă a zice de seceratul griului că :

«...oştirile de seceri
îţi vor culege cuminecătura»

este, pe de o parte, a împinge sentimentalismul dincolo de marginile permise, iar pe de alta, a strica rostul sănătos al limbii române, făcînd-o să poarte asemenea imagini căutate şi nefireşti. Unde e sănătatea şi frăgezimea lui Coşbuc şi delicateţea naturală a lui Iosif ? Cu de aceste daturi ne învăţaseră ardelenii, nu cu jelanii bolnăvicioase întortocheate."

PRIMA LUX — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. VII, nr. 19, 1 octombrie 1908, p. 455. A fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu o modificare :

V. 28, în revistă : „*Vedeam* în cale licuricii, cum luminau în şanţ otava" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : „*Zăream* în cale licuricii, cum luminau în şanţ otava".

în ediţia din 1924 e o singură modificare faţă de cea din 1909.

V. 36, în revistă şi ediţia 1909 : „*Şi* tata mi-a răspuns pe gînduri" ;
în ediţia 1924 : „*Cînd* tata mi-a răspuns pe gînduri".

STRĂINUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. VI, nr. 12, 15 iunie 1907, p. 136.

Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

Poezia, atît de simplă şi de directă în aparenţă, se caracterizează printr-un „ton liniştit, de povestire. în toată întinderea epică a poeziei nu se întîmpla nici un fapt din cele pe care le-ai putea numi tragice. Sînt toate fapte mici — care capătă o adîncă şi teribilă semnificaţie, tocmai prin felul cum se proiectează şi cum răsună în liniştea blîndă şi înţelegătoare a acelui *noi* al povestirii, care, repetat în fiecare strofă de mai multe ori, alcătuieşte planul vieţii comune a satului. Să urmărim întîi această proiectare la modul ei aparent direct. Faţă de liniştea contemplativă a satului, prima notă care îl diferenţiază tragic pe străin e totalul lui anonimat. Denumit de la început *un om* doar, el rămîne iremediabil în acest anonimat, pînă la sfîrşit, cînd tocmai un gest al lui părea că ar putea duce la o identificare : s-a închinat noaptea în ţintirim lîngă o cruce — dar nu s-a putut afla a cui a fost. în acest anonimat însă durează o mare durere. Sobrietatea cu care o indică poetul prin însemnarea gesturilor ei rare, abia cîte unul în fiecare strofă, îi contuREAză mari dimensiunile tocmai prin contrastul cu liniştea aparentă a întîmplărilor şi a povestirii. Străinul apare grăbindu-şi paşii largi, încît învolburează praful. Stă lîngă biserică cu capul gol «în ploaia razelor fierbinţi», privind-o ca într-o regăsire dorită cu sete. Deşi vorbea domol, parc-avea lacrimi pe obraz. S-a uitat cu atîta jale «cînd a trecut un car cu boi». • Ii «tremura cuvîntul» vorbind cu grai blînd. înainte de a dispare a stat un ceas de noapte în ţintirim...

Atît. Şi totuşi, în fiecare cuvînt aproape simţi că stă ascunsă o lacrimă. Nu numai în urma ritmului adînc descendent pînă la depresiune, cu mai toate verbele la începutul versului. Pătrunzîndu-te adînc de tot tragismul latent al poeziei, îţi dai seama că poetul nu trăieşte decît în cuvinte şi chiar mai puţin decît în ele : *în forma de povestire numai,* viaţa sufletească a satului. în realitate, poetul trăieşte viaţa sufletească a străinului. Aceasta nu reiese numai din ritmul adînc depresiv al poeziei, care nu e astfel decît ritmul din sufletul pribeagului; nu numai din sentimentul de singurătate tragică din poezie, care nu are nimic comun cu liniştea impersonală a povestirii. Ci şi din toată nuanţarea vieţii sufleteşti a străinului, care, cu toată sobrietatea cu care e creionată, e infinit de complexă pe lîngă cea a comunităţii satului, care pur şi simplu în poezie nu există. Pe cînd toate gesturile din poezie ale străinului sînt nuanţate atent cu o mulţime de împliniri de puternică tonalitate afectivă : se închină *adînc,* priveşte *îndelung,* la vecernie stă *cucernic* şi *supus,* sărută *duios* icoana... gesturile satului sînt pur şi simplu exterioare, amorfe : stam, îl văzurăm, ne uitam... Doar o clipă altfel : *lăcrimam toţi ascultînd,* dar asta nu e decît ecoul durerii străinului —, ca şi sclipătul ei tîrziu din ultima strofă : *Ne era jale.* Din tot — simţi orbitor de puternic : în realitatea poeziei, poetul nu e *noi* al satului, ci e străinul. Din acest tragic subiectiv, care e cu atît mai puternic cu cît e mai în adînc disimulat, în contrast cu aparenta linişte obiectivă a acelui *noi* epic, vine toată forţa extraordinară a acestei poezii, atît de simplă în aparenţă" (Ovidiu Papadirna, *Naturalism şi idealism în poezia lui Octavian Goga, Familia,* nr. 5—7, 1943, p. 113—114).

MI-A BĂTUT UN MOŞ LA POARTA... — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. VIII, nr. 1, 1 ianuarie 1909, p. 6, şi a fost reprodusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909), cu o modificare :

V. 8, în revistă : „Zîmbitor *venea* moşneagul" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : „Zîmbitor *păşea* moşneagul".

In ediţia din 1924 nici o modificare.

LĂCAŞ STRĂBUN... — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. V, nr. 2, 15 ianuarie 1906, p. 30, cu titlul *înviere,* şi a fost reprodusă cu modificări în volumul Ne *cheamă' pămîntul* (1909) :

V. 29—30, în reviste :

„La orice pas se sfarmă o verigă
Ce-mi ferecase îngrădita minte".

în ediţia 1909 şi 1924 :

„In inimă obezile se sfarmă,
Se dezrobesc aducerile-aminte".

Faţă de ediţia din 1909, în 1924 survine o modificare :

V. 51, în revistă şi ediţia 1909 : „Că-n drumul ei a răsărit un *mugur" ;*
în ediţia 1924 : „Că-n drumul ei a răsărit un *picur".*

ION CRÎŞMARUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. VI, nr. 4—5, 1 martie 1907, p., 74 ; a fost reprodusă cu o singură modificare în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

V. 1, în revistă : *„Că* multe păcate" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : *„Vezi,* multe păcate".

ACASĂ — semnată *Octavian,* cu titlul *Acasă I. Revedere* — a apărut în *Luceafărul,* an. I, nr. 2, 15 iulie 1902, p. 6, avînd ca moto: *„Erai rău cînd erai copil, auzi, rău, lucru mare. Cum de eşti bun azi, dragul mamii, Dumnezeu să te ţie".* Reprodusă cu modificări în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909).

V. 7, în revistă : „O, *Doamne, rău erai atunci" ;*
în ediţia 1909 şi 1924 : *„Fără astîmpăr îmi erai".*

V. 9, în revistă : „Nu m-ascultai, *ştii c-ai păţit-o";*
în ediţia 1909 şi' 1924 : „Nu m-âscultai... *Stii ce-ai păţit."*
V. 13—16, în revistă :

„Nu te-ar cunoaşte, ieşi la poartă,
Să te-ntîlnească-odat' vecinii.
Stăi-le-n cale şi le zi:
Măi, ştiţi ce ? Eu-s feciorul Linii";

în ediţia 1909 şi 1924 :

„Nu te-ar cunoaşte nicidecum
Să te-ntîlnească-n drum vecinii.
Vezi, ieşi în poartă şi le zi:
Măi, ştiţi, eu sînt feciorul Linii".

V. 17, în revistă : *„Ar rîde toţi, dar nu te-ar crede" ;*
Sn ediţia 1909 şi 1924 : *„Te-ar rîde fără crezămînt".*
V. 19, în revistă : *„Ar* zice : Uite-un domn aici" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : *„Şi-ar* zice : Uite-un domn aici".
V. 23, în revistă : „Eu îmi întorc *pe-o* clipă fata" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : „Eu îmi întorc o clipă faţa".

înaintea ultimei strofe, în *Luceafărul* mai erau următoarele versuri :

„Dar tu să-1 prinzi, rîzînd, pe unu :
Nu mai 'vezi, bade, eşti bătrîn.
Nu ştii, doar eu la gura văii
Ţi-am răsturnat un car cu fîn..."

O RAZĂ — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Viaţa românească,* an, I, voi. II, nr. 6, iunie 1906, p. 421—424, reprodusă în *Luceafărul,* an. V, nr. 17—18, 15 octombrie 1906, p. 388, cu dedicaţia : „Miresei mele" ; reprodusă în *Tribuna* (Arad), nr. 239, 26 decembrie 1906, p. 22. A fost inclusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909). Poezia a fost scrisă cu prilejul căsătoriei poetului cu Hortensia Cosma din Sibiu.

RAPSODIE — semnată *Othmar* — a' apărut în *Luceafărul,* an. I, 1 iulie 1902, p. 2, cu subtitlul : „Fără rimă". A fost reprodusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909), cu modificări r

V. 4, în revistă : „Şi-şi tremură ispita lor *albastră" ;*
în ediţia 1909 şi 1924 : „Şi-şi tremură ispita lor *aprinsă".*
V. 8, în revistă : *„Ucizător* al minţii înţelepte" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : *„Un ucigaş* al minţii înţelepte".

V. 9, în revistă : „Stăpîn tiran al *vrerilor păgîne" ;*
în ediția 1909 și 1924 : „Stăpîn tiran al *patimelor mele".*
V. 12, în revistă : „O undă doar din *rîul tău de aur" ;*
în ediția 1909 și 1924 : „O undă doar din *valurile negre".*
V. 24, în revistă: „Inimărmurită-n marmură *de Păros";*
în ediția 1909 și 1924 : „Inmărmurită-n marmură *curată".*
V. 36 : „Eu, răzvrătitul călător al nopții" (din ediția 1909) lipsește din revistă.

In revistă, poezia mai are trei versuri, în final, care lipsesc din volum :

„Copilul pal al lumilor albastre,
Cînd și-a închis pe-o veșnicie ochii,
Zîmbea..."

Rapsodie e prima poezie a lui Goga publicată în revista *Luceafărul.* înainte de apariție i-a citit-o lui A. P. Bănuț în locuința acestuia de la Budapesta din strada Ulhoi 21, care consemnează momentul în articolul *Cum l-am cunoscut pe Octavian Goga, Pagini literare,* an. V, noiembrie-decembrie, nr. 11—12/1938, în felul următor : „Am rămas covîrșit de emoție ! El mă privea melancolic... buzele întredeschise i se arcuiră într-un trist accent circonflex.

— Ce crezi ? mă întrebă într-un tîrziu cu un glas stîns, venind parcă din altă lume.

— Că ești un mare poet, dragă Goga ! și-i strînsei mîna în tăcere...

Ochii lui mari sclipeau într-o lumină stranie :

— Hm !... să vedem !

S-a ridicat brusc de lîngă mine. S-a dus la gearn. Se uita în gol. Pesemne îl tulbura lectura poeziei... mă gândeam. L-am privit o vreme fără să scot o vorbă... îmi părea foarte trist !"

Poezia e încă vădit sub influența expresiei eminesciene, dar anunță și note proprii foarte distincte. „Dacă în aceste versuri de tinerețe ale lui Goga se găsesc și sonuri eminesciene — se scria în revista lui Cezar Petrescu, *România,* an. I, nr. 197, 15 dec. 1938 — ele mai marchează totodată, embrionar, linia pe care se va dezvolta lirica poetului rășinărean."

SUFLETUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. V, nr. 8, 15 aprilie 1906, p. 167, și apoi a fost

introdusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu următoarea modificare :

V. 18, în revistă: „Nisipul le rămîne uscat și *sec* în urmă" ;
în ediția 1909 *și* 1924 : „Nisipul le rămîne uscat si *sterp* în urmă".

A FOST ODAT'... — semnată *Octavian* și cu titlul Ostenit... — a apărut mai întîi în *Tribuna literară,* nr. 32, 1901, p. 29.

„Te du... mai lasă patima iubirii !...
Mi-e greu viața prea de tot trăită...
De-abia-mi ridic pleoapa ostenită
Și-aș vrea un ceas etern al adormirii...

Să dorim !... Să uit iubirea ta pripită
Și chipul tău, vecin păcătuirii...
Să dorm !... S-arunc broboada amăgirii
Pe viața-mi moartă, stoarsă și răcită...

Să dorm, să-mi văd viața-ntreagă scoasă
Din al uitării vioriu noian...
Să te visez : o fată sănătoasă,

Cu gînd senin, curat ca de mărgean,
C-ai adormit cu coatele pe masă,
După cetirea primului roman..."

Versiunea aceasta primă e structural refăcută în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

E SĂRBĂTOARE — semnată *Octavian Goga,* și cu titlul *înviere* — a apărut în *Luceafărul,* an. VI, nr. 9, 1 mai 1907, p. 178. A fost introdusă cu titlul *E sărbătoare* în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu o modificare :

V. 4, în revistă: „Clopotnița-și îndoaie *spornic* încheieturile uscate" ;
în ediția 1909 și 1924 : „Clopothița-și îndoaie *trudnic* încheieturile uscate".

TEMPORA... — semnată *Sanherib* — a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 42, cu titlul O, *tempora, tempora*A fost reprodusă în *Țara noastră,* an II, nr. 52, 21

decembrie 1908, sub semnătura *Octavian Goga,* cu următoarele modificări : titlul simplificat la *Tempora...*

V. 9, în *Luceafărul: „Şi multe* nopţi purces-au cale" ;
în *Ţara noastră : „Şirag de* nopţi purces-au cale".
V. 29, în *Luceafărul :* „Azi de s-ar naşte alt *Isus" ;*
în *Ţara noastră :* „Azi de s-ar naşte alt *Mesia".*
V. 30, în *Luceafărul*: „Şi-o altă stea *s-aretc* locul" ;
în *Ţara noastră :* „Şi-o altă stea *s-arate* locul".

' Forma din *Ţara noastră* a fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul,* 1909.

FRUMOASA CEA DIN URMA — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 6—7, cu titlul *Mortua est (Rapsodie. Fără rimă).* A fost reprodusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909), cu următoarele modificări :

V. 4, în revistă : *„Ploau-şi jalea* -nduioşaţi cireşii" ;
în ediţia 1909 şi ,1924 : *„Ningeau* podoabă-nduioşaţi cireşii".
V. 15, în revistă : „S-a-ntunecat *şi în adînc* de mare" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : „S-a-ntunecat *şi-n adîncimi* de mare".
V. '16, în revistă : *„Muiatu-şi-a* pleoapa tremurînd" ;
în ediţia 1909 şi ,1924 ; *„El şi-a muiat* pleoapa tremurînd".
V. 18, în revistă : „Şi *gemet* lung pornitu-s-a prin codri" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : „Şi *geamăt* lung pornitu-s-a prin codri".
V. 23, în revistă : *„Gemea* nebun din tulnice de-aramă" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : *„Urla* nebun din tulnice de-aramă".
V. 38, în revistă : „Şi-1 freamătă, *iar* calea-i se opreşte" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : „Şi-1 freamătă, *cînd* calea-i se opreşte".
V. 40, în revistă : „Şi-n *gemet* lung ea foc aprinde, mare" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : „Şi-n *geamăt* lung ea foc aprinde, mare".
V. 70, în revistă : *„Iar* genele le strălucesc de lacrimi" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : *„Şi* genele le strălucesc de lacrimi".
V. 71, în revistă : „Şi *gemet lung* răzbate-le făptura" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : „^4mar *nespus* răzbate-le făptura".
V. 79, în revistă : *„Desprinde-se un* cîntec fără seamăn" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : *„Se înfirip-un* cîntec fără seamăn".

După versul 130 din volum, în *Luceafărul* mai era versul :

„Cea mai curată, cea mai, sfîntă jertfă".

V.. 139, în revistă : *„De-un* val răzleţ din sînul ei recit" ;
în ediţia 1909 şi 1924 : *„Un* val răzleţ din sînul ei recit".

Din mărturiile lui O. C. Tăslăuanu în O. *Goga (Amintiri),* p. 63, ştim că poetul ţinea foarte mult la această poezie, pe care a şi semnat-o cu numele propriu. Poezia e vădit inspirată din *Tragedia omului* a lui Emerich Madâch (cf. tabloul XII şi XIV), pe care Goga a tradus-o în limba română într-un chip magistral.

Despre această poezie N. Iorga scria în *Istoria literaturii româneşti contemporane, In căutarea fondului,* voi. II, p. 106—107 :

„Dar, din tot ce a dat fericitul poet tînăr în întia epocă a vieţii lui, nimic nu atinge rara frumuseţe, ţesută pe o pînză de adîncă simţire, din cele mai sclipitoare icoane noi, în «rapsodia fără rimă» *Mortua est.* De la Emineseu încoace, în formidabilele lui clădiri de imaginaţie, literatura noastră nu mai avusese o astfel de viziune."

OASPE VECHI — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Viaţa românească,* an. IV, nr. 10 (octombrie), 1909, p. 51 ; a fost reprodusă în *Luceafărul,* an. VIII, nr. 23, 1 decembrie 1909, p. 531, şi introdusă apoi în volumul *Din umbra zidurilor* (1913), cu modificări :

V. 9, în reviste : „Cum cobora stăpîna *mamă,* făclie-n casă să-mi aprindă" ;
în ediţia 1913 şi 1924 : „Cum cobora stăpîna *blinda,* făclie-n casă să-mi aprindă".
V. 20, în reviste : „îmi deştepta un zvon de frunze, un *zvon* de cîntec de la ţară" ;
în ediţia 1913 şi 1924 : „îmi deştepta un zvon de frunze, un *glas* de cîntec de la ţară".
V. 22, în reviste : „De mînă mă ducea copilul în ţări cu zmei şi cosînzene" ;
în ediţia 1913 şi 1924 : „De mînă mă ducea copilul în ţări cu *feţi* şi cosînzene".
V. 26, în revistă : *„Eu stau strivit* ş-aud aievea cum toate-n juru-mi prind să tacă".
în ediţia 1913 şi 1924 : *„Stau singur* şi aud aievea cum toate-n juru-mi prind să tacă".

în ediția 1924 intervin alte modificări.

V. 25, în ediția 1913 : *„E largă casa mea acuma,* dar noaptea-i mută şi săracă" ;
în ediția 1924 : *„Azi încăperea mea e largă,* dar noaptea-i mută şi săracă".

AGONIE — semnată *Octavian Goga* '— a apărut în *Luceafărul,* an. XII, nr. 7, 1 aprilie 1913, p. 212, şi a fost introdusă *cu* modificări în volumul *Din umbra zidurilor* (1913) :

V. 5, în revistă : „Un *biet pribeag,* cu rostul de la țară" ;
în ediția 1913 şi 1924 : „Un *cîntăreț,* cu rostul de la țară".

După versul 16, în *Luceafărul* mai erau versurile :

„Te-ai dus aşa, o luntre fără cîrmă,
Gonind departe-o dungă de lumină..."

V. 19, în revistă : *„La* orice colț mi te pîndea o sîrmă" ;
în ediția 1913 şi 1924 : *„Din* orice colț mi te pîndea o sîrmă".

In ediția 1924 intervin modificări.

V. 31, în revistă şi ediția 1913: *„Un nou-venit în casa solitară";*
în ediția 1924 : *„Încetişor în casă se strecoară".*

LACUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. XI, nr. 8, 19 februarie 1912, p. 163, avînd după strofa a doua următoarele versuri :

„Le-ascult de sara cînd încep
în tremur să trăsaie,
Le-ascult şi nu le mai pricep
Năvalnica bătaie..."

Poezia a apărut fără această strofă în Volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

SCRISOAREA TA... — semnată *Othmar* — a apărut în *Luceafărul,* an. XI, nr. 1, 1 ianuarie 1912, p. 20, şi a fost reprodusă în volumul Din *umbra zidurilor* (1913).

De remarcat că în *Luceafărul,* an. XI, nr. 5, 29 ianuarie 1912, p. 106, Goga va publica, tot cu pseudonimul *Othmar,* poezia *Pace...,* în care strofa a doua e foarte asemănătoare cu strofa a doua din *Scrisoarea ta.,.:*

Cu slova ta vin anii toți,
Şi-n vraja lor mă fură...
în rostul ei mărunt cum poți
Să-nchizi atîta ură ?...
(Scrisoarea ta...)

Cu slova ta vin anii toți,
Şi-un zimbet trist îmi fură...
în scrisul tău mărunt cum poți
Să-nchizi atîta ură ?...
(Pace)

POET — semnată *Octavian Goga, cu* indicația *Seghedin* — a apărut în *Luceafărul,* an. XI, nr. 10, 4 martie 1912, p. 196, şi a fost reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913) cu titlul *Poet.*

Poezia aceasta, ca şi *Eu ştiu un basm,* cu indicația *Seghedin, februarie,* apărută în *Luceafărul,* an. XI, nr. 9, 26 februarie 1912, p. 117, a fost scrisă în temnița din Seghedin. Nu numai indicația *Seghedin,* care o însoțeşte, ne indică acest lucru, ci şi următoarea însemnare cu titlul *Goga în temniță,* publicată în *Luceafărul,* nr. 7 din 12 februarie 1912 : „„în sfîrşit, după multe amînări din cauza hărțuielilor cu d-1 Vaida, poetul Goga a intrat în temnița Seghedinului pentru a-şi împlini pedeapsa de o lună. A plecat în tăcere, fără alai şi fără să-1 însoțească strigătele de durere şi de indignare ale poporului, a cărui pătimire a înveşnicit-o în poeziile lui."

O. Goga a fost închis pentru un articol publicat în revista *Țara noastră* „în care scria răspicat — se spune în însemnarea respectivă — despre mizeriile noastre interne şi despre asupririle feudale din Ungaria".

SCRISOARE (Contesei de Noailles, născ. principesa Brîncoveanu) — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. XI, nr. 16, 15 aprilie 1912, p. 297. Reprodusă în volumul *Din umbra **zidurilor*** (1013).

Poezia are un evident caracter polemic. Intr-o scrisoare adresată revistei *Les Annales,* contesa de Noailles a declarat iresponsabil că nu e romancă şi nu cunoaşte cîtuşi de puţin România, în care a fost numai o dată, în drum spre Constantinopol. O ultimă lucrare asupra Annei de Noailles, scrisă de Edrnee de la Rochefoucauld, în colecţia „Classiques du.XX-e siecle", Editions Universitaires, Paris, 1956, precizează că Arina-Elisabeth de Brancovan s-a născut la 15 noiembrie 1876 la Paris şi că *„son pere etait prince roumain. Les Brancovan avaient regne sur la Valachie, le dernier hospodar ayant ete le grand-pere d'Anna".* E vorba de principele Dimitrie Bibescu,' domn al Munteniei între 1845—1848. Sub influenţa mamei sale, o admirabilă cîntăreaţă la pian, Anna începe să compună muzică. La 13 ani renunţă, fiind ispitită de arta versului. începu cariera poetică irnitmd un sonet de Alfred de Musset : *„Un sonnet d'Alfred de Musset me servit d'exemple".* Va cunoaşte marile personalităţi poetice şi muzicale ale epocii. Va călători mult şi va uita complet patria sa. în 1913, cu cartea *Les vivants et les morts,* cunoaşte apogeul gloriei sale literare. *Le Times* considera pe Anna de Noailles cea mai mare poetă a secolului XX din Franţa, şi poate chiar din Europa. E aleasă în' comitetul Femina, în 1921 e aleasă membră a Academiei Belgiene, cu care prilej ţine un discurs acoperit de glorie. Marcel Proust o felicită într-o telegramă de 180 de cuvinte. A murit la Paris, la 30 aprilie 1933, făcîndu-i-se funerarii oficiale. Corpul i-a fost depus în cimitirul Pere-Lachaise, în cavoul familiei Bibescu-Brîncoveanu. Au rămas de la ea mai multe volume de versuri şi nuvele : *Le coeur innombrable* (1901), *L'ombre des jours* (1902), *La nouvelle esperance* (1903), *Le visage emerveille* (1904), *La domination* (1905), *Les eblouissements* (1905), *Les vivants et les morts* (1913), *Les forces eternelles* (1920), *Le poeme de l'amour* (1924), *Poemes d'enfances* (1928), *Le livre de ma vie* (1932) etc. In faţa unei asemenea glorii europene, e de remarcat curajul lui Octavian Goga de a deschide o polemică publică. Dacă ţinem seama şi de scrisoarea adresată lui Duiliu Zamfirescu tot pentru apărarea obîrşiei şi a strămoşilor, poezia aceasta trebuie încadrată într-o coordonată esenţială şi statornică a liricii lui Goga.

POETUL — semnată *Octavian Goga* şi datată Paris — decembrie, a apărut în *Tribuna,* Arad, an. XV, 1910, şi a fost

reprodusă în voi. *Din umbra zidurilor* (1913)- cu următoarele modificări, care s-au păstrat şi în ediţia noastră de bază (1924) :

V. 7, în revistă : *„O clipă-i* fulgeră armura şi zboru-i întretaie cerul";
în ediţia 1913 şi 1924 : *„In soare-i* fulgeră armura şi zboru-i întretaie cerul".

V. 14, în revistă : „Şi nestemate fără număr culege *mîna-i* fermecată" ;
în ediţia 1913 şi 1924 : „Şi nestemate fără număr culege *mina* fermecată".

V. 16, în revistă : *„Răpeşte-un* vis ce *doarme* tainic pe căpătîiul de fecioară" ;
în ediţia 1913 şi 1924 : *„El fur-un* vis *dormit azinoapte* pe căpătîiul de fecioară".

V. 18, în revistă : „Şi cînd amurgu-ncinge bolta *cu cingătoarea lui de* aur" ;
în ediţia 1913 şi 1924 : „Şi cînd amurgu-ncinge bolta *în brîul* lui *tivit cu* aur".

V. 23, în revistă : „O clipă *se mai uită-n* urmă *cu ochii osteniţi de cale" ;*
în ediţia 1913 şi 1924 : „O clipă *mai priveste-n* urmă *spre ceaţa risipită-n vale".*

V. 27, în revistă : „îşi frînge de zăgazuri mintea — de veci *nerăsplătită* roabă" ;
în ediţia 1913 şi 1924 : „îşi frînge de zăgazuri mintea de veci *neadormită* roabă".

V. 32, în revistă : „Dar mîinile nu-i dau odihnă, căci *vreau altarul* de închinare" ;
în ediţia 1913 şi 1924 : „Dar mîinile nu-i dau odihnă, căci *vor altar* de închinaie".

PE-UN ALBUM — semnată *Sylex* — a apărut în *Ţara noastră,* an. III, nr. 39, 27 septembrie/10 octombrie 1909, p. 2, sub iorma următoare :

Petrec cu ochii-ntreg *albumul,*
Şi cu privirea mea umilă
Gîndiri şi îndrumări şi sfaturi
Culeg din fiecare filă'.

Cum văd atîtea rînduri pline
Cu-nţelepciune de viaţă,
Îmi zic pe gînduri dus : „Sărmane,

Tu nu poţi da nici o povaţă !"
Tu doar cu cîntece şi lacrimi
Iţi duci a traiului corvadă,
Copac plăpînd, bătut de soartă,
E floarea singura ta roadă !...

T

Poezia a fost reprodusă cu modificări substanțiale în volumul *Din umbra zidurilor* (1913) :

Petrec cu ochii-ntreaga *carte*
Şi cu privirea mea umilă
Comorile eternei arte
Le văd pe fiecare filă...

Cum se strecor atîtea rînduri
Cu-nțelepciune de viață,
Le recitesc şi-mi zic pe gînduri:
„Tu nu poți da nici o povață !"...

Un cîntec doar de s-a alege
Din lunga ta corvadă,
Copac bătut de-a firii lege,
E floarea singura ta roadă !...

STEJARUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Țara noastră,* an. IV, nr. 1, 7 ianuarie 1923, p. 1 ; Reprodusă în volumul *Din larg* (1939). în manuscrisul aflat la Muzeul „Octavian Goga" de la Ciucea era intitulată : *Datorie* şi datată *Ciucea, 1.1.1922.*

f

V. 9, mss. : *E* mut şi blînd, stă fără să se-nchine.' ;
în revistă : *El,* mut şi blînd, stă fără să se-nchine.

PACE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în revista, condusă de el, *Țara noastră,* Cluj, an. V, nr. 38, 21 septembrie 1924, p. 37, cu titlul *Acelaşi zîmbet.* A fost reprodusă în volumul postum *Din larg* (1939), sub titlul *Pace* şi cu următoarele modificări de text:

V. 6, în revistă : „Şi-ar vrea să frîngă *tainice* zăvoare"...;
în volum : „Şi-ar vrea să frîngă *vechile* zăvoare"...
V. 13, în revistă : „Şi-n urma ei *pe buze-mi* reapare" ;
în volum : „Şi-n urma ei *în suflet* reapare".
V. 14, în revistă : *„Acelaşi zîmbet de-mpăcare* mută"... ;
în volum : *„Aceeaşi pace veştedă şi* mută".

STRIGOII — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Țara noastră,* an. IV, nr. 10, 11 martie 1923, p. 309. A fost reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

A fost tradusă în limba italiană de Paolo Soldați şi tipărită în *Familia,* nr. 5—7/1943, p. 146 :

GLI SPETTRI

Case putride, decrepite
Di vergogna e di peccati
Case nere diroccote,
Cosa resta di voi ?

Restar gli spettri del possato
Fatti calce e mattoni
Di scacciarli, di ucciderli,
Non e capace nessuno...

Alitando odio,
Digrignando famelici,
Si allineano in agguato
Dietro tutti i cantoni.

Per quanto avanti noi mandiamo
II carro della vita,
Loro schizzano polvere di sepolcri
Negii occhi di chi passo.

Mettete innanzi tutt' e due le mani,
Difendetevi, grandi architetti,
Perche gli spettri, tutti insieme
Voglion guastare la casa nuova...

MARE AETERNUM — *Universul literar,* 21 mai 1938, nr. 14, p. 3. Reprodusă în volumul *Din larg.* Poezia se chema inițial *Sonet* şi era datată *Veneția, 14 ian. 1937.* A fost dată spre publicare în revistă, împreună cu facsimilul, de către d-na Olga Cruşevan-Florescu, care o însoțeşte 'de următoarea relatare :

„Prezenta poezie a fost concepută de defunct pe malul Mării Adriatice, la Veneția. A scris-o la Lido, în cursul unui ospăț de seară. Textul de atunci mi-a fost încredințat de autor în vederea traducerii franceze şi-apoi oferit definitiv. Trebuia să fie reprodus în lucrarea mea *Antologie de la poesie roumaine,* pe care o pregăteam pentru tipar, sub auspiciile defunctului. Dar tragicul deznodămînt s-a precipitat. Cu vreo două săptămîni înaintea morții, citindu-i cîteva bucăți, Octavian Goga mi-a spus, între altele, rîzînd : «Poezia din Italia e mai mult a ta decît a mea. Nu posed dublul şi nici nu o mai ştiu pe de rost.»"

Nu ştim dacă s-a realizat traducerea franceză. Cunoaştem însă o corectă traducere în limba maghiară, datorată lui Szabo István în *Pästzortiiz :*

Uzetve, hajtva, ime, most ujra megâllok
Partjaidon, nyugtalan es hatârtalan tenger,
Izgalommal telten, s orok szerelemmel
Kerdezlek es vâlaszodra vârok.

Vized, ha csobban, tiikrod ha hosszan
Borzong es râm mutatva ismet engem remit,
Nyilo sebekre villantja âdâz fenyit,
S a lelkemben fâjd iiszok regi tiize lobban.

Mintha sippal, dobbal hirdetnek, hogy tâmad
Hajdani hatalmunk, az elfelejtett, s erted
En csak erted vetek rendre gâtat.

Bâr azt sem tudom, mi kinoz itt jobban
Hogy parttalan meseid mert nem ernek veget,-
S eltem melyseges rejteken rnilyen titok dobban...

CÎNTA MOARTEA — semnată *Octavian Goga,* — a apărut în *Făt-Frumos,* Cernăuţi, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 83, cu precizarea într-o notă : „Ultima stihuire a lui Goga, scrisă la Ciucea cîteva zile înaintea morţii sale". A fost reprodusă în mai multe ziare şi reviste şi apoi în voi. *Din larg* (1939). A fost imediat tradusă în limba germană de Sever Bumbac : *Es singt der Tod (Făt-Frumos,* Cernăuţi, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 89) şi de Reinhold Scheibler : *Mir geigt der Tod (Făt-Frumos,* Cernăuţi, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 157).

MIR GEIGT DER TOD

Mir geigt der Tod ein Lied am Fenster,
Wie Abendmesse klingt's gedămpft,
Er zeigt mir unsres Volkes Măre,
Ein Spiel, drin Licht und Schatten kămpft.

Ich lausche ihm in nâcht'gem Schweigen,
Aus tiefem Innren wăchst hervor
Mein ganzes hingegang'nes Leben
Und steigt zu Hâupten mir empor.

Ich fiihle hinter heisser Schlâfe
Die alten Welten sich erneun ; —

Nicht, was da war, kommt mir zu Sinnen,
Doch was da hâtte konnen sein.

Poezia a fost tradusă în limba germană şi la Berlin, de Konrad Richter, în anul 1939.

DER TOD SPIELT AUF

Wie ferne Abendmesse klingt es :
am Fenster spielt der Tod die Weise ;
von uns, von meinem Volke, singt es ;
jetzt jubelt's hell, nun klagt es leise.

Die Nacht und ich, wir lauschen, schweigen,
des Spielmanns Schatten wăchst im Dunkel ;
verklungnen Lebens Bilder steigen
um mich empor wie Sterngefunkel.

Ion fiebre, scheint's. Gedanken send' ich,
Erinnerungen suchen, săumen :
nicht, was gewesen, wird lebendig,
nein, was sein konnte, muss ich trăumen.

TRECEA UN OM — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Ţara noastră,* an. V, nr. 29, 20 iulie 1924, p. 896. A fost reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

A fost tradusă în italiană de Paolo Soldaţi şi tipărită în *Familia,* nr. 5—7, 1943, p. 145 :

PASSAVA UN UOMO

Sotto la finestra della mia casa,
Dove la strada si allarga fra i campi, •
Sotto un polverio di stelle nel nitore del cielo,
Passava un uomo, cantando, ier sera.

Era un canto che raccontava
I dolori accumulati dagli anni,
Triste come un lamento funebre,
Come soltanto loro la sanno, i contandini.

Di dove mai quel viatore
L'aveva recato a me nel villaggio,
Da che mistero nascevo quel brivido ?
Da che profonditâ, da che rovine ?

Io sentivo la sua dolcezza amara
Effondersi aleggiando sopra le valii

Accorata e tenera
Come una lontana querela.

E mentre avanzando si dileguava
II suo dolente sospiro,
Mi rammentai per un attimo
Che una volta ho cantato anch' io...

BISERICUȚA DIN ALBAC — a fost scrisă în 1908, cînd I. Brătianu a desfăcut în bîrne biserica din Albac, unde se aprinsese răscoala lui Horia, Cloşca şi Crişan, şi a dus-o la moşia lui de la Florica, fără îndoială în scopuri propagandistice. Ziarele vremii informează că ţăranii din Albac, legaţi de ea cu atîtea amintiri, au petrecut-o cu ochii înlăcrămaţi. Se pare că, printre altele, poezia lui Goga trebuia să fie aşezată ca o pisanie patriotică în biserica aceasta, remontată la Florica.

IN ȚINTIRIM — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. XVII, nr. 1, 1920, p. 3. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

A fost tradusă în limba italiană de Paolo Soldaţi şi publicată în *Familia,* nr. 5—7, 1943, p. 144—145 :

IN CAMPOSANTC

In camposanto, nel nostro paese
Ci son tumuli per lungo e per largo
Una pace muta, funerea,
Incombe greve come un peccato.
Loggiu il mistero del nulla
Ha segregato sotto pio serrame
Tutti quelli che morsero coi denti
Alia zolla del loro dolore.

In camposanto, sotto le lapidi,
Covano monti di lava,
Un focolaio d'odio e di veleno
E' in ogni grumo di terra.
La terra palpita e rivive,
Perche in ciascuna delle sue molecole
Ce forza d'une bufera
Che imperverso in un' anima...

In camposanto, col vento della sera,
Scendono larve in lunghe file,
Sono i morți che giungono furtivi
E stano a conciliaholo negii angoli bui.

Tremenda falange di scheletri,
Indomiti, inarrestabili,
Essi communicano al viandante che passa
La loro sânta bramosia di vendetta.

In camposanto nelle notti serene,
Quando il cielo s'illumina di stelle,
Risuonano i noştri pianti
E invadono lo spazio immenso.
II bosco geme paurosamente
Del desolato clamore di feminine
Che proferiscono imprecazioni
Portando alle tombe dei fiori di bucaneve.

In composanto ci son pure dei branchi
Di famelici bovi randagi
Che ruminano pigramente
Pestando un morto ad ogni passo.
E mentre noi, consunti dai tempo,
Ci lamentiamo accanto alle croci,
Quelli brucano i fiori sulle tombe,
Quelli ingrassano nel nostro camposanto.

PRIVIGHETORI ŞI CIOCÎRLII (După Petofi) — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul,* an. VI, nr. 1, 1 ianuarie 1907, p. 3—4 ; cu următoarea notă de subsol a autorului : „Am tradus aceste rînduri ale cântăreţului maghiar Petofi ; le-am dat în româneşte pentru că furtuna de patimi şi nădejdi care se zbuciumă pe strunele acestui vestitor al neamului său trebuie să găsească răsunet şi în sufletele noastre, care aşteaptă împlinirea aceloraşi aşteptări".

Mihail Dragomirescu *(Convorbiri,* an. I, nr. 5, 1907, p. 262) apreciază traducerea în felul următor :

„E o traducere frumoasă ca limbă şi chiar ca stil, dar absolut neizbutită din punctul de vedere al armoniei şi energiei rimei. Frazele sînt astfel construite că citindu-le nu ştim care sînt cuvintele pe care trebuie să le pronunţăm mai cu putere spre a scoate în relief ideea."

NOAPTE (După Carducci) — semnată *G.* — a apărut în *Luceafărul,* an. VI, nr. 4—5, 1 martie 1907, p. 65. A fost reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

Este o prelucrare liberă a poeziei lui Giosue Carducci (18—19), *Profonda, solitaria, immensa notte,* publicată în 1853 în voi. *Juvenalia,* VIII, cartea I :

Profonda, solitaria, immensa notte ;
Visibil sonno del divin creato
Su le montagne gia dai fulmin rotte,
Su le terre che l'uomo ha seminato ;

Alta da i casti lumi.ombre interrotte ;
Cielo vasto, pacifico stellato ;
Lucide forme belle, al vostro fatto,
Equabilmente, arenamente, adotte ;

Luna, e tu che i sereni e freddi argent
Antica peregrina a i petti mesti
Ed a' lietti dispensi indifferenti :

Che misteri, che orror, dite, son questi ?
Che siam. povera razza de i viventi ?
Ma tu, bruta quiete, immobil resti.

Agosto 1852.

Profundă, solitară, imensă noapte ;
Somn vizibil al creaturii cereşti,
Pe munţi de fulger despicaţi
Pe ogoarele ce omul le-a semănat;

înalte umbre de castele, lumini întrerupte ;
Cer vast, paşnic, înstelat ;
Strălucitoare forme frumoase, sorţii voastre
în mod egal, secret, supuse ;

Lună, şi tu care seninele şi recile arginturi
Antică peregrină la piepturile îndurerate
Şi la cele bucuroase nu gîndeşti, eşti indiferentă ;

Ce mistere, ce orori, spuneţi, sînt acestea ?
Că sîntem o biată rasă de muritori ?
Dar tu, brutală linişte, rămîi nemişcată.

AŞTEPTARE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Viaţa literară* din 18 iunie 1906. N-a fost. reprodusă în nici un volum.

în 1906 „Astra" a organizat la Sibiu o expoziţie de artă şi literatură naţională, „Catalogul" original al expoziţiei, compus dintr-un album cu cusături şi ţesături româneşti, se deschidea cu o poezie scrisă de Octavian Goga sub formă de dedicaţie

simbolică. Versurile au rămas aproape necunoscute. *Viaţa literară,* revista lui Coşbuc şi Chendi, le-a reprodus cu literă măruntă, la rubrica *Notiţe şi informaţii.*

Poezia, în tonul modei de atunci, nu e la nivelul celor publicate în 1905 şi strînse în primul său volum; explicaţia este susţinută de caracterul poemei şi de destinaţia ei. Goga a mai transcris poeme întregi pe albumele timpului, dar le-a reprodus pe unele în reviste sau chiar în volume.[1]

Aşteptare e un poem mai puţin însemnat, cu un simbol la modă în epocă. Fata din poezia lui Goga trudeşte ca şi cea din *Viaţă* lui Emineseu, dar sufletul ei se consumă într-o dramă mai optimistă, cusîndu-şi în pînza albă „lacrimi şi nădejdi". Peisajul care formează decorul pe care se profilează lucrătoarea este un peisaj lunar, comun şi poeziei lui Coşbuc. Deşi „fata" lui Goga e identică cu „fata cu zestre" din tabloul lui Grigorescu, pare mai visătoare, cusîndu-şi în firul de in „nădejdile ei mute".

Fie simbolul brodat pe motive folclorice ca o explicaţie mai elevată a elementelor de artizanat din album, fie un simbol major, extins la idealurile populare ale momentului, poema lui Goga, cu toate elementele" ei de romanţă, reprezintă totuşi un fragment dintr-o activitate poetică încă nestudiată îndeajuns.

PERDITA — semnată *Octavian* — a rămas nepublicată pînă în 1966, cînd Dan Smîntînescu o tipăreşte în revista *Argeş,* an. I, nr. 7, decembrie 1966, p. 11. Poezia se află într-un caiet de limba latină al elevului Goga, folosit de poet şi pentru notarea poeziilor sale. Caietul conţine 76 poezii şi două bucăţi în proză. Posesorul caietului ne informează că întregul conţinut a rămas napublicat. Acelaşi lucru trebuie spus despre poezia imediat următoare *[Trecutul s-a ivit în prag}.*

ÎN TREN — După Gerhart Hauptmann — semnată *Octavian Goga,* a apărut în *Luceafărul,* an. IV, nr. 4, 15 februarie 1905, p. 93. Prin această traducere Goga înglobează în universul său de preocupări, pe coordonata poeziei muncii, şi pe muncitorul de la oraş, cu a cărui viaţă amară s^a simţit solidar şi pe care Hauptmann îl cîntă cu pasiune în poezia sa *Im Nachtzug,* pe

[1] Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, Manuscrise, cota 3.307/1955 ; poezia *Felinarul,* datată 1912 şi publicată în 1913 în volum.

care o reproducem pentru o mai uşoară confruntare cu versiunea românească.

Es poltert der Zug durch die Mondscheinnacht,
die Räder drohnen und rasen.
Still sitz' ich im Polster und halte die Wacht
unter siefoen schnarehenden Nasen.
Die Lampe flackert und zittert und zuckt,
und der Wagen rasselt und riittelt und ruckt,
und weit, wie ins Reich der Gespenster,
weit blick' ich hinaus in das dammrige Licht,
und schemenhaft schau' ich mein blasses Gesicht
im lampenbeschienen Fenster.

Da rast es nun hin mit dem brausenden Zug
an Wiesen und Wäldern voruber,
iiber Mauern, Stakete und Bäume im Flug,
und triiber bliekt es und triiber.
und jetzo, wahrhaftig, ich täusche mich nicht,
jetzt rollen liber mein Schattengesicht
zwei schwere und leuchtende Tränen.
Und tief in der Brust mir klingt es undi singt's,
und fiebernd das Herz und die Puise durchdringt's,
ein wildes, ein brennendes Sehnen.

Ein Sehnen hinaus in das Mondscheinreich,
das fliegend die Drähte durehschneiden.
Sie tauchen hernieder und steigen zugleich,
vom Zauber der Nacht mich zu scheiden.
Doch ich blicke hinaus, und das Herz wind mir weit,
und ich Iulie imich ein in die selige Zeit,
wo nächtlich tanzte am Weiher
auf Mondlichstrahlen die Elfenmaid,
dazu ihr vom minniger Wonne und' Leid
der Elfe spielte die Leier.

Der Elfe, er spielte die Leier so schon,
die Gräslein mussten ihm lauschen,
der Miihlbach im Sturze vernahm's und blieb stehn,
vergessend sein eigenes Rauschen.
Maiblume und Rotklee weineten Tau,
und wonnige Schauer durchbebten die Au,
und Sânger lauschten im Haine.
Sie lauschten und lernten vom Elfen gar viei
und stimmten ihr duftendes Saitenspiel
so zaubrisch und rein wie das seine.

Voruber, voruber im sausenden Takt!
Kein Zauber nimmt dich gefangen,
der du schwindelhoch fiber dem Katarakt
und tief durch die Berge gegangen.

Du rasender Pulsschlag der fiebernden Weit,
du Dămon, der in den Armen mich halt
und trägt zu entlegener Ferne !
Ich bliebe so gerne im Mondenschein
und lauschte so gerne verschwiegen allein
Der Zwiesprach' seliger Sterne !

Rauchwolken verhiillen das dämmernde Bild
und schlingen weisswogende Reigen.
Doch unter mir stampft es und schmettert es wild,
und unter mir will es nicht schweigen.
Es klingt wie ein Âchzen, es rieselt wie Sehweiss,
als schleppten Zyklopen hin iiber das Gleis
den Zug auf ehernen Armen.
Und wie ich noch lausche beklommen und bang,
da wird aus dem Chaos ein Donnergesang,
zum Grauen zugleich und Erbarmen :

„Wir tragen euch hin durch die duftende Nacht,
mit keuchenden Kehlen und Briisten.
Wir haben euch guldene Hauser gemacht,
indessen wie Geier wir nisten.
Wir schaffen euch Kleider. Wir backen euch Brot.
Ihr schaft uns den grinsenden, winselnden Tod.
Wir wollen die Ketten zerbrechen.
Uns durstet, uns diirstet nach eurem Gut!
Uns durstet, uns durstet nach eurem Blut !
Wir wollen uns râchen, uns rächen !

Wohl sind wir ein rauhes, blutdiirstend Geschlecht,
mit schwieligen Händen und Herzen.
Doch gebt uns zum Leben, zum Streben ein Recht
und nehmt uns die Last unsrer Schmerzen !
Ja, konnten wir atmen, im keuchenden Lauf,
nur einmal erquickend, tief innerlich auf,
so, weil du den Elfen bewundert,
so sängen wir dir mit Donnergeton
das Lied, so finster und doch so schon,
das Lied von unserm Jahrhundert!

Willst lernen, Poetlein, das heilige Lied,
so lausche dem Rasseln der Schienen,
so meide das schläfrige, tändelnde Ried
und folge dem Gang der Maschinen ;
beachte den Funken im singenden Draht,
des Schiffes schwindelnden Wolkenpfad,
und weiter, o beuge dich nieder
zum Herzen der Armen, mitleidig und mild,
und was es dir zitternd und weinend enthiillt,
ersteh' es in Tonen dir wieder !"**

Es poltert der Zug, durch die Mondscheinnacht,
die Räder drohnen und rasen.
Still sitz' ich im Polster und halte die Wacht
unter sieben schnarchenden Nasen.
Die lampe flackert und zittert und zuckt,
und der Wagen rasselt und riittelt und ruckt,
und tief aus dem Chaos der Tone,
da quillt es, da drăngt es, da perlt es empor
wie Hymnengesänge, bezaubernd mein Ohr,
in erdenverklărender Schone.

Und leise auf schwillt es, und ebbend verhallt's
im schmetternden Eisengeklirre.
Und wieder erwacht es, und himmelauf wallt's
hervor aus dem Tonegewirre.
Und immer von neuem versinkt es und steigt.
Und endlich verweht's im Tumulte und schweigt
und lässt mir ein heisses Begehren,
das sinneberuckende Zaubergeton
von himmlischen Lenzen auf irdischen Hohn
zu Ende, zu Ende zu horen.

Goga s-a arătat intens preocupat de continua perfectare a traducerii sale ; un manuscris găsit de Olimpiu Boitoş la tipografia „Dacia Traiană" din Sibiu atestă acest lucru.

Cum îi era obiceiul, poetul a făcut serioase intervenţii după publicarea ei în *Luceafărul,* chiar pe o pagină tipărită a revistei, cum se poate vedea din numărul reprodus după O. Boitoş : *Din laboratorul literar al lui O. Goga — cazul poeziei „In tren",* Sibiu, 1942. E neîndoios că poezia aceasta l-a atras pe Goga în primul rînd prin puternicul ei caracter social. Poezia *In tren* a fost şi este considerată o piesă antologică pentru preocupările sociale ale literaturii naturaliste. A se vedea, de pildă, lucrarea *Vom Naturalismus zur neuen Volksdichtung, voi.* I, din colecţia „Deutsche Literatur in Entwicklungsreiben" (Leipzig, 1936, Ph. Reclam jun.).

în *Dichtung und Dichter der Zeit* (Leipzig, 1911), Albert Soergel stabileşte o paralelă între *Im Nachtzug* de G. Hauptmann şi *Buch der Zeit* (1885, *Cartea timpului)* de Arno Holz, fruntaş al naturalismului german. El relevă discrepanţa dintre „Dichtertraum" (visul poetului) şi ‚iErdenwirklichkeit" (realitate terestră), două noţiuni care stau şi la baza analizei lui O. Boitcş. Tematica socială se conturează mai precis la G. Hauptmann. Poezia lui G. Hauptmann, simptomatică pentru vremea aceea, fără să fie deosebit de valoroasă, este paradoxală în sensul că

conţine diferite acumulări culturale, provenite mai ales din literatura romantică şi realistă a secolului al XlX-lea. Distribuirea armonioasă a elementelor epice, dramatice şi lirice ne face să afirmăm că *Im Nachtzug* este o baladă în care substanţa epică este puternic lirizată.

Traducerea lui Goga este excelentă. Soluţiile stilistice sînt foarte apropiate de original.

Metrul originalului este iambic-anapestic, cel al traducerii, Ia fel, ceea ce conferă întregii poezii un ritm vioi, dinamic.

Finalul poeziei este în spiritul „ironiei romantice", categorie estetică subiectivistă a romantismului german, care recunoaşte supremaţia ficţiunii, a fanteziei. Traducerea lui Goga dovedeşte o cunoaştere aprofundată a limbii germane, a diferitelor tradiţii stilistice, de la stilul ecleziastic luteran, iniţiat de strălucita pană a lui Luther, pînă la stilul diferitelor curente literare, dintre care mai cu seamă acela al romantismului şi „realismului poetic" din secolul al XlX-lea *(„poetischer Realismus").*

„Poezia *In tren,* pe care Goga o publică în *Luceafărul* cu subtitlul «după Gerhart Hauptmann», sugerînd părerea unei anumite libertăţi în tălmăcirea originalului, este — zice O. Boitoş în studiul citat — în realitate o traducere destul de scrupuloasă. Nu numai concepţia poeziei şi structura ei prozodică sînt respectate, dar chiar şi anume figuri de stil sînt redate, ceea ce dovedeşte o apreciere din partea poetului român a operei alese şi un efort susţinut pentru cucerirea valorilor ei estetice pe scara literaturii române. Hauptmann întrebuinţează de cîteva ori aliteraţia ca mijloc de sugestie, pentru potenţarea efectului unei descrieri. Procedeul se găseşte şi în traducere, şi anume o dată chiar la acelaşi vers. Vrînd să sugereze zgomotul produs de goana trenului, poetul german spune :

Es poltert der Zug durch die Mondscheinnacht.
Die Răder driihnen und rasen.

în traducerea lui Goga ideea e exprimată prin următoarele versuri :

în goană sălbatic cimpiei s-aşterne
Şi tropotă trenul în noapte.

Acelaşi efect îl obţine Hauptmann uneori prin repetare, figură care de asemenea se găseşte şi în traducerea lui Goga :

Fugarul sălbatec s-avîntă-nainte
Şi urlă şi geme si tună.

Aceste două versuri frumoase exprimă acelaşi obsedant moment într-o versiune care este superioară originalului ca putere de sugestie. Nu lipsesc însă nici deosebirile faţă de original. Însuşi titlui poeziei nu este redat exact. In loc să spună *In trenul de noapte,* cum ar fi pretins o traducere fidelă, Goga s-a mulţumit cu un titlu mai scurt — *In tren* — lipsit de oarecare preciziune. La fel, cînd e vorba să caracterizeze noaptea, Hauptmann spune dintr-o dată că era o «noapte cu lună» *(Mondscheinnacht),* pe cînd la poetul român amănuntul se iveşte numai mai tîrziu, atunci cînd apar efectele de vraje ale poeticului astru. Mai sînt şi alte deosebiri de felul acesta, dar ele nu sînt atît de mari încît să diferenţieze cele două texte ca sens, şi lucrarea lui Goga tot o traducere rămîne. Totuşi, deosebirile sînt cît se poate de semnificative pentru stilurile celor doi poeţi. Preciziunea pe care am constatat-o în cele două cazuri semnalate acum stăruie la poetul german în fiecare moment. El caută anume trăsături caracteristice şi nu ezită să le redea chiar şi atunci cînd sînt vulgare, ceea ce Goga evită. Cei «vreo şapte» tovarăşi de drum din compartimentul poetului sînt prezentaţi în poezia lui Hauptmann printr-o imagine de un puternic efect plastic, ca «şapte nasuri care sforăie» *(Sieben schnarehenden Nasen).* Avem aici un exemplu tipic de stil naturalist, pe care Goga nu şi l-a însuşit pentru că naturalismul nu era o formulă potrivită cu structura lui sufletească."

Iată acum deosebirile dintre cele două variante ale traducerii lui Goga :

V. 1, în revistă : „In goană *sălbatic* câmpiei s-aşterne" ; în versiunea revăzută : „în goană *vrăjmaşe* cîmpiei s-aşterne".

V. 7, în revistă : „Departe în *noaptea* albastră" ; în versiunea revăzută : „Departe în *zarea* albastră".

V. 8, în revistă : *„PHvirea-mi colindă* lumina răzleaţă" ; în versiunea revăzută : *„Mă fură pe cîmpuri* lumina răzleaţă".

V. 16, în revistă : „Un *picur răsare-mi* genele grele"; în versiunea revăzută : „Un *strop mi se scurge din* genele grele".

V. 17, în revistă : *„Şi-n tremur* obrazu-mi prelinge" ; în versiunea revăzută: *„Alene* obrazu-mi prelinge".

V. 18, în revistă : *„Şi lacrima-n pieptu-mi un cîntec* învie" ; în versiunea revăzută : *„Se strecură-n suflet şi acolo-mi* învie".

V. 19, în revistă : *„Şi inima-ntreagă îi cade-n* robie" ; în versiunea revăzută : *„Un glas care tainic mă prinde-n* robie".

V. 20, în revistă : *„Sălbatic* un dor *mă încinge";* în versiunea revăzută : *„In inim-un* dor *mi se-ncinge".*

V. 26, în revistă : *„Vrăjindu-mi icoană* din vremuri uitate" ; în versiunea revăzută : *„Dezgroapă icoane* din vremuri uitate".

V. 31, în revistă : *„Cîntarea măiastră în* noapte pătrunde" ; în versiune revăzută : *„Doinirea lor parcă* în noapte pătrunde".

V. 38, în revistă : „Ascultă şi-nvaţă *cîntarea* măiastră" ; în versiunea revăzută : „Ascultă şi-nvaţă *doinirea* măiastră".

V. 43, în revistă : *„Te-avînţi* peste ape cu repezi răsfrîngeri" ; în versiunea revăzută : *„Te-azvîrli* peste ape cu repezi răsfrîngeri".

V. 45, în revistă : „Tu, *tremur* sălbatic al lumii pripite" ; în versiunea revăzută : „Tu, *chiot* sălbatic al lumii pripite".

V. 53, în revistă : *„Fugarul sălbatic* s-auînţă-nainte" ; în versiunea revăzută : „Fugaru-ndăratnic ooneste-nainte".

V. 55, în revistă : „Şi trupu-i asudă — cu *braţe vrăjmaşe" ;* în versiunea revăzută : „Şi trupu-i asudă — cu *miini uriaşe".*

V. 56, în revistă : ***„îmi*** pare că zmeii îl duc pe ogaşe" ; în versiunea revăzută : „Se pare că zmeii îl duc pe ogaşe".

V. 58, în revistă : *„Şi cum ţin priveghiul* lipsit de repaos" ; în versiunea revăzută : *„Aşa stînd de veghe* lipsit de repaos".

V. 59, în revistă : *„Aud cum un* cîntec purcese din haos" ; în versiunea revăzută : *„Deodată alt* cîntec purcese din haos".

V. 63, în revistă : „Noi n-avem bordeie şi *mînile* noastre"; în versiunea revăzută : „Noi n-avem bordeie şi *palmele* noastre".

V. 74, în revistă : *„Vor* bietele inimi- trudite" ; în versiunea revăzută : *„Cer* bietele inimi trudite".

V. 76, în revistă : *„Un tremur* din vaierul nostru din suflet" ; în versiunea revăzută : *„Un picur* din vaierul nostru din suflet".

V. 78, în revistă : *„Zdrobire-ar* a ielelor hora răzleaţă" ; în versiunea revăzută : *„Ar frînge* a ielelor horă răzleaţă".

V. 81, în revistă : „Poete, *cţntarea de vrei* **tu** *să-nveţi";* în versiunea revăzută : „Poete, *tu hora de vrei să ne-o-nveţi".*

V. 82, în revistă : „Ascultă-1 *al* ocnei sobol" ; în versiunea revăzută : „Ascultă-1 *pe-al* ocnei sobol".

V. 84, în revistă : *„Grăbeşte* din crîngul domol" ; în versiunea revăzută : *„Tu du-te* din crîngul domol".

V. 87, în revistă : „Şi-apleacă-ţi urechea cu jale" ; în versiunea revăzută : „Apleacă-ţi urechea cu jale".

V. 89, în revistă : *„Şi toate ce-n tremur,* plîngînd, el ţi-a spus" ; în versiunea revăzută : „Şi *cîte-n sughiţuri,* plîngînd, el ţi-a spus".

V. 96, în revistă : „Cînd roata s-avîntă şi-n *vaiet* tresare" : în versiunea revăzută : „Cînd roata s-avîntă şi-n *vaier* tresare".

V. 98, în revistă : *„Cîntare de slavă şi-ntrupă-se-n* pripă" ; în versiunea revăzută : *„Cîntarea cea nouă mă-nvăluie-n* pripă".

V. 99, în revistă : *„Cu tremura-i dulce* vrăjindu-mi o clipă" ; în versiunea revăzută : *„Cu glasul ei proaspăt* vrăjindu-mi *pe-o* clipă".

Varianta a doua e mai cctectă şi mai atrăgătoare, scoate mai mult în evidenţă simţul armoniei, asigură frazelor o structură mai omogenă, le precizează mai bine sensurile (pentru aceasta poetul îşi ia libertăţi mai mari decît în prima variantă), evită monotonia repetării unor cuvinte, asperităţile de limbă şi neclarităţile de conţinut. în ediţia noastră publicăm această a doua variantă.

BIBLIOGRAFIA POEZIILOR LUI OCTAVIAN GOGA

I. ÎN PERIODICE

ATUNCI ŞI ACUM — *Tribuna,* an. XIV, nr. 275, 12/24 dec. 1897, p. 1098 ; semnată *Tavi.*

NU-I FERICIRE PE PĂMÎNT — *Revista ilustrată,* an. I, nr. 5—6, mai-iunie 1898, p. 107 ; semnată *Octavian.*

AŞA A FOST SA FIE... — *Familia,* an. XXXIV, nr. 44, 1/13 noiembrie 1898, p. 523 ; semnată *Octavian.*

AZI ŞI MÎNE... — *Familia,* an. XXXV, nr. 2, 10/22 ianuarie 1899, p. 18 ; semnată *Octavian.*

DRAGOSTE ŞI GÎNDURI — *Familia,* an. XXXV, nr. 18, 2/14 mai 1899, p. 21 ; semnată *Octavian.*

ÎN TAINA SĂRII — *Familia,* an. XXXV, nr. 33, 15/27 august 1899, p. 390 ; semnată *Octavian.*

ADEVĂRURI TRISTE... — *Familia,* an. XXXV, nr. 45, 7/19 noiembrie 1899, p. 530 ; semnată *Octavian.*

STANA — *Tribuna,* an. XVI, nr. 255, 19 noiembrie/1 decembrie 1899, p. 1020 ; semnată *Octavian.*

IN CALUMNIATORES — *Tribuna,* an. XVII, nr. 1, 1/13 ianuarie 1900, p. 2 ; semnată O.

ÎMPĂCARE — *Familia,* an. XXXVI, nr. 4, 23 ianuarie / 4 februarie 1900, p. 38—39 ; semnată *Octavian.*

LACRAMI... — *Familia,* an. XXXVI, nr. 16, 16/29 aprilie 1900, p. ,187 ; semnată *Octavian.*

PE ULIŢA — *Familia,* an, XXXVI, nr. 21, 21 mai / 3 iunie 1900, p. 243 ; semnată *Octavian.*

MAI RAMÎI... — *Familia,* an. XXXVI, nr. 26, 25 iunie / 8 iulie 1900, p. 304 ; semnată *Octavian.*

MAGDALINA — *Tribuna,* an. XVII, nr. 139, 16/29 iulie 1900, p. 554 ; semnată *Octavian.*

PE GÎNDURI — *Familia,* an. XXXVI, nr. 13/26 august 1900, p. 388 ; semnată *Octavian.*

TE-AI DUS... — *Tribuna,* an. XVII, nr. 160, 17/30 august 1900, p. 638 ; semnată *Octavian.*

AŞ VREA... — *Tribuna,* an. XVII, nr. 201, 18/31 octombrie 1900, p. 801 ; semnată *Octavian.*

DACA... — *Tribuna,* an. XVII, nr. 204, 22 octombrie / 4 noiembrie 1900, p. 814 ; semnată Octavian.

BLONDINEI — *Tribuna,* an. XVII, nr. 236, 10/23 decembrie 1900, p. 942 ; semnată *Octavian.*

ADEVĂR... — *Familia,* an. XXXVI, nr. 51—52, 24 decembrie / 6 ianuarie 1900, p. 604 ; semnată *Octavian.*

OSTENIT... — *Tribuna literară,* nr. 32, 18 februarie / 3 martie 1901, p. 29 ; semnată *Octavian.* Republicată cu titlul *A fost odat'...* în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909).

TU DORMI... — *Tribuna literară,* nr. 37, 25 februarie / 10 martie 1901, p. 33 ; semnată *Octavian.*

TE-AI DUS... — *Familia,* an. XXXVII, nr. 8, 25 februarie / 10 martie 1901, p. 88 ; semnată *Octavian.*

DRAGOSTE BARBARA — *Tribuna literară,* nr. 47, 11/24 martie 1901. p. 42 ; semnată *Sfinx.*

DESPĂRŢIRE — *Familia,* an. XXVII, nr. 12, 25 martie / 7 aprilie 1901, p. 135 ; semnată *Octavian*

NOI ŞI ELE — *Tribuna literară,* nr. 57, 25 martie / 7 aprilie 1901. p. 49 : semnată *Octavian.*

CÎNTEC — *Tribuna literară,* nr. 65, 8/21 aprilie 1901, p. 59 ; semnată Octavian.

CÎNTEC MODERN — Tribuna literară, nr. 65, 8/21 aprilie 1901, p. 60 ; semnată *Octavian.*

ABĂTUT... — *Familia,* an. XXXVII, nr. 15, 15/28 aprilie 1901, p. 174 ; semnată *Octavian.*

NECESSITAS FACIT VERSUM — *Tribuna literară,* nr. 75, 22 aprilie / 5 mai 1901, p. 67 ; semnată *Octavian.*

VARIETAS... — *Familia,* an. XXXVII, nr. 19, 13/26 mai 1901, p. 222 ; semnată *Octavian.*

ZÎMBET TRIST... — *Tribuna literară,* nr. 94, 20 mai / 2 iunie 1901, p. 83 ; semnată *Octavian.*

IRONIE — *Tribuna literară,* nr. 98, 27 mai / 9 iunie 1901. p. 87 ; semnată *Octavian.*

RUGĂMINTE... — *Familia,* an. XXXVII, nr. 21, 27 mai / 9 iunie 1901, p. 246 ; semnată *Octavian.*

RÎS PRINTRE LACRAMI — *Tribuna literară,* nr. 103, 3/16 iunie 1901, p. 92 ; semnată *Octavian.*

PE PAT — *Tribuna literară,* nr. 108, 10/23 iunie 1901, p. 95 ; semnată *Octavian.*

FII PE PACE ! — *Tribuna literară,* nr. 127, 8/21 iulie 1901, p. 112.

SONET — *Tribuna literară,* nr. 132, 15/28 iulie 1901, p. 115 ; semnată *Octavian.* Reprodusă în *Luceafărul,* an. VIII, nr. 3, 1 februarie 1909, p. 53 ; semnată *Octavian Goga.*

SA TAC ?... — *Tribuna literară,* nr. 149, 12/25 august 1901, p. 131 ; semnată *Octavian.*

ŢIE!... — *Tribuna literară,* nr. 158, 26 august/8 septembrie 1901, p. 139 ; semnată Octavian.

RAMAS BUN — *Tribuna literară,* nr. 167, 11/24 septembrie 1901, p. 148 ; semnată *Octavian.*

DIN VIAŢA — *Tribuna literară,* nr. 180, 30 septembrie / 13 octombrie 1901, p. 157 ; semnată *Octavian.*

DOMNULUI SA NE RUGAM — *Tribuna,* an. XVIII, nr. 209, 11/24 noiembrie 1901, p. 833 ; semnată *Octavian.*

DIN VIAŢA — *Familia,* an. XXXVII, nr. 2, 14/27 ianuarie 1901, p. 13 ; semnată *Octavian.*

CLIPE SENINE... *Familia,* an. XXXVII, nr. 5, 4/17 februarie 1901, p. 54 ; semnată *Octavian.*

PRIETENEI — *Tribuna,* an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie /6 februarie 1902, p. 61 ; semnată *Octavian.*

UNUI PRIETEN — *Tribuna,* an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61 ; semnată *Octavian.*

CURÎND — *Tribuna,* an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61 ; semnată *Octavian.*

DE PE STRADA — *Tribuna,* an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61 ; semnată *Octavian.*

CARMEN MISERABILE — *Tribuna,* an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61 ; semnată *Octavian.*

ZADARNIC — *Tribuna,* an. XIX, nr. 23, 6/19 februarie 1902, p. 89 ; semnată *Octavian.* Reprodusă în *Luceafărul,* an. II, nr. 21, 1 noiembrie 1903, p. 344 ; semnată *Nic. Otavă.* Retipărită în volumul *Poezii (190b).*

FRAGMENT — *Tribuna, ah.* XIX, nr. 24, 7/20 februarie 1902, p. 93 ; semnată *Octavian.*

ACASĂ — *Tribuna,* an. XIX, nr. 26, 10/28 februarie 1902, p. 101 ; semnată *Octavian.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

VIS MAIOR, I, II — *Tribuna,* an. XIX, nr. 28, 13/26 februarie 1902, p. 109 ; semnată *Octavian.*

NOI — *Tribuna,* an. XIX, nr. 31, 17 februarie / 2 martie 1902, p. 121 ; semnată *Octavian.*

SA PLEC... — *Tribuna,* an. XIX, nr. 33, 20 februarie / 5 martie 1902, p. 129 ; semnată *Octavian.*

RAPSODIE (Fără rimă) — *Luceafărul,* an, I, nr. 1, 1 iulie 1902, p. 2 ; semnată *Othmar.* Reprodusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909).

ACASĂ. I. REVEDERE — *Luceafărul,* an. I, nr. 2, 15 iulie 1902, p. 6 ; semnată *Octavian.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909)

PRIMĂVARA — *Luceafărul,* an. I, nr. 2, 15 iulie 1902, p. 16, la „Poşta redacţiei" : semnată *Lia.*

IAR CÎND VEI DORMI... (Heine) — *Luceafărul,* an. I, nr. 3, 1 august 1902, p. 40 ; semnată *Octavian.*

DORINŢA — *Luceafărul,* an. I, nr. 6, 15 septembrie 1902, p. 95 ; semnată *Octavian ;* reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

TOAMNA — *Luceafărul,* an. I, nr. 6, 15 septembrie 1902, la „Poşta redacţiei" ; semnată *Pygmalion.*

TOAMNA — *Luceafărul,* an. I, nr. 8, 15 octombrie 1902, p. 114 ; semnată *Octavian.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

BATRÎNI — *Luceafărul,* an. I, nr. 11. 1 decembrie 1902, p. 171 ; semnată *Octavian,* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DE MULT... — *Luceafărul,* an. II, nr. 1, 1 ianuarie 1903, p. 3 ; semnată *Octavian.*

ȘI IARĂȘI VA SA VIE... ? — *Luceafărul,* an. II, nr. 2, 15 ianuarie 1903, p. 6 ; semnată *Agog.*

POVESTE DE ANUL NOU — *Luceafărul,* an. II, nr. 2, 15 ianuarie 1903, p. 22—23 ; semnată *Octavian.*

L-A LUAT DUMNEZEU — *Luceafărul,* an. II, nr. 22, 15 ianuarie 1903, p. 26 ; semnată *Nic. Otavă.*

CANTORUL CIMPOI — *Luceafărul,* an. II, nr. 3, 1 februarie, 1903, p. 46 ; semnată *Octavian.* Reprodusă în *Țara noastră,* an. II. nr. 38, 1908, p. 412 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Luceafărul,* an. VIII, nr. 6, 16 martie 1909. p. 128. Introdusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

SĂRBĂTOARE — *Luceafărul,* an. II, nr. 3, 1 februarie 1903, p. 54 ; semnată *Nicu.*

DE-O SA MOR — *Luceafărul,* an. II, nr. 4, 15 februarie 1903. p. 67 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTECE, I, II — *Luceafărul,* an. II, nr. 5, 1 martie 1903, p. 85 ; semnată *Nic Otavă.*

PLÎNGI, COPILĂ !... — *Luceafărul,* an. II, nr. 5, 1 martie 1903, p. 85 ; semnată *Octavian.*

DE CE ?... — *Luceafărul,* an. II, nr. 5, 1 martie 1903, p. 97 ; semnată *Lia.*

CÎNTECE, I — *Luceafărul,* an. II, nr. 6. 15 martie 1903, p. 102 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în voTumul *Poezii* (1905).

CÎNTECE, I — *Luceafărul,* an. II, nr. 6, 16 martie 1903, p. 102 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

NOAPTE — *Luceafărul,* an. II, nr. 7, 1 aprilie 1903, p. 133 ; semnată *Octavian.*

ZADARNIC — *Luceafărul,* an. II, nr. 8, 15 aprilie 1903, p. 152 ; semnată *Octavian.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTECE, II — *Luceafărul,* an. II, nr. 9, 1 mai 1903, p. 158 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTECE, III — *Luceafărul,* an. II, nr. 10—11, -1 iunie 1903, p. 230—231 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

RĂMÎI — *Luceafărul,* an. II, nr. 12—13, 1 iulie 1903, p. 199 ; semnată *Octavian.*

CASA NOASTRĂ — *Luceafărul,* an. II, nr. 14—15, 1 august 3 903, p. 230—£31 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

IUBIREA MEA — *Luceafărul,* an. II, nr. 14—15, 1 august 1903. p. 235 ; semnată *Octavian.*

NEPOTRIVIRE — *Luceafărul,* an. II, nr. 14—15, 1 august 1903, p. 240 ; semnată *Ion Codru.*

LA STÎNĂ, — *Luceafărul,* an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 268 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

SFÎRȘIT DE SEPTEMBRIE (Petofi) — *Luceafărul,* an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 278 ; semnată *Octavian Goga.*

RUGA MAMEI (Fragment) — *Luceafărul,* an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 261 ; semnată *Octavian.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

REÎNTORS — *Luceafărul,* an. II, nr. 19, 1 octombrie 1903, p. 302 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTEC — *Luceafărul,* an. II, nr. 23, 1 decembrie 1903, p. 383 ; semnată *Octavian.* Reprodusă în volumul Poezii (1905), cu titlul *Cîntece,* VI.

SINGUR — *Luceafărul,* an. II, nr. 24, 15 decembrie 1903, p. 402 ; semnată *Nic Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DESPĂRȚIRE — *Luceafărul,* an. II, nr. 24, 15 decembrie 1903, p. 399 ; semnată *Octavian.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

MORTUA EST (Rapsodie. Fără rimă) — *Luceafărul,* an. III, nr. *V,* 1 ianuarie 1904, p. 6—7 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă cu titlul *Frumoasa cea din urmă,* în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

PE ÎNSERATE — *Luceafărul,* an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 18 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

LA GROAPA LUI LAIE — *Luceafărul,* an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 44 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

O, TEMPORA, TEMPORA !... — *Luceafărul,* an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 44; semnată *Sanherib.* Reprodusă în *Țara noastră,* an. II, nr. 52, 21 decembrie 1908, cu modificări, sub semnătura *Octavian Goga.* Reprodusă apoi în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

NOI — *Luceafărul, an.* III, nr. 2, 15 ianuarie, 1904, p. 51; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

MOARA (de Carmen Sylva) — *Luceafărul,* an. III, nr. 2, 15 ianuarie 1904, p. 57 ; semnată *Octavian Goga.*

COPILUL MEU (de Carmen Sylva) — *Luceafărul,* an. III, nr. 2, 15 ianuarie 1904, p. 67 ; semnată *Octavian Goga.*

A MURIT... — *Luceafărul,* an. III, nr. 3, 1 februarie 1904, p. 74 ; semnată Mc. *Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

TU EȘTI... — *Luceafărul,* an. III, nr. 3, 1 februarie 1904, p. 88, la „Poșta redacției" ; semnată *Sisifus.*

OLTUL — *Luceafărul,* an. III, nr. 4, 15 februarie 1904, p. 91—92 ; semnată Mc. *Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CADE O LACRIMA... — *Luceafărul,* an. III, nr. 5, 1 martie 1904, p. 119 ; semnată Mc. *Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTEC — *Luceafărul,* an. III, nr. 6, 15 martie 1904, p. 140 ; semnată *Ion Codru.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DĂSCĂLIȚA — *Luceafărul,* an. III, nr. 7, 1 aprilie 1904, p. 151 ; semnată Mc. *Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DIMINEAȚA — *Luceafărul,* an. III, nr. 8, 15 aprilie 1904, p. 172 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

APOSTOLUL — *Luceafărul,* an. III, nr. 9—11, 15 iunie **1904,** p. 208 ; semnată *Nic Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* **(1905).**

DURA LEX — *Luceafărul,* an. III, nr. 9—11, 4/5 iunie **1904,** p. 224, la „Posta redacției" ; semnată *Sisifus.*

DE LA NOI — *Luceafărul,* an. III, nr. 12—13, 1 iulie 1904, p. 277 ; semnată JVic. *Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905)

IUBIREA MEA (Manyosu) traducere din poezia japoneză) — *Luceafărul,* an. III, nr. 14—16, 15 august **1904,** p. 264 ; semnată *Othmar.*

NESTATORNICIE (Manyosu) (traducere din poezia japoneză) — *Luceafărul,* an. III, nr. 14—16, 15 august **1904,** p. 264 ; semnată *Othmar.*

LA GROAPA IUBITEI (M. Ugeda) (traducere din poezia japoneză') — *Luceafărul,* an. III, nr. 14—16, 15 august **1904,** p. 264 ; semnată *Othmar.*

HORA' CÎINILOR (de A. Petofi) — *Luceafărul,* an. III, nr. 14_16, 15 august **1904,** p. 272 ; semnată O. *Goga.*

HORA LUPILOR (de A. Petofi) — Luceafărul, an. III, nr. 14—16, 15 august **1904,** p. 273 ; semnată O. *Goga.*

SEARA — *Luceafărul,* an. III, nr. 17, 1 septembrie **1904,** p. 291 ; semnată Nic. *Otavă.* Reprodusă cu titlul *Sara* — în volumul *Poezii* **(1905).**

SOLUS ERO — *Luceafărul,* an. III, nr. 17, 1 septembrie **1904,** p. 291 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* **(1905).**

CÎNTEC — *Luceafărul,* an. III, nr. 17, 1 septembrie **1904,** p. 300 ; semnată *Octavian Goga.*

COPIILOR (I, II) — *Luceafărul,* an. III, nr. 18, 15 septembrie **1904,** p. 310 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Poezii* **(1905).**

CÎNTAREȚILOR DE LA ORAȘ — *Sămănătorul,* an. III, nr. 40, 3 octombrie **1904,** p. 629—630 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Luceafărul,* an. III, nr. 20, 15 octombrie **1904,** p. 343 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Poezii* **(1905).**

CÎNTEC — *Luceafărul,* an. III, nr. 20, 15 octombrie **1904,** p. 352, la „Poşta redacției" ; semnată *Sisifus.*

DESPĂRȚIRE — *Luceafărul,* an. III, nr. 21, 1 noiembrie **1904,** p. 355 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Poezii* **(1905).**

PRIBEAG — *Luceafărul,* an. III, nr. 22—23, 1 decembrie **1904,** p. 384 ; semnată *Nic Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* **(1905V**

ÎN SUFLET SIMT O TEAMĂ CUM S-AȘTERNE (de A. Petofi) — *Luceafărul,* an. III nr. 24, 15 decembrie **1904,** p. 404 ; semnată *Octavian Goga.* Retipărită în *Luceafărul,* an. XI, nr. 31. 16 noiembrie 1912, p. 676 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg.*

• PACE — *Luceafărul,* an. IV, nr. 1, **1** ianuarie **1905,** p. 5 ; semnată *Nic. Otavă.* Reprodusă în volumul *Poezii* **(1905).**

PLUGARII — *Luceafărul,* an. IV, nr. 1, 1 ianuarie 1905, p. 10- semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

LĂUTARUL — *Luceafărul,* an. IV, nr. 2, 15 ianuarie 1905, p. 35 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

ÎNGROPARE (I,. II) — *Luceafărul,* an. IV, nr. 4, 15 februarie 1905, p. 83 ; semnată O. *G.*

ÎN TREN (După G. Hauptmann) — *Luceafărul,* an. IV, nr. 4, 15 februarie 1905, p. 93 ; semnată *Octavian Goga.*

ÎNVINS — *Luceafărul,* an. IV, nr. 5, 1 martie 1905, p. 115 ; semnată O. G. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

PĂRĂSIȚI — *Luceafărul,* an. IV, nr. 6, 15 martie 1905, p. 138 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

AȘTEPTARE — *Luceafărul,* an. IV, nr. 8, 15 aprilie 1905, p. 167 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

ÎN CODRU — *Luceafărul,* an. IV, nr. 10, 15 martie 1905, p. 207 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DASCĂLUL — *Luceafărul,* an. IV, nr. 15—16, 15 august 1905, p. 306 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

RUGĂCIUNE — *Luceafărul,* an. IV, nr. 17, 1 septembrie 1905, p. 327; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

NOAPTE — *Luceafărul,* an. IV, nr. 18, 15 septembrie 1905. p. 347 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CLĂCAȘII — *Luceafărul,* an. IV, nr. 19, 1 octombrie 1905, p. 367 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Poezii* ;1905), apoi în *Calendarul Minervei,* 1906, p. 132—135.

ÎNVIERE — *Luceafărul,* an. V, nr. 2, 15 ianuarie 1906, p. 30 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă — cu titlul Lăcaş *străbun...*— în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

DE DEMULT... — *Luceafărul,* an. V, nr. 3, 1 februarie 1906, P 51—52. Retipărită în *Gazeta de Transilvania,* 15 februarie 1906, p. 75. Reprodusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909).

SCRISOARE — *Luceafărul,* an. V, nr. 4, 15 februarie 1906. p. 75 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

SUFLETUL (După Ada Negri) — *Luceafărul,* an. V, nr.5, 1 martie 1906, p. 102 ; semwată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Flacăra,* an. IV, nr. 28, 25 aprilie 1915, p. 265, cu aceeaşi semnătură. Reprodusă în volumul *Cîntece fără țară* (1916).

SINGURI (După Ada Negri) — *Luceafărul,* an. V, 15 martie 1906, p. 123 ; semnată *Octavian Goga.*

SUFLETUL — *Luceafărul,* an. V, nr. 8, 15 aprilie 1906, p. 167 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

CARMEN — *Viața românească,* an. I, nr. 4, 1 iunie 1906. p. 79—80 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Luceafărul,* an. V, nr. 11—12, 15 iunie 1906, p. 249. Reprodusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909).

IN MUNȚI — *Luceafărul,* an. V, nr. 13—16, 1 iulie 1906, p. 263 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Viața românească,* an. I, nr. 7, septembrie 1906, p. 145. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

O RAZĂ —• *Viața românească,* an. I, nr. 6, iunie 1906, p. 421—424 ; semnată *Octavian Goga.* Retipărită în *Luceafărul,* an. V, nr. 17—18, 15 octombrie 1906, p. 388. Reprodusă în *Tribuna,* nr. 239, 25 decembrie 1906, p. 22. Inclusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

GRAIUL PÎNII — *Luceafărul,* an. V, nr. 21—24', 15 decembrie 1906, p. 433 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Viața românească,* an. II, nr. 1, ianuarie 1906, p. 206, şi în *Țara noastră,* an. III, nr. 7, 15/28 februarie 1909, p. 50. Republicată în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909).

AŞTEPTARE — *Viața literară,* 18 iunie 1906 ; semnată O. Goga.

COPIILOR — *Luceafărul,* an. V, nr. 21—24, 15 decembrie 1906, p. 463 ; semnată *Ion Bratu.* Reprodusă sub titlul *Moş Crăciun* în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

PRIVIGHETORI şi CIOCÎRLII (După Petofi) — *Luceafărul,* an. VI, nr. 1, 1 ianuarie 1907, p. 3—4 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

NOAPTE (După Carduoci) — *Luceafărul,* an. VI, nr. 4—5, 1 martie 1907, p. 65 ; semnată *G.* Reprodusă în FZacăra, an. IV, nr. 30, 9 mai 1915, p. 291 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

ION CRÎŞMARUL — *Luceafărul,* an. VI, nr. 4—5, 1 martie 1907, p. 74 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

EU VAD IN VIS (După Al. Petofi) — *Luceafărul,* an. VI, nr. 6, 15 martie 1907, p. 97 ; semnată *Octavian Goga.*

RUGĂCIUNE — *Luceafărul,* an. VI, nr. 7, 1 aprilie 1907, p. 119 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă cu titlul O *țară ştiu* — 1907 – în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909).

ZILE RELE — *Convorbiri literare,* an. XLI, nr. 3, martie 1907, p. 261 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Luceafărul,* an. VI, nr. 8, 15 aprilie 1907, p. 149. Retipărită în *Dezrobirea,* dusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909).

UN OM — *Viața românească* an. II, nr. 3, 1 martie 1907, p. 460—463 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Luceafărul,* an. VI, nr. 8, 5 aprilie 1907, p. 149. Retipărită în *Dezrobirea,* an. I, nr. 8, 23 aprilie 1907, p. 2—3. Inclusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

ÎNVIERE — *Luceafărul,* an. VI, nr. 9, 1 mai 1907, p. 178 ; semnată *Octavian Goga.* Cu titlul *E sărbătoare,* inclusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

STRĂINUL — *Luceafărul,* an. VI, nr. 12, 15 iunie 1907 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

FECUNDITAS — *Viață românească,* an. II, nr. 10, octombrie 1907, p. 71—72 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Luceafărul,* an. VI, nr. 21 1 noiembrie 1907, p. 454. Inclusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* <1909).

ASFINȚIT — *Luceafărul,* an. VI, nr. 21, 1 noiembrie 1907,. p. 447 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul Ne *cheamă* ^*pămîntul* (1909).

POEZIA VIEȚII (De F. Schiller) — *Luceafărul,* an. VI, nr. 22,. 15 noiembrie 1907, p. 481 ; semnată *Octavian Goga.*

ÎN LINIŞTEA AMURGULUI (După Al. Petofi) — *Luceafărul,* an. VII, nr. 3, 1 februarie 1908, p. 48 ; semnată *Octavian Goga.*

FIOR — *Viața românească,* an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1908 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Luceafărul,* an. VII, nr. *6,* 15 martie 1908, p. 120. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

IUDITA (După I. Kiss) — *Luceafărul,* an. VI, nr. 23—24, 15 decembrie 1907, p. 512 ; semnată *Octavian Goga.*

POEZIE — *Luceafărul,* an. VII, nr. 1—2, 15 ianuarie 1908,. p. 3 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909).

CÎNTECELE MELE — *Luceafărul,* an. VII, nr. 7, 1 aprilie 1908, p. 143 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

SONET — *Țara' noastră,* an. II, nr. 18, 27 aprilie 1908, p. 2; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909).

PRĂPASTIE — *Luceafărul,* an. VII, nr. 9—10, 1—15 mai 1908, p. 195—197 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

TRANDAFIRI — *Luceafărul,* an. VII, nr. 11—12, 1/15 iunie 1908, p. 247 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

CÎNTEC — *Luceafărul,* an. VII, nr. 11—12, 1/15 iunie 1908, p. 247 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* cu titlul *Cîntece,* I (1909).

SONET — *Luceafărul,* an. VII, nr. 11—12, 1/5 iunie 1908, p. 247 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

CAIN (1907), I, II, III — *Luceafărul,* an. VII, nr. 17, 1 septembrie 1908, p. 406 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909).

COSAŞUL — *Luceafărul,* an. VII, nr. 18, 15 septembrie 1908, p. 431 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

PRIMA LUX — *Luceafărul,* an. VII, nr. 19, 1 octombrie 1908, p. 455 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul JVe *cheamă pămîntul* (1909).

RĂSUNA TOACA — *Luceafărul,* an. VII, nr. 19, 1 octombrie 1908, p. 460 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul Ne *;heamă pămîntul* (1909).

PORTRET (Unui parvenit) — *Luceafărul,* an. VII, nr. 24, 15 decembrie 1908, p. 584 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

MI-A BĂTUT UN MOŞ LA POARTA... — *Luceafărul,* an. VIII, nr. 1, 1 ianuarie 1909, p. 6 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

EŞTI SINGURA... — *Luceafărul,* an. VIII, nr. 1, 1 ianuarie 1909, p. 7 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

NOI NE-NTILNIM — *Luceafărul,* an. VIII, nr. 2, 16 ianuarie 1909, p. 27 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul Ne *cheamă pămîntul* (1909).

LACUL MORŢII (După A. Ady) — *Luceafărul,* an. VIII, nr. 5, 1 martie 1909, p. 106 ; semnată *G.*

MARTIRUL CRISTOŞILOR (A. Ady) — *Luceafărul,* an. VIII, nr. 5, 1 martie 1909, p. 190 ; semnată *G.*

GRAIUL APELOR : LA MAL, DE PROFUNDIS — *Luceafărul,* an. VIII, nr. 12, 16 iunie 1909, p. 266 ; semnate *Octavian Goga.* Reproduse în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

5TRAMOŞII — *Ţara noastră,* an. III, nr. 27, 5/18 iulie 1909, p. 219 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Viaţa românească,* an. IV, nr. 7, iulie 1909, p. 13 şi în *Tribuna,* Arad, nr. 260, 5 august 1911 p. 1. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

REVEDERE — *Ţara noastră,* an. III, nr. 36, 6/19 septembrie 1909, p. 219 ; semnată *Aegrotus.* Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

PE UN ALBUM — *Ţara noastră,* an. III, nr. 39, 27 septembrie / 10 octombrie 1909, p. 286 ; semnată *Sylex.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CARMEN LABORIS — *Ţara noastră,* an. III, nr. 47, 27 noiembrie/5 decembrie 1909, p. ,374. Reprodusă în *Calendarul muncei pe anul* 1913, p. 2—3, cu titlul *Cîntecul muncii.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

PE-UN ALBUM — *Ţara noastră,* an. III, nr. 39, 27 septembrie/10 octombrie 1909, p. 310 ; semnată *Sylex.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

OASPE VECHI — *Viaţa românească,* an. IV. nr. 10, octombrie 1909, p. 51 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Luceafărul,* an. VIII, nr. 23, 1 decembrie 1909, p. 531. Inclusă în volumul Din *umbra zidurilor* (1913).

UN TRANDAFIR SE STINGE — *Luceafărul,* an. IX, nr. 6, 16 martie 1910, p. 149 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

POETUL — *Tribuna,* Arad, an. XV, decembrie 1910, p. 3 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CUM ZBORI CU TRENUL — *Tribuna,* Arad, an. XV, nr. 121, 18 iunie 1911, p. 2 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

TRAGEDIE (De Richard Dehmel) — *Tribuna,* Arad, an. XV, nr. 126, 23 iunie 1911, p. 4. A fost citată integral într-un articol semnat *Octavian Goga.*

SCRISOAREA TA... — *Luceafărul* an. XI, nr. 1, 1 ianuarie 1912, p. 20 ; semnată *Othmar.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CRONICA MEA — *Luceafărul,* an. XI, nr. 1, 1 ianuarie 1912, p. 40 ; semnată *Yorik.*

PĂCAT — *Luceafărul,* an. XI, nr. 2, 7 ianuarie 1912, p. 47 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul Din *umbra zidurilor* (1913).

GOMORA — *Luceafărul,* an. XI, nr. 4, 22 ianuarie 1912. p. 83 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă cu titlul *Notre Dame* în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

PACE... — *Luceafărul,* an. XI, nr. 5, 29 ianuarie 1912, p. 106 ; semnată *Othmar.* Reprodusă cu modficări, sub titlul *Cîntece,* V, în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

LACUL — *Luceafărul,* an. XI, nr. 8, 19 februarie 1912, p. 163 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

EU ŞTIU UN BASM... — *Luceafărul,* an. XI, nr. 9, 26 februarie 1912, p. 177 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumu. *Din umbra zidurilor* (1913).

POETUL — *Luceafărul,* an. XI, nr. 10, 4 martie 1912, p. 196 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

OAMENI... — *Luceafărul,* an. XI, nr. 11, 11 martie 191$. p. 219; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul Din *umbra zidurilor* (1913).

SCRISOARE (Contesei de Noailles, născ. principesa Brîncoveanu) — *Luceafărul,* an. XI, nr. 16, 15 aprilie 1912 ; p. 297 : semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

TĂCEREA TA... — *Luceafărul,* an. XI, nr. 19, 6 mai 1912. p. 348 ; semnată O. *G.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

IN DRUM... — *Luceafărul,* an. XI, nr. 20, 13 mai 1912, p. 267 , semnată *Othmar.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

TE DU... — *Luceafărul,* an. XI, nr. 20, 13 mai 1912, p. 370 ; semnată O. G. Reprodusă, cu titlul *Cîntece, VI,* în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

VORBEAU AZI-NOAPTE DOUA APE... — *Luceafărul,* an. XI, mr. 22, 27 mai 1912, p. 393 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

MARE MOARTA — *Luceafărul,* an. XI, nr. 28, 1 septembrie 1912, p. 549 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

ZIUA — *Luceafărul,* an. XI, nr. 29, 1 octombrie 1912, p. 575 ; •semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

MAMA — *Luceafărul,* an. XI, nr. 29, 1 octombrie 1912, p. 575—576 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CINQUECENTO — *Luceafărul,* an. XI, nr. 29, 1 octombrie 1912, p. 576; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

TOAMNA NOUA... — *Luceafărul,* an. XI, nr. 32, 1 decembrie 1912, p. 715 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CÎNTEC (din Heine). — *Luceafărul,* an. XII, nr. 3, 1 februarie 1913, p. 89 ; semnată *Othmar.*

MI-AM FĂCUT UN CÎNTEC — *Luceafărul,* an. XII, nr. 3, 1 februarie 1913, p. 90 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

AGONIE — *Luceafărul,* an. XII, nr. 7, 1 aprilie 1913, p. 212 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

VOI VENIȚI CU MINE... — *Luceafărul,* an. XII, nr. *8,* 16 aprilie 1913,' p. 241 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusa in volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

E SĂRBĂTOAREA BATRINEȚII — *Luceafărul,* an. XII, nr. 24, 16 decembrie 1913, p. 769 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

INIMA — *Ilustrațiunea română,* an. IV, februarie 1914, p. 22 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

POVESTEA ARDEALULUI (1914) *Calendarul Minerva,* 1915, p. 171 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă cu titlul *Poveste* (1914) în volumul *Cîntece fără țară* (1916).

PE O RAMURA INTÎRZIATA — *Flacăra,* an. IV, nr. 21, 7 martie 1915, p. 177; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă . în volumul *Din larg* (1939).

DE MI TE CUNOȘTEAM PE TINE — *Flacăra,* an. IV, nr, 29, 2 mai 1915, p. 277 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Cîntece fără țară* (1916) cu titlul *Trecea, convoiul mortuar.*

10 MAI — *Epoca,* an. XXII, nr. 127, 11 mai 19.15,.p. 1 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Cîntece fără țara* (1916).

LATINITATEA STRIGA DIN TRANȘEE — *Epoca,* an. XXII, nr. 190, 13 iulie 1915, p. 1 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă

în *Flacăra,* an. IV, nr. 41, 25 iulie 1915, p. 422. Reprodusă în *Cîntece fără țară* (1916).

PAJUREI CU DOUA CAPETE — Flacăra, an. V, nr. 19, 20 februarie 1916, p. 213 ; semnată *Octavian Goaa.* Reprodusă în volumul *Cîntece fără țară* (1916).

LA CURTEA DE ARGEȘ — *România,* an. I, nr. 270, 17 noiembrie 1917, p. 1 ; semnată *Octavian Goga.*

VORBESC TĂCERILE — *România nouă,* 8 aprilie 1918; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

CIORILE — *România,* an. I, nr. 10, 11 februarie 1917, p. 1 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în același ziar, an. III, nr. 3, 18 ianuarie 1919, p. 1 ; semnată *Octavian Goga.*

IN ȚINTIRIM — *Luceafărul,* an. XVII, nr. 1, 1920, p. 3; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

LA AKERMAN — *Luceafărul,* an, XVII, nr. 4—5, 1920, p.58. semnată *Octavian Goga.* Reprodusă sub titlul *In bivuac la Akerman,* în volumul *Din larg* (1939).

DIN LARG — *Țara noastră,* an. III, nr. 1, 15 octombrie 1922, p. 3 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

MARTIR (Traducere din Andrei Ady) — *Țara noastră,* an III, nr. 1, 15 octombrie 1922, p. 9 ; semnată *Styx.*

OGORUL UNGURESC (Traducere din Andrei Ady) — Tara *noastră,* an. III, nr. 2, 22 octombrie 1922, p. 50 ; semnată *Styx.* Reprodusă cu titlul *Poezii,* III, în volumul *Din larg* (1939).

SA ȘTII... — *Țara noastră,* an. III, nr. 2, 22 octombrie 1922. p. 59; semnată *Aegrotus.* Reprodusă cu titlul *Cărbunii,* în volumul *Din larg* (1939).

VITA NUOVA — *Țara noastră,* an. III, nr. 3, 29 octombrie 1922, p. 73 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

ISUS PE VALURI — *Țara noastră,* an. III, nr. 4, 5 noiembrie 1922, p. 73 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

KARLSBAD — *Țara noastră,* an. III, nr. 5, 12 noiembrie 1922, p. 73 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

MARIENBAD — Țara *noastră,* an. III, nr. 5, 12 noiembrie 1922, p. 142 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

FRANZENSBAD — *Țara noastră,* an. III, nr. 5, 12 noiembrie 1922, p. 142 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

APUS — *Țara noastră,* an. III, nr. 9, 10 decembrie 1922. p. 268 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

AM FOST... — *Țara noastră,* an. III, nr. 10, 17 decembrie 1922, p. 297; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

STEJARUL — *Țara noastră,* an. IV, nr. 1, 7 ianuarie 1923, p. 1 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* $1939).

POST BELLUM — *Țara noastră,* an. IV, nr. 1, 7 ianuarie 1923, p. 86 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

POVESTE VECHE — *Țara noastră,* an. IV, nr. 5, 4 februarie 1923, p. 148; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

STRIGOII — Țara *noastră,* an IV, nr. 10, 11 martie 1923, p. 309 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

TRECUTUL — *Țara noastră,* an. IV, nr. 12, 23 martie 1923, p. 373 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

DE PROFUNDIS — *Țara noastră,* an. IV, nr. 14, 8 aprilie 1923, p. 436—437 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

CETIND PE BAUDELAIRE — *Țara noastră,* an. IV, nr. 18, 6 mai 1923, p. 564 : semnată *Aegrotus.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

PĂMÎNT ȘI CER (I, II, III) — *România,* an. I, nr. 184 9 august 1917, p. 1 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în *Țara noastră,* an. IV, nr. 21, 27 mal 1923, p. 660—661 ; semnată *Aegrotus.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

SUFLETUL — Țara *noastră,* an. IV, nr. 29, 22 iulie 1923, p. 916; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

TÎRZIU (De A. Ady) — *Cultura,* an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 26 ; semnată *Octavian Goga.*

POET (De A. Ady) — *Cultura,* an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 27 ; semnată *Octavian Goga.*

MARTEI (De A. Ady) — *Cultura,* an. I, nr. *1,* ianuarie 1924, p. 27 ; semnată *Octavian Goga.*

OGORUL UNGURESC (De A. Ady) — *Cultura,* an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 28 ; semnată *Octavian Goga.*

CE CAUT (De A. Ady) — Cultura, an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 28 ; semnată *Octavian Goga.*

ACELAȘI ZÎMBET — *Țara noastră,* an. V, nr. 2, 13 ianuarie 1924, p. 37; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă cu titlul *Pace* în volumul *Din larg* (1939).

POETUL — *Țara noastră,* an. V, nr. 8, 24 februarie 1924,' p. 229 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

TRECEA UN OM... — *Țara noastră,* an. V, nr. 29, 20 iulie 1924, p. 896 ; semnată *Octavian Goga.* Reprodusă în volumul Din *larg* (1939).

CÎNTA MOARTEA — *Făt-Frumos,* an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 83.

MARE AETERNUM — *Universul* literar, nr 14 21 mai 1938 p. 3.

LUI AVRAM IANCU — *Steaua,* nr. 3, (194), martie 1966 p. 23.

PERDITA — *Argeș,* an. I, nr. 7, decembrie 1966, p. 11; semnată *Octavian.*

[TRECUTUL S-A IVIT IN PRAG] — *Argeș,* an. I, nr 7 decembrie 1966, p. 11.

LUI DUNDEL (închinată doamnei Veturia Goga) — semnată *T.* Se află în muzeul „Octavian Goga" de la Ciucea.

II. PRINCIPALELE EDIȚII

1. POEZII, Budapesta, Institutul tipografic şi de editură „Luceafărul", 1905, 126 p. Pe copertă, anul 1906 ; volumul acesta a fost reeditat apoi de „Minerva", Bucureşti, 1907, în „Biblioteca pentru toți", nr. 286, Sibiu, 1910, şi în primul volum antologic tipărit de „Cultura națională", Bucureşti, 1924, care cuprinde şi volumele : *Ne cheamă pămîntul* (1909)„ *Din* umbra *zidurilor* (1913), *Cîntece fără țară* (1916). A fost apoi introdus în toate edițiile ce au urmat. Cuprinde 48 de poezii : *Rugăciune, Plugarii, Noi, Oltul, Casa noastră, Apostolul, Dascălul, Dăscălița, Bătrîni, Reîntors, Departe, Dorința, Zadarnic, De-o să mor, In codru, Dimineața, Pe înserate, De la noi, Cîntăreților de la oraş, Sara, Lăutarul, A murit..., La groapa lui Laie, Cîntece,. I, II, III, IV, V, VI, VII, Pribeag, Pace, Cade-o lacrimă, Singur, Părăsiți, Ruga mamei, Zadarnic, La stînă, Toamna, Copiilor, I, II, Părăsit, Despărțire, învins, Solus ero, Noapte, Clăcaşii, Aşteptare.*

2. NE CHEAMĂ PĂMÎNTUL. Poezii. Bucureşti, Editura „Minerva", 1909, 147 p. A fost retipărit în volumul antologic de *Poezii* din 1924, precum şi în toate edițiile ce au urmat.

Cuprinde 49 de poezii : *Fecunditas, Prăpastie, Cîntecele mele, înviere, Cosaşul, Portret, De demult..., Colindă, Un om, Zile rele» Graiul pînii, Cain, O țară ştiu, In munți, Prima lux, Cantorul Cim~ poi, Străinul, Mi-a bătut un moş la poartă..., Scrisoare, Lăcaş străbun..., Ion crîşmarul, Acasă, Nepotrivire, Asfințit, Carmen, O rază,. Iubirea mea, Fior, Noi ne-ntîlnim, Rapsodie, Trandafiri, Eşti* singură, *Sufletul, A fost odat'..., Revedere, Răsună toaca..., Cîntece» I, II, III, IV, V, VI, Moş Crăciun, Sonet, Sonet, ,£ sărbătoare, Tempora..., Frumoasa cea din urmă, Poezie.*

3. *DIN UMBRA ZIDURILOR,* Editura „Minerva", Bucureşti, 1913, 171 p. A fost introdus în volumul de *Poezii,* 1924, şi în toate edițiile ce au urmat.

Cuprinde poezia *Revedere* si alte 62 de poezii, împărțite în patru cicluri : a) DIN UMBRA ZIDURILOR: *Oaspe vechi» Agonie, Paris, Ziua, Notre Dame, Felinarul, In Muzeu, Cinquecento, Mama, Măsuța mea, Oameni;* b) CÎNTA APELE : *La mal, Aeternitas, Furtuna, Mare moartă, De profundis, Lacul, Mama Venerei eterne, Eu stau la mal, Scrisoarea ta..., Gîndeşte-te, Scirocco ;* c) COARDE VECHI : Poet, *Vorbeau azi-noapte' două ape, Doina, Voi veniți cu mine, Inima, Strămoşii..., Carmen laboris, Scrisoare, Moş Crăciun, Eu ştiu un basm...';* d) CLIPE: *Trage-ți oblonul..., Cîntecele mele, Poetul, Mi-am făcut un cîntec, Un trandafir se stinge, Păcat, Taina, Toamna nouă, Mă-ntorc din nou, Lacrimi, Cîntece, I, II, III, IV, V, VI, VII, Tăcerea ta..., Singurătate, Coboară toamna..., Singur, Sonet, Amurg, In brazi, Blestem, O lacrimă, La moarte, Cum zbori cu trenul, In drum, Moştenire, O clipă, Aşteptare, Noapte, Apus, Pe-un album, Mors magna.*

4. CÎNTECE FARA ȚARA, Editura „C. Sfetea", Bucureşti, 1916, 154 p. A fost retipărit în volumul de *Poezii,* 1924, şi în toate edițiile ce au urmat.

Cuprinde un cuvînt introductiv al autorului, din care cităm : „Recitesc aceste pagini întunecate înainte de a le da la tipar. Ele s-au desprins pe rînd din frigurile naturalității, din aşteptarea zadarnică de un an şi jumătate în oraşul vesel al Bucureştilor. Credeam că nu vor mai vedea lumina zilei şi că, dezmințite de realitate, vor rămînea în sertar pe veci, certificate intime ale unui zbucium care s-a stins — *«testimoni del perir mio lento»* — cum spune atît de frumos poetul italian. Acum însă, cînd atmosfera de moleşeală a inacțiunii se lasă tot mai grea peste capetele noastre, cînd dintr-o datorie de sînge se face o socoteală rece de cîştig ieftin, acum mi se pare un act de pietate să ne îngropăm morții în văzul tuturora. Iată de ce public aceste versuri..."

Urmează apoi cele 35 de poezii pe care le cuprinde volumul : *Fără țară, Aşteptare, Pajurei cu două capete, Țara mea de suflet, Sîngele, In pacea mută, 10 mai 1915, Atunci, Portretul, Trenurile, Apostolul, Flamma mundi, In mormînt la Argeş, Bal la palat, Pribeag străin, Latinitatea strigă din tranşee, Neutralul, Unui orb. Lupul, Bobotează, Trecea convoiul mortuar, Aducerile-aminte, In suflet simt o teamă cum s-aşterne, Lui Petofi, Unui scriitor vîndut, Noapte, I, II, III, Doi frați, Pribeag, Hora valurilor, I, II, Poveste, Sufletul, Dies illa.*

5. DIN LARG (Poeme postume), „Fundația pentru literatură şi artă", Bucureşti, 1939, 114 p. într-o *Lămurire* de la sfârşitul volumului, poetul D. Ciurezu, care a îngrijit ediția, împreună cu d-na Veturia Goga, precizează : „Apariția acestui volum de versuri a preocupat în mod insistent multipla gîndire a lui Octavian Goga. Intimilor săi le-a comunicat adeseori această intenție şi unora chiar le-a împărtăşit planul după care ar fi dorit să-şi grupeze materialul [...]. Noi n-am făcut decît să urmăm cu deosebită grijă manuscrisul poetului. Tot ceea ce este cuprins în acest volum a fost rînduit de mintea şi mîna lui O. Goga." Titlul l-a ales tot Goga.

Cuprinde 60 de poezii împărțite în șase cicluri : a) DIN LARG : *Din larg, Profetul, Isus pe valuri, Poetul, Stejarul,* Pace, *Regina Elisabeta la 70 ani, 1833—1933;* b) RĂZBOI : De pro-*fundis, Poveste veche, Pămînt și cer, 1, II, III, Ceahlăul, Afară trece moartea, Vorbesc tăcerile, In bivuac la Akerman, Hora morții:* c) NOI : *înviere, Vita nuova, Tovarăși, Pustiu, In noapte, Strigoii, Tristia, Breve sogno, Departe, Cîntec, Sufletul, Cărbunii, Chemare, Munții, Paris, Așteptare, O ramură întîrziată, Trecutul, Apus, Din viață, Resurrectio, Tibi mare. De profundis, La mal, Mare aeternum, Trec clipele, Pax nobis; d) ASTĂZI: Am fost..., Post bellum, Cetind pe Baudelaire, Ascultînd „Messias" de Hăndel, Karlsbad, Marienbad, Franzensbad, Cîntă moartea;* e) IN SAT : *Cîntecul cămășii, In mine cîteodată, Trecea un om, Bisericuța din Albac, Vînt de seară, In țintirim ;* f) TRADUCERI : *Privighetori și ciocîrlii* (După Petofi), *Noapte* (După Carducci), *Poezii* (După Ady).

0. O. Goga : *Poezii,* Editura „Cugetarea", 1939.

7. O. Goga : *Poezii,* colecția „Darul soldatului", 1941.

8. O. Goga : *Versuri,* E.S.P.L.A., 1957, cu o prefață de M. Beniuc.

9. O. Goga : *Poezii,* text ales și stabilit, prefață, note bibliografice de I. D. Bălan, E.P.L., 1963.'

10. O. Goga : *Poezii,* Prefață, tabel cronologic, ediție îngrijită de I. D. Bălan, Editura Tineretului, „Biblioteca școlarului", 1964.

11. O. Goga : I. *Ne cheamă pămîntul* și II. *Cîntece fără țară,* ediție prefațată și îngrijită de I. D. Bălan, „B.p.t", E.P.L., 1965 ; ediția a Il-a, Editura „Minerva", 1970.

12. O. Goga : *Versuri,* Editura Tineretului, colecția „Cele mai frumoase poezii", 1966. îngrijire de ediție și prefață de Mihai Beniuc.

13. O. Goga : *Opere,* voi. I, II, colecția „Scriitori români", E.P.L., 1967. Ediție îngrijită, prefață, note, bibliografie, indici de I. D. Bălan.

14. Poezii *inedite,* descoperite și prezentate de Dan Smîntîaescu. București, Editura „Cartea românească", 1973.

III. REFERINȚE CRITICE

1. Apostolescu, N. I. : *Despre „Poezii" de O. Goga.* În : *Literatură și artă română,* 1905.

2. Bălan, I. D. : *Octavian Goga. Monografie,* București, Editura „Minerva", 1971 ; ediția a Il-a revăzută și adăugită, Editura „Minerva", 1975.

3. Beniuc Mihai : *Octavian Goga, poetul.* In volumul *Meșterul Manole,* București, E.S.P.L.A., 1957.

4. Bulgăr, Gh. : *Limba poetică a lui Oct. Goga.* în : *Limba română,* an VI, nr. 3, mai—iunie 1957.

5. Călinescu, G. : *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent,* București, „Fundația pentru literatură și artă", 1941.

6. Cioculescu, Ș. : *Octavian Goga: „Din larg" — poeme postume.* în : *Aspecte lirice contemporane,* București, „Casa Școalelor", 1942.

7. Ciopraga, C. : *Arta lui Octavian Goga.* în : *Cronica,* an. I, nr. 10, 16 aprilie 1966.

8. Ciopraga, C. : *Literatura română între 1900—1918,* Editura „Junimea", 1970.

9. Gâldi, L. : *Introducere în istoria versului românesc,* București, Editura „Minerva", 1971.

10. Ibrăileanu, G : *Note și impresii,* Iași, Editura „Viața românească", 1920.

11. Iorga, N. : *Poeziile lui Octavian Goga.* în : *Sămănătorul,* an. IV, nr. 44, 30 oct. 1905.

12. Lovinescu, E. : *Critice,* voi. I. Ediție definitivă, București, Editura „Ancora", 1925.

13. Lovinescu, E. : *Istoria literaturii române contemporane 1900—1937.* București, Editura „Socec", 1937.

14. Maiorescu, Titu : *Poeziile d-lui O. Goga.* In : *Critice,* voi. III, E.P.L., 1966.

15. Micu, D. : *Literatura română la începutul secolului al XX-lea,* Bucureşti, E.P.L., 1964.

16. Papadima, Ovidiu : *Octavian Goga,* Bucureşti, „Fundaţia pentru literatură şi artă", 1944.

17. Papadima, Ovidiu : *Căile omului şi ale naturii în poezia lui Goga.* în : *Steaua,* an. XVII, nr. 3 (194), martie 1966:

18. Piru, Al. : *Goga şi literatura universală.* în : *Gazeta literară,* an. XIII, nr. 13 (699), 31 martie 1966.

19. Puşcariu, Sextil : *Poeziile lui Octavian Goga.* în : *Cercetări şi studii,* ediţie îngrijită de Ilie Dan şi prefaţată de G. Istrate, Bucureşti, Editura „Minerva", 1974.

20. Rău, Aurel : *Poetul vocaţiilor multiple.* în : *Steaua,* an. XVII, nr. 3 (194), martie 1966.

21. Streinu, Vladimir : *Versificaţia modernă,* Studiu istoric şi teoretic asupra versului liber, Bucureşti, E.P.L., 1966*

22. Streinu, Vladimir : O. *Goga — poetul.* în : *Pagini de critică,* voi. IV, Bucureşti, Editura „Minerva", 1976.

23. Szemler, Ferenc : *Goga în limba maghiară.* în : *Steaua,* an. XVII, nr. 3 (194), martie 1966.

24. Vianu, Tudor : *Octavian Goga.* în : *Universul literar,* an. XLVII, nr. 13, 14 mai 1938.

25. Vianu, Tudor : *Arta prozatorilor români,* Bucureşti, Editura Contemporană, 1941.

26. Vârgolici, Teodor : *Arta poetică a lui Octavian Goga.* în volumul *Retrospective literare.* Bucureşti, E.P.L., 1969.

27. Zaciu, Mircea : *Evoluţia receptării poeziei lui Octavian Goga.* în : *Lupta de clasă,* seria V-a, an. LI, noiembrie 1971.

INDICE ALFABETIC AL POEZIILOR DUPA TITLU

A

D

H

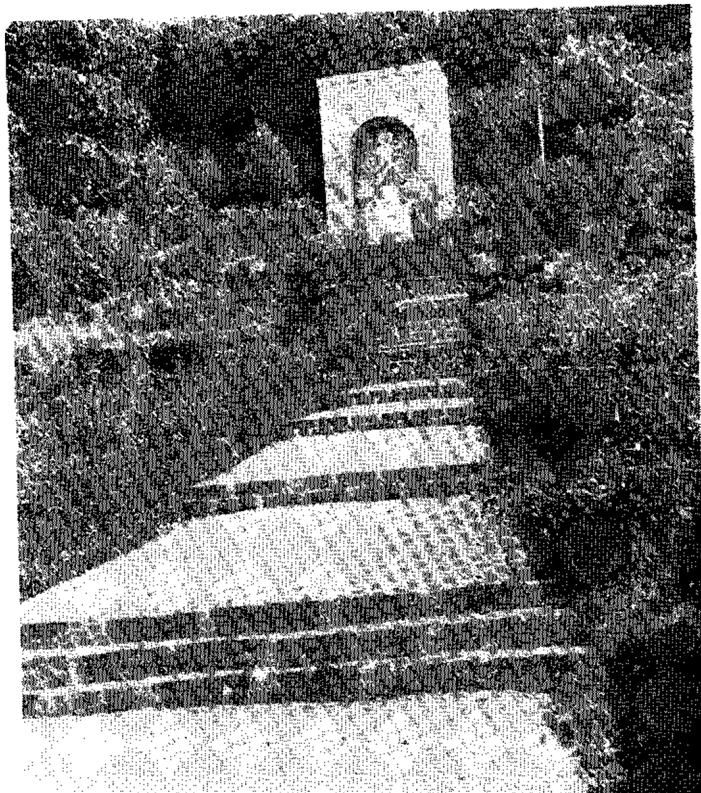
K

R

U

V

Bustul lui Octavian Goga"de-J3umitriu Bîrlad

Mausoleul lui O. Goga de la Ciucea

INDICE ALFABETIC AL POEZIILOR DUPÂ PRIMUL VERS

A

B

C

E

Ş

T

Ţ

U

V

CUPRINSUL

CÎNTECE FA'RĂ ŢARA (1916)

DIN LARG (1939)

Război

Noi

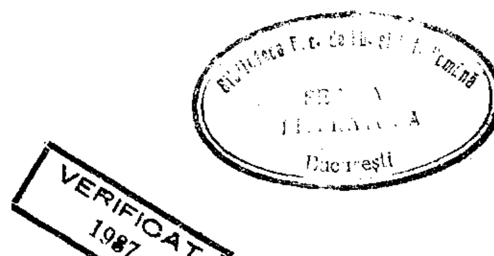
Astăzi

In sat

Traduceri

Poezii originale

Traduceri

Lector: VIRGINIA ŞERBĂNESCU
Tehnoredactor: ION GHICA

Bun de tipar 17.VIII.1977. Tiraj 15.090 ex. legate **i/ .**
Coli ei. 15,84. Coli tipar 25,50. Plante tipo 10

Tiparul executat sub comanda
nr. 1/1144 la
întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918"
str. Grigore Alexandrescu nr. 09—97
Bucureşti
Republica Socialistă România